HET MISSIEWERK

TIJDSCHRIFT VOOR MISSIEKENNIS EN MISSIEACTIE

GEREDIGEERD DOOR DE DIOCESANE MISSIECOMITÉ'S IN SAMENWERKING MET LEDEN VAN MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

NEGENDE JAARGANG

C. N. TEULINGS' KON. DRUKKERIJEN — DEN BOSCH

TER INLEIDING

De opening van den negenden jaargang van ons tijdschrift valt samen met de 10-jarige herdenking van de herleving, de vernieuwing onzer Nederlandsche missieactie.

In de Meimaand is deze historische gebeurtenis gevierd op een katholiek Nederland waardige wijze. Een naklank van die dagen moeten onze lezers terugvinden in dit orgaan van den Priester-Missiebond, die tot de grootsche viering het initiatief nam. Wij meenden daarom ditmaal onze gewone rubrieken te mogen laten vervallen en aan een beschrijving onzer missiebeweging heel dit nummer te moeten wijden. Het wordt daardoor een aanvulling van het gedenkboek ,,Nederland en de Missiën", verschenen in 1924.

Een eigenaardige publicatie kunnen wij daaraan toevoegen.

De beteekenis van wat wij presteerden en de noodzakelijkheid om steeds hooger onze activiteit op te voeren, kan niet beter worden belicht dan door een overzicht van de noodzakelijkheid, van den omvang en van de behoefte der tegenwoordige missiebeweging in Gods Kerk.

Een juist-verschenen publicatie van Pater Streit et prof. U. Bertini maakt het ons mogelijk dit te doen in eenige sprekende grafieken.

Wij vertrouwen dat deze aan onze lezers een onuitwischbaar beeld zullen geven van den toestand en dus ook de les zullen inprenten dat bidden en werken, meer bidden en meer werken het groote parool moet zijn.

Die indruk kan niet anders dan ten goede komen aan de waardeering van den arbeid voor ons tijdschrift, welke wij bij deze opnieuw met geloovig vertrouwen onder Gods zegenende bescherming stellen.

DE REDACTIE.

DE GROOTE ZEGEN [1])

In zijn brief aan het bestuur der Nijmeegsche Interdiocesane Missieweek, geschreven op het Feest der Kruisvinding 1927 schreef de Doorluchtige Prefect der Propaganda deze woorden :

Als wij dan terugzien op hetgeen Nederland in de afgeloopen tien jaren voor de Missie deed, en als Wij bijzonder bedenken, wat het deed voor de Pauselijke Liefdewerken, voor de deugdelijke organisatie der Missieactie, dan kan het niet anders of uit Ons hart welt een innige bede van dankbaarheid jegens God, die genade schonk in overvloed, om dit geheel bovennatuurlijke werk tot stand te brengen. Grooter nog wordt die dank als Wij nagaan wat het voorbeeld van Nederland heerlijks heeft gewrocht in het buitenland. [2])

Ik meen dat het goed is deze gedachte vast te houden en te ontwikkelen, opdat zij voor ons, katholieken van Nederland, meer beteekene dan een wel juiste maar weinig doorvoelde gelegenheidsuitspraak.

Wij zijn er aan gewend geraakt, dat in het buitenland telkens weer ons katholiek leven, en zeer in het bijzonder onze deelname aan den missiearbeid, wordt verheerlijkt en ten voorbeeld gesteld : ,,Hollandia docet''. En wij zouden geen menschen zijn als dit ons niet goed deed. Maar er ligt een groot gevaar in. En de misleidende indruk, die vergelijkende cijfers — hoe juist zij op zich zelf ook zijn — ons geven over de beteekenis van onze activiteit, vergrooten dat gevaar, leiden tot zelf-overschatting, van daar tot zelf-genoegzaamheid, vandaar tot . . . . inzinking en verslapping.

Daar is maar één remedie tegen : wij moeten ,,waar'' blijven, want het is de waarheid die vrij maakt (Jo. 8 : 32). ,,Waarheid'' is het zeker, dat in Nederland veel gegeven wordt in gebed en werk en

---

[1]) In dit artikel is meer gepreciseerd de leidende gedachte der rede, gehouden op den Priesterdag der Interdiocesane Missieweek, welke door verschillende omstandigheden toen niet voldoende kon worden uitgewerkt.

[2]) Gedenkboek van de Roomsch-Katholieke Interdiocesane Missieweek, 1927 p. 6.

aalmoes ; maar ,,waar'' is ook, dat juist bij dien arbeid voor de missie Nederland meer, oneindig veel meer ontvangt dan geeft.

Een terugblik op de voorspoedig ontwikkelde missie-liefde onder ons moet daarom vooral stemmen tot dankbaarheid, niet alleen jegens de onzen die werkten en offerden, maar allereerst jegens God die ons goed-deed. Daarom beschouw ik den groei onzer missie-actie als EEN GROOTE ZEGEN.

Voor de Kerk is de tijd, dien wij beleven, — trots al zijn ellende — er een van troost en van grooten troost. Terwijl de wereld, die wij gewend zijn de ,,beschaafde'' te noemen en die eens met zooveel minachting op dat ,,middeleeuwsche instituut'' neerzag, zich zelf uitleeft in overbeschaving ; terwijl de verfijning van kennis en techniek steeds meer moreele krachten doodt, en de samenleving der volken in een oorlog van nooit vermoede barbaarschheid — o beschamend contrast! — zoo grondig uiteenviel, dat na bijna tien jaren 't herstel nog een probleem blijft ; terwijl die ontredderde beschaving, van schrik en angst als radeloos, het opkomend getij der kleurlingen het oude Europa bedreigen ziet, blijkt de Kerk de eenige macht, die niet alleen stand houdt maar op verovering durft uitgaan, de eenige die niet schrikt, die niet radeloos is, maar met een vertrouwen dat boven alle menschelijke berekening uitgaat, en met een eenvoud, die alleen uit diep-gevestigde overtuiging kan voortkomen, in alle kalmte getuigt, dat ,,haar uur'' geslagen is . . . .

En de feiten bewijzen dat haar moed geen over-moed is.

Want de Kerk groeit, en zij groeit als in de eerste eeuwen : zij groeit naar binnen, want zij bindt haar kinderen vaster aaneen, zij groeit naar buiten want zij trekt in alle kringen en in alle streken de buitenstaanders naar zich toe. Zij groeit niet door de kunstmatige bescherming eener staatkundige macht, of door de berekenende ondersteuning van menschelijke hulp, zij groeit uit eigen kracht : naar binnen door grondiger kennis en ernstiger cultuur van haar eigen geestelijk bezit, naar buiten door een doelmatiger benutten van haar moreele vermogen, door een eensgezinde en dadenrijke samenwerking van haar volgelingen. [1])

En in het bewustzijn van deze haar eigen kracht, die in zich een

[1]) Een treffende en pakkende illustratie van dit feit geven de grafieken elders in dit nummer opgenomen en toegelicht.

goddelijk wezensmerk draagt, durft zij meer dan ooit op den voorgrond stellen dat het hare taak, haar eerste taak is, *alle* volken — niet een uitgezonderd — te leeren, te heiligen, te leiden.

Dat is de geest, de heerlijke geest, die in onze oude Moederkerk thans meer dan ooit vaardig is, die tot een ongekenden missieijver drijft, en mede in een veelbelovenden missiebloei haar innerlijke waarde toont.

Wie onzer nu, zelfs van de grootsten, zou durven zeggen, dat dit troostende en verheugende heden de vrucht van zijn arbeid is ? Heeft niet als onverwacht een nieuwe Pinkstergeest de Kerk vervuld ? Maar dan is het allereerst een *groote zegen* dat wij in dezen wonderlijk-schoonen tijd mogen leven.

In den bloei der Kerk deelt de Nederlandsche Kerkprovincie op een bijzondere wijze ; in haar werk naar buiten deelt zij — relatief gesproken — meer dan anderen. Is dat alleen reeds geen reden om te gewagen van een *grooten zegen* ?

Want dat uit ons zooveel krachten voor den zendings-arbeid der Kerk onder de volken worden getrokken, is een uitverkiezing! Dat de Kerk-als-geheel, Christus, Bruid, bij haar werk zich verheugen mag in Gods kracht, volgt vanzelf uit de belofte van den Zaligmaker, dat Hij met Haar zijn zal tot het einde der tijden; maar dat uit een groep katholieken, die slechts 1 % vormen van de deelen der Kerk, uit welke de krachten voor de missiën voortkomen, minstens 10 % der missionarissen worden gekozen, — dat in dien kleinen kring een zich steeds uitbreidende medewerking wordt gewekt, — dàt spreekt niet van zelf ; dat kan niet worden verklaard door den goeden wil der onzen alleen ; dat is in dien omvang slechts mogelijk doordat Gods genade op een bijzondere wijze onder ons werkt : dat is dus een *groote zegen.*

Zeker, er zijn vele natuurlijke redenen aan te geven waarom onder ons de missiewerken zoo bloeien : ons volkskarakter, dat gemakkelijk medevoelt en mede-lijdt met anderen, en gaarne helpt en steunt ; dat door geen moeite wordt afgeschrikt ; dat taai volhoudt ; dat gemakkelijk contact zoekt en onderhoudt met andere volken ; daarenboven onze bijzondere toestand na den oorlog, die onze volkskracht spaarde, en ons aanzien niet schaadde maar opvoerde ; ook de krachtige godsdienstzin en de vrijheid waarin de

Kerk hier zich tientallen van jaren verheugde en die aan haar innerlijke en uiterlijke groei zooveel goed deed ; die feiten te samen verklaren iets maar niet alles. Zij schiepen een sfeer, meer niet.

En trouwens, voor ons die thans leven, is het reeds een zegen, dat wij in die „sfeer" mogen leven. Dat is immers een erfenis onzer vaderen. Zij hebben ons nagelaten een diep geloof, een sterke gehechtheid aan de Kerk, een praktische geest van offervaardigheid en liefde, een voorbeeld van strijdvaardige trouw, een duur verworven en goed-gebruikte vrijheid, een hechte, geleidelijk en moeizaam opgebouwde kerkorganisatie. *Dit* geslacht schiep dit niet.

En trots deze voor den missie-arbeid gunstige voorwaarden, die dit geslacht en het vorige ontvingen om niet — louter onverdiende zegen ! — is het groote *missie-initiatief* onder ons niet oorspronkelijk, niet zuiver *van ons*.

Dat klinkt vreemd, dat is — wij ondervonden het persoonlijk menig keer — voor velen een openbaring. En toch wijzen de feiten het uit ! Onder de volken, die aan de uitbreiding der Kerk medewerken, is ons volk het eenige, dat op geen enkel missie-instituut van zuiver nationalen oorsprong kan wijzen.

Een poging ja, werd er gedaan. Een vorstelijk legaat werd voor ruim 70 jaar voor dit doel door mgr. van Curium geschonken ; maar aan de uitwerking der gewenschte plannen werd nimmer ernstig gearbeid. (Ik zoek hier niet naar een verklaring.) Een ander — veel later — initiatief, dat van den nobelen pastoor van Boerdonk, mislukte in zijn hoofdopzet. Met ontzaggelijke moeiten hebben eenige weinige priesters — hulde zij hun nagedachtenis — in de eerste helft der 19e eeuw voorzien in de zielzorg onzer koloniën, en dat kwam, met uitzondering van Curaçao, nog hoofdzakelijk aan de blanken ten goede. Drie Orden namen in de helft der vorige eeuw dit missiewerk over, de Jesuieten (1859), de Redemptoristen (1865), de Dominicanen (1868) ; eenige vrouwencongregaties van Franciscanessen en Ursulinen, en de Broeders van Huybergen gingen hen helpen ; de Franciscanen volgden hun Orde-traditie en vertrokken naar China in 1871. Ziedaar het missie-initiatief, dat Nederlandsch mag worden genoemd !

Er zijn voor dit gemis redelijke verklaringen te vinden — ik wil dit niet voorbijzien ; maar die geven toch geen voldoende opheldering als wij geen rekening houden met den zwakken kant van ons

volkskarakter: wij Nederlanders kunnen veel, goed en groot werk doen op de lange baan, want wij zijn bedachtzaam en taai ; maar . . . wij kijken graag de kat uit den boom, en daarom is het machtig enthousiasme dat reeds aan een enkele groote gedachte genoeg heeft om tot een grandiose aanpak te komen, niet onze kracht.

Als wij thans in de missiebeweging een vooraanstaande plaats innemen, dan is dat omdat *anderen* ons naar de missie hebben „medegenomen" en ons den missiearbeid hebben „geleerd"; daardoor is onze gezichtskring verruimd, zijn wij ons bewust geworden van nieuwe en grootsche mogelijkheden ; en met onze van de vaderen geërfde kracht hebben wij dàt initiatief succesvol kunnen doorzetten. Ziet ge dus welk een zegen onze missiearbeid voor ons is? Onderzoek de feiten en ge ziet het nog duidelijker.

In 1875 dwong de Kulturkampf den Duitschen Arnold Jansen zijn Genootschap van het Goddelijk Woord te stichten in Steijl ; de Fransche vervolgingen brachten in ons land de Missionarissen van het H. Hart (1880), de Lazaristen (1882), de Montfortanen (1883), de Priesters van het H. Hart (1883), de Missionarissen der H. Familie (1895) en via België de Picpus-paters (1896). Het Roomsche Zuiden heeft ze ontvangen en beschermd ; het mag met reden roem dragen op meer dan 75 studiehuizen, die het heeft onderhouden.

En deze ballingen, nog versterkt met de Fransche Witte Paters (1889), de Engelsche Mill-Hill Fathers (1890), de Lyonsche Afrika-missionarissen (1892), de Belgische Scheutisten (1894) de Fransche Paters van den H. Geest (1904) hebben onze zonen, die hun gelederen kwamen versterken, den weg gewezen naar de missie. Zij hebben meer gedaan ! Zij hebben onze oude Nederlandsche Orden, die bij den opbloei van ons katholiek leven tot nieuwe kracht kwamen, getrokken door hun voorbeeld : en zoo zijn de geschoeide Carmelieten (1904), de Capucijnen (1905) de Kruisheeren (1908) de Conventueelen (1910) de Passionisten (1916) de Norbertijnen mee uitgetrokken om het Godsrijk te verbreiden of te handhaven over de wereld ! Als dus thans 25 missioneerende orden in Nederland en 17 à 20 in het buitenland Nederlandsche priester-missionarissen uitzenden naar meer dan 150 kerkdistricten over de geheele aarde, dan moeten wij daarin een gelukkig gevolg zien der gastvrijheid eenmaal aan de ballingen bewezen ; en nu in onze koloniën de arbeiders der eerste uren, die zoo lang alleen de hitte en den last

van den dag hebben gedragen, geholpen worden door de nieuwe Nederlandsche ordes-provincies, die de vreemdelingen hebben gesticht, en door de oude herleefde instituten, die den weldadigen invloed van het edelmoedig voorbeeld niet ongebruikt langs zich lieten heen gaan, nu wordt de gegeven bescherming met woeker terugbetaald.

Maar getuigen dan de feiten niet duidelijk, dat *wij*, Nederlanders, de eereplaats die wij thans innemen, bezetten ,,bij de gratie Gods'', dat wij een ,,grooten zegen'' ontvingen?

Nog onder ander opzicht is dit waar! Niet alleen het initiatief ook den *omvang* der Nederlandsche medewerking getuigt van Gods bijzondere goedheid voor ons. Sinds de veelvuldige H. Communie in ons land nieuw religieus leven bracht, en de vervroegde H. Communie der kinderen de opvoeding religieus verdiepte is bij ons een steeds aanzwellende stroom van vocaties voor den geestelijken en religieuzen stand gaan vloeien met onstuimige kracht! Dat laat zich wel niet met wiskundige zekerheid narekenen, maar het samenvallen der feiten is toch wel merkwaardig: in 1911 gaven onze doorluchtige bisschoppen, trouw als steeds aan de geboden van Rome, het schitterend voorschrift, dat in dat ééne jaar alle kinderen van 7—11 jaar zouden voldoen aan de voorschriften van de nieuwe pauselijke decreten en tot de vervroegde eerste H. Communie zouden worden toegelaten. Met edelmoedigheid en vreugde hebben priesters en geloovigen de voorschriften uitgevoerd en jaar na jaar devoot onderhouden. En ziet, als de eerstelingen van 1911 den 12, 13-jarigen leeftijd bereiken, omstreeks 1915, begint de strooming naar de priesterscholen krachtiger te worden: en die groei houdt aan nu reeds meer dan tien jaren! Alle diocesane seminaries moesten worden vergroot of opnieuw gebouwd; alle Orden en Congregaties, en vooral zij die hun leerlingen opleiden voor de missies, moesten dat voorbeeld volgen; en op dit oogenblik kan zonder vrees voor overdrijving worden gezegd, dat van iedere 200 mannelijke katholieke Nederlanders er één voor priester studeert. Daardoor is het mogelijk, dat de Nederlandsche scholen, waar toekomstige missionarissen studeeren (het zijn er nu 70) meer dan 4300 leerlingen tellen!

Onze Leeken-Congregaties plukten mede de vruchten van het sterk Eucharistisch leven; ook zij groeiden aan en verruimden hun ar-

beidsveld ; de eene na de andere trok uit om de priestermissionarissen te helpen : 36 zusters- en 7 broeders-congregaties hebben arbeid in de missies op hun werkprogram.

Het gelukkige feit, dat Nederland sinds 1853 een kerkelijk bestuur heeft gehad dat zoo zuiver ,,Roomsch'' is ingesteld, heeft niet alleen een heerlijke uiterlijke bloei maar ook een verrassende innerlijke kracht voortgebracht. Daardoor konden er van ons zooveel krachten worden gegeven aan de uitbreiding van het Godsrijk : van iedere 630 katholieke Nederlanders neemt er thans één deel aan den missiearbeid [1]).

Hier echter geldt het vooral : de groote invloeden die dit bewerkten, zijn niet van eigenlijken Nederlandschen oorsprong, zij zijn zelfs niet van menschelijken aard : hier werkte allermeest *Gods genade* : een groote zegen !

Met deze ontwikkeling van den missie-*arbeid* hield onze missie-*actie*, dat is het meeleven en meewerken met en de steun aan onze geloofsboden gelijken tred ; het woord onzer ,,gasten'' (hun Almanakken en Annalen leerden ons in de laatste decenniën der 19e eeuw over de missie ,,lezen'') hun voorbeeld, wekte tot medeleven op; eerst nog eng en beperkt, omdat de behoeften zich vooral voortdeden onder vrienden, verwanten, landgenooten ; later als de offerliefde gewekt door de Eucharistie, haar bezielende en veredelende kracht uitoefent, wordt de gezichtskring ruimer, de kijk op de behoeften zuiverder, het inzicht in den plicht dieper : de gedachte gaat doorwerken dat die steun moet worden een steun van het volk in al zijn geledingen, een steun van de georganiseerde Kerk, een taak dus voor de parochies en haar leiders.

Men vergunne ons, hier niet in bijzonderheden te treden die iedereen kent, genoeg zij het 't feit te constateeren, dat de conclusie van den 9en Nijmeegschen katholiekendag in 1917, door het hoogste kerkelijk gezag sinds 1919 bevestigd, verdiept en gehandhaafd wordt: de steun aan de missies in gebed en aalmoes is de plicht van allen ; het bevorderen van dien plicht een onderdeel der gewone zielzorg ; het minimum der plichtsvervulling vraagt de Kerk voor de Kerk

---

[1]) Wij stippen hier slechts de groote resultaten aan. Wie een juist en gefundeerd oordeel wil vormen over den groei en den huidigen stand van onze missiebeweging bestudeere de statistiek op blz. 29 en volgende.

in de Pauselijke Genootschappen; maar de volle nakoming voor dien liefdeplicht behoude ook het karakter der liefde, die nimmer zegt dat zij is uitgeput, en die door het uitleven van al haar vindingrijkheid zich in staat wil toonen ook aan de meest-uiteenloopende behoeften van zoovele verschillende missie-ondernemingen te voldoen.

Dit zuiver-katholieke inzicht is ten slotte geformuleerd in den grooten regel, dien de Priester-Missiebond krachtens zijn Pauselijk statuut leert, en in de praktijk tracht door te voeren:

de parochiale clergé is ex officio verantwoordelijk voor de algemeene doorvoering van de parochiale organisatie der drie Pauselijke Missiegenootschappen en moet zich toonen de beschermster der bijzondere missiewerken.

En wij mogen hier dankbaar memoreeren, dat meer en meer de ijveraars voor de bijzondere missiewerken, wien — wij beseffen het zeer goed — de onmiddellijk-nijpende behoeften van hun medebroeders het meest direct aanspreken, toch aanvaarden, dat de Pauselijke regel ook zakelijk de beste is: *de algemeene genootschappen komen in iedere parochie op de eerste plaats*. En hoe meer zij dit *practisch* aanvaarden des te eer zullen wij *blijvend* een missioneerend volk worden; want met den groei van het inzicht zijn de resultaten toegenomen en blijven nog groeien: het verslag en de statistiek op blz. 24 en 25 spreken zeer duidelijke taal.

Maar zijn niet beide: de groei van het inzicht en de toename van het succes, de geleidelijke gerijpte vrucht van invloeden buiten ons, en van bovennatuurlijke krachten? Meer zegen dus dan verdienste.

Wij mogen noch willen natuurlijk voorbijzien, dat er onder ons op een schitterende wijze en in wijden kring medegewerkt is.

Maar.... wat beteëkent ons werk, als God dit niet oproept, gebruikt, leidt, bevrucht, en tot succes voert! Het is of de Voorzienigheid het ons wil doen ondervinden! Wat een katholieke arbeid is er de laatste tientallen van jaren niet gepresteerd op alle gebied, kerkelijk en maatschappelijk. En desalniettemin laat de kwade invloed der decadente moderne „beschaving" zich voelen ook onder de onzen: niet alleen in de groote steden, ook in meer eenvoudige streken, zelfs in het „Roomsche Brabant" hooren wij de klacht, dat het godsdienstig en moreel bederf de onzen niet zonder schade en groote schade voorbijgaat: wij bereiken slechts

wat God in zijn ondoorgrondelijke wijsheid ons wil laten bereiken.

Welnu juist in dit verband gezien is het voor ons een zegen, dat wij voor de missie mogen werken: door ons daarvoor te kiezen geeft God ons *een zegen die zegen brengt*. Want dat intense medeleven en medewerken aan de missie komt noodzakelijkerwijze aan de Kerk in ons vaderland ten goede.

De feiten spreken ook daarvan duidelijk.

De Kerk en haar eenheid, haar gezag en haar leiding worden onder ons meer gewaardeerd, worden meer en meer een waarachtig deel van ons geestelijk bezit, dat offers waard is om het te behouden en te verdedigen, naarmate meerderen uitgaan om die Kerk te verbreiden.

De edelmoedige milddadigheid en toewijding aan zoovele grootsche ondernemingen hier, blijkt niet te lijden eer te groeien, onder de steeds groeiende offervaardigheid voor de missie.

De apostolische geest eenmaal gewekt door het missiewerk, wordt meer en meer bezorgd ook voor het heil der millioenen die in het eigen land leven in dwaling en in ongeloof.

De verdieping van het geestelijk leven door een sterker Eucharistisch leven, door een drang naar meer en beter innerlijk leven, door een bewust-bovennatuurlijk streven naar de ontwikkeling van katholieke cultuur, blijkt gelijken tred te houden met de groei der missie-liefde.

Men versta mij goed : ik wil niet beweren, dat onze missiebeweging van onzen bloei hier de eenige, noch zelfs de voornaamste verklaring biedt ; maar niemand zal mij tegenspreken, als ik vaststel dat beide voortkomen uit denzelfden geest, en dat er een nauw verband, een bevruchtende wisselwerking bestaat tusschen beiden.

Daarom durf ik hier gerust denken aan een vervulling van Christus' belofte : ,,Zoekt eerst het Rijk Gods en zijn gerechtigheid en al het overige zal u worden toegeworpen". Want onze missiebeweging, die tracht zoo zuiver mogelijk bovennatuurlijk te zijn, los van overwegingen die in hoofdzaak uit menschelijke belangen voortkomen, is toch ex natura sua op de uitbreiding van het Gods-rijk gericht, en daarom is God, die trouw is aan zijn beloften, verplicht aan Zich-zelf ons ,,al het andere", dus zeker de krachten die wij noodig hebben voor de handhaving en de uitbreiding van zijn Rijk onder ons, ,,toe te voegen". Ik mag dus besluiten, dat het behoud en de versterking van een krachtige geloovige kern, die aan alle ontbindende invloeden weerstand biedt, en veroveringen

behaalt, mede verzekerd wordt door een bloeiende missiebeweging; dat deze dus een zegen is, die zegen kweekt.

Zijn al deze redenen niet voldoende om na tien jaren arbeids boven alles God te danken die ons in den groei van onze Nederlandsche missieactie bedacht heeft met een ,,*grooten zegen*'' ?

Dan kan er voor ons allen en voor de leden van Priester-missiebond vooral, maar één praktische conclusie zijn : een voortgezette, nog meer intense actie moet de uiting van die dankbaarheid zijn.

Op onze parochiale clergé rust hier de volle zwaarte van het werk om dit te bereiken : want alleen als overal de missiebeweging een natuurlijk deel van een goed parochieleven zal zijn, is het mogelijk dat *alle* kinderen der Kerk hun liefdeplicht verstaan en ten uitvoer brengen, dat wij een missioneerend *volk* worden.

Het middel dat de Kerk-zelve daarvoor aanwijst, zijn de Pauselijke Missiegenootschappen, die juist omdat zij zich richten op de uitbreiding der Kerk-als-geheel, zoo gemakkelijk en zoo goed een bovennatuurlijken missiegeest aankweeken.

Wat in dit opzicht bereikt is, beteekent reeds veel. Genoeg ? Verre van daar. Als men met onze geloovigen in aanraking komt staat men er toch eenvoudig versteld van, hoevelen van de geheele beweging nog bijna niets hebben gemerkt ; hoe nog meerderen er niets meer van weten, dan dat er ,,tegenwoordig zooveel voor de missie gedaan wordt'' ; hoe talloozen werkelijk nog besef missen dat het om een katholieken *plicht* gaat, dat het geregeld gebed voor de missie dus evengoed een dagelijksche levensgewoonte behoort te zijn als het morgengebed, en dat de geregelde aalmoes aan de missie evengoed een vast deel van het katholiek levensprogram moet vormen als de bijdrage aan ,,de kerk'' en ,,de armen''. Daarom blijft het parool : arbeid, veel arbeid, meer arbeid is daarvoor noodig.

De Pauselijke Genootschappen bloeien nog niet, als er jaarlijks een beduidende som gelds wordt opgebracht; want zij vragen meer gebed dan geld; zij vragen algemeene medewerking, en zij beoogen een minimum-inkomen, waarop geregeld te rekenen valt. Daarom is organisatie, deugdelijke organisatie noodig, die niet alleen leden telt en behoudt en er meerdere aanwerft, maar ze ook opvoedt en vormt; daarom juist maakte de H. Stoel deze werken tot een onder-

deel der zielzorg. Gemakkelijk is dit gegeven niet; concedo! Maar mag, de groote zegen die God ons in de missiebeweging schonk, niet groote inspanning ter vergelding vragen?

Nog iets anders. Het ,,Godsrijk'' is gesticht, neen veroverd door een ,,offer''; het kan niet worden verbreid zonder ,,offers''. Deze zijn het juist die wij in onze missionarissen bewonderen. Willen wij werkelijk met hen medewerken, dan moet ons werk ook zijn één *voortgezet offer*. En dat bereikt de parochiale organisatie der Pauselijke Genootschappen. Het moge een klein offer zijn, maar het is er een dat telkens terugkomt en daardoor groot wordt, als de *leden* iederen dag weer trouw eenzelfde klein gebedje bidden; het is een offer van beteekenis voor zeer velen de geringe contributie te betalen, vooral als de bedoeling der Kerk bereikt wordt en alle leden van het gezin worden ingeschreven. Het vergt offers een goede *zelateur of zelatrice* te zijn: want het kost inspanning de menschen over te halen tot het lidmaatschap; het vraagt zorg de leden bij te houden; het eischt zelfoverwinning er telkens weer op uit te gaan om die ,,paar centen'' op te halen en aan het inzamelen van een betrekkelijk klein bedrag veel tijd en veel moeite te besteden. Het is eindelijk een offer *leider* te zijn; telkens weer moet hetzelfde worden gezegd, telkens weer moeten zeer eenvoudige zaken worden uitgelegd; vele kleinigheden moeten met zorg worden gedaan, met waardeering worden beloond, vele teleurstellingen moeten worden gedragen, waar soms grooter werk wacht of persoonlijke voldoening gemakkelijker is te behalen.

Doch juist daarom is een krachtige organisatie meer waard aan zedelijke kracht en aan bovennatuurlijke beteekenis dan zelfs de schoonste financieele opbrengst kan doen vermoeden; want dat zwoegen voor bescheiden zaken maakt ons tot waardige medewerkers van de geloofsboden, wier arbeid niets anders is dan een aaneenschakeling van kleine werken verricht met een groot hart.

Moge door een diep besef van deze waarheid onze missiebeweging winnen aan innerlijke kracht, aan uiterlijke groei, en aldus een in steeds sterker mate, voor ons en voor vele anderen zijn een *groote zegen*.

Voorschoten, op den feestdag van onzen inlandschen missionaris Sint Marchelm 1927.

Th. M. P. BEKKERS,
Nation. Dir. S.P.L.

DE MISSIE-ACTIE IN NEDERLAND 1922-1927. [1])

Art. 33 van de nieuwe Statuten van den P. M. B. schrijft voor, dat bij gelegenheid van de algemeene vergadering van zijn Leden, die om de vijf jaren moet plaats hebben, door den Algem. Secretaris verslag zal worden uitgebracht over de voornaamste gebeurtenissen die sinds de laatste algem. vergadering of 't vorig congres op het gebied der Missie-actie hebben plaats gehad. (de iis quae ab ultimo congressu memoratu digna acciderint).

Dit vorig Congres, werd te Utrecht van 24 Sept.—1 Oct. 1922 gehouden ter feestelijke herdenking vooral van het eerste eeuwfeest van de voornaamste van alle Missie-instellingen: de H. Congregatie *der Propaganda Fide*.

Om meer luister daaraan bij te zetten, zou men er zelfs een internationaal karakter aan hechten en sprekers en vertegenwoordigers van Missie-vereenigingen in het buitenland uitnoodigen, aan welke uitnoodiging door velen met groote bereidwilligheid gevolg werd gegeven.

Kort vóór dit Congres had een gebeurtenis plaats die o.i. op de eerste plaats vermelding verdient onder de merkwaardige feiten in de 5 laatste jaren voorgevallen.

De man, die het grootste aandeel had gehad in de voorbereiding tot die merkwaardige samenkomst, die vanaf het begin der opleving onzer Missie-actie haar krachtigste bevorderaar was geweest, die de stichter mag genoemd worden van het verdienstelijk wetenschappelijke missie-tijdschrift ,,Het Missiewerk'', die tevens was de eerste nationale Directeur van het St. Petrus' Liefdewerk, **Mgr. Dr. Jan Olav Smit,** had kort tevoren bericht ontvangen, dat hij door het hoogste gezag in de H. Kerk, door Z. H. Paus Benedictus XV benoemd was tot Apost. Vicaris van Noorwegen en Spitsbergen. Enkele dagen na dat congres, op Woensdag 4 Oct., zou hij reeds naar het Noorden afreizen.

Ik meende niet alleen op de eerste plaats op dit feit uwe aandacht te moeten vestigen, maar tevens bij deze gelegenheid nogmaals hulde en dank te moeten brengen aan hem, aan wien de Missie-actie in Nederland voor het grootste gedeelte haar opkomst en ontwikkeling haar schitterenden bloei te danken heeft!

I. Na in het kort geschetst te hebben de ontwikkeling der Missie-actie in het tijdvak 1915—1922, vroeg Mgr. Dr. Smit op de Utrechtsche slotvergadering: ,,*Wat zal de toekomst brengen* ?''

[1]) Dit artikel bevat het verslag uitgebracht door den Algemeenen Secretaris van den P. M. B. op de ledenvergadering te Nijmegen 23 Mei 1927. Dit verslag is onder verschillend opzicht aangevuld met jongere en meer uitgebreide gegevens.

U zult het mij toegeven, nadat ik hier de voornaamste gebeurtenissen en de andere ontwikkeling van de verschillende missiewerken zal hebben uiteen gezet, dat wij redenen hebben tot tevredenheid en tot dank jegens den goeden God voor den zegen aan onze actie, ook in het laatste vijftal jaren geschonken.

1. Tot die feiten, die blijde gebeurtenissen reken ik te behooren de groote uitbreiding der **Missienaaikringen** in de verschillende bisdommen. Op 1 Jan. 1927 bedroeg haar aantal minstens 75. Ik vestig op dit feit reeds hier de aandacht, niet alleen wijl het in de chronologische orde der merkwaardige feiten de eerste plaats inneemt, maar ook om de hooge waarde, welke aan het werk der Missienaaikringen mag gehecht worden. Het biedt niet alleen krachtigen steun aan de Missionarissen, maar het oefent ook, evenals het werk der Vincentianen en der Dames van de St. Elisabeth-Vereeniging, zulk een weldadigen invloed uit op de Leden zelf. Het nut der Missie-Naaikringen — zoo werd op een vergadering van het Bossche D. M. C. gezegd — ligt vooral hierin, dat zoowel dames als jonge meisjes haar tijd en haar zorgen en aldus haar persoon in dienst leeren stellen van het heilig Missiewerk.

In het bisdom van Den Bosch kwam het tot oprichting van een federatie der Missie-Naaikringen. Volgens de laatste gegevens zijn daarbij thans 35 Missie-Naaikringen aangesloten en zullen spoedig, naar wij hopen en vertrouwen, verschillende andere zich daarbij aansluiten. In zulke federatie zie ik vooral deze voordeelen, dat van haar als van een Centraal Bestuur een machtige aansporing uitgaat tot oprichting van veel andere Missie-Naaikringen; dat een goede leiding wordt gegeven bij de verdeeling der goederen en hun bestemming; en dat zij meer economisch kan inkoopen dan op zich zelf staande naaikringen.

En ik mag dan ook wel het vertrouwen uitspreken, dat *ook spoedig in alle andere bisdommen zulk een nuttig centrum* voor de daar bestaande Missie-Naaikringen *zal worden opgericht.*

Zoo zal dan ook veel gemakkelijker de samenwerking tot stand komen met de *Vereeniging der Eeuwigdurende Aanbidding van het Allerh. Sacrament en tot versiering van arme kerken en voor de Missies*, door het Nederl. Episcopaat op 1 Oct. 1926 nadrukkelijk gewenscht. [1])

Ook de arbeid van deze Vereeniging voor de Missies mag niet onderschat worden. Zooals blijkt uit het laatste jaarverslag werd in 1926 door die vereeniging voor ruim f 55.000 aan kerkelijke goederen vervaardigd

---

[1]) Dat aan dezen wensch der bisschoppen door de missie-naaikringen, die niet bij de *Federatie* zijn aangesloten, *zeer slecht* gevolg wordt gegeven, blijkt o.a. uit de opmerking gemaakt door den bissch. Afgev. der Ver. voor 's-Bosch, Plebaan Brekelmans, in de Sint Jans-Klokken van 9 Juli 1927 blz. 110. Is het in andere bisdommen beter? Dit niet opvolgen van een bisschoppelijke directie kan niet anders dan het werk der missienaaikringen op den duur aanmerkelijk schaden Gehoorzame volgzaamheid is steeds een waarborg van succes gebleken.

of geschonken. Daarvan kwam volgens de ,,algemeene opgave der verdeelde goederen'' een zeer groot deel, zeker $^2/_5$ ten goede aan de Missies.

2. Vermelding verdient op de tweede plaats de samenstelling en goedkeuring van de **nieuwe statuten** van het voornaamste van alle Missiewerken, het **Genootschap tot Voortplanting des geloofs**.

In een vergadering op 29 Jan. 1923 werd door de Moderatoren van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs gevolg gegeven aan het motu proprio *Romanorum Pontificum* van 3 Mei 1922 en de Monita van den Oppersten Algemeenen Raad van 22 Nov. 1922 ,,de Pontificio Opere a Fidei Propagatione'' en werden nieuwe statuten voor dit Genootschap saamgesteld. Deze zijn, na approbatie door het Doorl. Nederl. Episcopaat, naar Rome opgezonden en ook door den Oppersten Algem. Raad op 6 Juli 1926 goedgekeurd. Zij verschenen in een Bijlage van ,,*Het Missiewerk*'' en zijn verkrijgbaar in het Nederlandsch in het Instituut v. Doofst. te St. M.-Gestel.

3. Op de derde plaats moet ik uwe aandacht vestigen op de medewerking van den Nederl. P. M. B. aan de **Vaticaansche Missie-Tentoonstelling.**

Door het Doorl. Episcopaat van Nederland was evenals door alle andere Bisschoppen der kathol. wereld in 1923 van Zijne Emin. Kard. van Rossum een schrijven ontvangen, waarin hun medewerking gevraagd werd voor het welslagen der Missie-Tentoonstelling, die op initiatief van Z. H. zelven in 1925 te Rome zou gehouden worden. Het Centraal Bestuur van den P. M. B. achtte zich verplicht namens en voor het Episcopaat aan de uitvoering van dit verlangen van Z. H. gevolg te moeten geven.

In zijn vergadering van 19 Juli 1923 besloot het een commissie samen te stellen bestaande uit 5 leden uit de verschillende bisdommen. Met grooten ijver zette deze commissie zich aan 't werk en zorgde voor een prachtige inzending van alles wat met betrekking tot het Missie-werk in Nederland verschenen was en gebruikt werd, o.a. verschillende boekwerken, missietijdschriften, een prachtige Missiekaart van Nederland, een groote driekleurige grafiek, voorstellend de ontwikkeling der Pauselijke Missie-Genootschappen van 1916 tot 1924, een rijke collectie missie-almanakken, scheurkalenders, missiebusjes, enz. De kroon zette de Commissie op haar werk door de uitgave van het prachtwerk : ,,*Nederland en de Missiën*,'' waarin een helder en uitgebreid overzicht werd gegeven van alles wat tot op den dag van de verschijning van dat werk door Katholiek Nederland voor de Missies was tot stand gebracht. Heel die kaarten-, boeken- en brochurenschat werd aan de Vaticaansche Missie-bibliotheek kosteloos afgestaan, terwijl voor de kosten der Missie-tentoonstelling nog f 2000 werd bijgedragen.

4. Een feit van zeldzame beteekenis in onze Missie-actie had plaats, thans drie jaren geleden, op Donderdag 31 Juli 1924. Op initiatief van het Bossche Missie-Comité en met instemming van Z D. H. Mgr. v. d. Wetering, werd tot Z. Emin. **Kard. van Rossum,** het verzoek gericht om na afloop van het Eucharistisch Congres van Amsterdam een bezoek te komen brengen

aan *Den Bosch*, om daar een samenkomst te hebben met allen die in Nederland bijzonder voor het Missiewerk ijverden en door dezen gehuldigd te worden. Gaarne gaf Z. Emin. aan dat verzoek gevolg. En zoo zag men dan ook op dien dag bijeen rondom Nederlands grootsten Zoon al wat in Nederland leiding gaf aan het heilig Missiewerk ; van de Bisschoppen : de President v. d. P. M. B., Mgr. v. d. Wetering, Mgr. Diepen en Mgr. Schrijnen ; verder de Leden der Commissie van voorbereiding der Vaticaansche Tentoonstelling; alle D. M. C.'s in Nederland, de Hoofdbesturen der Pausel. Missie-Genootschappen en der Indische Missiever., de Oversten van alle Missioneerende Orden en Congregaties en der Missiehuizen in Nederland.

Hoogen luister werd aan dit Missiefeest nog bijgezet door de tegenwoordigheid van een tweeden Kardinaal der Roomsche Kerk, Z. Emin. Kard. Sincero en van twee Missie-bisschoppen uit het Bossche diocees Mgr. Biermans en Mgr. C. van de Ven.

In die merkwaardige vergadering werd door prof. van Grinsven in een schitterende rede den grooten Nederl. Kardinaal hulde gebracht en uiteengezet wat Nederland tot nu toe voor de Missies deed. Daarna werd namens het Doorl. Episcopaat en den Nederl. P. M. B. een luxe-uitgave van het werk ,,Nederland en de Missiën'', benevens de som van f 2000 tot dekking der onkosten der Vaticaansche Missie-Tentoonstelling aangeboden.

,,De schoonste Missiedag'', zooals terecht de Voorzitter, Mgr. Prinsen, opmerkte, ,,dien Nederland ooit gekend heeft !''

5. Naar een voorstel van het plaatselijk Comité der Helmondsche Missieweek, in Augustus 1925, werd door het Bossche D. M. C. tot Z. Emin. Kard. v. Rossum het verzoek gericht een prachtige, door genoemd Comité ontworpen *Missievlag*, in zijn kleuren symbolisch voorstellend de drie Pauselijke Missie-Genootschappen te willen verklaren tot de **officiëele Nederl. Missievlag.**

Op dat verzoek werd door Z. Emin. in een zeer waardeerend schrijven welwillend beschikt En sindsdien wapperde op talrijke Missie-feesten, in haar blijde kleuren, van kerken en andere gebouwen als teeken van geestdrift voor het heilig Missie-werk die Nederl. Missievaan, en prijkten ook haar kleuren als insignes op de borst van duizenden deelnemers aan onze Missie-feesten.

6. Op 4 April 1926 verschenen de **nieuwe Statuten van den P. M. B.** In zijn vergadering van 7 Oct. 1927 besloot het Centraal Bestuur volgens het verlangen van Rome aan deze Statuten een *nieuw Huishoudelijk Reglement* voor Nederland toe te voegen, waarin ook verschillende gunstige bepalingen werden opgenomen voor de Missionarissen en oud-Missionarissen ; ook de bepaling, op verzoek van het Centraal Bestuur v. d. P. M. B. speciaal voor Nederland door de H. Congregatie der Propaganda toegestaan, dat ook de *Nationale Directeuren* der verschillende Pausel. Missie-Genootsch. statutmässig *lid* zouden zijn v. h. *Centraal Bestuur* v. d. P. M. B.

In de vergadering van het Centraal Bestuur onder Voorzitterschap van

Z. D. H. Mgr. v. d. Wetering, 23 Mei te Nijmegen gehouden, is het ontwerp nader besproken en aan een Commissie opdracht gegeven den definitieven tekst vast te stellen. Deze is door Z. D. H. den Aartsbisschop goedgekeurd, en in de Bijlage van dit nummer van Het Missiewerk gepubliceerd.

7. Wat door de invoering van de nieuwe Statuten van het Genootschap tot Voortpl. des Geloofs en de benoeming van een Nationaal Directeur voor dit Genootschap en voor het S. P. L. is verkregen : een inniger samenwerking tusschen de verschillende Moderatoren en Directeuren van die twee Pauselijke Missie-Genootschappen, dat, hopen wij, zal ook spoedig bereikt worden met betrekking tot de **H. Kindsheid.**

Door het Centraal Bestuur werd verleden jaar tot den Centralen Raad van Parijs het verzoek gericht, ook een Nederlandschen vertegenwoordiger van de H. Kindsheid in dien Raad op te nemen. Bereidwillig is aan dat verzoek gevolg gegeven en is als Nederl. *vertegenwoordiger in dien Raad* benoemd de HoogEw. Hooggel. Heer *Dr. Bauduin*, prof. a/h. Semin. Roermond, die jarenlang met voorbeeldigen ijver de belangen der H. Kindsheid in dat Bisdom heeft behartigd.

Door het Centraal Bestuur van den P. M. B. was te Nijmegen een samenkomst van de verschillende *diocesane* Hoofdthesauriers(sters) van Nederland voorgesteld ; deze gaven echter aan die uitnoodiging geen gevolg. Niettemin zal, naar wij hopen en vertrouwen, een dergelijke samenwerking en organisatie van dit heerlijk Pauselijk Missie-Genootschap toch op andere wijze worden voorbereid.

8. Een feit van buitengewone beteekenis, een feit, dat ook het hart van den Vader aller Christenen vervuld heeft met groote vreugde — zooals nog onlangs bleek bij de bijzondere audientie door Z. H. aan Z. D. H. Mgr. Diepen verleend, — was de enthousiaste, vorstelijke ontvangst door het Missielievend Nederland bereid aan een zestal, de eerste, **Chineesche Bisschoppen** door den Opperherder der Kerk met de hoogepriesterlijke *waardigheid* bekleed.

Omtrent geen enkel ander feit uit de geschiedenis der recente Missiebeweging heeft ons zoo innig overtuigd, dat de echt-katholieke Missiegeest diep in het hart van ons katholiek volk is doorgedrongen als die schitterende ontvangst. De algemeene vreugde-uiting en het grootsche huldebetoon deed zoo sprekend uitkomen, hoe warm ons volk begint te voelen voor de algemeene belangen der Kerk, voor den bloei en de uitbreiding der Kerk onder alle, ook de meest verwijderde volkeren, waaraan het noch door banden van nationaliteit, noch door eenige andere verbonden is. Katholiek Nederland juichte in de dagen van het verblijf dier Chineesche Kerkvorsten in ons land. Waarom ? Het zag ook in die Chineesche priesters de opvolgers der Apostelen in het bestuur der Kerk en het verwachtte van hunne verheffing tot het Episcopaat de heerlijkste vruchten voor de uitbreiding van het Rijk van Onzen Heer Jezus Christus op aarde.

Gedreven door dienzelfden edelen, belangeloozen Missiegeest offerde het gaarne zijn schatten. Meer dan 30.000 gulden bracht het in enkele maanden tijds bijeen tot leniging van den lichamelijken nood dier geheel vreemde volkeren. Zoowel aan deze steunactie voor de geteisterde gebieden van China en Mongolië, als aan de ontvangst der Chineesche Bisschoppen nam de P. M. B. op zeer actieve wijze deel. Hij nam zelf het initiatief tot oprichting van het **Steun-Comité** terwijl hij al het mogelijke deed om het plan van Z.H. en van den Kardinaal betreffende het bezoek van de Chineesche Bisschoppen aan Nederland schitterend te doen slagen. De diocesaneafdeelingen van den P. M. B. of de Missie-Comité's richtten ontvangst-Comité's op en organiseerden prachtige huldigings-avonden, terwijl het S. P. L. de taak van geleider en gastheer op zich nam en alle reis- en verblijfkosten droeg.

9. Wij vierden te Nijmegen weder een heerlijk Missie-feest, dat in zijn voorbereiding ontzettend veel zorg en moeite vergde, waaraan door bisschoppen, priesters en leeken uit alle oorden van Nederland werd deelgenomen. Wie had een tiental jaren geleden durven verwachten dat zulk een feest ooit in Nederland zou gevierd worden ? En met dit feest besluiten wij toch een rij van Missie-feesten wier aantal ik den moed niet had te gaan opsporen, want geen stad meer in Nederland, geen dorp van beteekenis of het gaf in den loop van het laatste decennium op feestelijke wijze uiting aan zijn Missie-liefde. Ik zal er mij daarom bij bepalen hier alleen de grootste **Missie-feesten van de laatste vijf jaren** waaraan tentoonstellingen verbonden waren, in herinnering te brengen.

a. Na het internationaal Missie-feest van Utrecht in 1922 volgde in 1923 van 26 Mei tot 3 Juni de schitterende *Missieweek van Tilburg* wier tentoonstelling door meer dan 30.000 belangstellenden bezocht werd en die ruim f 20.000 saldo opleverde. Deze tentoonstelling werd vereerd met een bezoek van Z. D. H. Mgr. Diepen en Z. D. H. Mgr. Straeter, uit Aken.

b. Dan volgde van 8—15 Aug. 1923 de Missieweek- en tentoonstelling *van Eindhoven*, die ook ongeveer f 20.000 opbracht.

c. Van 11—16 Oct. 1923 volgde de *Leidsche Missieweek* waarvan de Missionarissen getuigden dat deze was de 40e Missie-tentoonstelling, in de laatste 6 jaren gehouden.

d. Toen de *Twentsche Missieweek*, te *Enschede* gehouden, van 4 tot 9 Juni 1924, die in 45 parochies uit Twente door predikaties werd voorbereid.

e. In hetzelfde jaar een Missieweek in het *Westland* met *Naaldwijk* als middelpunt, waaraan van 14—18 Sept. een tentoonstelling was verbonden alsmede een *georganiseerde kinderoptocht* door de deelnemende dorpen.

f. In 1925 de tweede *Rotterdamsche Missieweek* van 20—27 Sept., die meer dan 13.000 bezoekers tot zich trok. Ik vestig er hier bijzonder de aandacht op, dat Rotterdam vierde zijn *tweede* Missieweek, zooals dat thans Nijmegen doet en zooals vroeger reeds deden Den Bosch en Tilburg en Amsterdam nog dezen zomer doen zal. Onder de middelen waardoor wij den Missiegeest onder priesters en geloovigen kunnen opwekken, levendig houden en aanvuren, zal men bezwaarlijk een geschikter kunnen aan-

wijzen dan het houden van grootsche Missiefeesten, waardoor de aandacht van heel Katholiek Nederland op bijzondere wijze op de Missiezaak gevestigd wordt en honderden, ja duizenden in den missiesteun betrokken worden. Daarom mag het niet bij een enkel Missiefeest blijven, maar moeten deze, vooral in grootere plaatsen nu en dan worden herhaald om de sympathie en de geestdrift voor het Missiewerk warm te houden.

g—h. Vermelding verdienen voor het jaar 1925 ook de Missieweek van *West-Friesland* van 17—22 Mei 1925 en die van *Helmond* van 15—19 Aug. welke laatste vereerd werd met het bezoek van Z. D. H. Mgr. Dr. Smit, Mgr. Steinmetz, Apost. Vic. van Dahomey en Mgr. Schraven Apost. Vic. van Chentingfu. Wat de opbrengst en de deelname betreft, waren ze misschien de mindere van die der vermelde grootere plaatsen, doch als uitingen van sympathie voor de Missies, deden zij voor deze volstrekt niet onder.

i. Nog geen jaar daarna, van 25—31 April 1926 volgde de Missieweek en -tentoonstelling voor de stad en het dekenaat *Groningen*, die een 15.000 bezoekers tot zich trok, waaronder ook de Commissaris van H. M., en die o.a. ten gevolge had de aanwerving van 900 nieuwe leden van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs.

j. Met schitterend succes hield verleden jaar ook *Midden-Limburg* van 5—12 Sept. 1926 te *Roermond* zijn Missieweek. Zij boekte een voordeelig saldo van ± f 15.000. Dit was echter niet haar voornaamste succes. Aan het uitvoerend Comité had Z. Emin. Kard. van Rossum geschreven : „Wat echter deze Missieweek bijzonder zal moeten trachten te bereiken dat is *de volmaakte organisatie der* 3 *Pauselijke Missie-Genootschappen in alle parochies* van het door en door Katholieke Limburg.'' Een prachtige nawerking van deze aanbeveling ondervond vooral het S. P. L., want zoowel door stichtingen, weldoenersbijdragen als toename van leden muntte deze Missieweek uit boven al hare voorgangsters.

k. Nog kort geleden wapperde weer de officieele Nederl. Missievlag boven *Alkmaar*, waar naar het getuigenis van alle aan de tentoonstelling deelnemende Missionarissen de Missieweek van 19—21 Febr. 1927 met schitterend succes bekroond werd.

Die reeks van grootsche Missiewerken en tentoonstellingen vond dan te *Nijmegen* haar bekroning in een interdiocesane Missieweek, 21—29 Mei 1927. Zij kon op niet minder succes bogen als haar voorgangsters. Moge zij de kostbare en duurzame vrucht afwerpen die Z. Emin. Kard. v. Rossum van dit Missiefeest en deze Missieweek vooral verwacht : een degelijke parochiale organisatie van de drie Pauselijke Missie-Genootschappen en van de gebedsactie's voor de Missies.

10. Nog een **drievoudig initiatief** der afdeelingen v. d. P. M. B. of van onze diocesane Missie-Comité's verdient hier vermelding :

a. Vooreerst dat v. h. *Bredasche Comité*, dat in 't voorjaar van 1926 een **Jubileum-Missie-concours** organiseerde op de scholen waaraan 2000 kinderen deelnamen. Een prachtig initiatief dat navolging verdient, wijl

het zoo bijzonder geëigend is reeds in de jeugd groote belangstelling voor het Missiewerk te wekken.

b. Van het *Bossche Comité*, dat in 1926 in 't Instituut voor Doofstommen een **vergadering** hield van de Plaatsel. **Directeuren en Hoofdzelatricen van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs.** Dit verdient zeker navolging ook met betrekking tot de twee andere P. M. G. Zulke vergaderingen brengen een nauwer contact tusschen de dioc. en de plaatsel. Besturen, wat — de ondervinding leerde het reeds — in het Bossche bisdom aanleiding gaf tot een zeer vruchtbare samenwerking. In uitgestrekte bisdommen als Utrecht en Haarlem kunnen dergelijke dioc. vergaderingen moeilijk gehouden worden. Hetzelfde echter en misschien zelfs meer is ook daar te bereiken door *gewestelijke bijeenkomsten*.

c. Het derde initiatief, betreffende de **Medische Missie-actie** was een gevolg der Rotterdamsche Missieweek en werd vooral gesteund door het *Haarlemsche Comité*. Die actie uit zich voorloopig door een medische inzending op de tentoonstellingen, zooals dit geschiedde te Rotterdam, Roermond, Alkmaar en te Nijmegen. Dank de medewerking der Missionarissen wordt de collectie telkens rijker. De verzorging dezer medische Missie-actie, welke nog dit jaar in een medische Missie-cursus voor Missionarissen een nuttige uitbreiding zal vinden, ligt in handen van deskundige medici, zoodat met recht verwacht kan worden dat deze medische afdeeling, die ook aan de Vaticaansche Missie-tentoonstelling verbonden was, kostbare vruchten voor de Missies zal opleveren. Wie zich daarvan nog meer wenscht te overtuigen leze of herleze het merkwaardig artikel dit jaar verschenen in „Het Missiewerk" Februari-aflev., gepubliceerd door het Medisch Missie-Comité van Rotterdam, dat onder leiding staat van Kapelaan Schiphorst.

Hieruit blijkt reeds, wat aanstonds nog duidelijker zal worden, waar ik o.a. zal wijzen op de *Gebedsactie der Religieuzen*, die uitgaat van de Leiders van het St. Petrus' Liefdewerk, hoe weldadig de invloed is van den P. M. B. om onze Missie-actie niet alleen in omvang te doen toenemen, maar ook om haar *innerlijk deugdelijker* te maken.

II. Na de vermelding van deze „memoratu digna" onzer Missie-actie in de laatste vijf jaren, meen ik, nog een en ander te moeten mededeelen over den stand en den vooruitgang : *a*. van den Priester-Missiebond, *b*. van de Pausel. Missie-Genootschappen en *c*. van de particuliere Missiewerken.

1. Bij den **P. M. B.,** die volgens de officiëele gegevens in 1922 omtrent 3500 **Leden** telde, waren in 1924 aangesloten 3700 Leden; thans mogen wij het volgende overzicht geven :

	saec. priesters	regul. priesters	seminaristen	totaal	begunstigers
Utrecht	586	169	99	854	12
Breda	308	53	79	440	42
Haarlem	585	329	77	991	11
's-Hertogenbosch	600	500	100	1200	170
Roermond	523	176	72	771	105
	2602	1227	427	4256	340
Van het totaal	95%	40%	90%	80%	

Wij achten het niet ondienstig, hier nog eens in herinnering te brengen, dat volgens het uitdrukkelijk verlangen van het Nederl. Episcopaat, de leiding van onze Missie-actie in handen moet blijven van den P. M. B. en dat in 't bijzonder het houden van Missie-feesten en Missie-dagen *met openbare vergadering buiten de Kerk*, het houden ook van Missie-tentoonstellingen en van alles wat daarmede verbonden wordt, moet geschieden in *voorafgaand overleg en onder goedkeuring* van de respectieve diocesane Besturen van den P. M. B. of der dioc. Missie-Comité's. Kon ook aan dit bisschoppelijk voorschrift niet veel stipter gevolg worden gegeven ?

Op een zeer bescheiden en vriendschappelijke wijze heeft zich tot heden de P. M. B. van die opdracht gekweten en dat zal hij blijven doen, zoodat wij van onzen kant het alle ontwerpers van Missie-feesten gemakkelijk maken zich aan die bisschoppel. bepalingen te houden.

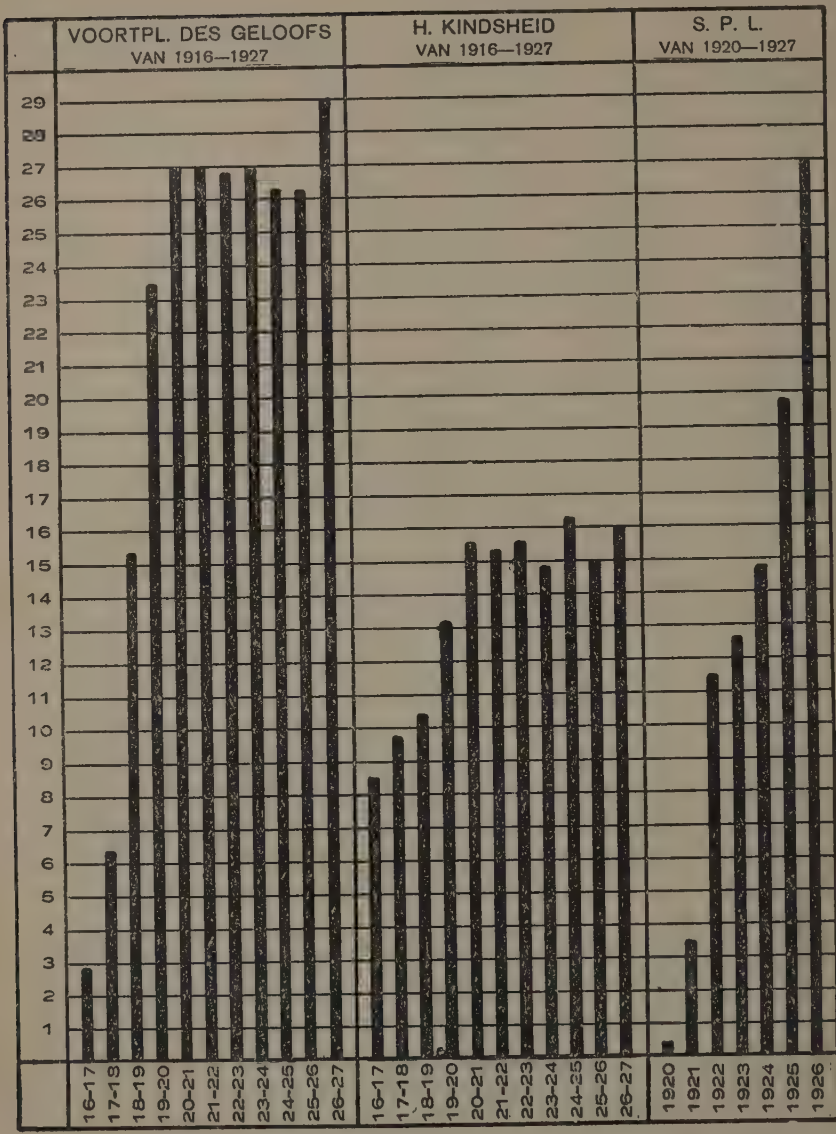
2. Wat nu de stand en de vooruitgang van de drie **Pausel. Missie-Genootschappen** betreft, die volgens de nieuwe statuten van den P. M. B. door alle Leden moeten bevorderd worden (naviter operam dando ut omnibus innotescant et ubique promoveantur) deze maakten — als men het S. P. L. uitzondert — in de laatste vijf jaren niet geregeld dien voortgang, dien men er althans te Rome van verwachtte. Bijgaande grafiek geeft daarvan een beeld.

Bij de twee voornaamste, het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs en de H. Kindsheid, viel zelfs een paar jaar een achteruitgang te betreuren.

Het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs bracht van Juni 1925 tot Juni 1926 op f 262.491 ; bij de jaren 1921/22 en 23/24 beteekende dit een achteruitgang van ongeveer f 8000. In het laatste jaar 1926—1927 is echter gelukkig in alle bisdommen een vooruitgang merkbaar geweest, zoodat dit het record-jaar werd met een bruto-opbrengst van ± f 290.000.

De Kindsheid toonde in de opbrengst van 1925—26 en die van 22/23 een nadeelig verschil van bijna f 5000. In 1922/23 toch bedroeg die f 155.821 en in 1925/26 nog slechts f 150.617. In 1926—1927 herstelde het Genootschap het echter en bracht bruto ruim f 160.000 op.

Alleen het St. Petrus' Liefdewerk ging steeds vooruit. In 1923 bedroeg zijn opbrengst, volgens „*Nederland en de Missiën*" f 127.000, in 1925/26 :

Deze grafische voorstelling geeft een beeld van de ontwikkeling der Pauselijke Missiegenootschappen van 1916—1927. De horizontale lijnen deelen de grafiek in vakken welke ieder 10.000 *guldens* vertegenwoordigen; de verticale streepen duiden de jaarlijksche opbrengst aan. Hiernaast volgt hetzelfde in cijfers : de bedragen zijn de bruto-opbrengst in guldens.

Opbrengst der Pauselijke Missiegenootschappen van 1916—17 *tot* 1926—27 *in Nederland in guldens.*

	Voortplanting des Geloofs	H. Kindsheid	S. P. L.	Totaal
1916—1917	28.936.—	84.993.—		113.929.—
1917—1918	63.550.—	97.449.—		160.999.—
1918—1919	153.172.—	106.082.—		260.254.—
1919—1920	234.859.—	132.870.—		367.729.—
1920—1921	270.755.—	155.537.—	3.755.10	420.047.10
1921—1922	271.716.—	153.690.—	45.513.84	470.919.84
1922—1923	268.720.—	155.821.—	115.018.07	539.559.07
1923—1924	271.033.49	148.789.97	127.789.97	546.904.39
1924—1925	262.606.37	163.987.13	148.802.01	575.395.51
1925—1926	262.491.72	150.617.78	198.825.82	611.935.32
1926—1927	± 290.000.00	160.290.51	270.617.21	± 720.000.00

Nota. Wij geven hier bruto-cijfers in guldens. Men gelieve daarop wel te letten ; want de vergelijkende overzichten in buitenlandsche valuta geven dikwerf een ander beeld. Zoo roemt bijv. de laatste afl. der Annalen van de H. Kindsheid den *vooruitgang* van Nederland in 1925—1926, en . . . . wij waren f 13000.— *achteruit* ; edoch de Fransche franc was enorm gedaald, en dit wekte den schijn van vooruitgang. Dit jaar is de Voortplanting veel vooruitgegaan ; maar de Lire is 40 à 50 % gestegen ; en dus zullen wij waarschijnlijk den schijn wekken achteruit te zijn gegaan ! Deze lijst geeft echter alleen guldens, dus een vrij constante waarde.

f 198.825, wat dus een accres beteekent van f 72.000. In 1926 verzamelde het f 270.617.21 en ging dus wederom f 72.000 omhoog. Dit schitterend succes, deze gestadige vooruitgang, die ook, hoewel in mindere mate, in vele andere landen is waar te nemen, deed te Rome het stoute plan ontstaan een leening uit te schrijven van 1½ millioen gulden om de oprichting van een 25-tal Seminaries ter opleiding van inlandsche geestelijken mogelijk te maken. Het eerste deel f 750.000 werd in Januari geheel in Nederland geplaatst.

Waaraan is die sterke vooruitgang van het St. Petrus' Liefdewerk vooral toe te schrijven ?

Voor een groot deel ongetwijfeld aan zijn uiterst populair doel : een priester te mogen schenken aan Gods Kerk, dat is niet alleen voor een christelijke moeder maar ook voor duizenden andere vrome christenen een heerlijk ideaal, waarvoor velen gaarne beduidende sommen, enkele zelfs geheel hun bezit, met moeizame zorgen bijeen gebracht, ten offer brengen. En aan dat doel worden ook de geloovigen herhaaldelijk door den onvermoeiden Directeur van het S. P. L. op de meest populaire wijze herinnerd, in de mooie vlugschriften van het S. P. L waarin hun beschermelingen, dikwijls met een pakkend bijschrift, in beeld hun worden voor oogen gesteld.

Daar komt nog iets bij en daarin schuilt misschien het groote geheim der populariteit van S. P. L Er wordt voor het welslagen van het S. P. L. zeer veel gebeden. Gij weet toch, dat door de Directie van het S. P. L. vooral onder de religieuze communiteiten op practische wijze een schoone

gebedsactie wordt gepropageerd, waaraan omtrent alle religieuze congregaties (900 van de 1000) in Nederland deel nemen. In al die religieuze communiteiten met haar ± 20.000 leden, wordt herhaaldelijk de H. Communie opgedragen of eenig ander goed werk verricht tot de bijzondere Missie-intentie, door de Directie maandelijks opgegeven. Als algemeene intentie voor 1927 is opgegeven : *Dat de Missie-encycliek van Paus Pius XI ten volle moge worden gekend, begrepen en uitgevoerd* En om de leden daaraan dikwijls te herinneren werd een maandkalender uitgegeven, waarop voor elke maand van dit jaar diezelfde intentie in anderen vorm wordt opgegeven, ontleend aan de Encycliek van Paus Pius XI.

,,Het gebed,'' zegt Z. H. ,,,is de machtigste steun dien wij aan het werk der Missionarissen kunnen geven. En groote waarde moet vooral worden toegekend aan het gebed der Godgewijde Maagden.''

Mag hier dan niet met recht gevraagd worden : Ligt hierin niet het groote geheim van den wonderbaren opbloei van het S. P. L. ? En mocht ik dan ook hiervoor niet met recht zeggen, dat onze Missie-actie in haar tweede lustrum heel wat *aan inwendige waarde gewonnen heeft* ?

In een vergadering van de Moderatoren van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs op 3 Maart 1927, onder Voorzitterschap van zijn nationalen Directeur, Mgr. J. Pompen, te 's-Bosch gehouden, werden de oorzaken besproken van de verslapping der twee voornaamste P. M. G. en tevens de middelen aangegeven waardoor een verdere opbloei zou kunnen worden verkregen.

Onder de aandacht van de Plaatselijke Directeuren meenen wij vooral te moeten brengen het voorname propaganda-middel bestaande in het aanstellen van eenige ijverige zelatricen in elke parochie, die door verspreiding van propaganda-circulaires en inteekenlijsten (gratis verkrijgbaar bij de verschillende Secretarissen der dioc. Missie-Comité's) nieuwe leden moeten trachten aan te werven en die nu en dan ook eens moeten vergaderen onder leiding van hun plaatselijken Directeur ten einde de organisatie en andere belangen van het Genootschap te bespreken. Waar dit middel ernstig werd toegepast, aldus leerde ons een jarenlange ondervinding, daar kwam dit Pausel. Missie-Genootschap tot bloei, daar was van achteruitgang geen sprake.

Dit geldt ook voor het S. P. L Ook hierin dreigt gevaar voor achteruitgang. Men mag zich door de schitterende opbrengst der laatste jaren niet te veel laten verblinden. Men mag niet verwachten, dat nog jaren achtereen het stichten van beurzen en weldoenersbijdragen in die mate zal blijven voortgaan als thans het geval is. Van vitaal belang is het ook voor het S. P. L. dat het in elke parochie degelijk georganiseerd wordt, dat het jaarlijks toeneemt in ledental en contributies. Dan en ook dan alleen bestaat er kans dat er steeds edelmoedige harten zullen gevonden worden om door grootere sommen, door beurzen en weldoenersbijdragen de vorming van een inlandschen clerus te bevorderen.

3. Ik zou hier verder nog moeten uitweiden over hetgeen in de laatste

5 jaren in Nederland **door de Missionarissen zelve** ter bevordering van hun Missiewerk is tot stand gebracht. Dat is zoo veel en zoo grootsch, dat het niet mogelijk is dit hier in een verslag als ik thans heb uit te brengen, in alle bijzonderheden te vermelden. Ik moet mij hier bepalen tot de vermelding van enkele hoofdfeiten.

In de Annalen van het Genootschap tot Voortpl. des Geloofs [1]) werd door mij in 1922 een statistiek gepubliceerd betreffende het *aantal Missioneerende Orden en Congregaties* en *Missiehuizen in Nederland*, alsmede het aantal *Nederl. Missionarissen*. Zij werd opgemaakt met medewerking van verschillende Missievrienden en Missionarissen. En daarin kwamen wij tot het besluit, dat op 1 Oct. 1922 het aantal Missioneerende Orden en Missie-Congregaties in Nederland bedroeg 62 [2]) terwijl veilig het aantal Nederl. Missionarissen op 3200 mocht geschat worden (1350 priesters, 650 Broeders en 1200 Zusters).

Nog geen twee jaren later was dat aantal Missionarissen reeds gestegen tot 3700 (1500 priesters, 765 scholastieken en Broeders en 1424 Zusters) [3]), terwijl het aantal studiehuizen bedroeg 68 en het aantal studenten-missionarissen 3634.

Volgens de statistiek hierachter gepubliceerd bedraagt thans in 1927 het aantal Nederl. Missionarissen 4280, waarvan priesters 1650, Scholastieken en Broeders 830, Zusters 1800. In de gebieden der Propaganda zijn minstens 10% der Europeesche en Amerikaansche Missionarissen Nederlanders.

In de rijen der Missioneerende Orden en Congregaties traden tien nieuwe vrouwelijke en drie mannelijke Congregaties op, zoodat thans het aantal Missioneerende Zuster-Congregaties bedraagt 36, en dat der mannelijke 7, tezamen dus 43. [4])

Verschillende van de Missie-Congregaties breidden haar werkkring uit. Zoo o.a. de Missionarissen van de H. Familie, die zich gingen vestigen in Borneo ; de Lazaristen, die een derde arbeidsveld kregen in de residenties van Soerabaja, Rembang en Kedoe op Java, de Zusters Franciscanessen v. d. H. Antonius te Boerdonk en Asten, die een Missiestatie aanvaardden in den Belgischen Congo ; de Franciscanessen van Breda, (St. Elisabeth-Gesticht), van Oudenbosch, de Arme Zusters v. h. Goddel. Kind te Amsterdam, de Zusters van Amersfoort, de Zusters van het Allerh. Hart te Moerdijk. Verder de Kruisheeren die een Missieveld gingen bewerken in de Preanger, de Paters Minderbroeders, die zich in Noorwegen vestigden ; de Paters Carmelieten, Mission. v. h. H. Hart, Tilburg, de Paters de H.H. Harten (Picpus), enz.

Nieuwe Missiehuizen werden o.a. opgericht te *Hoorn* (St Bonifatius-

---

[1]) Zie Annalen 1922 bl. 241 e.v. — Ook „Het Missiewerk" jg. IV bl. 180—181.

[2]) „Nederland en de Missiën" geeft er slechts 57, doch daarbij zijn niet geteld de 20 Buitenl. Orden en Congregaties die in Nederland studiehuizen hebben of (en) Nederlanders als Missionarissen uitzonden.

[3]) Zie „Nederland en de Missiën" bl. 146 e.v. De cijfers daar vermeld, hebben betrekking op den toestand van 1 Jan. tot 1 Juli 1924.

[4]) Zie blz. 45.

Missie-Juvenaat) door de Congregatie van Mill-Hill, te *Nieuw-Herlaer* (St Michiels-Gestel) door de Holl. provincie van de Societeit der Afrikaansche Missiën van Lyon (twee eerste klassen der humaniora), te *Sterksel* (Juvenaat der Witte Paters), te *Soesterberg* door het Gezelschap v. h. Goddel. Woord, enz.

Het *aantal studenten* in de Missiehuizen, dat in 1924 bedroeg 3634, steeg in 1927 tot 4357, waarvan 3013 in de humaniora, en 1344 in de philosophie en theologie studeeren.

Het is natuurlijk niet onder cijfers te brengen hoeveel geldelijke offers Katholiek Nederland zich jaarlijks getroost tot ondersteuning van zijn particulier Missiewerk, van zijn ± 60 Missie-huizen, voor het onderhoud van zijn ruim 4000 Missie-studenten, van zijn ruim 4000 Missionarissen, van de talrijke stichtingen ook in de Missie-landen. Niemand zal het echter verwonderen als ik zeg, dat daaraan ook jaarlijks enkele millioenen besteed werden, zeker viermaal meer dan wordt bijeengebracht voor de Pauselijke Missie-Genootschappen.

Ook dit verheugt ons en dat zal alle ware Missievrienden in Nederland verheugen.

Gaarne maak ik ook hier de woorden van den nationalen Directeur van het S. P. L. tot de mijne : ,,De Pausel Missie-Genootschappen ontvingen van den H. Stoel wel den voorrang, maar niet het monopolie. En evengoed als ik uit het feit, dat de Kerk de P. M. Genootsch. tot de hare maakte, de conclusie trok, dat de parochiale clergé verantwoordelijk is voor haar bloei, zoo maak ik uit het andere feit : dat de H. Stoel zooveel bijzondere missiewerken prijst en beschermt, de gevolgtrekking, dat het op den weg ligt derzelfde parochiale geestelijkheid, binnen de grenzen natuurlijk der plaatselijke krachten en mogelijkheden, zich daarnaast ook de edelmoedige en daadwerkelijke beschermers te toonen der bijzondere missie-werken.''

Aan het eind van dit verslag breng ik gaarne in herinnering de woorden van Z. H. Paus Pius XI in zijn audiëntie van 21 Mei 1925 tot de Nederlandsche pelgrims gericht : ,,Wat Nederland doet voor de Missies dat is wonderbaar. *Doch wat het doet, dat moet worden doorgezet.*'' En ik voeg er bij : Dat moet worden doorgezet *met groote ijver en edelmoedigheid.* Het geldt hier het schoonste van alle werken : De uitbreiding van het Rijk van Onzen Heer Jezus Christus, de redding van duizenden, van millioenen zielen door Zijn Kostbaar Bloed vrijgekocht.

Ik eindig met den oprechten wensch en in de blijde verwachting, dat men bij het uitbrengen van het volgend vijf-jarig verslag onzer Missieactie, weer op een rijken oogst, op nog veel kostbaarder vruchten zal kunnen wijzen.

A. HERMUS.

STATISTISCHE GEGEVENS

AANGAANDE HET AANTAL NEDERLANDSCHE MISSIONARISSEN, HULPPERSONEEL, TIJDSCHRIFTEN EN LIEFDEWERKEN OP 1 JANUARI 1927

I. De Missioneerende Orden en Congregaties zijn verdeeld in twee afdeelingen :

A. Clericale Orden en Congregaties (Priesters en Broeders).

B. Leeken-Congregaties (Broeders en Zusters).

In de eerste afdeeling maken wij voor ons doel een onderverdeeling in drie groepen :

1. *Stricte missie-Congregaties*, die volgens haar statuten alleen voor de missies zijn gesticht.

2. Orden en Congregaties die *hoofdzakelijk* voor de missies arbeiden.

Onder deze groep vatten wij samen de clericale Orden-provincies en Congregaties die 50 à 60 % hunner Nederlandsche priesters actualiter uitzenden naar de missies. Van deze hebben wij ook de leden, die met de opleiding der toekomstige priesters zijn belast, geteld onder het ,,missiepersoneel''.

3. *Missioneerende* Orden en Congregaties (de overigen).

Van dezen zijn behalve de missionarissen bij het missiepersoneel alleen gerekend degenen die met de procuur of, gelijk bij de Minderbroeders, uitsluitend met de opleiding van toekomstige missionarissen zijn belast.

De tweede afdeeling onderscheiden wij alleen in de groepen 1 en 3.

II. Bij de *missiegebieden* cursiveerden wij in groep A. de gebieden, die uitsluitend aan Nederlandsche Orden of Provinciën zijn toevertrouwd.

Bij de *missionarissen* maakten wij onderscheid tusschen hen die arbeiden in de gebieden der Propaganda en hen die elders werken ; daardoor is een vergelijking mogelijk met de statistieke publicaties der Propaganda.

Bij het *totaal-cijfer* der missionarissen van 1 Jan. 1927 voegen wij ter vergelijking het totaalcijfer op 1 Jan. 1924.

Eindelijk geven wij ook het totaal-cijfer van de *Nederlandsche leden* der Orde of Congregatie, om aldus eenigen kijk te geven op de beteekenis die het missiewerk in ieder instituut heeft.

Ten slotte vermelden wij de *opleidingshuizen* met het aantal candidaten op 1 Jan. 1924 en 1927, waardoor het mogelijk is te zien, welke gerechtvaardigde verwachtingen wij op de toekomst mogen bouwen.

Helaas beschikken wij niet over volledige gegevens der leekebroeders van de Clericale Orden.

In de kolom der opleidingshuizen wordt het adres der *missieprocuur onderstreept*. De plaatsnamen van buitenlandsche opleidingshuizen staan tusschen haakjes.

In de laatste kolommen noemen wij de titels der Annalen of Tijdschriften, door ieder instituut uitgegeven, en van de Liefdewerken door hen onderhouden; bij sommigen voegen wij nog een bijzondere aanteekening.

Wij danken ten slotte de verschillende oversten en missieprocuratoren die met zoo groote bereidwilligheid ons alle verlangde inlichtingen hebben gegeven.

MISSIE-

Orde of Congregatie	werkzaam in gebieden der Propag.		id. in andere gebieden		id. bij procuur of opleiding		totaal in 1924		totaal in 1927		Aantal Ned. leden v. Orde of Congr.	
Missiegebieden De cursief gedrukte zijn toevertrouwd aan Ned. instituten	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.

A. Clericale Orden en Congregaties.

I. Stricte Missie-Congregaties.

Orde of Congregatie	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.
1. *Witte Paters*					13	24	78	96	85	113	85	11[illegible]
a. Tabora	12	6										
b. Oeganda	7	7										
c. Tanganyika	10	5										
d. Oeroendi	2	4										
e. Nyassa	4	4										
f. Nyanza	14	4										
g. Roeanda	6	—										
h. Opper-Congo	8	4										
i. Bangueolo	3	6										
j. Albert-Meer	1	1										
k. Dar-es-Salam	1	—										
l. Soudan	—	7										
m. Nrd-Afrika	2	41										
n. Jeruzalem	1	—										
2. *Mill-Hill*					37	—	173[1])	22	177	5	196	6[illegible]
a. Madras	28											
b. Borneo (Eng.)	15											
c. Nw. Zeeland	17											
d. Kashmir	1											
e. Boven-Nijl	31	4										
f. Kavirondo	13	1										
g. Belg. Congo	17											
h. Eng. Cameroun.	5											
i. Philippijnen			13	—								
3. *Scheut*					11	14	69	46	57	54	57	5[illegible]
a. Si-wan-tze (China)	5											
b. Jehol (China)	6											
c. Soei-yuen (China	5											
d. Ninghia (China)	7											
e. Tatung (China)	4											
f. Kassai (Congo)	4	15										
g. Nw. Antwerpen	3	10										
h. Leopoldstad	4	9										
i. Mississippi			2									
j. Philippijnen			6	6								
Transporteeren	236	128	21	6	61	38	320	164	319	172	338	23[illegible]

[1]) In 1924 zijn onder „Missiepersoneel" ook de rustende missionarissen meegeteld ; in 1927 nie[illegible]

PERSONEEL.

Opleidingshuizen en Procuren. (gecursiveerd).	Aantal candidaten 1924		1927		Opmerkingen. Tijdschriften. (T) Liefdewerken tot steun der Missies. (L.).
	Lagere studies.	Hoogere of novicen.	Lagere studies.	Hoogere of novicen.	
terksel	0		56		T.: Annalen der Afrikaansche Missiën. (Instituut St. Louis Oudenbosch). L.: Liefdewerk van den H. Augustinus en de H. Monica (valt samen met het werk der Annalen).
t. Charles, Boxtel		24		36	
Carthago (Noviciaat)				16	
Maison Carrée (theologie)		17		27	
rocure: *Boxtel* (Burgakker)					
ilburg (St. Joseph)	174		170		T.: 1) Annalen der St. Josephs-Congregatie van Mill-Hill (Roosendaal). 2) St. Josephs-missiekring (Tilburg).
Hoorn (St. Bonifacius)	0		38		
Roosendaal (ook Procuur)		27		36	
Mill Hill)		42		44	
Arnhem (Vrijland)					
Nov. v. Broeders					
					T.: Annalen der Missionarissen van Scheut (Vught-Sparrendaal).
Sparrendaal		50 [2])			
Nijmegen (tevens Procure) [3])				4	
(Scheut)				3	
(Leuven)				7	
	174	160	264	173	

[2]) Belgen en Nederlanders samen. [3]) Het studiehuis van Sparrendaal is verplaatst naar Nijmegen.

Orde of Congregatie	werkzaam in gebieden der propag.		id. in andere gebieden		id. bij procuur of opleiding		totaal in 1924		totaal in 1927		Aantal Ned. leden v. Orde of Congr.	
Missiegebieden De cursief gedrukte zijn toevertrouwd aan Ned. instituten	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.
Per transport .	236	128	21	6	61	38	320	164	319	172	338	231
4. *Godd. Woord* . . .					26	33	36	40	58	44	58	44
a. Kl. Soenda Eil. . .	23	8										
b. China.	3											
c. Austr. N.Guinea	6	3										
5. *Miss.v.d.H.Fam.*												
a. Nd. Oost-Borneo	3	2										
b. Brazilië	3				19	23	31	23	25	25	27	28
6. *Prs.v.d.H. Geest*					12	19	21	27	24	36	28	51
a. Bagamoyo	5	2										
b. Loango	1											
c. Zanguebar	3	2										
d. Belg. Kongo . . .	2	9										
e. Kilema Ndjaro . .	1											
f. Fransch Guinea .		1										
g. Gaboen		2										
h. Canada				1								
7. *Afr.Miss.v.Lyon.*							32	22	47	25	47	25
a. Ben. Volta	10											
b. Goud-kust	10											
c. Benin	3	1										
d. Togo	1	9			19	10						
e. Ivoorkust	1	1										
f. Korhago	1											
g. Nijl-delta	2	4										
	314	172	21	7	137	123	440	276	473	302	498	379[1]

II. **Congregaties en Orden, die hoofdzakelijk (althans wat de Nederl. leden betreft)**

Nota. De cijfers tusschen () in de kolom „totaal in 1924", zijn de leden van het instituut in

Orde of Congregatie	werkzaam P.	Brs.	andere P.	Brs.	procuur P.	Brs.	1924 P.	Brs.	1927 P.	Brs.	Aantal P.	Brs.
1. *Miss.v.h.H.Hart*					53	60	(39)	(75)	156	121	177	154
a. Ned.Nw.Guinea .	27	24					107	150				
b. Selebes	13	3										
c. Batavia (ged.) . .	—	—										
d. Rabaul	4	2										
e. Gilberts-Eil. . . .		2										
f. Eng. Nw. Guinea		5										
g. Tsuapa (Congo) .		1										
h. Philippijnen . . .			34	13								
i. Brazilië			25	11								
Transporteeren .	44	37	59	24	53	60	107	150 (75)	156	121	177	154

[1]) 95 % der priesters en 80 % der broeders wijden zich dus actualiter aan missiearbeid.

PERSONEEL.

Opleidingshuizen en Procuren. (gecursiveerd).	Aantal candidaten 1924 Lagere studies.	1924 Hoogere of novicen.	1927 Lagere studies.	1927 Hoogere of novicen.	Opmerkingen. Tijdschriften. (T.). Liefewerken tot steun der Missies. (L.).
	174	160	264	173	
'den (S. Will. tevens Procuur)	150		155		T.: 1) De Katholieke Missiën (Uden).
ɔesterberg	0		44		
:elvoirt (Nov.)		28		35	2) Sint-Michaëls-Almanak (Uden).
·eteringen		32		45	
'aatsheuvel (Proc.)	100		105		T: Bode v. d. H. Familie (Kaatsheuvel).
rave (Nov.)		28		14	
oirle (theol.)				24	L.: Het Penningske v. St. Antonius.
'eert (Proc.)	48				T.: 1) Bode van den H. Geest (Weert).
·emert	62		±120	38	
ennep					2) Ons Missievriendje (Weert).
Leuven)		14			
:aarle-Nassau Noviciaat voor Broeders					L.: 1) Africa christo. L.: 2) Kindermissiebond.
adier en Keer (Proc.)	135		60		T.: Afrikaansch Missieklokje (Cadier en Keer).
t. Mich-Gestel. (Nw. Herlaer).			72		
:emelen		21		24	
:litterswijk, Noviciaat voor Broeders					
	669	283	820	353	

voor de missies werken.

1924 opgegeven als werkzaam in Nederland.

'ilburg (tevens proc.)	139		190		T.: 1) Annalen van O. L. V. v. h. H. Hart (Missieh. Tilb.)
ɔriehuis					
Tijmegen (Nov.)				18	2) Almanak van O. L. V. v. h. H. Hart (Tilburg).
.rnhem (phil.)		37		31	
tein (theol.)		32		39	L.: 1) Klein Liefdewerk v. h. H. Hart.
'ilburg: noviciaat voor Broeders					2) Broedersch. der Oud. Stud. v. h. Kl. Liefdew. 3) Missiebond v. h. H. Hart.
	139	69	190	88	

Orde of Congregatie	werkzaam in gebieden der propag.		id. in andere gebieden		id. bij procuur of opleiding		totaal in 1924		totaal in 1927		Aantal Ned. leden v. Orde of Congr.	
Missiegebieden De cursief gedrukte zijn toevertrouwd aan Ned. instituten	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.
Per transport .	44	37	59	24	53	60	107	150 (75)	156	121	177	154
2. *Pr. v.h. H. Hart*					25		(45)	(50)	77	12	116	76
a. Stanley Falls (C.)	15	5					36	5				
b. *Zweden*	7	1										
c. *Finland*	5	2										
d. *Benkoelen*	7	4										
e. *Nrd. Brazilië* . .			18									
3. *Montfortanen*					20		(60)		84	9	131	44
a. Ver. St. v. Am. .			7				67					
b. Canada			6	2								
c. Vancouver	6											
d. Haiti	7											
e. Columbia			9									
f. *IJsland*	4	2										
g. *Denemarken*	8	3										
h. Shiré	17	2										
4. *Lazaristen*					28	8	(78)	12	120	10	[1])55	13
a. *Yungpingfu*	18						78				89	
b. *Batavia* (Scer.) .	14											
c. Brazilië			10	1								
d. Turkije en Syrië .	2	1										
e. Perzië			3									
f. Algiers			2									
g. Abyssinië			1									
h. Centr. Amerika .			4									
i. Columbia			3									
j. Ecuador			2									
k. Chili			2									
l. Peru			3									
m. Verschill. Vic. v. China	28											
5. *Picpus*												
a. *Banka*	6	2										
b. *Brazilië*			9	1								
c. Chili			8									
d. Hawai	9	1					(9)				[2])25	2
e. Cook-Eil.	3											
f. Nrd. Amerika . .			5	1	26	13	27	3	66	18	58	18
Transporteeren .	290	60	150	29	152	81	315 (221)	70 (125)	503	170	651	307

[1]) Deze 55 Nederlanders staan buiten het verband der Nederl. prov. Vandaar dat het aantal hooren niet in het verband der in 1923 opgerichte Nederlandsche Provincie.

Opleidingshuizen en Procuren. (gecursiveerd).	Aantal candidaten 1924		1927		Opmerkingen. Tijdschriften. (T.). Liefdewerken tot steun der Missies. (L.).
	Lagere studies.	Hoogere of novicen.	Lagere studies.	Hoogere of novicen.	
	139	69	190	88	
Bergen op Zoom	230		276		T. : 1) Het Rijk v. h. H. Hart v. Jezus (Bergen op Zoom)
Asten (noviciaat)				37	2) Missiestemmen (Liesb.)
Liesbosch (Sem.)		55		58	3) Missiepost (Rotterdam)
Rotterdam (Procuur). (Walenburgerweg)					4) H. Hart Missie-kalender (Rotterdam)
					T. : Onze Missionarissen (Hoensbroek-Station).
Schimmert	130		147		
Meerssen (noviciaat)					
Oirschot (Scholast.)		37		41	
Hoensbroek (Procuur)					
					T. : H. Vincentius à Paulo (Helden-Panningen).
Wernhoutsburg	100		130		
Helden-Panningen (tevens Proc.)		35		24	
St. Oedenrode	130		140		T. : 1) De Vriend der H.H. Harten (Ginneken).
Valkenburg		34		36	
Ginneken (Procuur)					2) De Zelateur (Ginneken).
	729	230	883	284	

eden der Nederl. Prov. niet gelijk is aan dat der Ned. Miss. [2]) Deze 25 Nederlanders be-

Orde of Congregatie	werkzaam in gebieden der propag.		id. in andere gebieden		id. bij procuur of opleiding		totaal in 1924		totaal in 1927		Aantal Ned. leden v. Orde of Congr.	
Missiegebieden De cursief gedrukte zijn toevertrouwd aan Ned. instituten	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.
Per transport .	290	60	150	29	152	81	315 (221)	70 (125)	503	170	651	307
6. *Assumptionisten*[1])												
Turkije			1	1	8		6	2	9	1	11	14
7. *Maristen*[1])......					1	3			1	3	1	3
	290	60	152	30	161	84	322 (221)	72 (125)	513	174	663	324[2]

III. **Overige missioneerende Orden en Congregaties.**

Orde of Congregatie	werkzaam P.	Brs.	andere P.	Brs.	procuur P.	Brs.	1924 P.	Brs.	1927 P.	Brs.	Ned. leden P.	Brs.
1. *Franciscanen*					22	1	94	9	118	11	463	215
a. Luanfu	35											
b. Tayuenfu	1											
c. Tsinanfu.......	1											
d. Noorwegen	2	1										
e. 't H. Land	1	2										
f. Brazilië			56	7								
2. *Jesuiten*					1		55	13	73	13	304	124
a. Batavia	67	10	(+ 30 scholastieken)									
b. Madagascar	2						(+ 18 scholastieken)		(+ 30 scholastieken)			
c. China..........	2											
d. Zambesi		2										
e. Rotsgebergte ...			1	1								
3. *Dominicanen*					2		66		72		256	69
a. Curaçao	42											
b. Denemarken	2											
c. Trinidad	4											
d. Z.Afrika	2											
e. Porto-Rico			20									
4. *Carmelieten*					4	1	32	4	36	5	106	44
a. Java	7											
b. Brazilië			25	4								
5. *Kruisheeren*					4		19	9	23	8	±100	±45[5]
a. Belg. Congo ...	4	5										
b. Batavia	3											
c. Nrd.-Amerika ..			12	3								
Transporteeren .	175	18	114	15	38	2	269	35	322	37	1229	497

[1]) Deze beide Congregaties hebben eerst sinds eenige jaren vasten voet in Nederland gekre- Priesters en 53 % der Broeders wijdt zich aan direct of indirect missiewerk [3]) Met inbegrip van het H. Kruis zendt ook nog 4 pr. en 3 br. van Belg. nationaliteit naar de missiën. Het heeft zij instituten voor lagere en hoogere studies.

PERSONEEL.

Opleidingshuizen en Procuren. (gecursiveerd).	Aantal candidaten 1924		1927		Opmerkingen. Tijdschriften. (T.). Liefdewerken tot steun der Missies. (L.).
	Lagere studies.	Hoogere of novicen.	Lagere studies.	Hoogere of novicen.	
	729	230	883	284	
Boxtel (Stapelen)	42		65		T.: Assumtie (Boxtel).
(gr. sem. België)		25		22	
Hulst	42		54		
Glanerbrug	0			14	T.: De H. Kruistocht.
	813	255	1002	320	
Sittard (missie-coll.)	107		162		T.: 1) St. Antonius (Woerden). 2) St. Antonius-Almanak (Woerden).
Megen	106				
Venray	106				
Wychen		57			
Weert (tevens Procure)		48		146	
Bleijerheide		13			L.: De Franciscaansche Missiebond. (Weert.)
Maastricht		10			
Nijmegen (Procure)					
Mariëndaal		23			T.: De St. Claverbond (Nijmegen)
Oudenbosch		43			
Maastricht		43		168[3])	L.: De St. Claverbond. (Nijmegen.)
Neerbosch	109		120		T.: 1) Lectuur voor de Leden van den St. Dominicus-Penning (Zwolle). 2) De Rozenkr. (Neerbosch).
(vroeger Nijmegen)					
Huissen		61		16	
Zwolle (tevens procure)				51	L.: Sint Dominicus-penning.
Nijmegen (Procure)					
Boxmeer, Oss en Merkelbeek		26		50	T.: Carmelrozen. (Oss.)
Zenderen	94		132		
Itù (Brazilië)	0		8[4])		
Uden (Coll. H. Kruis)	200		280		T.: De Kruistriomph (St. Agatha).
Zoeterwoude (Phil.)		0		16	
St. Agatha (tevens procure)	24			28	
	722	348	702	475	

gen. Het werk der Nederlanders voor de missie is dus hoofdzakelijk voorbereiding. [2]) 79 % der van de scholastieken, die in de Colleges werkzaam zijn. [4]) Alsmede 35 Brazilianen. [5]) De Orde geheele ledental aan priesters, fraters en broeders bedraagt 228. Ook in België en in Amerika

Orde of Congregatie	werkzaam in: gebieden der propag.		id. in andere gebieden		id. bij procuur of opleiding		totaal in 1924		totaal in 1927		Aantal Ned. leden v. Orde of Congr.	
Missiegebieden De cursief gedrukte zijn toevertrouwd aan Ned. instituten	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.	Paters	Brs.
Per transport	175	18	114	15	38	2	269	35	322	37	1229	497
6. *Norbertijnen*							3					
Madras	4	2					34 [1])		4	2	49	19
7. *Passionisten*					1		7	2	7 [2])	2	30	
a. *Nicopolis* (Bulg.)	6	1										
b. Chen-chow ...		1										
8. *Ongesch. Carmel.*							2	1	2	2	13	5
a. Verapoly	1											
b. Bagdad		1										
c. V. St. v. Amerika			1	1								
9. *Conventueelen*							14	2	10			
a. Denemarken....	6											
b. Balkan	4									—		
10. *Capucijnen*							35	25	42	27	220	145
a. *Ned. Borneo*....	22	221										
b. *Padang*	17	5			3	1						
11. *Redemptoristen* ..							75	37	80	48	203	131
a. *Suriname*	31	18										
b. *Brazilië*			49	30	1							
	266	68	164	46	38	3	436	102	467	118	1744	797[5]
IV. **Bij buitenlandsche Instituten zijn aangesloten:**												
	± 80	10	± 20				± 92	9	± 100	10		
V. **Saeculieren**	± 20		± 70				± 65		± 90			
	100	10	90				157	9	190	10		

[1]) In 1924 zijn nog meegeteld de 34 van Berne afhankelijke Nederlanders die in N.-Amerika
[2]) Daarenboven verblijven in het klooster te Routchouck nog 3 paters en 1 broeder. [3]) De
uit Brazilië. [5]) 27 % der Priesters en 15 % der Broeders van deze groep verrichten (bijna

PERSONEEL.

Opleidingshuizen en Procuren. (gecursiveerd).	Aantal candidaten 1924 Lagere studies.	1924 Hoogere of novicen.	1927 Lagere studies.	1927 Hoogere of novicen.	Opmerkingen. Tijdschriften. (T.). Liefdewerken tot steun der Missies. (L.).
	722	348	702	475	
Heeswijk	73		± 60	18	T.: Het Offer. (Heeswijk.)
(tevens procure)					
					T.: Golgotha (Mook).
Haastrecht	22		57		
Mook (tevens procure)........		8		12	
Geleen [3])		12		8	T.: Rozengaarde van de kleine tot de groote Theresia (Geleen).
Urmond	—	6			
(Leuven)			35		
Tilburg (Procure)					T.: 1) Missie-illustr. Helmond
Langeweg	140		140		2) St. Fidelisklokje (Velp bij
Hoogere studies en nov.		82		99	Grave). 3) Borneo-Almanak.
(7 broeders-novicen)					L.: St. Fidelis-Missiebond.
Roermond			68		T.: 1) Petr. Donders (A'dam).
Vaals	} 99		49		2) Volksmissionaris
Wittem		45		[4]) 39	(Roermond).
Amsterdam (Procure)					L.: Het Hofbauer-Liefdewerk
	1056	501	1111	651	
	35	9	± 80	+ 10	
		8			
	35	17	80	10	

verblijven, doch verleden jaar als zelfstandige Abdij zijn afgescheiden. (De Pere, Wisconsin).
Nederl. tak der Ongesch. Carm. behoort tot de Beyersche provincie. [4]) Daarenboven nog 3
allen directen) missiearbeid.

Orde of Congregatie / Missiegebieden.	werkzaam in gebieden der Propag. (Broeders / Zusters)	id. in andere gebieden (Broeders / Zusters)	id. bij procuur of opleiding (Broeders / Zusters)	totaal in 1924 (Broeders / Zusters)	totaal in 1927 (Broeders / Zusters)	Aantal Ned. leden v. Orde of congr. (Broeders / Zusters)
B. Leeken-Congregaties.						
Broeders: Missioneerende Congregaties.						
1. *v. Maastricht* Batavia	29			20	29	547
2. *v. Dongen* Batavia	7			0	7	235
3. *v. Oudenbosch* Batavia	43			34	43	242
4. *v. Huybergen* Ned. Borneo	14		4	12	18	145
5. *v. Tilburg*						
a. Curaçao	50					
b. Suriname	28					
c. Padang	12					
d. Selebes	11			78	101	842
6. *v. Utrecht*	(St. Gregoriushuis) aanvaarden een missiestatie te Malang in					
7. *v. Voorhout*	(Heibloem) verklaarden zich bereid voor Missiewerk, en zullen					
	194		4	144	198	2011 [1])
Zusters: Stricte Missie-Congreg.						
1. *Witte Zusters* Missiën der W. P.	117	—	6	105	123	123 [2])
2. *Dienaressen v.d.H.G.*						
a. Kl. Soenda-Eil	23					
b. Nw. Guinea (Austr.)	11					
c. Andere missies	6	—	8	31	48	197 [3])
Id. Slotzusters [4])			3	3	2	2
3. *Zrs.v.h.Kostb.Bloed*						
a. Mariannhill	1					
b. Coquienille	3					
c. Zanzibar	1					
d. Kilema	1			9	6	26 [5])
4. *Z.v.O.L.V. K. d. Ap.* Miss. der Miss. v. Afr. van Lyon (Bemelen)	10		3	8	13	13
5. *Xaverius-Zusters* [6]) Noorwegen	10		1	0	10	71
Transporteeren	183		20	156	202	372

[1]) 10 % dezer Broeders arbeidt dus in de Missie· [2]) Aantal leden der geheele Congr. ± 750.
in Soesterberg een nieuw klooster met Nederlandsch noviciaat. [5]) De geheele Congr. v. h.
Postulanten. De andere zijn in de missies. [6]) In 1924 telde deze Congr. (thans 54 leden

PERSONEEL

Opleidingshuizen en Procuren (gecursiveerd).	Aantal Novicen 1 Jan. 1927.	Opmerkingen. Tijdschriften. (T.). Liefdewerken tot steun der Missies (L.).
Maastricht	29	
Dongen	44 (2 jr. noviciaat)	
Oudenbosch	30	
Huybergen	36 (2 jr. noviciaat)	
Tilburg	58	
	197	
(Carthago noviciaat)	25	T. : Halfjaarlijksche Kroniek (Esch).
Esch (postulaat)	18	
Baexem	8	T. : Groeten uit de Missiën" (Uden). L. : Genootschap v. d. H. Geest.
Uden	22 (2 jr. noviciaat)	
Soesterberg	4	
Aarle-Rixtel	8	T. : „Kijkjes uit het Missieleven" (Aarle-Rixtel).
Cadier en Keer		T. : „Uit het Land van Sint Olav". (Teulings, 's-Bosch). L. : Sint Olafs Liefdewerk.
Bussum (postulaat)	7	
Sylling (1e jr. nov.)	9	
Bergen (2e jr. nov.)	8	
	109	

de Prefectuur der Nederl. Carmelieten.
gaan arbeiden in het vicariaat Yungpingfou (Mgr. Geurts).

[3]) De geheele Congr. telt 1749 leden. [4]) Deze Congregatie telt in totaal 148 leden. Zij opende
Kostb. Bloed telt 801 leden, van wie er in Nederl. verblijven 170 Zrs., 38 Novicen en 28
groot) slechts 9 Nederl. postulanten.

Orde of Congregatie / Missiegebieden.	werkzaam in: gebieden der Propag. Broeders / Zusters	id. in andere gebieden Broeders / Zusters	id. bij procuur of opleiding Broeders / Zusters	totaal in 1924 Broeders / Zusters	totaal in 1927 Broeders / Zusters	Aantal Ned. leden v. Orde of congr. Broeders / Zusters
Per transport .	183		21	156	208	372
6. *Ursulinen* v. *Weltevreden* Batavia .	102		12	124(24	124	124 [1])
7. *Franc. Miss. v. Maria* China, Afrika, Japan, Zuid-Amerika	150		50	39	200	280
8. *Francisc. Missie-Zrs. v. d. H. Ant. v. Asten* a. Noorwegen .... b. Belg. Congo	9		26	32	35	35
9. *Francisc. v.d. H. Jos. v. Mill-Hill* ...... Missies van Mill-Hill ..	4		21	25	25	25 [2])
	448		129	400	586	756 [3])

II. Overige Missioneerende Congregaties.

Orde of Congregatie / Missiegebieden.	werkzaam in: gebieden der Propag.	id. in andere gebieden	id. bij procuur of opleiding	totaal in 1924	totaal in 1927	Aantal Ned. leden v. Orde of congr.
Franciscanessen 1. *v. Roosendaal* (Molenstraat) ..						
a. Curaçao	98					
b. Suriname	75			161	173	1140 [4])
2. *v. Roosend.* (Caritas) Benkoelen	5			0	0	246
3. *v. Breda* (Gasthuis) Curaçao	52			67 [5])	52	450
4. *Breda* (St. Elis. Gest.) Padang	4		1	0	5	230
5. *v. Bennebroek* Padang	8			0	8	580
6. *v. Oirschot* Brazilië		6		0	6	562
7. *v. Oudenbosch* Suriname	8			0	8	354
8. *v. Veghel* Ned. Borneo	48			41	48	694
9. *v. Heythuyzen* Batavia	150		6	159	156	797
Transporteeren .	448	6	7	428	461	5053

[1]) Er zijn nog 23 niet-Nederl. leden in deze Congr., die in 1924 zijn meegeteld. [2]) De ge-
[4]) Deze Congr. telt 40 inl. geprofeste zusters en 12 novicen in Curaçao. [5]) Deze Congr. telt
[6]) In Semerang is een noviciaat voor Inl. Zusters, waar echter ook 9 Nederl. Zusters haar novi-

PERSONEEL

Opleidingshuizen en Procuren (gecursiveerd).	Aantal Novicen 1 Jan. 1927.	Opmerkingen. Tijdschriften (T.). Liefdewerken tot steun der Missiën (L.)
	109	
Halfweg	16	
Amsterdam (Procure)	50	T.: Uit verre landen (Amsterdam).
Asten	12	T.: St. Antoniusbode (Asten). L.: St. Antonius Missiewerk.
(Mill-Hill)	2	
	189	
Roosendaal	47	
Roosendaal	15 (2 jr. noviciaat)	
Breda	10	
Breda en Leiden	40	
Bennebroek	41 (2 jr. noviciaat)	
Oirschot	34 (2 jr. noviciaat)	
Oudenbosch	35 (2 jr. noviciaat)	
Veghel	38	
Heythuyzen	72	
(Semarang) [6]	9	
	341	

heele Congr. telt 245 leden. [3]) 78 % van deze groep Zusters wijdt zich aan het missiewerk. 10 inl. zusters en 4 inl. novicen in Curaçao. In 1924 waren de inl. zusters medegeteld. ciaat voltooien.

MISSIE-

Orde of Congregatie / Missiegebieden.	werkzaam in: gebieden der Propag. Broeders / Zusters	in andere gebieden Broeders / Zusters	bij procuur of opleiding Broeders / Zusters	totaal in 1924 Broeders / Zusters	totaal in 1927 Broeders / Zusters	Aantal Ned. leden v. Orde of congr. Broeders / Zusters
Transporteeren .	448	6	7	428	461	5053
10. *Francisc. v. Heerlen*						
Luanfu	14		1	10	15	948
11. *v. Dongen*						
Padang	15			6	15	373
12. *v. Etten*						
Ned. Borneo	9			6	9	538
13. *Schin op Geulle*						
Brazilië		16		0	16	52 [1])
14. *Urs. d. Rom. Unie*						
Batavia	300			300	300	1050
Z.-Afrika	10				10	
15. *Urs. v. Bergen*						
Boven-Nijl	8			0	8	229
16. *Dochters v. M. en J.*						
Jehol (China)	10			6	10	445
17. *A. Z. v. h. G. Kind Amsterdam* (Voorz.)						
Banka	10			0	10	474
18. *J. M. J.*						
a. Madras *b.* Selebes	70		1	50	71	1868
19. *O.L.V. v. Amersfoort*						
a. Noorwegen	5					
b. Batavia	7			4	12	737
20. *O.L.V. v. Tilburg*						
a. Padang *b.* Benkoelen *c.* Suriname	104			94	104	3594 [5])
21. *O.L.V. v. Schijndel*						
Curaçao	16			12	16	739
22. *v. h. Allerh. Hart*						
Finland	6			4	6	195
23. *Dochters v. O.L.V. v. h. H. Hart*						
a. Nw. Bretagne *b.* Ned. Nw. Guinea *c.* Brazilië	31			14	31	153
Per transport .	1063	22	9	934	1094	16448

[1]) Deze Congr. telt in totaal 197 geprof. en 29 nov. [2]) Te Vught wordt gezorgd voor Indië. niet-Nederl. leden.

PERSONEEL

Opleidingshuizen en Procuren (gecursiveerd).	Aantal Novicen 1 Jan. 1927.	Opmerkingen. Tijdschriften. (T.). Liefdewerken tot steun der Missies. (L.).
	341	
Heerlen	133	
Dongen	18	
Etten	34	
Schin op Geulle	9 [1])	
(Malang) Vught (Mariaoord) [2]) Sittard. [3])	24 (2 jr. noviciaat)	
Bergen	85 (2 jaar. nov.)	
Den Bosch (Choorstraat)	126 [4])	
Amsterdam	126 (2 jr. noviciaat)	T.: 1) Missies der Zrs. v. h. Gezelschap J.M.J. ('s-Bosch). 2) Kalender der St. Jozefver. ('s-Hertogenbosch). L.: Sint Jozefsver. der Zrs. v. h. Gez. J.M.J.
's-Bosch (Manado) (Guntur)	69	
Amersfoort	90 (2 jr. noviciaat)	
Tilburg (Baltic)	101	
Schijndel	47	
Moerdijk	13	
Tilburg	28	
Geprofeste Zrs. in opleiding voor de missie	55	
	1301	

[3]) Sittard is intermediair voor Z.-Afr. [4]) Hierbij inbegrepen 74 aspiranten. [5]) Incl. de

Orde of Congregatie	werkzaam in: gebieden der Propag.	id. in andere gebieden	id. bij procuur of opleiding	totaal in 1924	totaal in 1927	Aantal Ned. leden v. Orde of congr.
Missiegebieden.	Broeders / Zusters	Broeders / Zusters	Broeders / Zusters	Broeders / Zusters	Broeders / Zusters	Broeders / Zusters
Transporteeren .	1063	22	9	934	1094	16448
24. *Dominicanessen*						
Curaçao	41			39	41 [1])	689
25. *Z. v. d. Goeden Herd.*						
Batavia.............	6			0	6	211
26. *Z. v.d. H. Car. Borr.*						
a. Batana .... } *b.* Noorwegen ..... }	67			47	67	1200
27. *Zrs. Augustinessen van Delft* hebben zich bereid verklaard zich aan het missiewerk						
	1177	22	9	1020	1208	18548 [2])

[1]) Deze Congr. telt daarenboven 7 inl. zusters en 5 inl. novicen uit de West. [2]) Bijna 7 %

RECAPITULATIE : Blijde vooruitgang !

Voorgaande cijfers samenvattend in ronde getallen komen wij tot de volgende conclusies :

I. *Aantal missionarissen.*	1924	1927	
Priesterorden	25	25	
Broeders-Congregaties	4	5	(wordt 7)
Zusters-Congregaties	28	35	(wordt 36)
Priesters	1500	1650	(53 % van de deelnemende Instituten die totaal 3100 pr. tellen)
Broeders en Scholastieken..	765	830	(23 % van de deelnemende Instituten met 3500 br. in totaal)
Zusters	1424	1800	(9 % van de deelnemende Instituten met 19000 Zrs. in totaal)
Totaal aantal Missionarissen	3700	4280	verspreid over ruim 150 missiegebieden en bisdommen.
D.w.z. **één missionaris op**	675	630	**Nederl. Katholieken.**

II. *Voor de toekomst.*			
Aantal Studiehuizen	62	70	(+ 9 procuren).
Klein-Seminaristen	2573	3013	
Groot-Seminaristen en novic.	1056	1334	
Totaal aantal studenten ...	3629	4347	
Novicen der Broeders-Congr.	—	197	
Novicen der Zusters-Congr. .	—	1623	

III. *Nog een andere vergelijking* is hier mogelijk.

In 1923 berekende de H. Congr. de Propaganda Fide, dat in haar gebieden werkzaam waren aan buitenlandsche missionarissen 8196 priesters, 3187 broeders, 12944 zusters ; in diezelfde gebieden werkten in 1927 aan Nederlanders 880 priesters, 504 broeders en 1625 zusters ; rekening houdend met de toename van het aantal missionarissen in de laatste vier jaren mogen wij steunend op deze cijfers zeggen, dat 10 % der actieve missionarissen Nederlanders zijn.

PERSONEEL

Opleidingshuizen en Procuren (gecursiveerd).	Aantal Novicen 1 Jan. 1927.	Opmerkingen. Tijdschriften (T.). Liefdewerken tot steun der Missiën (L.).
	1301	
Voorschoten	41	
Leiderdorp..................	20	
Maastricht „Onder de Bogen"	72 (2 jr. noviciaat)	

te wijden, doch aanvaardden tot dusver nog geen missiegebied.

	1434	

dezer Zusters is in de missie.

IV. *Het aantal tijdschriften* dat zich voor de missie beijvert bedroeg in

	1924	1927
Ten dienste der alg. Missieactie........	5	5
Ten dienste van bijzondere Missies.....	28	31
Van meer algemeen karakter..........	11	10
Almanakken en scheurkalenders........	9	7
Totaal	53	53

Behalve de 46 in de voorgaande lijsten vermeld, verschijnen n.l.: ten bate der Algemeene Missieactie: Het Missiewerk (Adm. Bijdorp, Voorschoten); De Annalen tot Voortplanting des Geloofs (St. Michiels Gestel); De Annalen der Broederschap v. d. H. Geest tot Voortpl. des Geloofs (Sem. Heemstede); de Vlugschriften van S. P. L. (Bijdorp, Voorschoten); ten bate voor bijzondere missiewerken: Onze missiën in Oost en West (Sittard) en Bethlehem (Gen. der Miss. v. Bethlehem te Immensee, Zw.; adm. te Vaals).

V. *Het aantal Liefdewerken* ten bate der missiën bedroeg:

	1924	1927
Ten dienste der parochiale missieactie...	4	4
Ten dienste van bijzondere missiewerken	20	22
Totaal	24	26

Naast de 26 in voorgaande lijsten opgesomd bestaan n.l., behalve de P.M.B. en de Pausel. Gen.: De Associatie voor het onderwijs in de koloniën (A'dam); De Indische Missievereeniging (Sittard); Het Sint Melaniawerk (Nijmegen); Gebedenverbond voor Scandinavie en Finland (St. Michiels Gestel); Werk van Missen en Gebeden voor de bekeering van China en Japan (Trappistenkloosters); St. Ansgar-Genootschap voor Zweden, (den Haag).

Wij noemden hierbij niet: de Missienaaikringen, de Xaveriusver. der Seminaries, de Studenten-missieactie, de Plaatselijke missie-Comité's der verschillende Steden; de missieclubs onzer godsd. genootschappen en jeugdorganisaties.

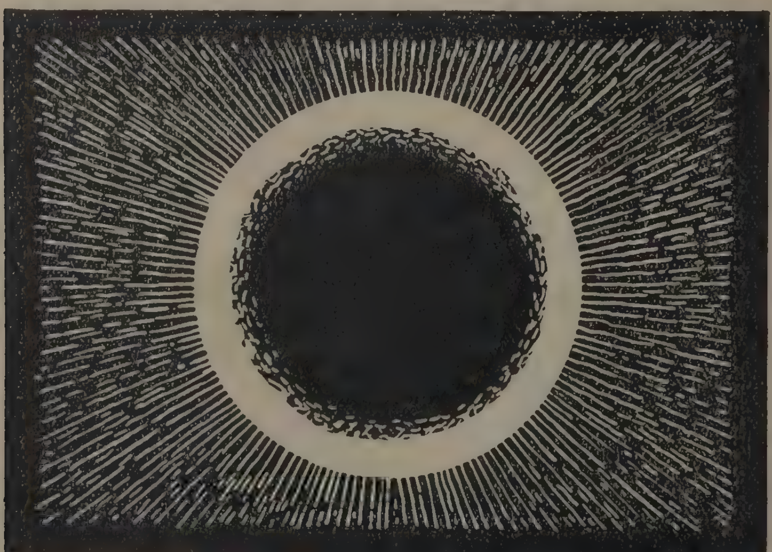
Dominus qui incepit Ipse perficiat. TH. M. P. BEKKERS.

LUX IN TENEBRIS

Onder dit motto publiceerde onlangs de Nationale Raad van het Pauselijk Genootschap des Geloofs voor Italië (Piazza Mignanelli 22, Roma 106) het eerste nummer van „Le Missione Cattoliche. Numeri e disegni della mostra Missionaria." De bekende missiologen Dr. Robert Streit O.M.I., bibliothecaris der Pauselijke missiebibliotheek en Dr. Ugo Bertini, secretaris van het Italiaansch Bureau der Voortplanting, verwerkten daarin de gegevens, welke de Vaticaansche Missietentoonstelling van 1925 verschaft hebben over den missiearbeid der H. Kerk. De statistische gegevens hiervoor werden verzameld door p. B. Arens S.J. van Bonn, en de 82 grafische voorstellingen, zijn het werk van prof. Carlo del Vecchio te Rome.

Deze publicatie verscheen thans in het Italiaansch ; zij zal ook uitkomen in het Fransch, Duitsch en Spaansch. Pater Streit was zoo welwillend ons toe te staan een goede 20 der 82 teekeningen over te nemen.

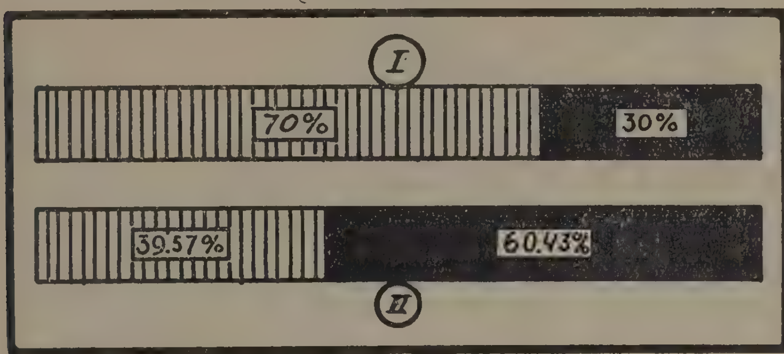
Trots allen heerlijken bloei is de toestand van het Godsrijk heden geen andere dan Sint Jan beschrijft in zijn Evangelie : „Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet aangenomen."

Met al het licht Zijner Waarheid en den gloed Zijner Liefde bestraalt ons Gods goedheid, en.... voor 3/5 van het menschdom verbergt de duisternis van heidendom en ongeloof de stralende Gods-zon ; en voor het overige 2/5 deel is nog meer dan de helft door dwaling en scheuring belemmerd om het volle licht te aanvaarden.

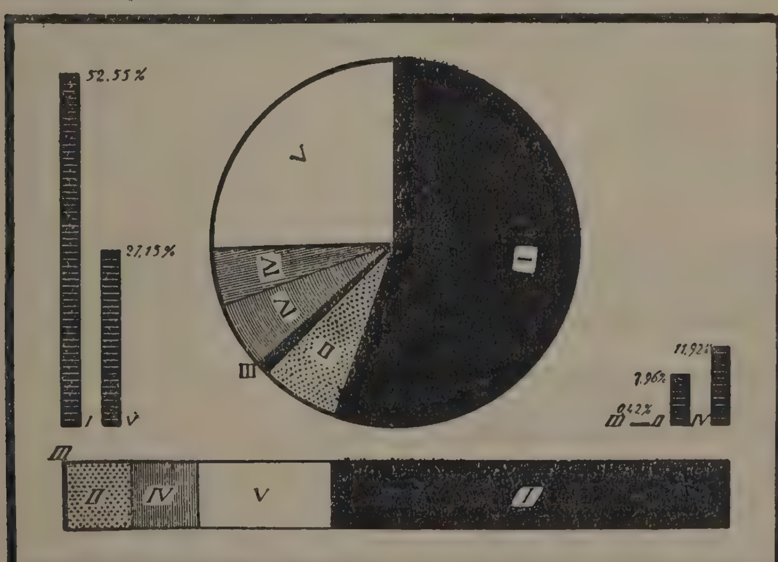
DE WERELD.

De erkenning van „het Licht" blijkt geen menschenwerk te zijn. **De „christen-volken" regeeren over 70 % der menschen.**

En toch: **slechts 39.57 % der wereldbevolking is christen.** Het is niet verheffend, maar het is — helaas — waar!

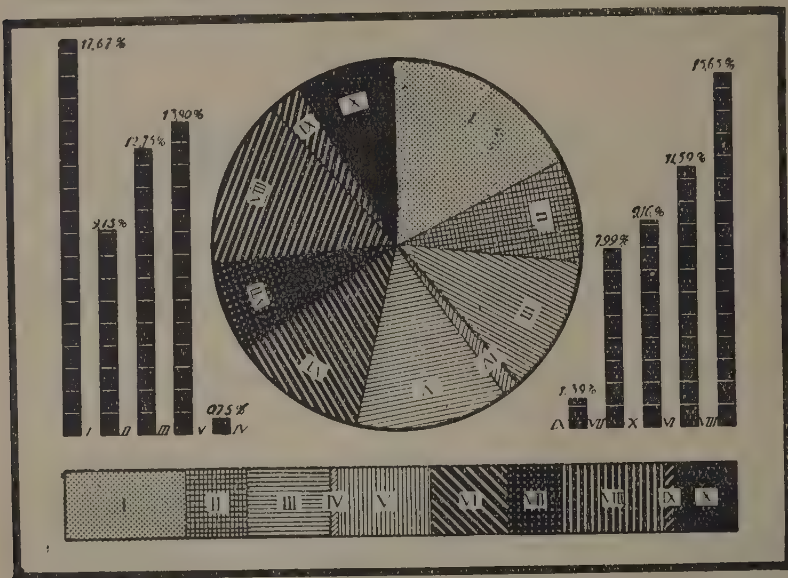
Zoo staat dan de Kerk alléén voor de taak, Gods Licht uit te dragen. Ziehier **hoe ieder der werelddeelen de zorg der Kerk opeischt.**

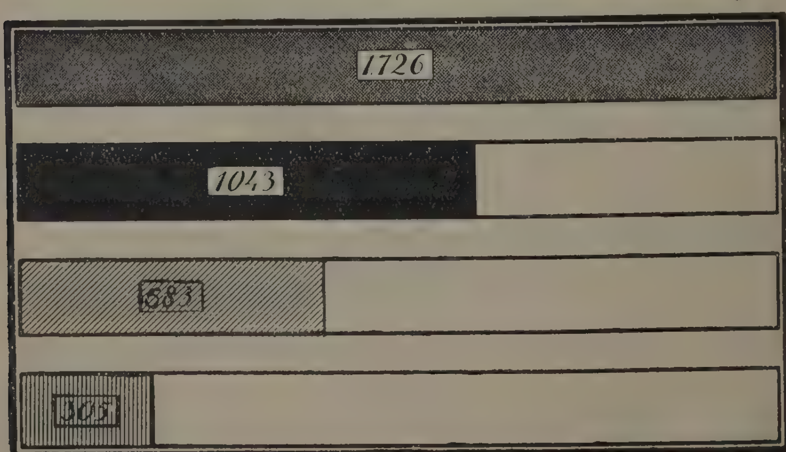
De geheele aarde telt	1.726.000.000 inwoners		Ieder werelddeel eischt van den arbeid der Kerk:			
I. Azië (zie de cirkel)	907.000.000	„ d.i.	52.55 %	Zie de kolommen	58/100	Zie onderste gr.
II. Afrika.	137.500.000	„ „	7.96 %		8/100	
III. Oceanië.	7.200.000	„	0.42 %		1/100	
IV. Amerika.	205.600.000	„	11.92 %		12/100	
V. Europa.	468.700.000	„	27.15 %		27/100	

WAT DENKT DE WERELD OVER GOD EN ZIJN CHRISTUS?

Onderstaande **tabel der godsdiensten** geeft antwoord (in *millioenen*).

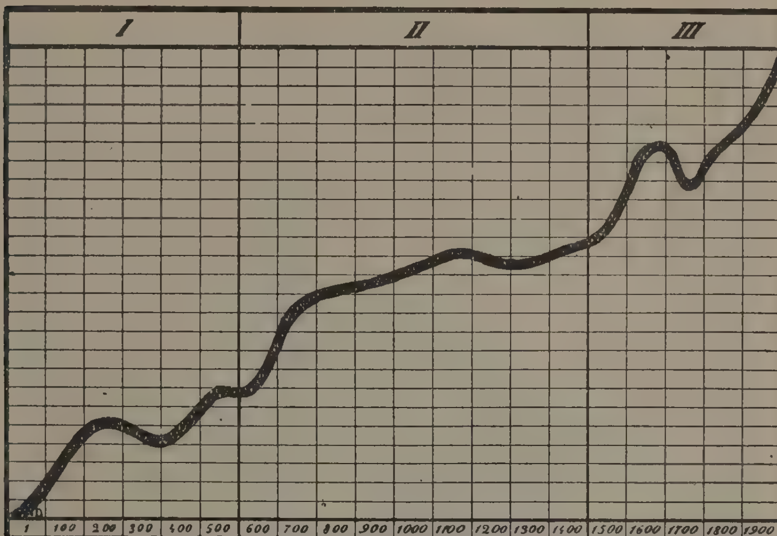
I.	Katholieken...	305 —	17.67 %
II.	Schismatieken.	158 —	9.15 %
III.	Protestanten..	220 —	12.75 %
IV.	Joden........	15 —	0.75 %
V	Mahomedanen.	240 —	13.90 %
VI.	Hindoes....	200 —	11.59 %
VII.	Buddhisten.	138 —	7.99 %
VIII.	Confucianen	270 —	15,65 %
IX.	Shintoïsten.	24 —	1.39 %
X.	Heidenen...	158 —	9.16 %

Van de 1726 millioen menschen kennen er dus 1043 den waren God; 683 gelooven in Hem en in Christus; doch van dezen hebben slechts 305 millioen de volle kennis der christelijke openbaring in de Katholieke Kerk.

HOE WERKTE DE KATHOLIEKE KERK ?

Onafgebroken in stijgende lijn heeft de Katholieke Kerk haar zendingsarbeid voortgezet.

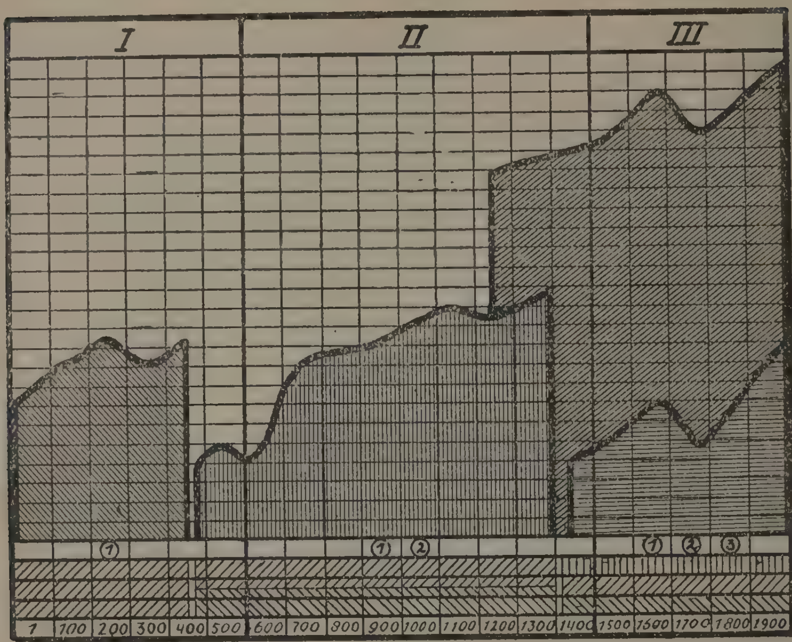
De 19 eeuwen onzer christelijke geschiedenis kunnen wij verdeelen in drie tijdvakken : I de zending der eerste eeuwen van 1—600 ; II de zending der middeleeuwen van 600—1500; III de zending der moderne tijden 1500—1900. — (Wellicht beginnen latere geschiedschrijvers in de 20e eeuw een IVe periode). In de eerste periode vestigde zich de Kerk in de landen rondom de Middellandsche zee; in de tweede periode kerstende zij Europa en begon in de 13—15e door te dringen naar het verre Oosten ; de derde periode opent met de groote ontdekkingen in Oost en West, en brengt een sterk-verhoogde zendingsarbeid der Kerk ; de nawerking der hervorming en de doorwerking van den Jansenistischen geest, de ontkerstening der regeeringen, die tot dan toe de Kerk bij haar zending hebben gesteund, brengt in de 18e eeuw een inzinking, welke de Kerk in de 19e eeuw gaandeweg overwint, zoodat zij de 20e kan ingaan met een zendingsarbeid van zulk een extensieve en intensieve kracht, als zij — na de eerste eeuwen — nimmer heeft gekend.

Ik noem hier den eersten tijd der Kerk : want deze blijft nog steeds ons voorbeeld. Toen immers was heel de Kerk, priesters en geloovigen, één in een allerkrachtigst apostolaat.

Zoo moet het weer worden. Want wat St. Paulus van den Christus zeide is nog steeds het wachtwoord der Kerk : **Oportet** illum regnare. En slechts de gezamenlijke inspanning van allen kan Zijn Rijk brengen alom.

HOE WERKTE DE KATHOLIEKE KERK ?

Met wijs overleg, zich **aanpassend aan de behoeften** der volken.

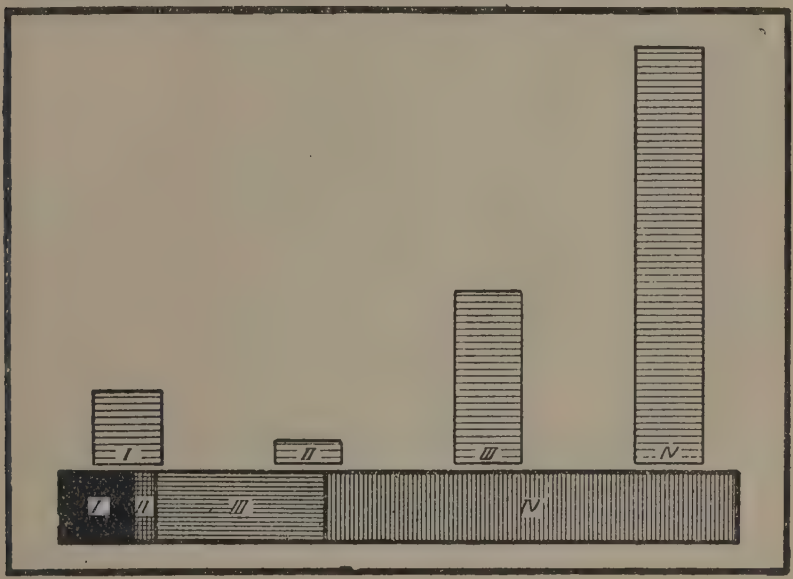

In de Ie periode heeft de Kerk gedurende ruim 4 eeuwen gewerkt onder de Grieksch-Romeinsche maatschappij en dezer beschaving *gekerstend* (1) ; tegen het eind der Ie en bijna de geheele IIe periode, van de 5e tot de 14e eeuw heeft zij gepredikt voor de Germaansche en Slavische wereld en deze *gekerstend* (1) en *beschaafd* (2); in het laatste deel der IIe en geheel de IIIe periode wendde de Kerk zich tot de Aziaten en tot de volkeren van meer primitieve cultuur ; de Aziaten tracht zij te *kerstenen* (1) en te *beschaven* (2) ; de primitievere volken moet zij *kerstenen* (1) *beschaven* (2) en *opvoeden* (3).

,,Het Rijk der Hemelen is gelijk aan een huisvader die uit zijn schat nieuw en oud te voorschijn brengt......"

OP WIE RUST DE MISSIEARBEID ?

Christus legde aan zijn Apostelen op: Gaat en onderwijst alle volken. De Apostelen zijn de leiders der Kerk, welke vormt het mystieke Lichaam van Christus ; maar daar — volgens den uitleg welke St. Paulus aan de Corinthiërs gaf (I. 12 : 14 v.v.) — allen die tot de Kerk behooren, ledematen van dat Lichaam en dus ook van elkander zijn, rust op allen de plicht de uitvoering van die zendig te steunen ; *alle* katholieken moeten dus naar hun aard en positie deel hebben in dien arbeid, al wordt de eigenlijke zending slechts gegeven aan de bisschoppen en de priesters.

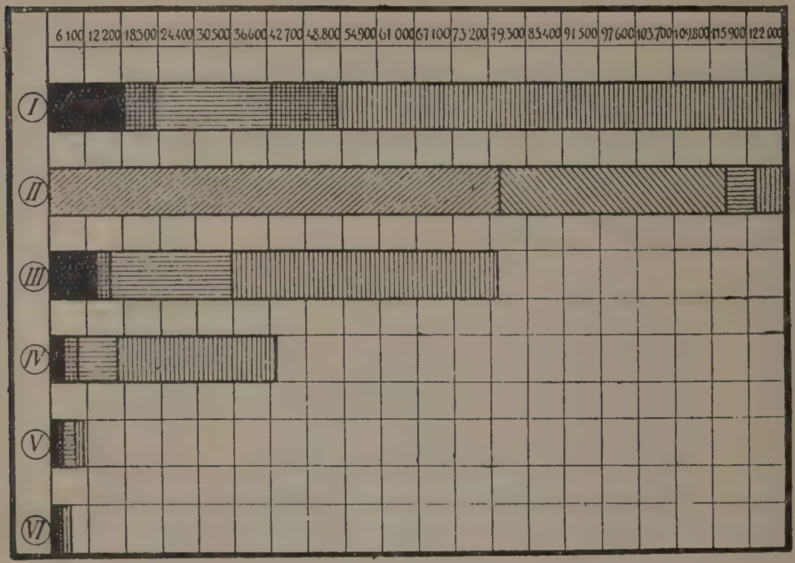

In 1923 arbeidden in de missies :

I.	12.712	priesters	of 10.4 %	van het geheele missiepersoneel.
II.	4.456	leekebroeders	of 3.3 %	„ „ „ „
III.	30.756	zusters	of 25.3 %	„ „ „ „
IV.	73.828	catechisten en andere helpers	of 61.0 %	„ „ „ „

Maar achter dezen moet de geheele Kerk staan, steunend met gebed, helpend metterdaad, d.i. met aalmoezen en medewerking.

DE VERDEELING VAN HET MISSIEPERSONEEL OVER DE WERELDDEELEN.

De totaal-cijfers der vorige pagina vinden wij in teekening I.

II. De 122.000 werkers op het missieveld waren in 1923 — als geheel genomen — volgens teekening II, aldus over de werelddeelen verdeeld : Azië 75.165, Afrika 37.651, Amerika (alleen de Propaganda-missies) 5.761, Oceanië 3.175. Het zwaartepunt der missiebeweging ligt dus in Azië.

III. In Azië vinden wij dan: volgens teekening III aan priesters (zwarte blok) 8.155, leekebroeders 1.958, zusters 20.582, catechisten e.a. 44.470.

IV. Afrika (teekening IV) heeft in totaal de helft der cijfers van Azië, maar de verdeeling der klassen voor missiepersoneel is een geheel andere : n.l. : 2769 pr., 1617 leekebr., 6525 zrs, 26.740 catechisten e.a.

V. De Amerikaansche missies (teekening V) geven weer een ander aspect : 1.321 priesters, 575 leekebroeders, 2853 zusters en slechts 1012 medehelpers.

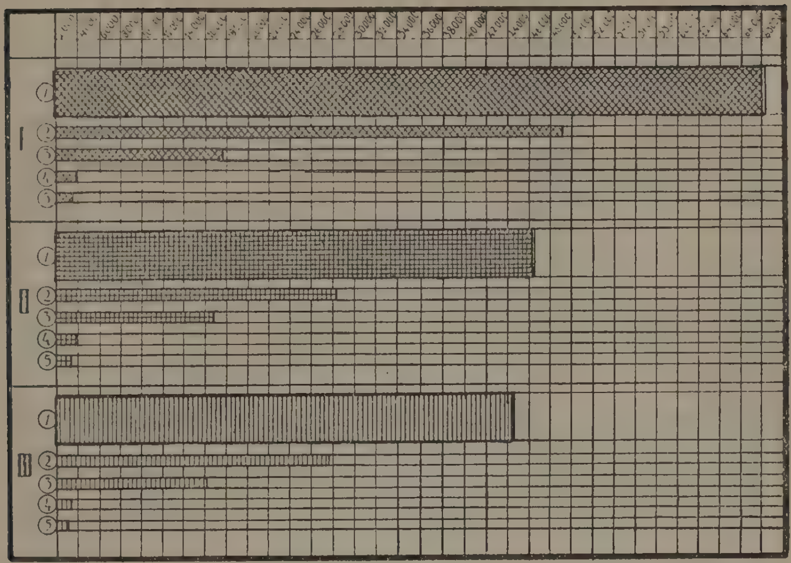
VI. Oceania eindelijk (teekening VI) met weinig inwoners op tal van eilanden heeft slechts 467 priesters, 306 leekebroeders en 1606 catechisten.

Een oppervlakkige vergelijking met de gegevens der bevolking (blz. 49) zegt ons al hoe ongelijk de krachten over de missies zijn verspreid; dit wordt nog duidelijker uit de volgende tabel : op *één priester* komen

in Azië	905	katholieken en	107.000	heidenen	
in Afrika	962	,, ,,	46.000	,,	
in Amerika	2.007	,, ,,	18.000	,,	(dit geldt alleen
in Oceanie	554	,, ,,	3.645	,,	voor de *missies*).

In Oceanië zou de toestand bijna ,,rooskleurig'' zijn als niet de vele eilanden en eilandjes het terrein zoo moeilijk te bewerken maakten.

DE „WERKPLAATSEN” DER MISSIES.

Alles te samen genomen tellen de katholieke missies 66.397 **staties** (I. 1.), welke beschikken over 44.525 **kerken** (II. 1.) en 42.613 **scholen** (III. 1.).

Ook hier is de verdeeling over de werelddeelen zeer uiteenloopend. Men vergelijke slechts de verhoudingscijfers van het missiepersoneel (p. 54) en van de bevolkingen (p. 49).

		I *staties*	II *kerken*	III *scholen*
Azië	heeft	17.149	26.329	25.941
Afrika	„	15.717	14.865	14.097
Amerika	„	1.908	1.929	1.391
Oceanië	„	1.623	1.402	1.184

In de Enc. „Rerum Ecclesiae” dringt de H. Vader er op aan, dat de missies doelmatig zullen worden ingericht: „Gaat daarom steeds verder met het „oprichten van posten, door missionarissen aan te stellen op plaatsen, die „centrale punten vormen: van alle kanten behooren kleine staties deze te „omringen, toevertrouwd aan tenminste één catechist en van een gewijde „bidplaats voorzien; deze zullen de missionarissen van uit hun centralen „post, dikwijls en wel op geregelden tijd afreizen en bezoeken om er hun „heilig dienstwerk te verrichten”. (Het Missiewerk 1925/26 VII. blz. 218).

Als illustratie van deze pauselijke aanwijzing geven wij hier het plan van een centrale missiestatie in Chili, bediend door de Capucijnen, waarop te gelijkertijd de groei der statie is aangegeven.

In het hart van de verschillende richtingslijnen ligt de hoofdstatie, met de hoofdkerk, daaromheen liggen genummerd van 1—21, dikwijls op zeer grooten afstand (zie het aantal kilometers) de verschillende hulp- en bijkerken; daarbij zijn teekens geplaatst, aangegeven als *a*, *b* en *c*; *a* beteekent

dat de Kerk is gebouwd voor 1900, *b* dat zij is herbouwd tusschen 1900 en 1923, en *c* dat zij is gesticht tusschen 1900 en 1923; *d* geeft een kapel aan, en *e* een plaats waar geregeld de H. Mis wordt gelezen.

Een dergelijke plattegrond geeft tegelijk een idee van de werkwijze, die in zeer vele missies gevolgd moet worden.

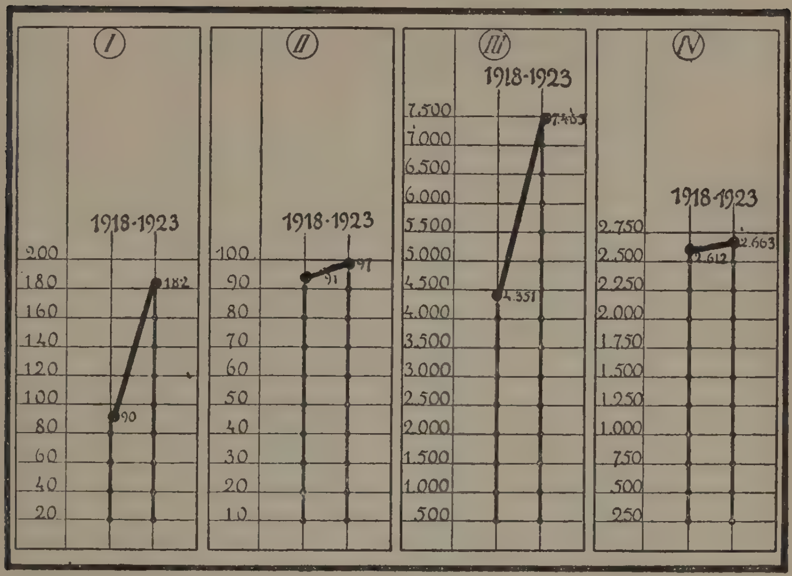
INRICHTING VAN EEN CENTRALE MISSIESTATIE.

Een statie in Chili bediend door de Capucijnen.

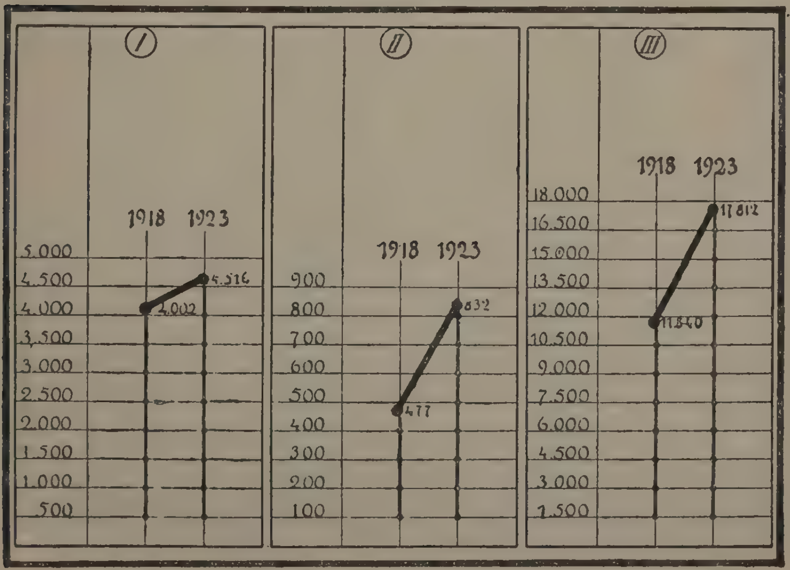
ONTWIKKELING DER MISSIES 1918—1923

Het Missiepersoneel.

Priesters Groei: 14.7 % Broeders gr. 35 % Zusters gr. 32.9 % Medehelpers 85 %

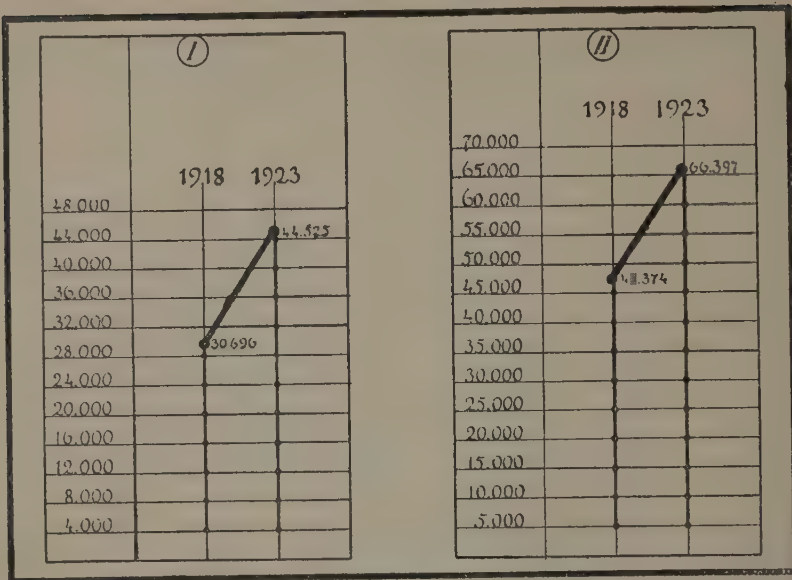
De inlandsche leden van het missiepersoneel.

Priesters: groei 12.84% Broeders: groei 74.42% Zusters: groei 50.43%.
De medehelpers kan men in het generaal bij het inlandsch personeel voegen.

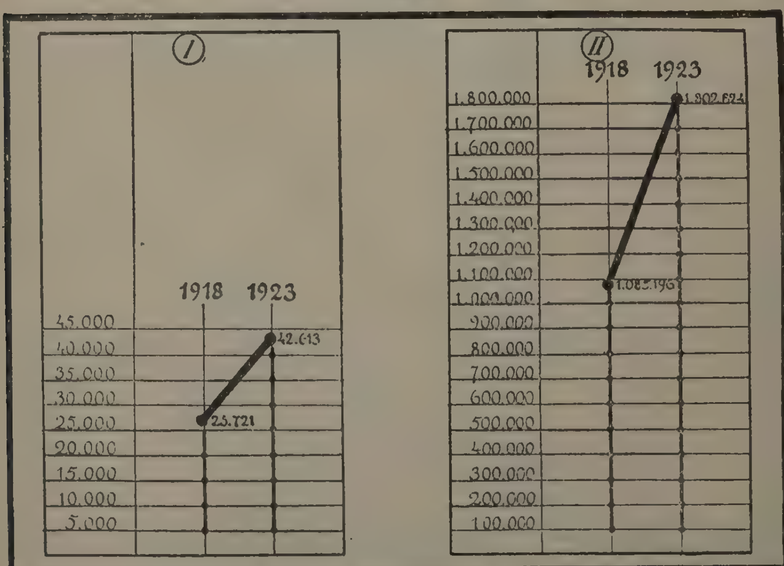
ONTWIKKELING DER MISSIES 1918—1923.

Kerken en kapellen.

Kerken : groei 45 %. Staties : groei 37.25 %.

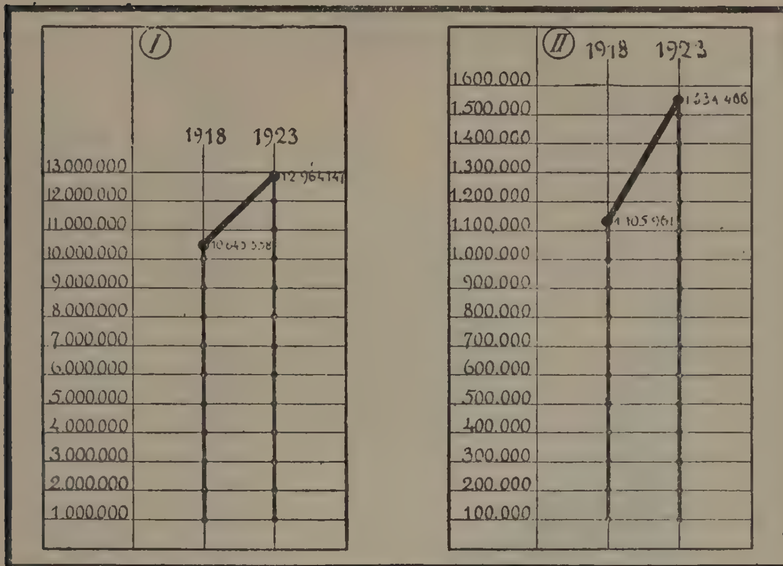
Scholen.

Scholen : groei 69 % Leerlingen : groei 66.1 %.

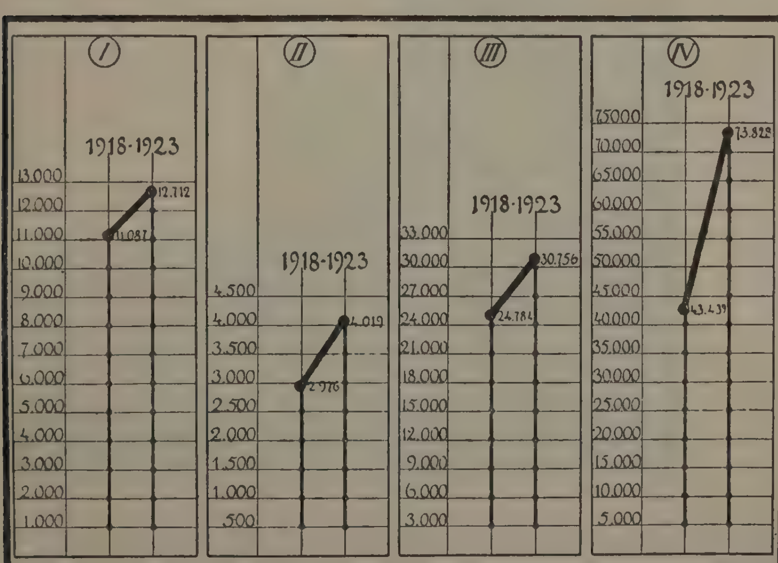
ONTWIKKELING DER MISSIES 1918—1923.

Bekeerlingen.

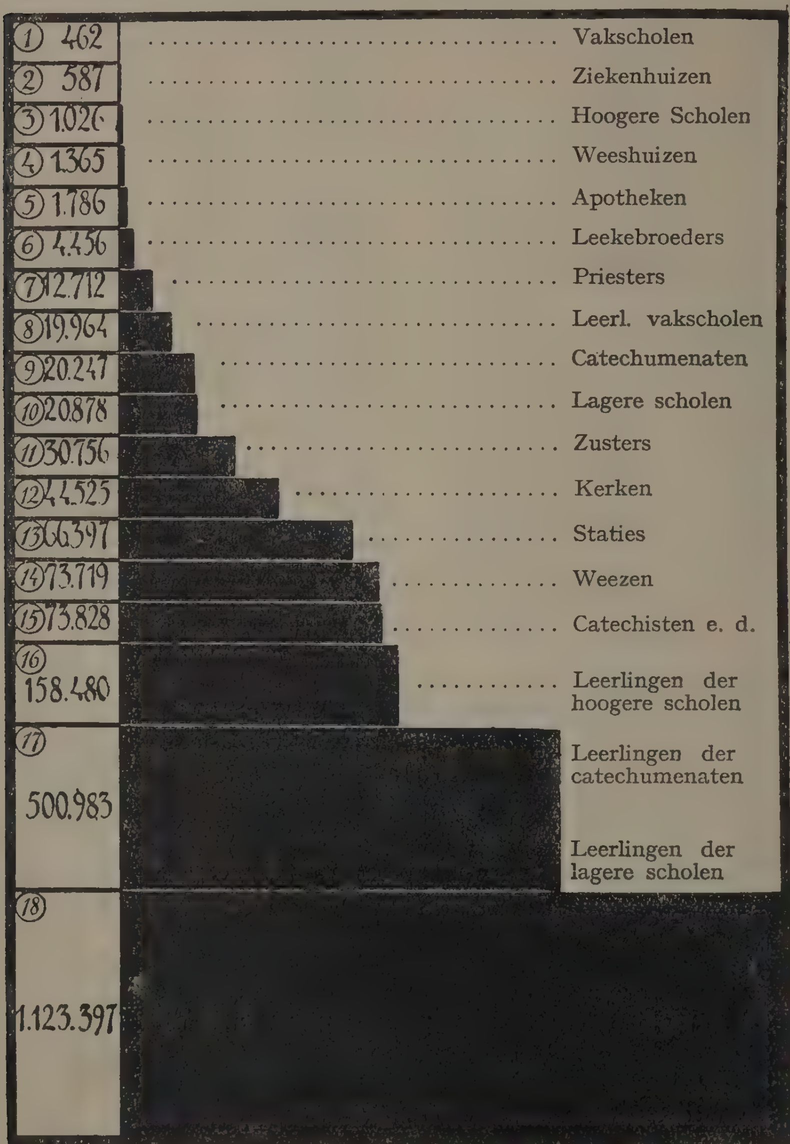
Gedoopten : groei 21.8 %. Catechumenen : groei 38.7 %.

De hoop der inlandsche Kerk.

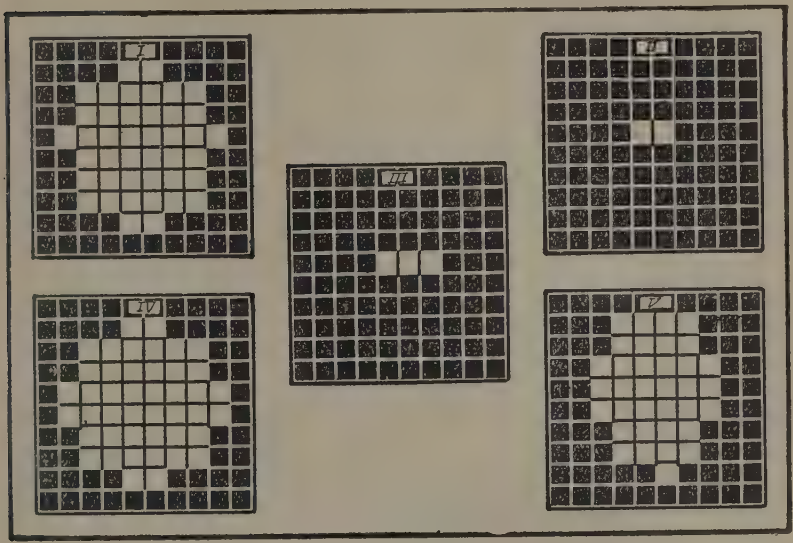
	Kl. Seminaries.	Gr. Seminaries.	Kl. Seminaristen.	Gr. Seminaristen.
Groei :	102 %	6.5 %	71.54 %	1.95 %.

DE MISSIES, HARE HULPKRACHTEN EN INSTELLINGEN IN 1925.

Deze tabel, welke den status der Kerk in haar onderdeelen geeft in 1925 behoeft geen nadere toelichting.

DE NUMERIEKE BETEEKENIS DER KERK IN DE VERSCHILLENDE WERELDDEELEN.

In deze tabellen is elk werelddeel gedeeld in 100. Wij lezen ze dus op de volgende wijze: op het eind van iederen regel geeft het getal tusschen haakjes aan hoeveel inwoners in ieder werelddeel 1/100 vormen.

In Europa (I, boven links) 42 kath. tegenover 58 niet-kath. (46.870.000).

In Azië (II, boven rechts) 2 kath. tegenover 98 niet-kath. (90.700.000).

In Afrika (III midden) 3 kath. tegenover 97 niet-kath. (13.750.000).

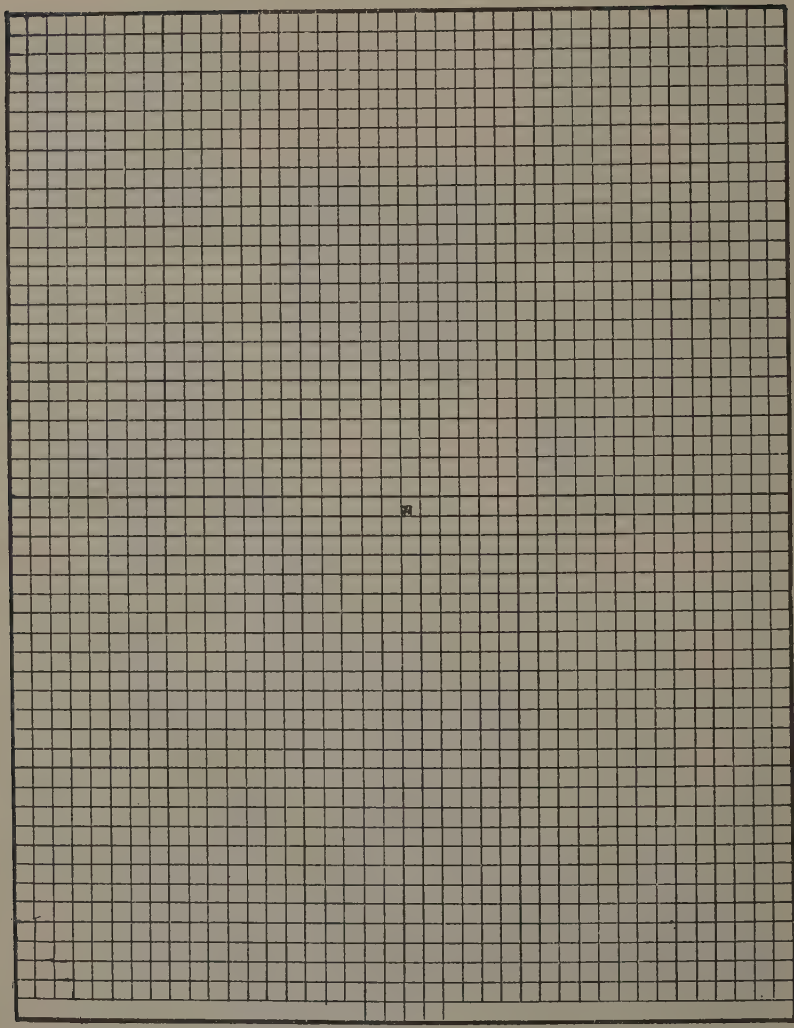
In Amerika (IV onder links) 44 kath. tegenover 56 niet-kath. (20.560.000).

In Oceanië (V onder rechts) 35 kath. tegenover 65 niet-kath. (—.720.000).

Wij moeten echter bij het Godsrijk niet alleen in percenten denken: iedere ziel is immers een rijk waar Koning Christus heerschen wil. Als wij aldus de waarde dezer grafiek schatten, dan zien wij pas goed, hoeveel er nog moet worden gedaan. Azië, dat reeds zoo droef een beeld geeft, blijkt dan nòg erger er aan toe; want ieder vierkant van II vertegenwoordigt bijv. 2 maal zooveel menschen als een vierkant in I. enz.

Zoo dringt zich dus ten slotte de conclusie op, dat er voor de uitbreiding van Gods Koninkrijk nog ontzaggelijk veel te doen is. De blijde successen, die de jaren 1918—1923 brachten, bemoedigen ons zeer zeker; zij leeren ons dat wij iets kunnen bereiken; de gedachte dat de Kerk, al blijkt zij overal, zelfs in het oude Europa een minderheid te vormen, als *eenheid* staat tegenover een verdeelde massa, versterkt onzen moed; en de verzekering van Christus, dat eenmaal aan *ieder volk* het Evangelie des Rijks zal worden gepredikt, en dat *allen* zijn stem zullen hooren, en dat het voor die velen zal worden ,,één Herder en één Schaapstal", doet ons met kracht en ijver voortwerken.

ONZE GEVECHTS-POSITIE.

Wat dwaas is in de wereld heeft God uitverkoren om wijzen te beschamen; wat zwak is in de wereld heeft God uitverkoren om het sterke te beschamen; het onedele in de wereld en het versmade heeft God uitverkoren; en wat niets is, om machteloos te maken wat iets is, — opdat geen vleesch voor God zou roemen. (I Cor. I: 26—29).

HET STIPJE.

Na al de cijfers, die wij hebben vermeld, te hebben gelezen, na al die energie en de toewijding, welke die cijfers vertolken, te hebben geroemd en geprezen, zien wij niet zonder ontsteltenis nevenstaande teekening. ,,Onze gevechtspositie" staat er boven. En om ze te verstaan moet men weten, dat ieder vierkant beteekent 500.000 menschen. Het geheel stelt dus voor de massa der meer dan 1.000.000.000 niet-christenen. Om deze het Rijk Gods te brengen beschikt de Kerk over.... 121.752 mannen en vrouwen (priesters, religieuzen, leeken-helpers, allen meegerekend). Het kleine zwarte stipje, een vierde deel van een vierkant, moet de menigte veroveren, waarin het — uiterlijk gezien — als verdrinkt. Dat is op het oogenblik ,,de gevechtspositie" der Kerk.

Wij moeten noodzakelijk hierbij het woord van Sint Paulus lezen, dat er onder staat ,,God heeft uitgekozen.... wat niets is, om machteloos te maken wat iets is — opdat geen vleesch voor God zou roemen...."

Want dit geeft de verklaring en de oplossing van het probleem.

God is het die werkt; Hij wil — uit louter liefde — ons gebruiken en toestaan dat wij met Hem medewerken, zooals moeder haar kleine laat helpen, maar het moet Zijn werk blijven....

Als wij zoo de kwestie stellen, wordt het vertrouwen, dat wij op de vorige bladzijde uitspraken nog sterker, en is alle gevaar geweken dat wij — bewust van onze menschelijke kleinheid — moedeloos bij de pakken zouden neerzitten. God is het immers die — in ons — werkt en strijdt.

In dezen strijd staat één wapen voor ieder ter beschikking — het meest doeltreffende en het noodzakelijkste tevens: het *gebed* in zijn breeden zin van bovennatuurlijk werk.

Wij kunnen uit ons-zelf niets; maar wij kunnen gebruiken hetzelfde middel dat wij als kind, als klein kind vooral, gebruikten bij Vader en Moeder: *wij kunnen vragen, dat God zijn H. Wil volvoere*!

In dit verband legde Christus ons op: ,,Gij moet altijd bidden"; in dit verband leerde Hij de beden van het ,,Onze Vader." Dat is wat God van ons behoeft en waarop Hij wacht! Als wij maar genoeg het vragen, dan zal Hij zijn Naam heiligen, zijn Rijk doen komen, zijn Wil doen gehoorzamen!

Zoo beschouwd mag de kleinheid van ons ,,leger" tegenover de overmacht van den vijand ons niet afschrikken: ,,wie is tegen ons, als God met ons is"! Wie is machtiger, dan wie door God wordt gebruikt?

Indien wij dan beschaamd moeten staan bij de betrekkelijke geringheid van den voortgang der Kerk, dan moet die schaamte ons de verklaring daarvan doen zoeken in ons-zelf: het eenige wat God noodig heeft, en wat wij zoo overvloedig kunnen geven, hebben ,,wij", d.i. de leden der Kerk-als-geheel genomen, Hem niet voldoende gegeven; *er is niet genoeg gebeden.* Het tegenovergestelde is helaas zelfs dikwerf het geval geweest: al te menschelijke berekening, lauwheid, slapheid, zonde van zooveel ledematen der Kerk hebben de kracht van het Lichaam verlamd.

Goddank, dat meer en meer de waarde der bovennatuurlijke middelen

in wijde kringen wordt beseft! Dat zal ook de missiebeweging *bovennatuurlkij* sterker maken. En met die kracht overwint zij alles.

De uitwerking van deze gedachte werpt op de volgende passage uit den brief van Kardinaal van Rossum aan het bestuur der Nijmeegsche Missieweek een helder licht:

,,Het is Onze innige hoop, dat deze Missieweek aan Nederland zal brengen eene volledige organisatie der Missieactie, organisatie welke geleid en uitgevoerd wordt door uitgelezen krachten, die zich geheel en uitsluitend aan dit belangrijkste van alle werken wijden, organisatie, welke de drie Pauselijke Missiewerken, bovenal echter het eerste en voornaamste van alle, het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs, als door de Overheid voorgeschreven, en dus verplichtend, deel van het Katholieke leven in alle parochies van Nederland zonder eenige uitzondering zal invoeren en tot immer hoogeren bloei zal voeren; organisatie, welke boven alles niet het gebed, het dagelijksche, vurige en vertrouwvolle gebed voor de Missies, voor de huidige en toekomstige, inlandsche en buitenlandsche missionarissen, voor de arme heidenbevolking vergeet, maar immer meer door het bijwonen der H. Mis, door het veelvuldig ontvangen der H. Sacramenten, door innig en aanhoudend smeekgebed over het groote werk de zoo noodzakelijke, de zoo onmisbare dadelijke genade doet nederdalen.

,,De groote rol, welke het gebed in deze te vervullen heeft, is ondanks het woord der Pausen, nog niet genoeg begrepen, en vooral heeft dit gemis aan begrip en de menschelijke nalatigheid tot gevolg gehad, dat er altijd nog veel te weinig voor de Missies gebeden wordt.

,,Het is dus een doel der organisatie te zorgen, dat alle Katholieken geregeld en veel voor deze hoogst gewichte zaak, welke Onzen Heer Jezus Christus zoo na aan het Hart ligt, bidden. God kan wel de genade geven zonder dat gebed, maar om verschillende hoogst wijze redenen doet Hij het niet." 1).

Indien wij aldus de waarde der bovennatuurlijke middelen inzien, volgt de medewerking met natuurlijke middelen van zelf.

Als wij dat stipje op de vorige bladzijde zien verdrinken in de massa er om heen, zeggen wij onwillekeurig: wat heeft mijn hulp te beteekenen! Maar indien wij dat ,,niets" sterk weten in Gods kracht, dan weten wij ook dat alles wat wij doen, al is het nog zoo klein, gaat deelen in die kracht; en daardoor — zoo is nu eenmaal Gods wonderbare voorzienigheid — zal zij steeds sterker doorwerken in de zielen. Dan wordt iedere missieroeping, die wordt ingevolgd, ieder woord, iedere aalmoes, ieder werk een zaak van beteekenis. Het moge uiterlijk een ,,niets" blijven, het wordt door God gebruikt, en het doet Gods werk, zonder ,,dat de mensch voor God zou roemen."

Mogen onze lezers veel over dit stipje mediteeren.

Voorschoten, St. Jacobus Major 1927. TH. M. P. BEKKERS, pr.

---

[1]) Programmaboek blz. 7 en 8.

Mgr. W. A. VAN DINTER
53e GENERAAL VAN DE ORDE VAN HET H. KRUIS.

MGR. W. A. VAN DINTER

53e Generaal van de Orde van het H. Kruis

Bij het Maandag 27 Juni 1927 in het Generalaat der Kruisheeren gehouden kapittel werd tot Magister Generaal van de Orde van het H. Kruis en dus tot opvolger van wijlen Mgr. Hollmann gekozen Father W. van Dinter, tot dien tijd Overste der Missie in Minnesota en Prior van het Klooster in Onamia.

Alhoewel dus juist door deze keuze de directe missiearbeid van Mgr. van Dinter een einde neemt en bovendien ook de Kruisheeren-missie van Minnesota feitelijk geen missie is in den engen zin des woords, meenen wij toch goed te doen ditmaal bij de beeltenis van den nieuwen Generaal der Kruisheerenorde ook iets over zijn persoon en missiearbeid te vertellen.

Mgr. Wilhelmus van Dinter werd den 4 December 1869 te Gemert geboren. Aan de Latijnsche School in zijn geboorteplaats maakte hij zijn lagere studies, waarna hij te St. Agatha in de Orde trad van het H. Kruis. Hier deed hij 27 Sept. 1888 zijn eerste Professie. Op 15 Aug. 1893 ontving hij de H. Wijding van het Priesterschap, was gedurende eenigen tijd werkzaam in het klooster te Diest in België en werd daarna benoemd tot novicenmeester te St. Agatha.

In 1910 was ook voor de Orde van het H. Kruis het oogenblik aangebroken om zich weer opnieuw aan het missiewerk te gaan wijden. Sinds eenige jaren toch had een groote kolonisatiemaatschappij zich er op toegelegd veel volk uit de oude wereld naar Amerika te doen oversteken, om daar de uitgestrekte grondgebieden van den Staat Minnesota in exploitatie te brengen. Father van den Heuvel uit Uden, thans nog in Amerika werkzaam, had zich er voorgespannen ook Brabanders naar deze streken te brengen, maar hij was er tevens op uit, om met de landverhuizers ook Priesters te doen meegaan, opdat zij daar in dit bijna nog geheel onbewoonde gebied, ook niet

van geestelijke hulp zouden beroofd zijn. Om zich van die geestelijke hulp te verzekeren wendde Father v. d. Heuvel zich tot de Kruisheeren en dezen verklaarden zich bereid aan zijn verlangen te voldoen. In Maart 1910 vertrokken de eerste missionarissen : twee Priesters en één Broeder. Father van Dinter zou als Overste optreden. Deze drie Kruisheeren vestigden zich te Butler, waar zij ook thans nog werkzaam zijn, doch weldra gingen zij van hier naar Onamia, dat ook nu nog de hoofdpost is van den Kruisheerenarbeid in Minnesota. Juist bij het herdenken van de 12½ jarige werkzaamheid der Kruisheeren in Amerika richtte Father van Dinter in Onamia een klooster op, waaraan ook een college verbonden werd. Met algemeene stemmen kozen de missionarissen hem tot Prior van dit klooster, in welke functie hij na drie jaren, wederom met algemeene stemmen, werd herkozen.

De oprichting van klooster en college mogen we wel als de bekroning van Father van Dinter's werken in Minnesota beschouwen. Daardoor toch heeft hij vaste en blijvende grondslagen gelegd voor het werk der Kruisheeren in Minnesota niet alleen, maar ook daarbuiten. Weldra zullen immers naast onze Hollandsche Kruisheeren ook Amerikanen gaan arbeiden. Reeds werd er een tot subdiaken gewijd. En 20 September van dit jaar had Mgr. van Dinter het geluk, bij zijn bezoek aan Onamia, waarheen hij zich tot regeling zijner zaken begeven had, de kleine geloften te mogen afnemen van de 3 eerstelingen van het door hem opgerichte college.

Het zal dus geenszins verwonderen, dat men in de Orde van het H. Kruis bijna zonder uitzondering, hem dan ook onmiddellijk beschouwde als de aangewezen opvolger van wijlen Mgr. Hollmann. Sinds het aanvaarden der Minnesota-missie, waaraan de naam van Mgr. van Dinter onafscheidelijk zal verbonden blijven, was er een nieuwe frissche wind gaan waaien door de opnieuw oplevende en opbloeiende Orde van het H. Kruis. Sinds 1910 heeft de Orde van het H. Kruis zich steeds flinker gaan ontwikkelen en met nieuwen ijver zich gaan toeleggen op het missiewerk, waaraan zij zich ook vroeger reeds zoo krachtig gewijd had. 't Is de verdienste geweest van wijlen Mgr. Hollmann om het eenmaal begonnen missiewerk ook voort te zetten, want naast de Minnesota-missie werd in 1920 ook aanvaard een missie in Congo, welke zich eveneens mag verheugen in toenemenden bloei, zoodat begin van 1926 deze missie tot

Praefectuur werd verheven. Eindelijk werd in het begin van dit jaar ook een missie begonnen op Java, waarheen de eerste drie missionarissen zich reeds begeven hebben. En naast deze toenemende werkzaamheid op missiegebied, mag de Orde van het H. Kruis zich verheugen in een steeds aangroeiend ledental en een grootere activiteit ook op ander gebied.

Zoo kon dan ook bij het overlijden van Mgr. Hollmann, de Protector der Orde, Z.E. Kard. van Rossum schrijven, dat het voor den opvolger van den betreurden Prelaat niet moeilijk was zijn arbeidsprogram vast te stellen, daar hij slechts had voort te gaan op den weg, welken Mgr. Hollmann had ingeslagen. En zoo kwam als vanzelf Mgr. van Dinter als de aangewezen opvolger van Mgr. Hollmann op den voorgrond. Hij, de eerste Overste van het herbegonnen missiewerk der Kruisheeren, hij, de energieke grondlegger van de missie in Minnesota, zou ongetwijfeld ook met krachtige hand het bestuur der Orde weten te voeren. Daarvoor is zijn arbeid in Minnesota borg. Begon hij overal in Minnesota het missiewerk in armzalige houten gebouwtjes en moest men zich er in alles behelpen, thans verheft zich in Onamia een flink klooster, dat een krachtig centrum is voor den Kruisheerenarbeid in Amerika. Vandaar uit worden de parochies, staties en bijstaties bediend, vandaar uit trekken de missionarissen om in steeds wijdere kringen hun zegenrijk werk te beginnen. En naast dit klooster staat ook het college, de hoop der toekomst, waar de Kruisheeren, hun roeping getrouw, zich wijden aan de opleiding der jeugd tot het H. Priesterschap. Dit is in 't kort het schitterend werk door Mgr. van Dinter in Amerika tot stand gebracht.

Met het volste vertrouwen werd dan ook het generalaat hem opgedragen. Ongetwijfeld zal de pionier der Minnesota-missie met evenveel ijver en energie de zooveel zwaardere taak van het generalaat vervullen en blijken te zijn ,,the right man in the right place'', vooral ook waar het betreft het missiewerk, dat hij zelf bij ondervinding kent.

Moge dan onder zijn Generalaat de Orde van het H. Kruis met blijvend, ja zelfs nog met toenemend enthusiasme, zich wijden aan de uitbreiding van het H. Geloof over de aarde.

fr. J. BUSÉ,
Proc. der Kruisheeren-missies.

OMNIS TERRA ADORET TE

KABAA, EEN CENTRALE KWEEKSCHOOL IN OOST-AFRIKA

Het meest noordelijke en uitgestrektste van de drie Apostolische Vicariaten die in Britsch Oost-Afrika zijn toevertrouwd aan de Paters van den H. Geest, is Zanzibar.

Het ligt meerendeels in de Kenya Colony en strekt zich uit, rondom den evenaar, vanaf het eiland Zanzibar en Mombasa oostelijk tot westelijk in de buurt van het Victoria Lake, waar de prachtige nieuwe Prefectuur ligt van Mgr. Brandsma. Noordelijk missioneert een Italiaansche Congregatie ,,De Consolata'', zuidelijk werken de P.P. van den H. Geest in de voormalige Duitsche Vicariaten van Kilimandjaro en Bagamoyo. Een ontzettend groot missieveld met heel wat verschillende volksstammen ligt daar tusschenin, het Vicariaat Zanzibar waarvan sprake is, met z'n hoofdkwartieren te Zanzibar-stad en te Nairobi, de hoofdstad van Kenya.

Over ,,bijzondere moeilijkheden'' bij het apostolaat alhier zal ik maar niet beginnen uit te weiden. Alleen stip ik aan : een hoop kleinere en grootere volksstammen, ieder met verschillende taal en gewoonten : Swahili, Giriama, Taita, Massai, Kikuyu, Kamba enz. De beide laatste volksstammen, die samen ongeveer een millioen zielen tellen, onderscheiden zich door een semitisch-taaien, inhaligen en materialistischen aard. De *Kabaa-Missie* ligt midden in het land der Kamba's. [1]) Dat mijn parochianen (nog ongeveer allen, d.i. 200000 te bekeeren) beruchte drinkers en giftmengers zijn en trouweloos bovendien, onderscheidt ze misschien minder. Meer bijzonder is dat ze de besnijdenis beoefenen (allen zonder uitzondering), dat ze ijzer wisten te bewerken vóórdat de Europeanen den voet in 't

[1]) Dat ze werkelijk taai zijn, bewijst het feit dat deze zelfde Missie, vóór verleden jaar heropend, vroeger zeven jaren lang door twee ijverige missionarissen is bewerkt, die in 1918 de Missie sloten en tegelijk hun boeken op . . . . O christenen en O Catechumenen. Nu, dank zij vooral de attractie der school en mooie kerk-ceremoniën telt Kabaa een 100-tal catechumenen.

land zetten, dat ze zeer vaak een haviksneus vertoonen op hun knokelige facie versierd met een paar sluwe, hebzuchtige oogjes, dat ze als geregelde werklui haast nul zijn (in scherpe tegenstelling b.v. met de Kavirondo's) doch onmiskenbare eigenschappen aan den dag leggen en geneigdheid om als kippen- en eieren-negocianten over het land te zwerven. Dat alles tezamen schijnt de hypothese te wettigen dat er semitisch bloed is ingeslopen. We behoeven trouwens noordelijk alleen maar door Abessinië te wandelen om in Egypte aan te komen, waar het immers indertijd krioelde van de Joden ! Evenwel om dit en nog meer wetenschappelijk uit te vorschen laat ik maar liever aan ,,geleerden" over, die over meer tijd beschikken.

Wat mij als missionaris en leider (helaas boven- en ondermeester tegelijk) van een catechisten-school veel meer interesseert is dit vraagstuk : is *de* neger, die zich *in 't verleden* blijkbaar zonder uitzondering als *kind* heeft vertoond (geen bewezen sporen van inheemsche civilisatie) en die *nog heden* zoo *kinderlijk* doet, men zou zeggen des te kinderlijk-raarder naarmate hij meer geïmporteerde ,,ontwikkeling" opslurpt, is die neger, d.i. de neger *in het algemeen* niet soms geschapen of veroordeeld om eeuwig *kind te blijven* ? M.a.w. is *de* neger *radikaal* kind of kan hij (ik spreek niet van eenige uitzonderingen) een *man* worden met verantwoordelijkheids-gevoel, met vooruit-zien-en-zorgen, met doorzettingsvermogen, kortom met datgene wat wij in een doorsnee (verstandelijk- en geestelijk) *volwassen* mensch veronderstellen ?

Dit lijkt me een geweldige vraag toe vol consequenties. Ze is zeker nog niet opgelost door de ondervinding.

Geheel onafhankelijk hiervan, dunkt me, staat de kwestie of *de* neger het tot een *goed* Christen, een *volgroeid* Christen kan brengen. Iedere missionaris met eenige ondervinding zal hierop volmondig ,,ja" antwoorden.

Maar het is evenzeer een feit, dat in Afrika de *verdere* opvoeding, college- en seminarie-studies b.v. onuitsprekelijke teleurstellingen met zich brengt — of althans bracht.

Een grijze Missionaris — nu juist niet de eerste de beste, daar hij meer dan 30 jaren, en met goed gevolg heeft gewerkt onder een even ,,taaie" volksstam als mijn Wakamba's — gaf me als zijn persoonlijke meening te kennen, uitdrukkelijk sprekend van *zijn schaapjes*,

dat ze *radikaal* kinderen waren, ofwel als zoodanig geschapen, (was de Schepper op stuk van zaken niet vrij om zelfs een slaven-volk te scheppen ?) of later daartoe gedoemd (b.v. in Cham, of in welken stam-vader dan ook of hoe dan ook).

Ik heb me verdiept in het vraagstuk welke theologische noot een generalisatie van deze stam-beoordeeling zou kunnen oploopen. Inderdaad, de voortvloeiende conclusies schijnen me meer dan taai. Is dat volk, in die veronderstelling, dan niet tot aan het einde der wereld aangewezen op vreemde leiders, zeker daar waar geestelijke volwassenheid als bij definitie en zelfs eminenter schijnt vereischt, gelijk in de heele kerkelijke hierarchie ? En hoe dat te rijmen met de Romeinsche Missie-instructies van den laatsten tijd, die toch zeker Afrika niet uitsloten ? Als ik niet zoo'n domme bushman was, zou ik daarover graag een discussie vragen.

In alle geval hang ik met overtuiging de tegenovergestelde meening aan van die des bovenvermelden missionaris, die ontwijfelbaar evenzeer den negers een warm hart toedraagt. En de korte jaren onder m'n Kabaa-jongens doorgebracht (zeker in gunstige positie om ze te bestudeeren) hebben m'n optimisme versterkt. Ik hoop zelfs, als 't God belieft, concludeerende bewijzen eenmaal te kunnen geven. Doch 'k beken tevens dat het materiaal me daartoe thans nog ontbreekt.

Ik wenschte den lezers van Het Missiewerk een en ander omtrent m'n Kabaa-bevindingen te vertellen, voor welke stoutmoedigheid ik m'n verontschuldigingen aanbied, want het geldt op stuk van zaken nog maar een poging. Maar een poging die tot heden op z'n zachtst gesproken veler-wegen is mislukt en die bij Gods gratie en die van gunstiger omstandigheden thans op den weg van welslagen schijnt.

De Kabaa-school telt nu ongeveer 80 interne studiosi, allen van 12 tot 20 jaar oud. In 1925 kwam de eerste groep van bij de 50, die bijna allen zijn gebleven. Dit jaar 1926 heeft het Vicariaat voor 70 kunnen bekostigen (allerwegen werden de budgets ingekort om wille van dit ,,capital and most necessary work", gelijk het onze Apostolische Vicaris Mgr. Neville geliefde te noemen). Daarbij komen een 10-tal ,,postulanten" ter plaatse gerecruteerd en die eten van de kruimels van 's Paters tafel ; benevens 3 uit een naburige kerkelijke Provincie en door haar ook bekostigd — dit laatste jaar

gekomen. De 70 eersten zijn getrokken uit al onze verschillende Missies en, nauwkeurig geteld, worden er 13 verschillende talen hier gesproken als daartoe verlof is, n.l. 's avonds en 's Zondags den heelen dag. Overigens hoort men slechts Kiswahili, de lingua franca der Colony — tot het volgende jaar, wanneer Engelsch, de conversatie-taal moet wezen. Onder dien hoop jongens dan, zeker geen uitgezochte uitzonderingen — dat kón niet gebeuren — is volgens mijn bescheiden meening de groote meerderheid opweg om straks, als hun opvoeding is voltooid, uit te trekken als „volwassenen" en niet meer als brave kinderen. Maar „that is the question" en de toekomst moet het leeren. Bedenkt dat de school eerst anderhalf jaar loopt.

Ze kwamen als kinderen, zonder uitzondering. En ze zijn het nog. Meestal zelfs als bengels om geen beestjes te zeggen.

Kabaa, de voor de school uitverkoren plek, ligt 40 mijlen van het naaste station, Thika, en het lag destijds buiten alle groote wegen. Voorwaar geen klein voordeel, ofschoon het de kosten der oprichting enz. verhoogde door haast onmogelijke transporten. Maar met een West-Frieschen kop beukt men zich overal doorheen. Langs allerlei slingerpaadjes en over droge en niet-droge rivieren kwamen dan de jongens hier, met hun pakjes en zakjes op 't hoofd, doodmoe. Dat gaf alvast weinig lust om dadelijk weg te loopen. Maar ocherm, daar werden stilletjes-aan de touwtjes der *tucht* aangetrokken en het *leeren* begon, wat iets anders bleek te zijn dan maar op je gemak in de school te zitten. En tusschen de bedrijven werd een aanvang gemaakt met een 8 H.A.-groote wildernis te ontginnen vóór de Missie. Iederen dag anderhalf uur, met een Pater voortdurend achter je vodden. En iederen dag een vol uur dril: handjes-en-pootjes uitslaan almaar op commando. En iederen dag vóór zessen uit de dekens en 's avonds 9 uur precies: geen woord meer en te bed. En tusschen de maaltijden in in 't geheel geen verlof om telkens even om 't hoekje te glippen voor een handvol heerlijke maïs-brij. En dan die akelige eenheids-taal, die verschillende „buiten-menschen" niet eens machtig waren. En dan die vier oogen van den Pater overal, als je nu eens even met den buik naar het zonnetje lag, onder 't werk een tukje wou pakken in de klas, als je juist een ferme partij maïsmeel-oegali had ingelegd.

O dat buikje bij den neger: den eersten tijd hoorde je onder 't

werk en de recreatie niets dan dit alles-overheerschende thema. Al zegt men elders : een volle maag studeert niet graag, ik geloof heusch dat een negermaag, als ie niet heelemaal vol is, heelemaal niet studeert — ,,Wat zul je er aan doen, Pater'' bekende me er eentje heel naïef : ,,als mijn maag niet vol is, kan ik in de klas nergens anders aan prakkezeeren en 's avonds kan ik onmogelijk inslapen.''

De straffen konden natuurlijk op den duur niet uitblijven, zelfs daar waar de neger het gevoeligst is, waar velen hun ooren schijnen te hebben ,,op de plaats waar de rug zijn naam verliest''. En het gemor begon. ,,We zijn toch gekomen om te leeren en nu moeten we in een uur meer werken dan anders op een dag !'' En erger dan gemor : weglooperij, opstokerij, zelfs algemeene opstandjes.

Eens werd na de reglementaire 1½ uur veldwerk het signaal gegeven om te stoppen. Welnu *allen* vertikten het om te luisteren, beukten en bonkten boosaardig-nijdig door zonder op te kijken. De lieverds hadden afgesproken, dat als de Pater er één zou slaan, ze allen het hazenpad zouden kiezen. ,,Als we hier zijn gebracht om te werken in plaats van te leeren, nou dan zullen we werken, tot van avond !'' Met anderhalf uur zwijgend strak toekijken, dan één ferme klap, en twee belhamels op staanden voet weggejaagd, liep het dien dag af. Plus onmiddellijk daarna een sermoentje in de school, gevolgd door drie rozenhoedjes algemeene penitentie in de kerk. Dit was niet de eenige maal, doch de schrijver dezer regels herinnert zich nog als een nachtmerrie, hoe hij meer dan eens den raddraaier niet dadelijk ontdekte en vaak het afgetobde hoofd ter ruste legde, gekweld door de gedachte dat hij wellicht morgen de eenige levende ziel op de Missie zou zijn !

Vooral aan dóór-werken konden zij maar slecht gewennen, en toch het moest nummer één zijn. En dan de goede verstandhouding onder al die uiteenloopende karakters : sommige stammen ,,besnedenen'' andere *maar* ,,onbesnedenen''. En de graad van natuurlijke genegenheid onder sommige volkjes hier is weinig hooger dan die der Pruisisch-Fransche vriendschap.

Daar was wel genade-van-staat noodig om dit volkje eerst te unifiëeren, dan te disciplineeren, dan hun gedachten hooger op te voeren. Maar de genade is nog altijd almachtig en kan zegevieren over alle hinderpalen

Een gevaarlijk werk tevens, dat negers opvoeden. Je kunt niet te voorzichtig zijn, want laat men aan zoo'n zwarten primitief ook maar eenmaal het laatste woord in den beginne, dan is alle heilzame vrees en achting meteen naar de maan. En ze zijn verwonderlijk leep om den nieuwen meester „op te meten" en z'n zwakke zijde te ontdekken.

Thans zijn we dus ruim anderhalf jaar verder. De Missie is proper van binnen en van buiten, als een Hollandsch boerderijtje. Alles wel heel armoedig, maar dat doet niet ter zake en het is nog maar een begin. Tachtig jongens, compleet onder contrôle, wonen in een aanvallig rijtje nette hygiënische huisjes met rose-leemen muren en strooien dak. Ze zijn bezig als een bijen-zwerm van Maandagmorgen tot Zaterdag-avond. „Daar zijn in Kabaa geen dagen tusschen Maandag en Zaterdag", zeggen ze. Acht „captains" een in ieder huis, dragen mee de verantwoordelijkheid voor orde en zindelijkheid. Niet alleen de kerk en sacristie, voorts elk magazijn heeft een vertrouwden oppasser-leerling, en de fiets, en de muilezel, en de kippen, en de ossenkar . . . . maar zelfs de huisboy en de kok treden maandelijks of twee-maandelijks in rotatie uit de gelederen der leerlingen. Alles natuurlijk zoo ingericht dat de studie er niet onder lijdt.

En dat gaat nu geregeld z'n gangetje zonder morren, maar met Roomsche blijdschap op 't gelaat en in het hart. En zingen doen ze ! Alle beste liedjes uit de Leeuwerk: „Roomschen dat zijn we" vooraan. En : Sisi ni watu wa Kabaa : wij zijn de jongens van Kabaa ! op de wijs van Ret-te-ke-tet-te uit dezelfde Leeuwerk. En : Smidje in zijn smidse, Als ik wat laat naar huis toe kom, Des winters als het regent . . . . te veel om op te noemen. En bij officiëele feestelijke gelegenheden wordt de school uitgenoodigd om een zang-kwartiertje te geven. We gaan ook voor geen drie-stemmig stukje meer op zij !

Maar vóór dat alles komt Gregoriaansch, het pure, heerlijke Gregoriaansche gezang, waarnaar zelfs de Anglikanen uit de omgeving gaarne komen luisteren. En wat meer zegt ; de catechumenen uit den omtrek worden talrijker : Kabaa is niet meer de doode Missie van voorheen. Een Hollandsche Priester, zelfs twee, zouden hier ontzettend kunnen werken. Helaas, de Paters zijn zoo schaarsch en nog steeds — Goddank ! — moeten we ons verdeelen over nieuwe posten. Mag ik hier invoegen dat Kabaa — met goedkeuring der

competente autoriteiten — een vurigen en onvervaarden leeken-apostel zoekt uit de ontwikkelde Hollandsche kringen? (Engelsch kennen en nieuwe talen kunnen leeren o.a. vereischt).

De voormalige Hoofd-Inspecteur der Kenya-scholen, die thans zooveel is als Minister van Onderwijs, kwam reeds verleden jaar voor een paar dagen hier en schreef een rapport, dat vleiend mag worden genoemd. O.a. een lange uiteenzetting der ,,wonderfull discipline". Hij stelde dan ook de Kabaa-school voor het bagatel van £ 2700 subsidie voor, welke ponden op een inch-of-wat afstands m'n neus voorbijstreken. Toch den moed maar niet verloren. De protestantsche en niet-Katholieke scholen genieten zooiets als £ 15000 jaarlijks en we hopen ze spoedig op zij te zijn, ofschoon ze een geduchte ,,Protestant Alliance Highschool" bezitten. Beter kalm door te zetten en steeds meer vruchten te toonen, dan, om de redenen van achteruitzetting op te sporen. Waar een wil is daar is immers een weg of er komt een weg. En waar men z'n best doet, daar doet God de rest.

Onder de kleine 50 jongens van het eerste cursus-jaar waren er slechts twee uit een christen-huwelijk geboren. Alle anderen waren pas na hun 10e jaar uit het heidendom gedoopt. Met meer of minder offers uit hun heidensche familie getreden, kwamen ze terecht in onze missiescholen, dikwijls in den aanvang onbewust omtrent Godsdienst. Meestal was het : ik wil leeren. Hier werden ze, bij gebleken standvastigheid, na een voorgeschreven catechumenaatstijd gedoopt. Haast zonder uitzondering toegerust met een zéér elementaire bagage aan wereldsche kennissen: het kerkboek lezen, een beetje schrijven en ietwat rekenen. (De catechismus en alle dagelijksche gebeden moet een ieder voor het Doopsel van buiten kennen). Toen kwam dan de Kabaa-school voor catechisten. Daar was dan de eerste Katholieke gelegenheid om méér te leeren, vooral het zoo algemeen begeerde ,,Europeesch spreken" d.i. Engelsch. En ze vroegen om opname, geitenhoedertjes of werklui. Soms had de Pater geen keuze omdat er slechts het juiste aantal zich aanmeldde, vaak konden de besten niet gemist worden voor het vee of als oudste zoon. Iedere Missie moet er zóóveel sturen. Met welke bedoelingen vroegen ze om opname ? Wellicht niet één met zuiverder intentie dan om ,,geleerd" te worden en makkelijker aan den kost te komen. Want aan hard werken hebben alle negers een broertje dood.

Dit idee n.l. *geleerd* wezen of schijnen, zeer up-to-date onder den hedendaagschen Kenya-neger, had voor een paar jaar in Nairobi ruim 200 jongelui naar m'n Engelsche avond-les gedreven voor . . . . drie maanden. Toen moest de opzet worden gestaakt wegens gemis aan doorgezette belangstelling. En ze wisten dat verscheidene Europeanen me om een Roomschen klerk of winkelbediende hadden gevraagd en voortdurend nog vroegen. Met één jaartje of hoogstens twee door te zetten, konden ze aldus hun maand-salaris meerdere malen verdubbelen : de zwarte werkman heeft inderdaad weinig meer dan 10 sh. per maand en een jongste klerk al heel gauw 50. Dat was een onaangename maar nuttige ondervinding voor me, want het bewees eens te meer, dat de neger-onstandvastigheid kwasi-onoverwinnelijk is zonder die op een of andere wijze onmogelijk te maken.

Voordat dus de Kabaa Highschool werd gesticht, in Januari 1925, bestond er geen dergelijke gelegenheid voor katholieken in de kolonie, wel centrale Seminaries, buiten onze grenzen. Vroeger trouwens scheen de tijd daartoe nog niet gekomen, en zelfs nu werd de behoefte en het nut sterk betwijfeld. Zeker we moesten gecertifiëerde schoolmeesters hebben, waartoe een splinternieuwe Education-ordinance 1924 scheen te dwingen. Dan werd ook een soort proseminarie verbazend nuttig geoordeeld. Maar was dat alles reeds mogelijk en niet nog te zeer gewaagd en te kostbaar? En waar den specialen staf te vinden, waar onze Missies — mede nog tengevolge van den oorlog — haast alle personeel te kort kwamen. En dan : de neger is nog zoo onstandvastig en kiest voor 't minste het hazenpad — nu nog meer dan vroeger, want het contact met een (niet al te gezonde) civilisatie heeft sinds eenige jaren de slaafsche vrees voor een groot deel in brutaliteit veranderd. Een catechistenschool op officiëele programma's en weet je dan niet, dat als een neger een mondjevol Engelsch enz. kent, hij dadelijk een hoop geld méér kan verdienen bij verlegen Europeanen dan de Missie hem kàn betalen, en . . . . de rest snap je ! Weet je dat er bijna geen één „geleerde" neger in Kenya Colony rondloopt zonder een spot en ergenis te wezen voor eenieder die eenig gezond verstand bezit, vanwege hun „swollen heads" hun belachelijke verwaandheid of onduldbare brutaliteit of hoe je 't maar wilt noemen. Zelfs onder onze beste catechisten (herinner u de beschrijving van den aard onzer groote volksstammen, de Kikiyu's en Wahamba's), wat een ontgooche-

lingen zoodra de een of andere wat meer had geleerd, al was het ten koste van 's Paters avond-uren na moeizame dagtaak ! En al is het waar, dat de z.g. ,,Mission-boys", die een hatelijken naam hebben in de kolonie, moreel allen uit niet-Katholieke scholen zijn gesproten zelfs ons eenig (voormalig) high-schooltje neven Nairobi, waar zich destijds 10 jaren lang een voortreffelijke Engelsche dame (bekeerde Lady-Missionary van de High Church) had uitgesloofd, heeft heel wat rotte vruchten voortgebracht. En meerdere gesokte en geschoende en gekamde ex-leerlingen geven nog soms leelijk zuurkool te eten. En daar we in 't verleden succes hadden (de Roomsche neger is inderdaad overal goed gezien) waarom dan nu van koers veranderd ?

Dusdanig waren eenige opmerkingen, gegrond maar niet onweerlegbaar. Dus weg met de conclusie — hoezeer ze zich scheen op te dringen — dat de negerschouders er niet op zijn gebouwd om Europeesche ontwikkeling te dragen zonder noodzakelijkerwijze het evenwicht te verliezen. Ze zijn zwak, zeker, en laag-bij-den-grond, maar misschien ook vaak onbegrepen in het diepst van hun wezen. En wellicht probeerde men hun opvoeding nooit onder die volheid van gunstige omstandigheden die elders nuttig, hier noodzakelijk zijn. In alle geval : de tijden waren veranderd.

Van het verledene moeten we leeren, zoowel als ,,ab hoste" van den vijand. En niet om den moed te verliezen, maar om altijd weer te beginnen met de vaste overtuiging, dat we niet alléén werken, maar dat de genade overal even goddelijk, even almachtig, even wonderbaar is — mits zij *kan* werken. Mits dus alle booze invloeden ontweken worden, mits voortdurend de geest verlicht en 't hart gezuiverd wordt. Mits de nieuwe mensch wordt opgebouwd op de ruïne van den ouden.

Dit is het program van Kabaa. Ik kan niet zeggen, dat we geslaagd zijn : daarvoor is anderhalf jaar ondervinding te kort. Maar we schijnen op den weg van welslagen te zijn. Zoo zijn alle leerlingen na 1½ jaar onafgebroken school-leven (ik wou bijna zeggen : seminarie-leven) de vorige maand op vacantie gegaan: sommigen drie volle dagreizen ver. Welnu : niet één die niet is teruggekeerd en allen op tijd. En van iedere Missie mocht ik vernemen, dat ze den allerbesten indruk hebben gegeven. Verscheidene vroegen me, er reeds nu een paar af te staan voor de scholen. Ook de Regeering, die onderwijzers

te kort komt, ook verschillende Europeanen die scholen bouwen voor hun plantage-werkers. Maar neen, de drie jaren moeten af zijn eerst en zoo mogelijk nog met twee jaren verlengd. Reeds hebben 35 leerlingen, door een officiëel examen met glans te passeeren, getoond dat ze met de Roomsche tucht van Kabaa precies driemaal zooveel wetenschappelijke vorderingen maken als elders (in de groote Gouvernementsschool van ons district passeert 20% na 5 jaren ; hier ging 100% over na 1½ jaar) maar de wetenschap is niet nummer een in Kabaa. Eerst komt de heiligheid, gelijk het betaamt voor toekomstige apostelen.

Is het niet een feit, dat uit de groote welgeordende gezinnen de talrijkste roepingen voortkomen, zoo niet de beste tevens ? Welnu uit ons groote gezin te Kabaa begonnen enkelen over Priester-worden te spreken, toen meer en meer. Anderen willen „ter liefde Gods alléén", catechist zijn en vertoonen een duidelijke Broeder-onderwijzers roeping. Nu, ze hebben alvast hun jaarlijksche retraite (waar ze dol op zijn), hun maandelijksche Aanbidding, hun wekelijksche biecht, hun dagelijksche Communie, met algemeen gewetensonderzoek en rozenhoedje 's avonds, en bizonder onderzoek met litanie vóór den middag. God zal deze kostbare zaadjes der roeping wel te gelegener tijd gelegenheid geven zich te ontwikkelen.

Gij die dit leest, gedenkt goedgunstig Kabaa in uw beste gebeden, want onder den dauw van Gods genade kan het een machtige centrale worden, waarvan veel kracht kan uitgaan. Tevens zal het gelukken of mislukken van Kabaa over de vraag beslissen : zal hier binnen korten tijd de school — en dus de toekomst — in handen zijn of blijven van de sterk-geallieerde Protestantsche secten of op den weg der waarheid worden gevoerd?

M. J. W., C.S.Sp.

NIEUWE GEGEVENS OVER EEN OUDE KWESTIE

De Accommodatie in de missie-methode.

Het klinkt paradoxaal, maar toch is de accommodatie, de aanpassing aan den vreemden volksaard, een der eenvoudigste en tegelijk een der moeilijkste methodische principepen.

Eenvoudig — wat is klaarder en meer zelfsprekend, dan dat men zich aan anderen, die men voor zich wil winnen, moet aanpassen ?

Moeilijk — dat bewijst de beruchte Accommodatie (Riten)strijd in China en Indië.

Het princiep is eenvoudig en klaar ; in de toepassing ligt de groote moeilijkheid. Waar is de grens tusschen geoorloofd en ongeoorloofd, dat is de groote vraag; men sla er maar eens de moraal-theologen op na, waar zij handelen over de communicatio in sacris en aanverwante kwesties.

Met dat al is het accommodatie-princiep het kernpunt der missie-methode, en het is dan ook niet te verwonderen, dat, vooral nu de missie-wetenschap steeds hooger opbloeit, deze eeuwenoude vraag steeds weer opnieuw wordt behandeld in de vak-litteratuur.

Juist in den laatsten tijd zijn eenige zeer belangrijke publicaties verschenen, die elk het vraagstuk van een ander standpunt bezien, en elkaar zoodoende zeer mooi aanvullen.

De *principieele* zijde van het vraagstuk werd behandeld door P. Thauren S.V.D. in zijn boek „Die Akkommodation im katholischen Heidenapostolat" (Münster 1927). Behalve de theoretische fundeering van het princiep, worden echter ook de practische toepassingen behandeld, en een historisch overzicht gegeven.

Geheel en al aan de *practische* toepassing gewijd was de 4de missiologische week te Leuven (1926) en haar compte rendu „Autour du problème de l'Adaptation" (Louvain 1926).

Typeerend is zeker, dat P. Charles S.J. in zijn inleidingsrede zonder veel „wetenschappelijk" apparaat, het accommodatie. princiep veel dieper fundeert als P. Thauren in zijn speciaal-studie. Terwijl laatstgenoemde den diepsten grond zoekt en ziet in het doel en wezen der Kerk, voert P. Charles het terug op de katholieke leer over de gevolgen der erfzonde (die niet de *geheele* menschelijke natuur bedierf) en over de verhouding tusschen natuur en genade (die de natuur niet vernietigt, maar veronderstelt en vervolmaakt).

De *historische* zijde van het vraagstuk werd behandeld door P. Dr. Otto Maas O.F.M. in zijn werk „Die Wiedereröffnung der Franziskanermission in China in der Neuzeit" (Münster 1927).

Het onderwerp bracht het noodzakelijkerwijze met zich mee, dat ook de beruchte Chineesche ritenstrijd behandeld werd.

Uiteraard is het zeer moeilijk, den ritenstrijd wetenschappelijk-objectief te behandelen. Het gaat hier om een zeer delicate kwestie. Volgens de gangbare opvatting immers gaat het hierom : ofwel de Jesuieten hebben bij hun aanpassing aan Chineesche gebruiken enz. de grenzen der geoorloofdheid overschreden, ofwel de Minderbroeders en Dominicanen hebben zonder voldoenden grond een geschikte missie-methode afgewezen, en daardoor de veelbelovende en hoogst gewichtige missioneering van China groote schade toegebracht en tenslotte onmogelijk gemaakt.

De groote verdienste van P. Maas is, dat hij voor een groot deel steunt op nog onuitgegeven of onbenutte documenten uit Spaansche archieven, en dat hij zooveel mogelijk de bronnen zelf laat spreken.

Dat de gangbare probleemstelling volgens P. Maas niet juist is, zal verderop nog blijken.

We meenden goed te doen, voor degenen die belang stellen in de missie-geschiedenis, en die niet in staat zijn het boek zelf in te zien, hier in 't kort de voornaamste conclusies uit dit zeker belangrijke werk weer te geven; dit te meer, omdat deze vraag tot nu toe voornamelijk van één zijde behandeld werd.

Na een inleidend hoofdstuk over de eerste franciscaansche missie in China (13de—14de eeuw), [1]) komt de schrijver tot zijn eigenlijk onderwerp : de tweede franciscaansche missie-periode in China (einde 16de, begin 17de eeuw). We zien hier het merkwaardig verschijnsel, dat vele pogingen der Minderbroeders (Dominicanen

[1]) Vgl. hierover Het Missiewerk, 8ste jaargang, p. 141 vv.

en Augustijnen) om in China door te dringen mislukken, terwijl de Jesuieten het tenslotte klaar spelen, daar vasten voet te krijgen. Volgens Maas is de oorzaak van de mislukkingen der eersten, niet zoozeer toe te schrijven aan hun onbezonnen optreden, als wel vooral in den vreemdelingenhaat der Chineezen. Verder kwam daarbij de vijandelijke gezindheid der Portugeezen ten opzichte der Spanjaarden. De Portugeezen hadden het klaar weten te spelen, dat zij zich in Macao mochten vestigen, en onderhielden vandaar handelsbetrekkingen met China. Juist in dezen tijd nu was de vijandelijke gezindheid der Portugeezen ten opzichte der Spanjaarden tot haar hoogtepunt geklommen. Geen wonder, dat ze er op uit waren, met eerlijke en oneerlijke middelen de Spanjaarden buiten China te houden. Ze wisten de Spanjaarden in discrediet te brengen bij de Chineezen, en beschuldigden de Spaansche missionarissen van spionnage in dienst der Spaansche regeering. Nu waren juist de Minderbroeders-missionarissen allen Spanjaarden, terwijl de Jezuieten Portugeezen waren of tot de Portugeesche provincie gerekend werden.

Na zooveel mislukkingen gaven de Minderbroeders voorloopig de pogingen op, om in China het H. Geloof te verkondigen.

Eerst in 1633 ondernamen zij een nieuwe expeditie ; het waren de paters Francisco de la Madre de Dios en Antonius Caballero (de Santa Maria), [1]) vergezeld door den Dominicaan P. Morales.

Na zeer veel moeilijkheden en allerlei tegenwerking, ook van den kant der Jezuieten, die reeds in China missioneerden, konden zij eindelijk met het missiewerk beginnen. Maar, ondanks al hun ijver en inspanning, wilde het werk maar niet vlotten. Wat kon daarvan wel de oorzaak zijn ? Na een nauwkeurig onderzoek bleek, dat verschillende reeds bekeerde Chineezen, vooral de zoogenaamde geletterden, het niet eens waren met de onderrichtingen der nieuwe missionarissen. Ze beriepen zich daarvoor op de Jezuieten, die daar vroeger reeds gemissioneerd hadden, en een geheel andere leer verkondigden. Die vroegere missionarissen hadden toegestaan, dat ze hun oude Chineesche gebruiken in hoofdzaak bleven naleven, en ook stelden ze lang niet zoo hooge eischen aan hun katholiciteit.

De nieuwe missionarissen zagen zich door deze gebeurtenis gedwongen, de gewraakte Chineesche gebruiken nader te bestu-

[1]) Vgl. Het Missiewerk, 8ste jaargang, 149.

deeren, en kwamen na een nauwkeurig onderzoek tot de conclusie, dat de Jezuieten in hun goedbedoelde aanpassing te ver gegaan waren. Zij stelden nu twee officiëele stukken op, (de beroemde „Informaciones juridicas", tot nu toe onuitgegeven, maar door P. Maas in het archief van het Minderbroedersklooster te Pastrana, Spanje, teruggevonden), die aan de medebroeders op de Philippijnen, en later aan de Romeinsche curie werden voorgelegd. De uitslag dier bemoeiingen is voldoende bekend. Op een kleine uitzondering na, veroordeelde Rome telkens weer de gewraakte gebruiken en de aanpassingsmethode der Jezuieten.

Dit is het begin van den beruchten ritenstrijd. Op het verdere verloop gaan we niet in ; in het boek van P. Maas kan men een groote menigte bijzonderheden en getuigenissen vinden, die wel eens een pijnlijken kant hebben, maar daarom toch niet stilgezwegen, laat staan ontkend, behoeven te worden.

We laten nu nog eenige hoofdgedachten volgen uit de kritische beoordeeling der feiten, zooals P. Maas die geeft.

Het valt niet te ontkennen, dat de komst der Minderbroeders en Dominicanen in de Chineesche missie oorzaak was van groote stoornis en verwarring. Vóór hun komst hadden de Jezuieten er reeds een halve eeuw gewerkt. In die 50 jaar hadden de Jezuieten zelf onder elkander ook reeds gestreden over de Chineesche gebruiken en de aanpassingsmethode. Maar dank vooral aan hun straffe discipline, waren ze ten slotte tot één bepaalde werkwijze gekomen. Deze moeilijk bevochten eenheid werd door de komst van andere missionarissen, die niet tot het Gezelschap behoorden en dus niet door haar voorschriften gebonden waren, natuurlijk bedreigd. Ze werden door de Jezuieten dan ook met wantrouwen ontvangen, en waar het mogelijk was, beleefd (op enkele uitzonderingen na) maar beslist afgescheept.

De bewering, dat de nieuwe missionarissen geen recht hadden, zich in China aan het missiewerk te wijden, is ongegrond ; zoodanig privilege voor de Jezuieten was reeds lang (1585) opgeheven, en dat moest hen zeker ook bekend zijn.

Maar de rechtsvraag alleen kan hier geen uitslag geven, volgens het princiep : summum jus, summa injuria.

De vraag moet dan ook gesteld worden, of het wel verstandig en voorzichtig was van de nieuwe missionarissen, in China te komen

werken. Zeker hadden zij meer rekening moeten houden met de voorgeschiedenis der Jezuieten-missie. Ook moet worden toegegeven, dat de nieuwe missionarissen wel wat voorzichtiger hadden moeten zijn bij hun eerste optreden, al is dit tot nu toe sterk overdreven voorgesteld.

Twee dwalingen moeten in dit verband volgens P. Maas nog weerlegd worden.

Vooreerst was het voor een goed succes niet noodig geweest, de accommodatie zoover door te voeren, als de Jezuieten het gedaan hebben. Ten bewijze dient een kleine statistische vergelijking. Door de betrekkelijk-talrijke Jezuieten-missionarissen (ongeveer 85), werden in een tijdsverloop van 50 à 60 jaar 40.000 bekeeringen gemaakt. Welnu, de groote bestrijder der Jezuieten-methode, Antonio Caballero O.F.M. bekeerde geheel alleen (slechts een paar jaar werd hij door een medebroeder geholpen) in 14 jaar 6 à 7000 heidenen.

Een andere dwaling is deze: hadden de andere missionarissen ook de Jezuieten-methode gevolgd, dan waren de latere vervolgingen waarschijnlijk uitgebleven. Dat dit niet opgaat, blijkt uit het feit, dat ook toen de Jezuieten nog alléén in China werkten, de eene vervolging na de andere uitbrak. En ook later hadden de Jezuieten nog veel van vervolgingen te lijden, zonder dat de missiemethode der andere missionarissen daarop eenigen invloed had uitgeoefend.

De gewraakte Chineesche gebruiken en riten, en de verdere aanpassingsmethoden worden door P. Maas, op grond van de beste „religionswissenschaftliche" en ethnologische litteratuur, uitvoerig onderzocht. Zijn wetenschappelijke conclusies hieromtrent stemmen volkomen overeen met de auctoritatieve beslissingen van Rome. Omtrent eenige punten, zooals de dispensaties in de geboden der Kerk, het niet-toedienen van het H. Oliesel aan vrouwen enz., is het oordeel van P. Maas zeer gereserveerd. Toch is het zijns inziens goed te begrijpen, dat ook deze „mildere" practijk door vele missionarissen als een te ver gaande concessie werd afgekeurd.

Na dit alles rijst vanzelf de vraag, hoe het dan toch mogelijk geweest is, dat de Jezuieten tot zulk een methode konden komen. Pater Maas ziet de oorzaak hiervan in het verschillend standpunt, van waaruit de Jezuieten en de anderen de Chineesche gebruiken beoordeelden.

Om het juiste karakter dier Chineesche gebruiken te leeren kennen, gingen de Jezuieten te rade bij de oude klassieke Chineesche boeken. Daar vonden zij, dat die gebruiken *oorspronkelijk* geen godsdienstig karakter droegen (wat door P. Maas ook niet geheel wordt toegegeven).

Dit standpunt nu is volgens Maas niet juist. Het kwam er niet op aan, welke beteekenis die gebruiken volgens de oude boeken *moesten* hebben, maar welke beteekenis ze *feitelijk* hadden in de meening van het Chineesche volk der 16de en 17de eeuw. Dat was het standpunt der andere missionarissen, die zoo tot de conclusie kwamen, dat die gebruiken afgodisch en bijgeloovig waren.

Tenslotte wijdt P. Maas nog eenige hoofdstukken aan de verdere werkzaamheid en de persoonlijkheid van Antonio Caballero O.F.M. Tot nu toe was deze Minderbroeder-missionaris nog tamelijk onbekend, of beter ongunstig bekend door de rol, die hij speelde in den ritenstrijd. Uit de onderzoekingen van P. Maas blijkt overtuigend, dat P. Antonio ver uitstak boven de gewone middelmaat, en dat hij, ook volgens het getuigenis van meerdere Jezuieten, een bekwaam en ijverig apostel, en een heilig kloosterling is geweest.

Bij het ernstig streven naar objectiviteit tracht P. Maas toch zooveel mogelijk zijn eigen medebroeders zoo goed mogelijk te verdedigen (wat zijn goed recht is) tegen ongegronde aanklachten van andere zijde. Vooral wendt hij zich tegen P. Huonder S.J., die volgens hem in zijn artikelen over „Der Chinesische Ritenstreit" in de Kath. Missionen 1910/11 (later als brochure uitgegeven, Aachen 1921), de zaken veel te eenzijdig heeft voorgesteld. Dat het P. Maas geheel gelukt is, alle eenzijdigheid en subjectiviteit te vermijden, zouden wij niet durven beweren. Toch zal zijn werk er zeker zeer veel toe bijdragen, deze netelige kwestie objectiever te kunnen beoordeelen, dan tot nu toe het geval was.

Binnenkort zal ook van de zijde der Dominicanen een studie over deze veel-bewogen missieperiode verschijnen van de hand van P. Benno Biermann O.P.

Ieder, die voortaan nog een objectieve uiteenzetting dezer kwestie zal willen geven, zal deze nieuwe publicaties niet ongestraft kunnen negeeren. Daarmede zal ook verder gevaar van al te eenzijdige voorlichting voor een groot deel bezworen zijn.

Münster i. W. fr. ODULPHUS v. d. VAT O.F.M.

EEN CHINEESCH ALPHABET

Voor de trouwe en oplettende lezers van „Het Missiewerk" is de naam van Mgr. Cosi O.F.M., geen onbekende meer. Reeds werd hij genoemd in verband met de pogingen ter romanisatie der Chineesche taal [1]). Aan de hand van een tractaat, door Mgr. Cosi zelf opgesteld [2]), wilden we thans een uiteenzetting geven van de wording van zijn systeem en de wijze, waarop het is ingericht.

De moedertaal is voor ieder mensch de aangeboren manier om zich uit te drukken. En al mag dan ook de Chineesche taal moeilijker zijn dan vele andere, voor het Chineesche kind is het de gemakkelijkste, omdat het zich in deze taal van zijn eerste bewustzijn af heeft leeren uitdrukken. Wil het Chineesche kind echter zijn gedachten op schrift brengen, dan vordert dit een lange, ingewikkelde studie, die de meesten van het gebruik der schrijftaal doet afzien. De reden hiervan vinden we in het wezen van het Chineesch als ideographische taal. Het Chineesche schriftteeken geeft niet de klank van het gesproken woord weer, zooals bij ons het geval is, maar drukt rechtstreeks het idee uit. Het gevolg is, dat er evenveel schriftteekens zijn als ideeën. Daar komt nog bij, dat de karakters (= schriftteekens) geen verband houden met de ideeën, die ze voorstellen [3]). Het aanleeren van deze taal is dus zuiver geheugenwerk en neemt een geheel menschenleven in beslag. Zoodat practisch alleen zij, die reeds in hun levensonderhoud hebben voorzien en niet door andere ernstige bezigheden in beslag worden genomen, zich met deze studie kunnen ophouden. Want wat een arbeid wordt

---

[1]) Vereenvoudiging der Chineesche schrijfwijze, in: Het Missiewerk V (1923-24) 97.

[2]) Dissertatio de lingua sinica addiscenda iuxta methodum Episcopi Cosi, O.F.M.; ex codice nos. bibliothecae nostrae Missionis in Zinaenfu (China), in: Acta Ordinis Fratrum Minorum XXV (1906) 97 vv., 133 v., 214 vv.

[3]) Deze bewering van Mgr. Cosi is slechts in zoover zeker waar, dat wij op het oogenblik dikwijls niet het verband tusschen de karakters en de ideeën kunnen kennen. Dat echter de karakters in hun oorsprong niet een concrete uitbeelding der ideeën waren, mag met recht betwijfeld worden.

er niet vereischt, om vijfduizend gecompliceerde teekens te onthouden. Wie zich hiermee bezighoudt, heeft onmogelijk nog tijd voor andere bezigheden [1]). Zoo had b.v. de Chineesche regeering eenige Europeesch gemodelleerde tuighuizen opgericht, onder leiding echter van Chineezen, die daartoe eenige Engelsche boeken hadden. Toen nu Mgr. Cosi hen vroeg, waarom ze die boeken niet in het Chineesch vertaalden, was hun antwoord, dat ze veel gemakkelijker Engelsch konden leeren dan hun eigen karakters. Ook voor de verkondiging van het H. Evangelie hadden deze karakters geen nut. Want toen in 1863 de residentie verplaatst was van Xi-ollicuam naar Zinaenfu, hadden de missionarissen aan de geletterden en studenten boeken, vooral apologetische, gegeven. Maar nooit kwam er iemand zich als christen aangeven. Verwonderd klaagden de missionarissen hierover tegen sommige christenen. Dezen zeiden hun, dat het geen wonder was, want de ware zin van een boek kan men niet leeren kennen zonder leermeester en de geleerden schaamden zich blijkbaar deze bij de christenen te komen vragen.

Toen Pater Cosi nu in China aankwam, begon hij aanstonds met de studie der karakters. Al spoedig echter bemerkte hij, dat hier het geheugen de groote kracht was. Daar het geheugen nu juist niet zijn sterke zijde was, zocht hij een andere weg, om Chineesch te kunnen lezen en schrijven. Op zijn vraag naar een alphabetisch systeem antwoordde men hem, dat er geen bestond, ja, dat er zelfs geen mogelijk was. En dit vond hij bevestigd in grammaires, lexika e.d.

Is de schrijftaal zeer moeilijk aan te leeren, geheel anders is het met de spreektaal. Deze immers is eenvoudiger dan welke alphabetische taal ook. Ze kent slechts 540 woorden, die allen slechts éénlettergrepig zijn. Door combinatie dezer grondwoorden worden nieuwe ideeën uitgedrukt. Ze kent verbuiging noch vervoeging; alle woorden blijven onveranderd. Hoe gemakkelijk dit alles in theorie ook moge klinken, practisch hebben de Europeanen groote moeite deze taal aan te leeren. En waarom? Omdat ze bij het beluisteren der Chineesche woorden hun hoofdaandacht vestigen

[1]) Deze voorstelling lijkt ons wel wat erg donker. De Chineesche missiegeschiedenis schijnt ook anders te leeren. Cfr. *A. Meersman, O.F.M.*, Het aandeel der Philippijnsche Minderbroeders aan de Chineesche Missie-Literatuur, in: Het Missiewerk VIII (1926-27) 148 vv.

op de klinker en niet mede op de medeklinkers, die juist zeer een groote attentie vereischen. Zeggen zij nu hetzelfde woord na, dan is het gevolg, dat de Chineezen hen niet verstaan, omdat ze de medeklinkers op z'n Europeesch uitspreken [1]).

Tien jaren lang legde Mgr. Cosi zich toe op het aanleeren der juiste uitspraak ; toen bevond hij, dat hij nog evenzeer stamelde als in het begin. Hij nam nu zijn toevlucht tot Maria. Aan haar voorspraak schrijft hij het toe, dat hij na eenigen tijd een verlichting ontving, en wat hij tot nog toe met alle anderen onmogelijk achtte als mogelijk inzag : deze klanken in alphabetisch schrift weer te geven. Als helpers koos hij twee seminaristen : Paulus Siu en Joannes Cin, en twee zusters der Derde Orde : Catharina en Filomena Ilu. Deze laatste had hij noodig, omdat zij geen Latijn kenden en zoo het gevaar zouden voorkomen, dat de letters een Latijnsche uitspraak zouden krijgen.

Ze besloten een maand lang de proef te nemen. Ofschoon ze in 't geheim begonnen waren, lekte alles toch al spoedig uit. En .... van alle kanten kwam er tegenstand en kritiek. De een zei : „We hebben ontelbaar veel karakters en nog zijn 't er te weinig om alles te schrijven ; zou het dan mogelijk zijn met 25 of 30 letters alles te schrijven ?" Weer een ander wist : „Te beginnen met onze Franciscaan P. Joannes de Monte Corvino komen al zes eeuwen lang de Europeesche missionarissen naar China, en allen zijn het er tot nog toe over eens geweest, dat men deze taal niet met een alphabet kan schrijven, de gij verbeeldt u te kunnen, wat de grootste missionarissen niet konden ?" Reeds lieten de medehelpers den moed zinken ; doch Mgr. Cosi stelde al zijn hoop op Maria. En...... na twintig dagen was een alphabet gereed, bestaande uit het Latijnsche met nog tien andere letters. De leerlingen vatten weer moed en gingen ijverig aan het werk en na eenigen tijd schreven ze precies zooals ze spraken.

Het alphabet bestond uit drie en dertig letters. Uit het Latijnsche waren overgenomen : a, c, f, g, i, e, k, h, l, m, n, o, b, p, q, z, s, d, t, x, y, u, v. Hierbij kwamen dan nog tien andere letters. En dit was geen Latijnsch-Chineesch of Italiaansch-Chineesch alphabet,

---

[1]) Zou hier de verklaring gegeven worden van het feit, dat vele missionarissen er over klagen, dat de heidenen hen niet verstaan, wel de christenen, die aan hun spraak gewend zijn ?

want de letters werden niet uitgesproken zooals in het Latijn of Italiaansch, maar met al de aspiraties enz., zooals het Chineesche volk ze sprak.

De seminaristen schreven volgens deze methode een vertaling van een compendium der H. Schrift en gaven het aan de Zusters. Na een maand kon Catharina en na twee Filomena het zóó goed lezen, dat allen vol verwondering stonden. In 1875 werden volgens deze methode 2000 exemplaren van het compendium gedrukt; ook eenige kerkboekjes werden aldus uitgegeven. Al spoedig meldden er zich velen aan om te leeren lezen en schrijven, zoodat Mgr. Cosi er eindelijk toe overging twee scholen op te richten, een voor mannen in zijn eigen huis en een voor vrouwen in het weeshuis. En na een of twee maanden waren de meesten voldoende op de hoogte. Zelfs oude mannen en vrouwen van zestig jaar bezochten nog deze scholen. Ook kwamen er eenige heidenen, die later met geheel hun gezin christen zijn geworden. Spoedig was de methode in geheel Schantung verbreid. P. Emilius Anelli, O.F.M., directeur van het seminarie van Hunan, voerde ook daar deze methode door en was er zelf zeer in bedreven.

Hoe kwam het nu, dat aan Mgr. Cosi gelukte, wat zes eeuwen lang als onmogelijk was beschouwd. Hij zelf zoekt de oplossing hierin, dat ieder de Chineesche taal hoorde en schreef volgens zijn moedertaal, zoodat er voor een Franschman b.v. verwarring ontstond tusschen de Chineesche en de Fransche klanken. Men moest de Chineesche taal hooren met Chineesche ooren en daaraan correspondeerend de letters uitspreken.

Deze alphabetische schrijfwijze vergemakkelijkte bovendien het aanleeren der spreektaal. Want de Europeanen geven gewoonlijk weinig acht op de aspiraties der medeklinkers en het accent der woorden. Hooren ze nu twee woorden van dezelfde klank en zien ze, dat deze alphabetisch toch anders worden geschreven, dan zullen ze daaruit besluiten, dat ze het niet juist gehoord hebben. Zoo worden verwarringen voorkomen.

De Chineesche woorden echter veranderen van beteekenis, naargelang de toonshoogte of 't accent, waarmee ze worden uitgesproken. Er bestaan vijf zulke accenten. Volgens Mgr. Cosi komen er echter in de volkstaal practisch slechts drie voor, die hij dan met een apart teeken aangeeft.

B.v. accentus planus: a, e, i, o, u, v. — é, ó.
accentus acutus: à, è, ì, ò, ù, v, — ê, ô.
accentus demissus: a, é, í, ó, ú, v, — è, ö.

Veeltijds echter liet hij de accenten weg, omdat uit de context duidelijk bleek, welk accent hier gesproken moest worden.

En hiermee eindigt het tractaat van Mgr. Cosi. Volgens een mededeeling, ons gedaan door P. Philotheus Bolander, O.F.M., Miss. Ap., wordt zijn systeem nog gebruikt in Schantung en Shensi. Waarom het niet meer verbreid is? De Chineezen zelf houden te veel aan hun karakters, die als iets speciaal Chineesch te hoog in eere staan. Of het een deugdelijk systeem is, dat aan alle eischen voldoet? Een meer bevoegde dan wij moge erover oordeelen. In alle geval levert het een bewijs te meer, dat missie en wetenschap geen elkaar uitsluitende elementen zijn. Integendeel!

fr. PETRONIUS VOESTERMANS, O.F.M.

Correcties van het Augustus-nummer.

Correctie. — Men gelieve in de Augustus-aflevering de volgende correcties aan te brengen:

— *Op blz.* 7 staat, dat de Broeders van Huybergen het eerst in Indië gingen helpen; dit moet zijn: de *Broeders van Oudenbosch*. (Een mensch moet zijn geheugen toch nooit vertrouwen!)

— *Op blz.* 24 *en* 25 vindt men o.a. de opbrengst der Pausel. Genootschappen in 1926—1927; in dit nummer blijkt dat deze (gelukkig) te laag is geschat: moet zijn voor de „Voortplanting" f 292,261,74, voor het totaal f 723,169,46. De verticale lijn der Voortplanting moet dus ook 2 strepen hooger doorloopen

— *Op blz.* 38 is het getal der Passionisten-broeders uitgevallen: dit is 28. Daardoor wordt ook het eindcijfer der Nederl. Broeders, leden der verschillende Orden, 825.

— *Op blz.* 50 staat een zeer storende drukfout: „Van de 1726 millioen menschen kennen er dus 1043 den waren God", uitgevallen: *niet*. Men moet juist het tegenovergestelde lezen van hetgeen er staat.

— *Op blz.* 57 *en* 59 zijn twee cliche's omgewisseld; de grafiek die thans op blz. 57 onder „Het Missiepersoneel" staat geeft aan „De Hoop der inlandsche kerk" van blz. 59, en vice versa.

IETS OVER MISSIE-STATISTIEKEN

Onder de talrijke Orden en Congregaties, die ,,aan missie doen'' (en welk religieus genootschap doet dat tegenwoordig niet ?) bestaat een onmiskenbaar levendige actie en concurrentie. En het is niet te loochenen, dat een levendige concurrentie zeer veel zal bijdragen tot instandhouding en vooruitgang onzer missiebeweging.

Een geliefd concurrentie-middel nu is de statistiek. Het is n.l. voor een bepaald missie-genootschap van belang, dat het kan wijzen op een flink aantal missionarissen, missiegebieden enz. Maar de statistiek moet waar, moet rechtvaardig zijn.

Statistiek en statistiek is twee. In verband met ons thema meenen wij een berechtigd onderscheid te moeten opstellen : nl. een *wetenschappelijke* en een *propagandistische* statistiek. De wetenschap wil b.v. dat alleen de missioneerende *priester* als missionaris telt ; broeders, zusters enz. ressorteeren onder ,,hulppersoneel''. Toch zal wel niemand er iets op tegen hebben, als een Orde ook de broeders, die in de missie arbeiden, meetelt als missionaris.

De wetenschap wil, dat men onderscheide tusschen missie onder de heidenen en missie onder Mahomedanen b.v. Voor de propagandistische statistiek lijkt dit onderscheid niet gewenscht.

Conclusie : men behoeft de propagandistische statistiek niet dezelfde richtlijn aan te leggen als de wetenschappelijke.

Welke is dan wel de voornaamste richtlijn voor de propagandistische statistiek ? Neemt men in het oog, voor wie deze statistiek bedoeld is, dan zou men mogen besluiten : de richtlijn voor de propagandistische statistiek is de opvatting van het katholieke volk. Men diene zich af te vragen : hoe verstaat het volk deze getallen, deze termen enz.

Daarmede zijn echter nog niet alle moeilijkheden uit den weg geruimd en alle mogelijke misverstanden voorkomen. Het katholieke volk is niet homogeen ; en ook zullen er onder het publiek opvattingen bestaan, waaraan de propaganda zich *niet* zal mogen aanpassen, maar die zoo spoedig mogelijk dienen gecorrigeerd te worden.

Van den anderen kant zal men het bezwaar maken, dat distincties in propaganda-materiaal niet op haar plaats zijn. Eenerzijds verzwakken ze den indruk, waar het toch om te doen is ; en anderzijds begrijpt het volk er meestal toch de draagkracht niet van. En men kan van de propagandisten toch ook moeilijk vorderen, dat zij aan

hun statistisch propaganda-materiaal lange betoogen gaan toevoegen over zin en draagwijdte der getallen en statistieken.

Conclusie : moeilijkheden zullen op dit terrein wel blijven, zelfs bij den besten wil, ieder het zijne te geven.

Maar zou er practisch althans niet *iets* kunnen verbeterd worden ? Wij meenen van wel. Eenige punten willen we hier naar voren brengen, die o.i. door de strikte rechtvaardigheid geëischt worden.

Vooreerst moet natuurlijk alle directe vervalsching of misleiding absoluut vermeden worden.

Vervolgens, gaat het niet aan, *vergelijkingen* te maken tusschen eigen statistiek en die van andere missie-gezelschappen, tenzij men zeker is, dat alle benutte statistieken volgens gelijke princiepen zijn opgesteld. Waar dit niet zoo is, of waar men dat niet kan controleeren (wat dikwijls het geval zal zijn), daar zou men eigenlijk van alle *vergelijking* moeten afzien. Onder vergelijking vallen ook de termen „grootste", „meeste" enz.

Wij geven direct toe, dat het gemakkelijker is theoretische princiepen op te stellen, dan ze practisch door te voeren. Ook hier zullen zich weer moeilijkheden voorzien, die niet alle kunnen vermeden worden. Maar het scheen ons toch wel de moeite waard, eens weer openlijk op deze vraag gewezen te hebben. Op anderen rust de taak, hierin practische besluiten te nemen.

Münster i/W. fr. ODULPHUS VAN DER VAT, O.F.M.

Verscheidenheid.

Als onze missionarissen ergens in Brazilië of op de Filippijnen oude schilderijen aantreffen, lopen ze kans een werk te vinden, waaraan een Hollander indertijd tegen wil en dank heeft gezwoegd. Over de zeventiende eeuw staat immers het volgende opgetekend:

In Rome bestond een schilderijenmagazijn, de *Galei* bijgenaamd, omdat zoveel arme kunstenaars er een soort dwangarbeid moesten doen, om in 't leven te blijven. De ,,bentvogels" of leden van de Nederlandse schilderskring, die anders geen werk konden krijgen, gingen naar deze winkel, waar hun allerlei heilige voorstellingen werden voorgezet. Ze kozen iets, dat hun tamelik beviel, en kopieerden dan jaar in jaar uit ontelbare heiligen, tot duizenden toe. De Spanjaarden en Portugezen zochten dergelike waar niet alleen voor hun eigen land, maar stuurden die bij hele scheepsladingen naar hun kolonies, om kerken en kloosters te verneien en de pas bekeerde volken te stichten.

Zo heeft Van Gool geschreven in het jaar 1752. (De Nieuwe Schouwburg, II 472/3)

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES

BORNEO

Borneo, in zijn geheel 22 maal grooter dan ons land, is — na Nieuw-Guinea — het grootste eiland der aarde. Het noordelijk gedeelte is Engelsch bezit; het overige, ongeveer drie vierde van heel Borneo, behoort tot onze Oost-Indische bezittingen. **De bodem** bevat goud, een geringe hoeveelheid diamant, zeer veel steenkool en petroleum, en verder nog lood, ijzer, tin, enz. Van voorname beteekenis zijn ook de kokos-palmen, waaruit de kokosolie geperst wordt, en de rubber-boomen, waaruit de rubber getapt wordt.

Het eiland is zeer dun **bevolkt**; volgens de laatste volkstelling zijn er in heel Borneo slechts *ruim anderhalf millioen inwoners*. In de Wester-afdeeling wonen, behalve een drie of vier duizend Arabieren, 'n duizendtal Europeanen en vele Maleiers, ongeveer 70.000 Chineezen, die den handeldrijvenden middenstand van Borneo vormen. Ondanks groote rasvermenging hebben zij Chineesche zeden, godsdienst en taal behouden. Tot op heden heeft de missie zich, althans betrekkelijk het meest met dezen bemoeid. [1])

De eigenlijke oorspronkelijke bewoners zijn de **Dajaks,** die allengs door de Chineezen en Maleiers van de kusten naar de binnenlanden verdreven werden. Ofschoon het verschil tusschen de inlandsche stammen onderling groot is, kunnen we toch enkele eigenschappen als algemeen beschouwen en deze bieden dan ook voldoenden grond de Dajaks te nemen als één volk, dat in vele opzichten zijn eigen uitgesproken karakter behouden heeft, met een eigen beschaving, die vooral door invloed van de omgeving nog geen hoogen trap heeft kunnen bereiken. Men noemt den Dajak over 't algemeen zeer gastvrij. Overigens heeft hij een zeer gecompliceerd karakter; van den eenen kant bewondert men zijn zachtheid en medelijden, terwijl men op een ander oogenblik verbaasd staat over zijn wreedheid. In 't algemeen genomen zouden we willen zeggen dat 't menschen zijn, die zich 't meest door hun hartstocht laten leiden. Verder is hij belust op allerlei nieuws en bekommert zich niet om ontwikkeling en beschaving; hij is conservatief in den slechten zin van het woord. Toch heeft hij een goeden verstandelijken aanleg en is zijn kunstzin naar verhouding hoog ontwikkeld. De vrouw bekleedt bij de

---

[1]) Maxandrea. — De Derjaho in de binnenlanden van Ned. Borneo (uitg. Gebr. Verhaak, Grave). blz. 15 en 32; Kolon. Missietijdschr. feestnummer, blz. 30 De Kath. Missiën, (Uden), April 1927, blz. 95.

Dajaks een zeer gunstige positie". [1]) Bij sommige stammen heerschen groote vooroordeelen tegenover de Europeanen, voor wie zij zich diep in de bosschen schuil houden, schuw voor elk wezen, dat blank is. [2])

Heidenen in den strikten zin zijn de Dajaks niet, wijl ze gelooven in één God. Maar die God speelt in hun leven geen groote rol, omdat zij in hun godsdienstig leven geheel beheerscht worden door angst en vrees voor de geesten, meestal kwaad-veroorzakende wezens, die zij in alles trachten te bevredigen. Heel de uitoefening van hun eeredienst bestaat daarom slechts in het brengen van offers om daardoor alle mogelijke rampen af te wenden. [3])

De eerste poging tot **geloofsprediking** op Borneo valt in 1585. [4]) Twee Franciscanen voelden zich vanwege den onveiligen toestand op Malakka, waarheen ze zich begaven, genoopt om eenigen tijd op Borneo te verblijven. Van deze gelegenheid maakten zij gebruik het H. Geloof daar te verkondigen. Evenwel zonder veel succes, wijl reeds enkele maanden later een der beide missionarissen den marteldood stierf. Zijn gezel trok zich alsdan terug. Voorts wordt nog vermeld de prediking van den Theatijner-pater Ant. Ventimiglia, die in 1689 op Borneo landde en in het Zuiden, rond Bandjermasin 4000 Dajaks bekeerde, voor wie hij 'n katechismus in de eigen taal schreef. Ook hij viel als martelaar. Bijna 2 eeuwen zou het duren, eer weer 'n priester Borneo betreden zou. [5])

In 1850 werd van regeeringswege aan den Ap. Vic. van Batavia het verzoek gericht om missionarissen voor de Westkust van Borneo. Wegens gebrek aan arbeidskrachten kon daaraan echter niet worden voldaan. Borneo bleef ressorteeren onder Batavia, en werd van daaruit op dienstreis bezocht, waardoor allengs zooveel Chineezen voor het H. Geloof gewonnen werden, dat in 1885 'n pater Jezuiet tot pastoor van *Singkawang* werd benoemd. In 1890 werd ook onder de Dajaks een statie opgericht te *Nanga-Sedjiram*. Door het groote tekort aan priesters moesten helaas beide staties, resp. in 1896 en 1897, weer worden opgeheven, waarna men opnieuw tot het dienstreis-systeem terugkeerde. [6])

Een nieuwe tijd voor Borneo's missie brak aan in 1905, toen het Nederlandsch gedeelte van Batavia werd afgescheiden en als **apostolische prefectuur** aan de *Capucijnen* werd toevertrouwd. Singkawang werd weder centrum der Chineezen-missie, en in 1907 werd ook de Dajaks-statie Nanga-Sedjiram her-opgericht. Vanuit deze beide centra ontstonden allengs meerdere andere staties, zoowel voor Dajaks als Chineezen. Gods zegen, groei van het aantal priesters en broeders, en de hulp der *Franciscanessen van Veghel* (sinds 1906)

[1]) Maxandrea, a. v. blz. 37—38.

[2]) Koloniaal Missietijdschrift, I, blz. 166.

[3]) Het Missiewerk, Aug. 1926, blz. 34—35.

[4]) Odoricus van Pordenone O.F.M. bezocht Borneo weliswaar reeds in 't begin der 14de eeuw, maar predikte er niet.

[5]) B. J. J. Visser — Onder Portugeesch-Spaansche vlag I, blz. 249—251 (Uitg. N.V. R.K. Boekcentrale, Amsterdam).

[6]) St. Franc. Xav. Ver. — De Kathol. Missie in wezen en ontwikkeling (Hoeven, 1924), blz. 269—270.

deed de missie heerlijk gedijen. [1]) Waren er in 1905 ruim 300 katholieken, in 1913 was dit getal gestegen tot 1900, in 1915 tot 2781, 1917 tot 3084, 1921 tot 4100. [2]) Evenwel was de toestand van Borneo *tot* 1920 *slecht*, wijl er van intense missioneering geen sprake kon zijn, omdat *het schoolwezen* zich niet ontwikkelen kon. [3]) Wel werd reeds in 1907 zoowel te Singkawang als te Sedjiram 'n jongens- en 'n meisjesschool geopend, en had zich in 1913 het aantal scholen tot 11 uitgebreid (8 jongensscholen en 3 meisjesscholen; deze laatste onder leiding der Zusters van Veghel), maar nadien treedt de stilstand in, omdat men niet meer betalen kon, temeer waar Borneo met zijn dunne bevolking, gebrekkige verkeersmiddelen en groote afstanden 'n toch al zoo dure missie was. Zoo erg werd 't, dat zelfs niet alleen aan elke uitbreiding de pas werd afgesneden, maar ook de bestaande scholen en gestichten met ondergang werden bedreigd, zoodat tal van kinderen naar huis moesten gezonden worden. [4])

Hoewel verre van schitterend, werd de toestand van Borneo, sinds 1918 apostolisch vicariaat, na den oorlog beter, dank zij den wonderen missieijver van Nederland.[5]) Begin 1921 waren reeds 'n 16-tal scholen met rond de 800 leerlingen, van wie ongeveer 500 internen. [6]) Ondertusschen had Mgr. Bos, Ap. Vic., bij zijn bezoek aan ons land in 1920 zich de hulp weten te verzekeren der *Broeders van Huybergen* die in Singkawang een Hollandsch-Chineesche missieschool openden. Had de reis van Mgr. Bos naar Nederland geen ander goed gevolg gehad dan dit, dan was zij om deze reden alleen reeds een schitterend succes, dat de heilzaamste gevolgen zal hebben voor de missie van Nederlandsch-Borneo. [7]) In 1924 openden zij eenzelfde school in Pontianak, terwijl het jaar tevoren 6 *Franciscanessen van Etten* een Hollandsch-Chineesche meisjesschool openden in Sambas. Ook de Zusters van Veghel leiden 2 Holl.-Chineesche meisjesscholen (Pontianak en Singkawang). Eind 1922 waren er in totaal 25 scholen met 827 leerlingen; 1923: 21 met 996 leerlingen; 1924: 24 met 1334 leerlingen; 1926: 29 met 1647 leerlingen.[8])

Ook *armenzorg en ziekenverpleging* heeft de missie van den beginne af als haar taak aanvaard. Reeds werden vele wees-, ziekenhuizen en melaatscheninrichtingen gebouwd, en men hoopt dit getal weldra met twee nieuwe ziekenhuizen te vermeerderen.

De ontwikkeling der missie heeft intusschen een nieuwe verdeeling, hoewel nog slechts één vicariaat, noodig gemaakt. In 1926 hebben **de missionarissen van de H. Familie** (Grave) de Zuider- en Oosterafdeeling met de statie Laham van de Capucijnen, die zich nu geheel aan de Wester-afdeeling wijden kunnen, overgenomen. De statie Laham heeft 'n jongensschool met 125 leerlingen.

[1]) Kolon. Missietijdschr. I, blz. 54—55.

[2]) Zie de verschillende jaarstatistieken in het Kolon. Missietijdschr. en Borneo-Almanak.

[3]) Kolon. Missietijdschr. I, blz. 54—55 en IV, blz. 140—144.

[4]) Kolon. Missietijdschrift IV, blz. 140—144.

[5]) Kolon. Missietijdschrift IV, blz. 143—144.

[6]) Kort overzicht der Kapucijnen-Missies, blz. 39.

[7]) Kolon. Missietijdschrift IV, blz. 144.

[8]) Zie de respectieve jaarverslagen.

Het aantal katholieken bedraagt er 384. Volgens art. 177 (meer bekend als art. 123 R.R.) is het echter in de Zuider-afdeeling nog immer ,,verboden toegang" voor den Katholieken missionaris.

Zoo zien wij Borneo als hoopvolle missie voor de toekomst. Eenerzijds lijkt het weliswaar niet erg bemoedigend, dat na 22 jaren pioniers-arbeid amper 1/3 % van gansch de bevolking katholiek is, doch anderzijds stemt het toch hoopvol, dat in die jaren het katholieken-tal van 300 tot bijna 6000 is gestegen. Menschelijkerwijze gesproken zal het getal bekeerlingen groeien, nu de Capucijnen hun arbeid op de Westerafdeeling concentreeren kunnen. Vooral de telkenjare grootere groei der scholen is verblijdend. Dank zij de nieuw-toegetreden congregaties van Huybergen en Etten is gedurende de laatste 5 jaar het aantal leerlingen verdubbeld.

Uit de scholen, die evengoed voor heidenen als Christenen zijn, groeien de Christen-mannen en -vrouwen van later. Hoewel de finantiëele toestand sinds de oprichting van den St. Fidelis-missiebond in ons land (1918) en de ontginning van (vooral) rubber-plantages veel gebeterd is, is toch om de bezwaren welke we boven opnoemden nog altijd zeer ongunstig, temeer waar hooger bloei hooger finantiëele eischen stelt, vooral bij de ontwikkeling van het schoolwezen.

,,Zoo wachten voor de toekomst, aldus de Ap. Vic. Mgr. Bos in zijn laatste jaarverslag, voor de naaste toekomst arbeid en zorgen in overvloed, welke wij met moed en vertrouwen tegemoet gaan ; want Hij die ons hielp in het verleden zal ons ook in de toekomst zijn hulp blijven verleenen."

Uit het laatste jaarverslag kunnen we de volgende statistiek samenstellen, welke een totaal overzicht geeft van den toestand op 1 Januari 1927. [1])

Huybergen. J. VERMEULEN.

---

[1]) Zie voor deze statistiek ,,Het Missiewerk" Nov. 1920, blz. 82—90 en voor de gegevens de Analecta, O.M.C., Borneo-almanak 1928, blz. 31—39, en De Katholieke Missiën (Uden), April, 1927, blz. 95.

STATISTISCH SCHEMA DER R. K. MISSIE VAN BORNEO.

Nota. Deze statistiek geeft jongere cijfers dan die welke p. Aurelius publiceert in het onlangs verschenen werk „De Capucijnen en de Missies" dat zich moest beperken tot de gegevens van 1 Jan. 1926. (p. 152).

A. De missionarissen en hunne medehelpers.	Priesters		Broeders		Zusters		Leeraars	Katechisten
	Buitenlandsche [1]	Inlandsche [*]	Buitenlandsche [2]	Inlandsche	Buitenlandsche [3]	Inlandsche	Inlandsche [4]	Inlandsche
	23	—	37	—	57	1	28	16

B. De missiebevolking.	Totaal der bevolking	Gedoopten		Katechumenen
		Inlanders	Europeanen	
	1.700.000	5150	434	283

C. Missie-inrichtingen.	Hoofdstaties	Bijstaties	Kerken en Kapellen	Priester-candidaten	Weeshuizen		Ziekenhuizen.		
					Aantal	Kinderen	Aantal	Verpleegdagen [6]	And. ziekenbehandeling
	10	9	+ 30	2 [5]	3	80 Jongens 91 meisjes	7	27809	28826

C. SCHOLEN	Holl. Chin. Scholen			Fröbel en huishoudscholen	Standaardscholen	Dajak-scholen	Totaal.		
	aantal	leerlingen		aantal	aantal	aantal	scho'en	leerlingen [10]	
		jongens	meisjes					jongens	meisjes
	5 [7]	400	302	3 [8]	2 [9]	19	29	1049	593

D. Missie werkzaamheden.	DOOPSELS						Groei van het aantal katholieken in 1926	Kerkelijke Huwelijken	H.H. Communies [11]
	Volwassenen.			Kinderen.					
	Europ.	Chineezen	Dajaks	Europ.	Chineezen	Dajaks			
	4	111	111	34	324	135	318	41	91824

[1]) 21 Capucijnen, 2 Miss. v. d. H. Fam. [2]) 21 br. Capucijnen, 14 br. v. Huybergen, 2 br. v. d. H. Familie. [3]) 48 Franc. v. Veghel, 9 Franc. v. Etten. [4]) 17 Dajaks en 11 Chineezen. Opleiding op standaardscholen. [5]) Beiden studeerden te Langeweg; de oudste is thans novice bij de Capucijnen, de andere is op proefjaar in Borneo. [6]) 909 patiënten. [7]) Hiervan 2 jongensscholen onder leiding der br. van Huybergen (Pontianak: 222 leerlingen en Singkawang: 178 leerlingen); 2 meisjesscholen onder leiding der zusters v. Veghel (Pontianak: 80 leerlingen en Singkawang: 154 leerlingen); 1 meisjesschool onder leiding der zusters van Etten (Sambas: 68 leerlingen. [8]) Te Pontianak, Singkawang en Sambas. [9]) Eenige leerlingen studeeren verder op de kweekschool te *Manado*; onlangs keerde de eerste Dajak als onderwijzer terug; eenige maanden geleden is bij de standaardschool te Njaroemkop 'n cursus begonnen tot opleiding van inlandsche hulpleeraren. (Kol. Missietijdschr. 1927, blz. 112—113). [10]) Van het totaal aantal leerlingen zijn er 502 in „internaten" en worden geheel of gedeeltelijk door de missie onderhouden; het aantal niet-kathol. leerlingen is 877. [11]) Die der religieuzen niet medegerekend. *) Onder „inlandsch" zijn hier ook de Chineezen begrepen.

URSULINEN OP JAVA

In de rubriek „Indië en de Indische missies" (Mei 1927, blz. 231—237), waar de Java-missie behandeld werd, werden de Zusters Ursulinen van Vught niet met name genoemd, daar wij ons bepaalden tot de aanwinsten van hulpkrachten der laatste jaren.

Wij willen hier echter gaarne deze oudste medewerksters onzer missionarissen op Java uitdrukkelijk commemoreeren.

Reeds in 1855, 20 Sept. vertrokken de eerste Ursulinen van Rotterdam en arriveerden 7 Februari 1856 te Batavia. Thans na 70 jaren zijn er ± 400 Ursulinen op Java, die 5 à 6000 kinderen verzorgen. Zij bedienen een 7-tal groote inrichtingen op West- en Oost-Java, n.l. het „Groote Klooster" en het „Kleine Klooster" te Weltevreden. (groote scholen-complexen met filialen te Kramat, Meester-Cornelis en Parapatten), Soerabaja (2 staties) te Malang (waar sinds 1919 ook een noviciaat voor Java is geopend), Buitenzorg, Bandoeng, Madioen.

De eerste 6 zijn in hoofdzaak ten dienste van de Europeanen en Indo's, al wordt er de laatste jaren ook veel gedaan voor de inlanders, vooral voor de arme soldaten-vrouwen; het centrum der Javanen-missie van de Ursulinen is echter Madioen, waar zij een weeshuis, een Javaansch-Holl.-Inl. school met een Javaansche Fröbelschool hebben. Deze scholen zijn meegeteld in de statistiek van blz. 235.

Deze Zusters Ursulinen (Mariaoord, Vught) behooren tot de Romeinsche Unie. Behalve deze werkt er in Indië nog de Ursulinen-Congregatie die te Weltevreden haar Moederhuis en te Halfweg (N.-H.) haar Nederl. Postulaat en Noviciaat heeft.

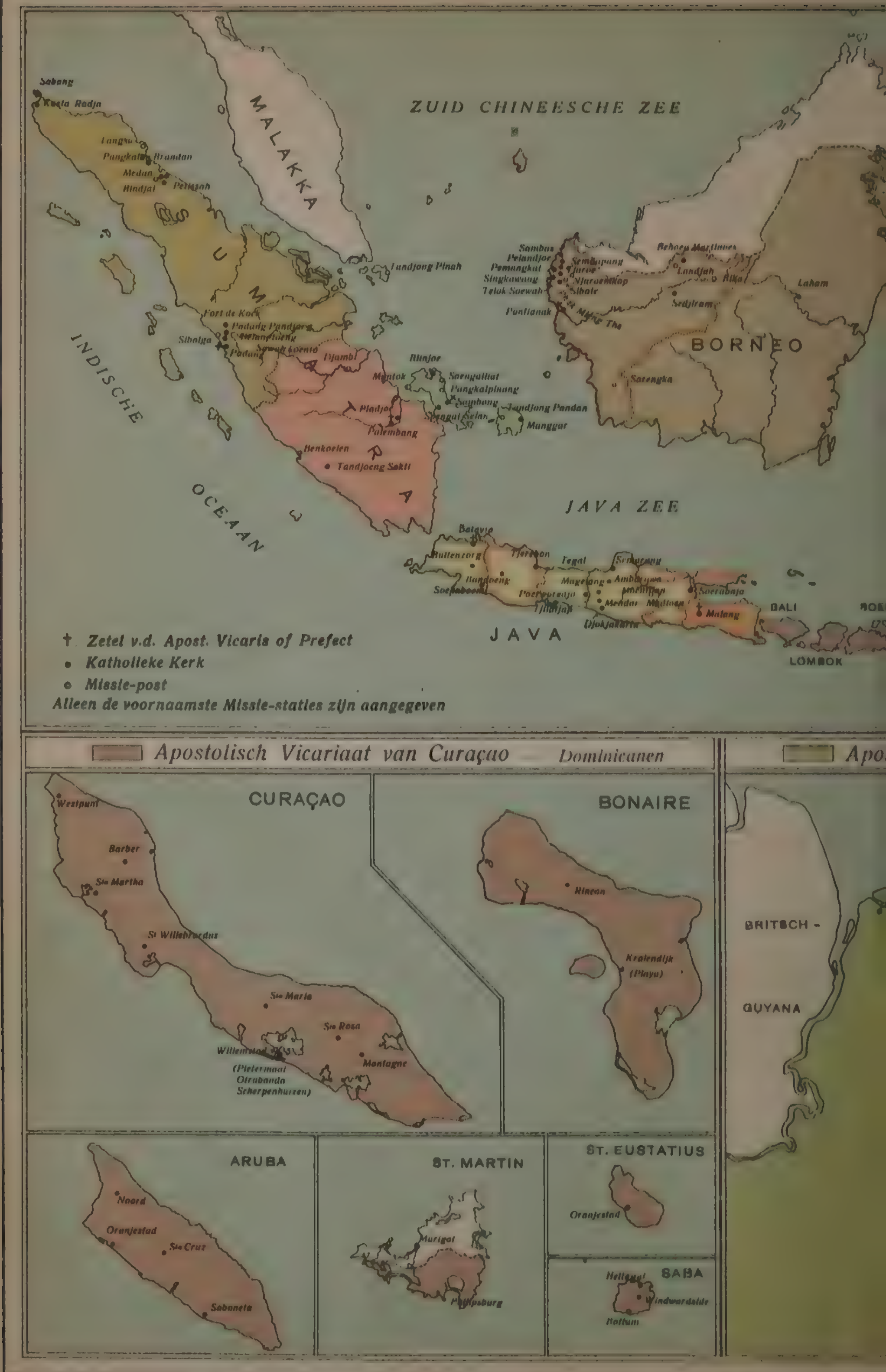
Een nieuwe Kaart en Atlas der Koloniale Missies.

Bij deze rubriek voegen wij ditmaal een nieuw gekleurd kaartje voor onze Koloniale Missies, samengesteld door pater J. Kleijntjes S.J., en zooals er op gedrukt staat, ook afzonderlijk verkrijgbaar.

Dit kaartje moet zich noodzakelijkerwijze bepalen tot de hoofdzaken: de verdeeling der missiegebieden en de voornaamste staties. Volgend jaar verschijnt van denzelfden bewerker echter een handig en goedkoop atlasje der koloniale missies waarop ook scholen, weeshuizen, ziekenhuizen enz. worden vermeld.

Ook is in bewerking een groote schoolkaart, waarvan wij hopen dat de uitgave mogelijk zal worden gemaakt.

Dit kaartje is verkrijgbaar gesteld bij de Firma H. J. DIEBEN,
Maarsmanssteeg, Leiden, per 100 stuks: *fl* 5.—

Lith. N.V. J. Smulders & Co.

isch Vicariaat van Suriname — Redemptoristen

J. Kleijntjens, S.J. fec.

MISSIEKRONIEK VAN OOSTELIJK AFRIKA

ABESSINIË

Geschiedenis. [1]) — Herhaalde pogingen zijn in den loop der eeuwen gedaan om de schismatieke Kerk van Abessinië terug te winnen voor het Katholicisme. Mochten ze meerdere malen aanvankelijk boven verwachting slagen, het succes werd oorzaak van de mislukking, want de voorspoed der missie wekte de vijanden der Kerk op den strijd tegen Haar aan te bidden; en meestal was het Bloed der Martelaren het eenige spoor, dat de missie achterliet.

In de 13e eeuw gingen de Dominikanen erheen. „Les conquêtes furent rapides et nombreuses.... Mais leur succès les perdit.... Ils furent martyrisés."

Op het Concilie van Florence werd zelfs de unie met Rome gesloten (1441), waar echter praktisch niets van terecht kwam.

In de 16e en 17e eeuw zijn de Portugeesche Jezuieten er werkzaam. Pater Paër slaagt erin keizer Socinios te bekeeren. Het hof volgde en „Regis ad exempla tout le peuple était à la veille d'un retour en bloc à la religion catholique." Vandaar hevig verzet van de schismatieke monniken, die den zoon van Socinios weten aan te zetten tot een allerfelste vervolging. En het resultaat was: „tout un siècle de fructueux labeur couronné par la gloire des proscriptions, des supplices, du martyre."

In de 17e en 18e eeuw deden de Capucijnen en Franciskanen nog eenige pogingen, die echter geen ander effect hadden dan te getuigen voor den onverganklijken apostolischen ijver der Kerk. Ook van hen vielen velen als martelaar.

Na een eeuw van gedwongen wachten drong in 1837 een Fransche Lazarist weer in Abessinië door, weldra gevolgd door zijn medebroeder Mgr. de Jacobis. Eenige jaren later kwamen ook de Capucijnen onder leiding van Mgr. Massaia. Deze twee heilige mannen zijn de grondleggers van het huidige Katholicisme in Abessinië. Succes ontbrak hun niet. In 't Noorden telde Mgr. de Jacobis na ruim 10 jaar 20 inlandsche priesters, 3 diakens en ± 5000 Katholieken, In 't Zuiden maakte Mgr. Massaia in 2 jaar ± 7000 bekeeringen. De vervolging bleef dan ook weer niet uit: een harer slachtoffers was de Lazarist Ghebra Michaël, een inlandsche priester, die als schisma-

---

[1]) Coulbeaux, Mission d'Abyssinië; Les Missions Cath. 1926 p. 561, 572.

tieke monnik tot de Katholieke Kerk was overgegaan. 3 October 1926 werd hij zalig verklaard.

Van verschillende vorsten had de missie nog zware beproevingen te doorstaan.

Politieke verhoudingen. [1]) — De troonsbestijging van Negus Menelik in 1889 gaf aan het land een vorst, die den missionarissen welwillender gezind is (men herinnert zich de jonge leeuwen, die hij aan Paus Pius X zond). Zijn troonopvolger, Ras Tafari, is een bijzondere vriend van de Katholieke Missie. Toen zijn vader tot generalissimus in den oorlog tegen Italië benoemd werd (1896), bracht hij den vierjarigen Tafari bij den Apostolischen Vicaris, Mgr. Taurin en beval hem aan diens zorgen aan: „Ce que j'ai de plus précieux en ce monde, Père, je viens vous le confier. Voici mon fils, Tafari; si je meurs, soyez son père. Je vous le donne, et que Dieu fasse le reste." Een trouwe vriendschap heeft Tafari steeds aan de Missie gebonden. Mgr. Jarosseau, Apost. Vicaris van Galla, geeft daarvan het volgende beeld: „Les rapports entre le Ras et les missionnaires se poursuivirent en ces (bons) termes sans discontinuer. Si la Mission lui doit beaucoup, on peut dire avec autant de vérité qu'il lui doit sa fortune présente. Nous avons été ses conseillers habituels. Il n'a pris aucune décision importante sans nous consulter."

Tafari's bezoek aan den Paus in 1924 was een nieuw bewijs van zijn sympathie voor Rome. En in een schrijven, waarin hij het vorige jaar aan den Weleerw. Heer P. Kamerbeek diens hooge onderscheiding toezegde, verklaarde hij uitdrukkelijk: „Mijn vaste hoop en vurigste wensch is, dat steeds worde onderhouden en ontwikkeld de goede verstandhouding, welke moet bestaan tusschen de geestelijke macht en den staat, een verstandhouding wier handhaving aan mij is toevertrouwd, aan mij, den erfgenaam mijns vaders."

Actueele toestand. — De staat Abessinië is verdeeld in 3 districten, de Vicariaten Abessinië en Galla en de Prefectuur Kaffa. Ziehier de voornaamste statistische gegevens [2]):

	Inwoners	Katholieken	Europ. Pr.	Inl. Pr.
Abessinië	5 1/2 mill.	2.100	9	21
Galla	5 „	6.562	20	7
Kaffa	6 „	1.008	10	—

Tegenstand der schismatieke geestelijkheid. — De vrucht van een ruim 80-jarige evangelieprediking in Abessinië is dus niet groot te noemen. Als „de" oorzaak van dezen langzamen vooruitgang wordt eenparig door de missionarissen aangegeven: de tegenwerking der schismatieke geestelijkheid. Zij toch maakt het den Katholieken missionarissen onmogelijk in het binnenland staties op te richten. Willen ze toch een poging doen, dan moe-

[1]) L'Apostolat Missionnaire de la France IIe série 1926 p. 177—209. Vinc. a Paulo 1927 p. 76.

[2]) Ontleend aan Revue Exp. Vat. p. 643, aangevuld met Apostolat Miss. de la France p. 206.

ten zij zich bijv. als kooplieden of geletterden verkleeden en loopen bij herkenning groot gevaar. De eerste Capucijneroverste, Mgr. Massaia, moest zes jaar allerlei gevaren en beproevingen trotseeren, eer hij in Galla was doorgedrongen. Dat was wel een record, maar het kenmerkt toch de moeilijkheid van zulke expedities, want de ,,citadel van Afrika'' is ook hierin uiterst conservatief.

Zoo hebben de Lazaristen nog slechts vier posten. De Consolata-missionarissen, die in 1913 het Kaffa-district overnamen, deden jarenlang vergeefsche pogingen om er zich te vestigen. Dank zij de hulp van Tafari hebben zij er thans 5 hoofdstaties. [1])

Betere verwachtingen. — ,,Nous, missionnaires, sommes habitués à ne jamais perdre de vue l'étoile de l'espérance'' (Mgr. Jarosseau, Ap. Vic. van Galla).

We laten dus thans de optimisten aan 't woord.

Een der voornaamste redenen, die op een betere toekomst doen hopen, vermelden we reeds n.l. de vriendschap van Ras Tafari.

Vervolgens schijnt de gezindheid van het volk alle hoop te geven op succesvollen arbeid. Zoo schreef de Overste der Lazaristen-missie : ,,Zoodra de Abessiniërs zullen weten, dat zij zich kunnen bekeeren zonder zich bloot te stellen aan de vervolging, dan wordt het voor de missie een wonderbare vischvangst en bij geheele massa's zullen de zielen tot ons komen.'' [2]) En een missionaris uit dezelfde missie : ,,Alle teekenen trouwens duiden er op, dat, zoodra ons de noodige vrijheid geschonken zal worden, wij de bekeeringen ook bij duizenden zullen tellen.'' [3])

Daarbij komt het verval van de Koptische Staatskerk van Abessinië, die ,,uiterlijk nog wel levenskracht lijkt te bezitten, doch de godsdienstzin harer volgelingen beperkt zich tot een uiterlijk vertoon van bidden en vasten, van liturgische zangen en dansen.'' [4]) Aan priesters en monniken ontbreekt het niet : men schat het getal der laatsten op 12.000. De qualiteit is echter omgekeerd evenredig aan de quantiteit. Het ergste is het gesteld met de priesters. Wat intellectueele vorming betreft is men tevreden met ,,kunnen lezen'' ; schrijven kan er niet één op de tien ; aan geestelijke opleiding wordt zelfs niet gedacht. [4])

Daarentegen moet het tot eer van de Katholieke geloofsverkondigers in Abessinië vermeld worden, dat zij aanstonds met de vorming van een degelijken inlandschen clerus begonnen zijn. In bovenstaande statistiek vindt men hun getal vermeld. Met Egypte had Abessinië in 1923 90 van de inlandsche Afrikaansche priesters, de rest van Afrika had er te zamen 50. [5]) Elk der 3 kerkelijke districten heeft twee seminaries (Kaffa alleen een klein), waarbij nog gevoegd moet worden het Ethiopisch seminarie te Rome.

---

[1]) Zeitschr. f. Miss. 1927 p. 138.
[2]) Vinc. a Paulo 1924 p. 121.
[3]) Id. p. 134.
[4]) Id. p. 98.
[5]) Priester und Mission 1927 p. 33.

Andere lichtpunten zijn tenslotte : de aansluiting van Abessinië bij den Volkerenbond, die gepaard ging met afschaffing van de slavernij, de vorming van meer ontwikkelden op de scholen der missie enz.

Gedurende de audientie, die Mgr. Jarosseau ruim 2 jaar geleden had bij den Paus, toonde Z. H. een kruis, dat dicht bij zijn bureau stond en zeide : „Gij ziet, Monseigneur, dat kruis ; het is van goud en Ras Tafari schonk het mij. Ik heb het daar voor mijn oogen geplaatst, opdat het mij dien goeden Vorst in de gedachte zal roepen, en die herinnering mij moge aansporen om voor hem te bidden." Exemplo prae-est.

ERITREA. [1])

Tot aan de komst der Italianen deelde Eritrea onder politiek, economisch en missiologisch opzicht het lot van Abessinië, d.w.z. dat het allerlei staatkundige woelingen doormaakte, dat het er met de stoffelijke welvaart slecht was gesteld en dat de Katholieke Kerk meerdere malen trachtte er zich te vestigen, doch zonder blijvend succes.

Sinds Eritrea een Italiaansche kolonie is geworden (1889), is het een beteren tijd ingegaan.

Economisch is er veel verbeterd : wegen, huizen en spoorbanen vervangen de paden, tenten en kameelen van weleer ; handel, industrie en onderwijs beginnen zich te ontwikkelen.

Ook voor de missie bracht het Italiaansch bestuur de gelegenheid om zich te ontplooien. De Apost. Vicaris wist van de regeering medewerking te krijgen en zoo is Eritrea reeds een bloeiende missie, welke in de naaste toekomst zich nog snel zal uitbreiden. Vooral onder de stam der Cunama in het Z.-O., die voor weinige jaren nog verdrukt werd en geen anderen godsdienst had dan een vaag begrip van het bestaan van God, heeft de actie der missionarissen groot succes : jaarlijks bekeeren zich geheele dorpen tot de ware Kerk. Ook elders komen zulke bekeeringen voor, zoodat de groote moeilijkheid reeds is : werklieden te vinden om den oogst binnen te halen. Gelukkig ontbreekt het niet aan priesterroepingen : onlangs moest men zelfs overgaan tot den bouw van een nieuw groot-seminarie.

Op een bevolking van 4 millioen zielen zijn er 32.800 Katholieken, waaronder 4000 Europeanen. De zielzorg wordt uitgeoefend door 23 Capucijnen en 62 inlandsche priesters, geholpen door 50 Europeesche en 90 inlandsche zusters.

Als bewijs van de intensiteit van de werking der missie kan gewezen worden op een ambachtschool, derde orde, tooneelvereeniging, muziekcorpsen, bibliotheek, drukkerij en het begin van een bijbelvertaling in het Gheez. Op onderwijsgebied mocht de vorige Apost. Vicaris een aardig succes boeken door in 1923 van den gouverneur gedaan te krijgen, dat de lagere scholen van het gouvernement aan de missie werden overgedragen.

---

[1]) Revue Exp. Vat. p. 636 ; Kath. Missionen 1927 p. 193.

De grenzen tusschen Kaffa en Galla werden 10 Maart 1926 nauwkeuriger vastgesteld, doch de genoemde riviertjes konden we zelfs in Andrees Atlas niet vinden. Tegelijkertijd werd van het voormalige Vicariaat Kenia het oostelijk deel afgescheiden en tot prefectuur verheven: het omvat de burgerlijke districten Embu en Meru (A.A.S. 1926, p. 372 en 374.)

I. Eritrea, *Cap.* II. Dzjiboeti, *Cap.* III. Abessinië, *Lazaristen.* IV. Kaffa, *Consolata.* V. Galla, *Cap.* VI. Engelsch Somaliland, *Cap.* VII. Benadir, *Consolata.* VIII. Zanzibar, *p.p. H. Geest.* IX. Njeri, *Cons.*, Meru, *Cons.* X. Kilima-Ndsjaro, *p.p. H. Geest.* XI. Bagamoyo, *p.p. H. Geest.* XII. Irinea, *Cons.* XIII. Dar-Es-Salam, *Cap.* XIV. Lini, *Bened. v. St. Ottiliën.*

A. Rudolf-meer. B. Victoria-meer. C. Njassa-meer.

SOMALILAND

De missie in Somaliland dateert uit het eind der vorige eeuw. Ze is thans gescheiden in drie werkkringen: Fransch Somaliland heet als kerkelijk district Dzjiboeti (bij deze prefectuur is in 1925 ook Abessinisch Somaliland gevoegd), Engelsch Somaliland is een deel van het Vicariaat Arabië, terwijl Italiaansch Somaliland de Prefectuur Benadir vormt.

De Katholieke Kerk heeft hier nog zeer weinig lieden. Vijftien jaar geleden schreef Mgr. Le Roy: „Properly speaking there is no Christianity in Somaliland." 1) Het aantal Katholieken, dat toen op 100 à 200 geschat werd, is sinds slechts matig gestegen. Dzjiboeti geeft thans 387 op, Benadir 630, terwijl er in het geheele Vicariaat Arabië slechts 899 wonen. [2])

De voornaamste oorzaken zijn het slechte klimaat, het nomadenleven, dat de meeste Somali's leiden, doch vooral de godsdienst der bevolking. De Somali's toch zijn alle Mohammedaan. Die in het Noorden en in de steden aan de kust wonen zijn streng en fanatiek in het naleven van hun beginselen en verachten de „ongeloovigen," zwarte zoowel als blanke; die van het binnenland hebben hun godsdienst met leerstellingen en praktijken van hun ouden fetischdienst vermengd, doch zijn eveneens zeer lastig te bekeeren. De missionarissen kunnen niet dan met de uiterste voorzichtigheid te werk gaan, zoodat men voor de naaste toekomst slechts zeer matige verwachtingen kan hebben.

In Dzjiboeti hebben de Capucijnen een post gevestigd onder de Abessinische Somali's, die om het betere klimaat en de vastheid der bevolking nog de gunstigste vooruitzichten geeft. Men begon met een weeshuis in te richten. „Dans le monde musulman, c'est la seule chose pratique et même la seule chose possible au début: recueillir des enfants pour former avec eux des familles et des villages chrétiens." [3])

Britsch Somaliland moest in 1910 door de missie verlaten worden.

Benadir is op verzoek der Italiaansche regeering [4]) van de Trinitariërs overgedragen aan het Turijnsche missie-seminarie der Consolata. De Trinitariërs hadden er niets uit kunnen richten ook door de tegenwerking van den gouverneur, die den Katholieken vijandig gezind was. Juist voor hun vertrek werd hij vervangen; zijn opvolger heeft aanstonds een veel welwillender houding aangenomen.

OOST-AFRIKA.

De kerkelijke districten: *Nyeri* (vroeger Kenya), *Zanzibar*, *Kilima-Ndsjaro*, *Bagamoyo*, *Dar-es-Salam*, *Iringa*, *Lindi*.

Algemeene toestand. — Weinig missiegebieden hebben zoozeer de vernielende kracht van den wereldoorlog ondervonden als deze districten in O.-Afrika. Het grootste gedeelte toch van dit gebied behoorde tot het voormalige „Duitsch Oost-Afrika". Ook hier werden de wapenen dus opgenomen en vooral in 1916 meende men van strategisch standpunt heel wat

[1]) The Cath. Enc. XIV p. 139. [2]) Revue Exp. Vat. p. 643. 797. [3]) Les Miss. Cath. 1926 p. 184. [4]) Kath. Missionen 1925 p. 127.

verwoestingen noodzakelijk. Alleen reeds de materieele schade door vernieling van kerken en scholen was een ware ramp voor de missie. Eén voorbeeld uit de velen : de Apost. Vicaris van Bagamoyo zag 250 van zijn 400 schooltjes en katechistenposten, ,,l'âme de l'évangélisation," geheel geruïneerd. [1])

Doch veel erger was de schade aan het godsdienstig leven toegebracht. In deze streken toch werkte een groot aantal Duitsche missionarissen, waarvan eerst velen werden opgeroepen voor den oorlog en de rest later grootendeels verbannen werd. Mag het verwonderen, dat nu de herder van deze nog zoo jeugdige Kerk geslagen was, de kudde verstrooid werd ? Wel toonden vele nieuwbekeerden een voorbeeldige geloofstrouw, doch voor vele anderen werden, nu hun allen steun ontbrak, het geloof en vooral de zeden hunner vaderen weer al te aanlokkelijk. De klacht over het groot aantal afvalligen is dan ook algemeen. Het feit is natuurlijk te betreuren, doch geheel onverklaarbaar is het niet. ,,Ces apostasies — aldus Mgr. Wilson, Apost. Vic. van Bagamoyo — évidemment ne se justifient pas, mais on se les explique ! Songez que pendant quatre ans les chrétiens de la plupart de nos postes n'ont vu passer que des Blancs occupés à la guerre, des Anglais protestants ou indifférents, des Boërs durs et fanatiques, des auxiliaires musulmans dévergondés.... Et de tous côtés on s'accordait à annoncer que le départ des Pères était définitif comme la dévastation de leurs missions. Nos pauvres gens, privés de soutien, avaient fini par le croire". [2])

De eerste jaren na den oorlog zijn vooral besteed aan den wederopbouw van dit verwoeste gebied. Thans is men hiermee zoover gevorderd, dat overal de verlaten staties weer bezet zijn. Ook vele afgedwaalden zijn na gepleegde boete weer teruggekeerd.

Na deze crisis overwonnen te hebben, is men weer begonnen met de verdere ontwikkeling van het bekeeringswerk. Over 't algemeen zijn de vruchten in het uiterste Oost-Afrika, in tegenstelling met het aangrenzende merengebied, niet overvloedig. Een zeer snellen vooruitgang vertoont echter de Benedictijnermissie Lindi, waar het aantal Katholieken van 19.700 in 1922 steeg op 30.320 in 1926. [3]) Ook Dar-es-Salam vordert snel : in 1922 : 2800 gedoopten, in 1925 : 11.450.

		Bevolking	Kathol.	Priesters	Protestanten
Nyeri (Kenia)	Vic.	1.000.000	10.000	38	6.000
Zanzibar [4])	,,	800.000	13.372	19	10.875
Kilima-Ndsjaro [4])	,,	500.000	13.335	22	6.000
Bagamoyo [4])	,,	450.000	24.104	23	5.000
Dar-es-Salam	,,	97.000	11.450 [5])	13	424
Iringa	Pref.	480.000	1.188	9	5.100
Lindi	,,	500.000	30.320 [6])	17 [6])	?

[1]) Annales Apost. 1922 p. 53. [2]) Annales Apost. 1924 p. 68. [3]) Katholische Miss. 1927. p. 230. [4]) Echo aus den Miss. 1927 p. 176; van de overige districten werden de cijfers ontleend aan Revue Exp. Vat. p. 644. [5]) Zeitschr. f. Miss. 1927 p. 153. [6]) Echo aus Afrika 1927 p. 113.

Inlandsche clerus. — Een Amerikaan, Dr. Jones,[1] zegt niet zonder grond van waarheid, dat de gewone meening is, dat in een kolonie ,,de regeering tot taak heeft: te besturen, de kolonisten en handelaars: te exploiteeren, de missies: te redden, en de inlandsche bevolking: bestuurd, geëxploiteerd en gered te worden. Er is genoeg waarheid in, om de meening te bevestigen, dat een goed begrepen regeeren, een goed begrepen economie en een goed begrepen godsdienstonderwijs noodzakelijk dit princiep moet aannemen, dat het beter is *met* een volk dan slechts *voor* een volk te werken.''[2])

De missie in O.-Afrika kan niet verweten worden, dat ze haar taak niet goed begrepen heeft. Vooreerst toch kan ze wijzen op een leger van katechisten (meer dan 4000), waarvan velen opgeleid zijn in goed georganiseerde katechistenscholen en die tot de groote steunpilaren der Afrikaansche missie behooren. Vervolgens heeft de Kerk steun gezocht bij de inlanders door reeds meerdere tientallen negermeisjes de geloften van religieuse te laten afleggen.

En vooral de laatste jaren is er veel gewerkt aan de vorming van een inlandschen clerus. Thans heeft elk der 7 districten jongens ,,op studie.''[3]) De Consolata-missionarissen mochten zelfs dit jaar hun 25-jarigen arbeid in Kenia bekroond zien met de priesterwijding van twee negers.[4]) De Capucijnen in Dar-es-Salam kleedden hun eersten zwarte novice in.[5])

Schoolkwestie. — Ook in Oost-Afrika is de onderwijskwestie het middelpunt van een meer dan gewone belangstelling geworden. De school is eenmaal een der machtigste middelen om een volk te bekeeren: de missie heeft dan ook van den beginne af niet nagelaten honderden schooltjes op te richten. Doch den laatsten tijd is men zich van regeeringswege met de zaak gaan ophouden. Commissies stelden onderzoeken in, conferenties werden belegd, vergelijkende examens georganiseerd, enz. Daarenboven toonen de protestanten een groote activiteit op schoolgebied. De valutakwestie is hun daarbij niet onvoordeelig: deze Engelsche en Amerikaansche zendelingen toch betalen met ponden en dollars, terwijl onze missionarissen vooral met franc en lire moeten werken.

In meerdere districten heeft de missie dan ook een zware kamp om qualitatief en quantitatief te kunnen concurreeren. ,,Die schulfrage ist trennend; die Katholieken können den Schulen der Regierung und der Protestanten nichts gleichwertiges gegenüberstellen'' (Kilima-Ndjzaro). ,,Die Schulen sind Gegenstand grö szten Mühen; mit wenig Mitteln sollen die Missionare einer starken Konkurrenz Trotz bieten. (Bagamoyo).[6])

In Nyeri heeft het katholiek onderwijs een buitengewoon succes behaald. Een commissie, die voor de Phelps-Stoke-fundatie twee jaar lang de onderwijstoestanden in O.-Afrika bestudeerde, was vol lof over de Katholieke scholen. ,,Er valt niet aan te twijfelen, dat de inlandsche onderwijzers

---

[1]) Directeur v. d. Phelps-Stokes-fundatie, welke ten doel heeft de opvoeding der negers te bestudeeren. [2]) Bode v. d. H. Geest 1925 p. 131. [3]) Echo a. A. 1927 p. 131; Echo aus den Miss. 1925 p. 311; 1927 p. 14, 174. [4]) Kath. Missionen 1927 p. 230. [5]) Missionsblätter 1927 p. 32. [6]) Echo aus den Miss. 1926 p. 237.

der Katholieke missie de beste onderwijzers der kolonie zijn." (aldus de vice-gouverneur in zijn rapport). De commissie stelde een program voor, dat werd ingevoerd. Na een jaar (eind 1926) werd een algemeen concours georganiseerd voor openbare en bijzondere scholen. 27 scholen namen eraan deel en de centrale Katholieke school van Nyeri behaalde glansrijk de overwinning ; 96 van de 100 deelnemende leerlingen slaagden, de school behaalde 957 van de 1000 punten. Het uitgebrachte rapport zegt dan ook : ,,De katholieke missie heeft buitengewoon goed gewerkt en uitnemend werk geboden." [1])

In 1924 hielden 8 missieoversten te Tabora een conferentie om op dit terrein een regeling te treffen, ,,opdat de Katholieken in niets achterstaan bij de andersdenkenden." [2])

Het volgend jaar riep de regeering de oversten der missie's bijeen om tot een eenvormig opvoedings- en onderwijssysteem te komen. De conferentie duurde acht dagen ; acht katholieke vertegenwoordigers waren aanwezig. [3])

Beletselen. — Zooeven zagen we reeds, dat de missie in het uiterste Oost-Afrika niet die vorderingen maakt, die men wel wenschen zou. Welke verklaring wordt daarvan gegeven ?

Vooreerst bestaat de bevolking uit negers, en wel uit menschen, wiens *zedelijk peil niet al te hoog* staat. Vooral de vrouw is er zedelijk diep ongelukkig en heeft nog een waar slavenleven. Ze begrijpt niet eens het onteerende van polygamie, verheugt zich zelfs over zulk een bestaan, daar er dan meer handen zijn om het werk te verrichten. Missiezusters zijn hier dan ook volstrekt onmisbaar en hebben een buitengewoon actief aandeel aan de moreele opheffing der vrouw. [4])

Vervolgens zijn we hier op den rand van Afrika, de *Mahommedaansche propaganda* is er dan ook reeds ijverig werkzaam geweest, is op sommige punten zelfs oppermachtig geworden, zooals in de stad Zanzibar, al zal men in betrekkelijken zin moeten opvatten de woorden van den Apost. Vicaris : ,,Rome heeft niet meer kerken, dan de stad Zanzibar moskeeën." [5]) En op Muzelmannen is nu eenmaal geen vlug succes te behalen. Rechtstreeksche inwerking op hun godsdienstige denkbeelden is nutteloos. Goedheid als systeem doorgezet door meerdere generaties moet eindelijk hun vertrouwen winnen.

Verder noemden we reeds de concurrentie van het financiëel veel machtigere *protestantisme*.

En tenslotte is het *aantal missionarissen veel te klein*. Des te meer wordt dit thans gevoeld, nu er met de andersdenkenden een wedstrijd gehouden moet worden in het bezetten van zooveel mogelijk posten. Gelukkig worden de Duitsche missionarissen en zusters weer toegelaten, waardoor den laatsten tijd het missiepersoneel een mooie versterking kreeg.

[1]) Kath. Missionen 1927 p. 186. [2]) Echo aus den Miss. 1925 p. 152 .[3]) Idem 1926 p. 118. [4]) o.a. Revue Exp. Vat. p. 429; Echo a. Afrika 1925 p. 56. [5]) Echo aus Afrika 1927 p. 19.

GAAT EN ONDERWIJST ALLE VOLKEREN

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND

Een niet- of weinig-gebruikte bron ter voorziening in den nood der Missiën.

Iemand — een leek — die door stand en ontwikkeling aanspraak er op mag maken, dat zijn woorden au sérieux worden genomen, zond aan het Dagelijksch Bestuur van den P. M. B. onderstaande beschouwingen.

Wij meenen na ampele overweging dat de gedachten die daarin ontwikkeld worden de ernstige aandacht verdienen van allen, die in dit schrijven kunnen worden bedoeld.

Daarom publiceeren wij onderstaande regelen met warme aanbeveling.

Het Dagelijksch Bestuur van den P. M. B.

Noodzakelijk gevolg van de uitbreiding van het Missiewerk.

Een noodzakelijk gevolg der voortdurende uitbreiding van het Missiewerk is de stijging der geldbehoeften voor de uitzendingen en het onderhoud der missionarissen, voor de op te richten charitatieve instellingen, kerken, scholen, seminaries, enz.

Telkens en telkens spreken de artikelen in het wassend aantal Missietijdschriften van den stijgenden nood der Missiën. Voortdurend hoort men daarin de Missionarissen dezelfde klachten herhalen :

,,Had ik de middelen om een kerkje, een school, een ziekenhuis, een seminarie te bouwen, hoeveel meer zielen zou ik nu en in de toekomst voor Jezus Rijk kunnen winnen !"

Er is nu eenmaal geld noodig om iets te ondernemen en te bouwen. En dit geldt natuurlijk ook voor de uitbreiding van het Missiewerk over de geheele wereld. De daarmede gepaard gaande grootere geldbehoeften houden echter geen gelijken tred met de toename

der inkomsten. Ieder jaar stijgt het gebrek aan middelen hooger en hooger.

Nieuwe bronnen zullen moeten worden gezocht, nieuwe wegen moeten worden bewandeld om te voorzien in den nood der Missiën en het Rijk van Jezus te verbreiden.

„Gaat en onderwijst alle volkeren en doopt hen in den naam des Heeren". Dit Missiebevel was niet alleen tot de Apostelen gericht, doch geldt voor iederen katholiek in het bijzonder. En wel naar gelang van staat en omstandigheden.

Eenigen zullen zaaien, anderen zullen maaien. Dat is het werk der katholieke priesters en missionarissen. Doch het *helpen zaaien* en het *helpen maaien*, ziedaar de taak welke volgens Gods wil op iederen katholieken leek in het bijzonder rust. En waarvan Hij ons bijzonder rekenschap zal vragen. Deze hulp bestaat uit gebed, persoonlijke werkzaamheid en giften.

De velden staan wit van den oogst. Doch luide spreken de klachten der missionarissen, dat er niet voldoende geoogst kan worden, wegens gebrek aan middelen.

Een te traag vloeiende bron.

Is het nu onmogelijk verder in dit gebrek aan middelen te voorzien ? Neen dit zou zelfs zeer gemakkelijk en zonder bezwaar kunnen geschieden.

Verschillende katholieke leeken en zedelijke lichamen hebben als ware helpers, hierover reeds nagedacht en door hun voorbeeld den weg gewezen. Het komt er slechts op aan, dat ook aan alle anderen den nood der Missiën duidelijk kenbaar wordt gemaakt, en dat ook zij gaan nadenken en dit schoone voorbeeld volgen.

Dan zal een nieuwe bron gaan vloeien, welke mede den nood der Missiën kan verlichten en wordt de uitbreiding van Jezus' Rijk op aarde weer beter bevorderd.

Katholieke cooperatieve vereenigingen, naamlooze vennootschappen in katholieke handen, katholieke firma's, gij allen katholieken, die jaarlijks uwe balansen opmaakt en uit uwe winsten reserves afzondert voor zekere doeleinden, volgt het voorbeeld van anderen na en bepaalt, zooals zij, jaarlijks een (aan U overgelaten) percentage van Uwe winsten, dus van Uwen overvloed, voor den

nood der Missiën, voor de uitbreiding van Christus' Kerk op aarde.

Dan zult gij blijk geven van een goed rentmeesterschap in dit opzicht van de U geschonken middelen.

Gedenkt het woord van Jezus: „Een glas water in mijnen naam gegeven zal ik niet onbeloond laten." Zou er niet meer zegen komen over U, de Uwen en Uwe ondernemingen bij het jaarlijks stellen van deze daad ? Dan zult ook gij ware helpers zijn bij het zaaien en het maaien. Zooals God dit van U wenscht in deze bijzondere tijdsomstandigheden waarin meerdere hulp dringend noodig is.

Hulp aan de Missies volgens de wenschen van Z. H. den Paus.

Volgens den wensch van Z. H. den Paus dienen de drie pauselijke algemeene genootschappen op de eerste plaats te worden gesteund. Doch ook de particuliere missiewerken moeten worden geholpen en daar schrijft de wet der liefde voor, dat degenen die zich met onze eigen koloniën bezig houden de voorkeur moeten hebben. Ook onze Nederlandsche missionarissen werkzaam in andere gebieden mogen niet vergeten worden.

In verband hiermede wordt in overweging gegeven de helft van de opbrengst der gelden te bestemmen voor de drie Pauselijke algemeene genootschappen en de andere helft voor de R. K. Missiën in onze eigen koloniën, alsmede voor de Nederlandsche Missionarissen in andere gebieden.

Voorbeeld voor andere landen.

De Nederlandsche Katholieke cooperatieve- en andere vereenigingen en firma's zullen ongetwijfeld, dit doel voor oogen hebbende, met des te meer sympathie deze hulp willen verleenen ; zij zullen tevens een voorbeeld kunnen geven aan andere landen, hoe beter voorzien kan worden in den dringenden nood der Missiën en hoe zij daardoor kunnen helpen aan de uitbreiding van Christus' Rijk op aarde.

Dat deze gedachte weerklank moge vinden in de harten van velen en de verwezenlijking daarvan moge medehelpen meerdere millioenen zielen spoediger tot Christus' Kerk te voeren, dat geve God !

OPBRENGST DER PAUSELIJKE MISSIEGENOOTSCHAPPEN 1926—1927.

I. *Pauselijke Genootschap tot Voortplanting des Geloofs.*

	Bruto-ontvangsten	*Onkosten*	*Netto opbrengst*
Utrecht	87.752.72	5.252.72	82.500.—
Breda	20.698.90	1.100.47	19.598.43
Haarlem	69.031.82	5.759.—	63.272.82
's-Hertogenbosch ..	79.863.53	5.001.87	74.861.66
Roermond	34.914.77	1.056.96	33.857.81
Totaal	292.261.74	18.171.02	274.090.72

II. *Pauselijk Genootschap der H. Kindsheid.*

Utrecht	28.011.37	3.067.66	24.943.71
Breda	13.991.96	1.224.27	12.767.69
Haarlem	23.627.18	2.844.18	20.783 —
's-Hertogenbosch ..	50.898.69	6.111.16	44.787.53
Roermond	43.761.31	2.962.44	40.798.87
Totaal	160.290.51	16.209.71	144.080.80

III. *Pauselijk Liefdewerk van den H. Apostel Petrus.*

Utrecht	71.152.55	Over het geheele land.	
Breda	33.355.60		
Haarlem	65.647.41		
's-Hertogenbosch ..	51.296.24		
Roermond	48.077.42		
Interdiocesaan	1.087.99		
	270.617.21	19.226.86	251.390.35

De drie Genootschappen samen brachten op f 723.169.46. In de vorige afl. (blz. 25) konden wij de opbrengst der Voortplanting slechts schatten. Gelukkig hebben wij dit niet te hoog gedaan. De Voortplanting ging dus bijna f 30.000.— vooruit, de Kindsheid bijna 10.000.—, S. P. L. bijna f 72.000.—. Het volgend jaar weer beter.... vooral door hoogere *contributies*.

De verdeeling der gelden ingezameld voor de geteisterde missies van China. — Gedurende den winter van 1926—1927 heeft een door den P. M. B. in het leven geroepen Comité gelden ingezameld voor de Chineesche Missies die door de troebelen en door overstroomingen en aardbevingen zijn geteisterd. Het Comité was zoo gelukkig f 30.000,— te kunnen overmaken aan Z. E. Mgr. Celso Costantini, den Apostolischen Delegaat in China. De eerste 15.000,— zijn door de Chineesche Bisschoppen die ons land bezochten in Januari mede genomen ; de andere f 15.000,— zijn omstreeks Paschen naar China gezonden. De beide verdeelingen, welke door den Apostolischen

Delegaat geschied zijn, te samen genomen zijn ten goede gekomen aan de volgende missies, voor de achter hun namen vermelde bedragen. De ingezamelde som bracht op aan Chineesche Dollars $ 26,233,90. De aangegeven bedragen zijn eveneens in Chineesche Dollars, die toen gelijk waren aan ongeveer f 1,15. Uitgekeerd werd dan aan:

Mgr. Geurts van Yungpingfu (Lazaristen)	$	3000,—
Mgr. Schraven van Chentingfu (Lazaristen)	,,	500,—
Mgr. Frederix van Ninghiafu (Scheutisten)	,,	4000,—
Mgr. Terlaak van Siwantze (Scheutisten)	,,	2000,—
Mgr. van Dyck van Soeiyen (Scheutisten)	,,	2000,—
Mgr. Hoogers van Tatungfu (Scheutisten)	,,	2000,—
Mgr. Henninghaus van Yenchowfu (Miss. van Steyl)	,,	2000,—
Mgr. Büddenbrock van Lanchowfu (Miss. van Steyl)	,,	2000,—
P. Fröns, overste van Sinyanchow (Miss. van Steyl)	,,	1000,—
Mgr. Tcheng van Puchi (Inl. Clerus)	,,	1383,90
Mgr. Souen van Lihshien (Inl. Lazaristen)	,,	1000,—
Mgr. Ricci van Laohokow (Franciscanen)	,,	500,—
Mgr. Grossubathscher van Yingchowfu (Franciscanen)	,,	500,—
Mgr. Mondaini van Changsha (Franciscanen)	,,	1000,—
Vicariaat van Sianfu (Franciscanen)	,,	500,—
Mgr. Jans van Ichang (Franciscanen)	,,	500,—
Mgr. Calza van Chengchow (Miss. van Parma)	,,	1000,—
Mgr. Karbajal van Changteh (Augustijnen)	,,	500,—
De Salesianen te Shanghai	,,	500,—
De priesters die uit het vicariaat Kaifengfu zijn verdreven	,,	340,—
Totaal	$	26223,90

Tevens werd bij het bezoek der Chineesche bisschoppen f 812,50 gecollecteerd, welke aan dezen werden meegegeven; een gift van f 1000,— werd gezonden aan p. van Vree S.V.D. in Yenchowfu, en f 445,— enkele weken geleden uit Delft ontvangen werd nog uitgedeeld aan Lanchowfu.

De verdeeling in guldens: aan de missies der Eur. Lazaristen f 4025,—; van de Scheutisten f 11.500,—; van Steyl f 7200,—; van de Franciscanen f 3450,—; van den Inl. Clerus f 3500.—; van anderen f 2625,—; totaal f 32.300,—.

Namens het Comité danken wij nogmaals allen die hebben medegewerkt dit schoone resultaat te bereiken. Moge Gods zegen op deze aalmoezen rusten, en de liefdadigheid onzer geloofsgenooten een open oog en een milde hand blijven toonen voor de nood der Chineesche missiën, die in vele streken grooter is dan wij kunnen denken. Gedenken wij China vooral in ons gebed, opdat God de rust moge geven die voor het tijdelijk maar vooral voor het geestelijk geluk en de bovennatuurlijke ontwikkeling van dat volk zoo noodig is.

Prijsvraag. — De Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte aan de R. K. Universiteit te Nijmegen vraagt een kritisch bewerkt en met illustraties gedocumenteerd overzicht van de pogingen, die in missiegebieden zijn gedaan, om de kerkelijke beeldende kunst bij inheemsche stijlvormen aan te passen.

Toelichting. Nu het vraagstuk der inlandsche geestelijkheid met pauselijk gezag is beslist, dringt het iconografisch probleem om oplossing, daar religieuse voorstellingen zoowel voor den eeredienst als voor het godsdienstonderricht onmisbaar zijn, het geloof naar buiten vertegenwoordigen en veel invloed ten gunste of ten ongunste van de Kerk uitoefenen.

De bedoeling is minder een algemeene uiteenzetting van beginselen dan wel een beschrijving en beoordeeling van leerzame feiten uit de ervaring, waardoor een eigen traditie bij bepaalde volken gevormd of voorbereid zou kunnen worden.

Voorwaarden. De beantwoording dezer prijsvraag staat open voor studeerenden aan alle inrichtingen van Hooger Onderwijs in Nederland en in het buitenland. De antwoorden moeten, in het Nederlandsch, Duitsch, Engelsch, Fransch, Italiaansch, Latijn of Spaansch gesteld en met de schrijfmachine geschreven, vóór of op 31 December 1928 worden toegezonden aan den Secretaris der Faculteit. Zij moeten geteekend zijn met een kenspreuk en daarbij moet gevoegd worden een verzegeld briefje, dat dezelfde kenspreuk tot opschrift heeft en den naam, de Universiteit, Hoogeschool of andere inrichting voor Hooger Onderwijs en het adres van den schrijver bevat.

Bij de Rectoraatsoverdracht in September 1929 wordt het oordeel der Faculteit over de ingekomen antwoorden in het openbaar medegedeeld en aan den schrijver van het antwoord, dat de bekroning waardig is gekeurd, de gouden eerepenning uitgereikt. Deze eerepenning is aan de Faculteit ter beschikking gesteld door het Ariëns-Missiefonds, dat de uitgave van het bekroonde werk ook met een subsidie voor de afbeeldingen wil mogelijk maken.

Medische Hygiënische cursus voor missionarissen. — Het ondernemend Medisch Missie-comité te Rotterdam is er in geslaagd een geheele schaar van erkende autoriteiten op medisch gebied bereid te vinden voor onze missionarissen een cursus te geven in hygiëne en medische kennis voor zoover die in de missies diensten bewijzen kan. De cursus is geopend 15 September en wordt zóó druk bezocht, dat velen moesten worden afgewezen.

In het kort samengevat wordt het volgende gedoceerd : Algemeene ziekteleer, Cosmopolitische ziekten, Tropische ziekten, Huidziekten, Tropische hygiëne, Verbandleer, Eerste hulp bij ongelukken, Oogziekten, Neus-, keel- en oorziekten, Ziekenverpleging.

Behalve lesuren in bovenstaande vakken zullen de cursisten een practicum volgen voor laboratorium-onderzoek bij cosmopolitische ziekten en tropische ziekten, terwijl ook de ziekenverpleging in de praktijk zal worden beoefend.

Zoo mogelijk zal een bezoek worden gebracht aan het Instituut voor tropische geneeskunde te Leiden, waar het museum bezichtigd zal worden en een vertooning van films, op tropische ziekten en hygiëne betrekking hebbend, zal worden gegeven.

Door de medewerking van dr. C. H. van Herwerden, directeur van den Gemeentelijken Geneeskundigen Dienst te Rotterdam, zullen de cursisten in de gelegenheid worden gesteld kennis te maken met den havenquarantainedienst en met een aantal instellingen op hygiënisch gebied.

Op den arbeid van dit Comité, dat grootsche plannen heeft, komen wij in het volgend nummer terug.

De missienaaikringen in het Bisdom Haarlem. — Het Diocesaan Missie-Comité van het Bisdom Haarlem heeft zich met de R. K. Diocesane Vrouwenbond in verbinding gesteld om het werk der naaikringen in het Diocees uit te breiden. De ambtenaresse van dien Bond verricht op dit gebied in de laatste maanden uitstekend propaganda-werk, en mocht reeds een viertal nieuwe kransen vormen. Moge zij erin slagen niet alleen dit prachtige werk uit te breiden maar ook een onderling contact tot stand brengen. „Men" schijnt om verschillende redenen van dit contact bang : en toch kan het alleen iets goeds uitwerken ; voorop staat immers dat ieders vrijheid en voorkeur zal worden geëerbiedigd en dat alleen getracht wordt door voorlichting leiding te geven en door samenwerking voordeel te behalen. Namens het D. M. C. is Prof. J. H. Visser te Warmond met deze actie belast. Het adres voor den Dioc. Vrouwenbond is mej. M. Kleipool, Tuinlaan 66, Schiedam.

Agenzia Fides. — Het in ons vorig nummer en in de dagbladen aangekondigde Nieuwsbureau van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs, zal, ter verkrijging van informaties oprichten:

75 contactpunten in China.
12 in Japan.
40 in Indië.
45 in Z.-W. Azië en Oceanië.
50 in Amerika.
110 in Afrika.

De aldus verkregen nieuwsberichten zal het bureau distribueeren aan de nationale bureaux van dit Genootschap in ieder land, opdat deze de nieuwsbureau's, de tijdschriften en de dagbladen zullen inlichten.

De afstand en de primitieve toestanden zullen het moeilijk maken geregeld communicatie te houden met dit kleine leger van correspondenten, en het is alleen het mooie perspectief, inlichtingen uit alle missiën te kunnen geven aan heel de wereld, dat den moed rechtvaardigt er aan te beginnen. Men zal slechts voetje voor voetje kunnen voortgaan en eerst na jaren succes van beteekenis kunnen boeken. Men moet dus de Agenzia Fides niet aanstonds willen vergelijken met de groote en modern-ingerichte nieuwsagentschappen. Maar de zaak is van zulk belang dat er alle reden is met vertrouwen het ondernemen te steunen, dat door de Centrale Raad van de Voortplanting is gesteld onder leiding van den procurator der Amerikaansche Missionarissen van Maryknoll, father Considine.

MISSIEACTIE HOOGESCHOOL-STUDENTEN

UIT HET VERSLAG DER INTERACADEMIALE MISSIECLUB

......De gebedsactie behoeven we voor dit jaar geen mislukking te noemen maar de verhoopte opbloei bleef uit. De moeilijkheid om de ,,Pro Apostolis", dat voor iedere maand een bepaald missie-onderwerp behandelt en tevens dat onderwerp als gebedsintentie stelt, werkelijk onder de leden te verspreiden was zeer groot en daarom werd op den cursus in Tilburg nu weer overwogen eenzelfde methode te volgen door maandelijks in 't Roomsch Studentenblad een intentie te bespreken ; 't voordeel is dan dat alle studenten 't in handen krijgen, maar 't groote bezwaar is weer : wie zal schrijven. Toch droeg men op de meeste plaatsen af en toe gezamenlijk een H. Mis en H. Communie op voor 't Missiewerk en bovendien is er zeker nog veel gebeden zonder en los van een bewuste gebedsactie.

't Plan om door een prijsvraag missiebelangstelling te verbreiden ondervond in den beginne zeer veel moeilijkheden maar met den raad en de hulp van Rector Bekkers kwam toch alles in orde. Behalve 't directe doel om daardoor velen aan te sporen tot 't zich-eigen-maken van missiekennis, waaruit missieliefde zal groeien, zal er ook door worden bereikt, dat de missiebelangstelling en missie-actie op vele scholen sterker zal worden, dat men een kleinere of grootere missiebibliotheek gaat inrichten en ook dat er over 't algemeen meer belangstelling zal komen voor missielectuur, waarin vaak zoo'n heerlijke schatten van godsdienst en wetenschap opgestapeld zijn, die echter nog voor te weinigen bekend zijn.

Bij gelegenheid van den Roomsch-Studentendag in Utrecht werd er ook een missievergadering gehouden, waar Pater J. J. ten Berge S.J. ons in een zeer interessante lezing de principen der accommodatie op kunstgebied en de practijk er van op Java liet zien. Zijn interes-

sant betoog zal voor vele studenten nieuwe perspectieven hebben doen opengaan en misschien ook bij velen 't idee hebben opgeruimd, dat missie alleen maar is voor menschen van den heikant. Gedurende de Nijmeegsche Missieweek hield ,,Carolus Magnus" een vergadering, waarop alle studenten waren genoodigd en waar Prof. v. Ginneken een prachtige rede hield over ,,Intellect en Missie" en ik zelf eenige ideeën mocht ontvouwen over ,,Onze Taak". Den prachtig geslaagden missiedag in Venlo zouden wij ook een onzer vergaderingen kunnen noemen, want behalve dat praeses en secretaris er tegenwoordig waren, traden er als sprekers op Pater Raymakers en father Dr. Ahaus, die onze ongekroonde eere-voorzitters zijn, en ook de secretaris over 't onderwerp ,,De groote mobilisatie".

De plaatselijke clubs verwerkten met meer of minder succes, maar over 't algemeen in dit jaar zeer goed, 't volgende programma : bidden voor de missie, wat zeker de beste — ook voor ons zelf — missiesteun is ; 't houden van vergaderingen, waar sprekers, vooral missionarissen, ons dichter brachten bij één of ander missieonderwerp ; 't laten circuleeren van portefeuilles met missielectuur, waardoor de studenten geregeld op de hoogte kunnen blijven en ten slotte werkte men op vele plaatsen mee aan cursussen voor andersdenkenden.

Behalve den sympathieken steun en leiding van father Ahaus en Pater Raymakers en andere missionarissen was 't vooral de hulp van den P. M. B. in den persoon van Rector Bekkers, die ons werk vooruit hielp in 't bijzonder wel de prijsvraag.

Met de Duitsche en vooral de Poolsche studenten voerden wij nog al een drukke correspondentie om wederzijdsch van elkander te leeren en elkander te helpen.

En de mooiste kroon kreeg ons werk — ofschoon wij er misschien niets toe hebben bijgedragen — doordat ook dit jaar weer eenigen onzer collega's door Gods genade tot 't missionarisleven werden geroepen. Dat hun offer en hun gebed ons werk vruchtbaar moge maken!

Van den missiecursus in Tilburg (3—6 Sept. 1927) zal men in de dagbladen voldoende hebben kunnen lezen ; ik geloof, dat wij zelden een zoo goed geslaagden cursus hebben gehad, zoowel wat betreft 't getal deelnemers als de prachtige lezingen en de prachtige en zonnige stemming, die er heerschte in 't huis van father Ahaus en te midden der missionarissen. De beide Lazaristen, de Z. E. H.

Erkelens den eersten en Prof. Verhaeren den laatsten avond, gaven ons in een rustige en gedegen lezing een overzicht over 't missiewerk in China, vooral in 't Noorden. De eerste gaf ons in een overzicht de geschiedenis en ging dieper in op de methode van Peking en de kwestie van de bekeeringen uit baatzucht ; de laatste sprak over de opleiding der Chineesche priesters ; de geschiedenis van zijn seminarie te Peking ; de recruteering der priestercandidaten, de godsdienstig-moreele en wetenschappelijke opvoeding waarbij hij zeer interessant verhaalde over de moeilijkheden der Chineesche taal op zich en in haar betrekking tot 't Latijn. Nobel en heerlijk was de lezing van Pater J. v. d. Kolk M.S.C. die ons aantoonde, dat ook de z.g.n. onbeschaafde volkeren een diep en fijn moreel gevoel bezitten ; om dit echter te zien moet men zich tegenover hen stellen met een groote liefde en ruimheid, dezelfde eigenschappen, die slechts den missionaris in staat zullen stellen op dat moreel gevoel een Roomsch leven op te bouwen. De conclusie had kunnen luiden : slechts een Kaja-mensch, een goed en edel mensch, kan waarachtig missionaris zijn of slechts wie zelf dicht bij God staat zal er anderen dichterbij kunnen brengen. Als student-spreker gaf Piet Kok Pr. Theol. stud. ons de voorbereiding, de beteekenis en 't verloop der twee wereldcongressen voor Kerkhereeniging : Stockholm en Lausanne. Zijn frissche en enthousiaste lezing bracht ons veel kennis bij over 't dringende probleem der hereeniging en stortte ons in een vurige liefde en welwillendheid tegenover allen, die dwalen. Dhr. Boers, oud-zendeling van Suriname, schilderde ons met de vurige liefde van een bekeerling den toestand en de nooden van Suriname, waar de sociaal-economische noodtoestand ook voor de missie een groote hinderpaal is voor duurzaam en succesvol werken ; dat hij door zijn vlotte en welsprekende woorden een belangstelling had losgeslagen mag blijken uit 't feit, dat later nog velen met den spreker gingen praten over meer bizondere onderdeelen der kwestie. Dan was er nog 't aansporende woord van father Ahaus en Pater Raymakers en de mooie lezing van Dr. Mouren miss. van Lyon, die ons in een nauwkeurig relaas eenig idee bijbracht van wat een missionaris soms te ploeteren heeft ; zijn levendig woord nam ons mee naar de binnenlanden van Afrika en ieder besefte, dat wij, studenten, nog niets doen voor 't heerlijke missiewerk.

Met die conclusie gaan wij 't nieuwe jaar in ; dat God ons zegene !

H. VAN DER STERREN.

UITSLAG DER PRIJSVRAAG VAN DE INTERACADEMIALE MISSIECLUB.

I. *Voor de afdeeling M.O.*

Een eervolle vermelding aan de Apostolische school van de Missionarissen van 't H. Hart te Tilburg, waarvan 7 inzendingen binnenkwamen.

Het onderwerp: „De missie in N. O. I." bracht ons zeer goede studiën: 1e prijs Chr. Buys VI Gym. Missiehuis St. Willibrordus Uden; eervolle vermelding J. Senden VI Gym. Missiehuis van 't H. Hart Tilburg.

„Wereldmissie en student", 1e prijs Th. v. Westing IVde klas Gym. Augustinianum Eindhoven.

„Een missie-pionier", 1e prijs Th. Tangelder VI Gym. Missiehuis. v. h. H. Hart, Tilburg; 2de prijs A. Gerats VI Gym. Missiehuis van het H. Hart, Tilburg en W. v. d. Meulen IV Gym. Canisius-college Nijmegen; eervolle vermelding: L. Ramakers IIIde klas R. K. Kweekschool, Roermond.

II. *Voor de afdeeling H.O.*

Op de prijsvraag onder de studenten der hoogere scholen kwamen acht antwoorden in, naar de scholen aldus verdeeld:

Van theologische studenten 3:

Onder motto: „Omnibus omnia factus sum" over de accommodatie van het missiewerk in Engelsch-Indië.

Onder motto: „Ju-tao-Fo" over de missie in China.

Onder motto: „St. Norbertus" over de geschiktheid van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs voor een algemeen doorgevoerde missieactie onder de geloovigen.

Van philosophie-studenten 2:

Onder motto: „Pax hominibus": Over de missie in China.

Onder motto: „Profer lumen caecis": Historisch overzicht der Nederl. Indische missie.

Van leeken-studenten 3.

Een van een medisch-student „Als gij de wereld in één generatie wilt bekeeren...... enz.: Over de Pauselijke Missiegenootschappen, in het bijzonder over S. P. L.

Van een historie-student: Missieliefde door Missiekennis: Over de missioneering van Oost-Azië.

Van een scheikunde-student: „Deo gratias": Over de Missie in Oost-Azië.

Wij meenden deze onderscheidingen te moeten maken omdat de deelnemers blijkbaar zeer ongelijk in krachten waren, en juist de zwakste laatste categorie om haar ijver en toewijding een bijzondere lof toekomt.

Als wij de inzendingen zuiver zakelijk naast elkaar plaatsen, voldoet als *geheel* het best, de studie over de missie in China ingezonden onder het motto „Pax hominibus": op sommige punten kan de behandeling iets critischer.

„Ju-tao-Fo" over hetzelfde onderwerp geeft wel blijk van meer kennis en diepergaande studie maar houdt niet zoo duidelijk vast aan één lijn, daar het dikwijls te veel in bijzonderheden afdaalt.

„Omnibus omnia factus sum" staat naast deze twee en geeft natuurlijk veel minder punten van onderlinge vergelijking daar het een geheel ander onderwerp behandelt. Als overzichtelijk geheel verdient het echter den voorrang boven Ju-tao-Fo.

Deze drie staan ontegenzeggelijk ver boven de anderen.

Echter zooals gezegd de wedstrijd is te ongelijk. En daarom zullen wij geen vergelijk maken tusschen de drie genoemde en de vijf andere. De laatste zijn ongetwijfeld ernstige pogingen om iets goeds te leveren; zij openbaren een grooten ijver om kennis en inzicht in de missiekwesties te verkrijgen. Al kunnen wij geen prijzen toekennen, omdat wij slechts over drie te beschikken hebben, wij mogen niet nalaten aan allen een woord van aanmoediging te geven. Want dàt is ruim verdiend. Bij de volgende prijsvraag zullen zij zich door grooter beperking gemakkelijk betere meesters toonen.

De drie prijswinners zijn: Fratersmissieclub „Massaia", Capucijnenklooster, Udenhout (Pax hominibus).

fr. Petronius Voestermans O.F.M. student in de theologie, Weert (Ju-Tao-Fo).

fr. Constans Kramer O.F.M., student in de theologie, Weert. (Omnibus omnia factus sum).

De copie is aan de inzenders teruggezonden.

C. J. ZWIJSEN.
TH. M. P. BEKKERS.

PRIJSVRAAG DER INTERACADEMIALE MISSIECLUB

„De ware missiegeest en -sympathie als gevolg van missiekennis".

Ter bevordering van missiestudie en missiekennis, waaruit zeker missie-enthousiasme zal groeien en die omgekeerd ook 't middel is om de missiegedachte te verbreiden, besloot de Interacademiale Missieclub 't vorige jaar een prijsvraag uit te schrijven. De groote belangstelling, waarin deze opzet zich overal mocht verheugen, was ons een reden te meer om dit ook voor dit jaar te doen. Hieraan kunnen deelnemen:

In afdeeling I: de studenten aan instellingen van Hooger onderwijs, die hun inzendingen vóór 15 Juni 1928 moeten zenden aan Rector Th. M. P. Bekkers, Voorschoten, die tevens met Rector C. J. Zwijsen te Rosmalen de jury zal vormen. Het onderwerp moet gekozen worden uit de volgende:

1°. De missie in Suriname, speciaal in haar betrekking tot den sociaal economischen toestand van 't land.

2°. Een overzicht der missietijdschriften in Nederland.

3°. 't Katholicisme in Japan.

4°. De leek in missieactie en missiewerk.

In afdeeling II: de studenten aan instellingen van middelbaar onderwijs, die hun inzendingen vóór 15 Juni 1928 moeten zenden aan H. van der Sterren, Heerengr. 415, Amsterdam C., terwijl als jury zal optreden 't bestuur der Interacademiale missieclub. Het onderwerp moet gekozen worden uit de volgende:

1°. Missiewerk in O.-Indië in den nieuwsten tijd (na 1800).

2°. Missie op Java.

3°. Indrukken van een missiewerk of -dag, of van een bezoek aan een missiehuis of -museum.

4°. Een groot missionaris.

Er heeft zich voor deze afdeeling een eerecomité gevormd van leeraren van eenige scholen, die zich bereid verklaarden onze prijsvraag op een bijzondere manier te bevorderen; dit comité bestaat uit de Z. E. H. Drs. Cramer van Rolduc, Pater Creutz Lechleitner S.J. te Katwijk, Pater Th. v. Riswick O.E.S.A. Gymn. August. Eindhoven, Pater V. v. Spaendonck S.J. Canisius-college Nijmegen,

Pater Laurentius Teepe O.F.M., R. K. H.B.S. Heerlen en Dr. J. G. C. Vriens, R. K. Lyceum Utrecht.

De inzendingen mogen eigenhandig worden geschreven, maar moeten zonder naam, doch voorzien van een motto, worden opgezonden terwijl in een bijgaande gesloten enveloppe dragende 't zelfde motto, moeten worden medegedeeld naam en adres en opgave van studie.

Gevraagd worden studiën ongeveer in den vorm en omvang van een lezing, terwijl opgave der geraadpleegde litteratuur streng verplichtend is.

Als prijzen worden beschikbaar gesteld eenige boeken op missiegebied. Alle verdere correspondentie moet gericht worden aan H. van der Sterren, Heerengr. 415, Amsterdam C.

Het Bestuur der Interacademiale Missieclub,
H. VAN DER STERREN, Voorz.
Mej. NEL HARDENBERG, Vice-voorz.
J. JUNGERHANS, Secr. Noordeinde 25, Leiden.

Varia. — De Jaarlijksche *Missiologische week te Leuven* is onder groote belangstelling van 8—13 Aug. gehouden. De verschillende voordrachten over „la Formation d'une élite" komen in boekvorm uit. Adres Minderbroederstraat 11, Leuven.

— De missievereeniging „*Rolduc*" zond ons haar keurig jaarverslag 1926—1927. Ze wist niet minder dan f 2250.— te verzamelen en uit te deelen, maar ook veel onder de studenten te doen. Zij richtte een afdeeling op van het Belgische Collegewerk „Pro Apostolis" : een voorbeeld dat navolging door onze Colleges verdient.

Correspondentie. — Wij ontvingen uit Rotterdam een ongeteekend uitvoerig schrijven. Daarop gaan wij natuurlijk niet in. Maar het spijt ons wel dat wij het niet kunnen beantwoorden : want er stonden verschillende zeer groote onjuistheden in, en daarop juist werd een sterk-afbrekend oordeel gegrond. Men moest zulke beweringen toch niet anonym inzenden ; het heeft dan veel van.... Laat ik het maar niet invullen.

Maar gaarne zou ik in de gelegenheid zijn verschillende vergissingen aan te toonen. Daarom zag ik nog gaarne dat schrijver zich aan mij bekend maakte.

TH. M. P. BEKKERS, Rector.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

MISSIEPERSONEEL

(Ditmaal omvat deze lijst de gegevens der laatste zes maanden).

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Vertrokken:			
Prs. J. A. M. Combat en J. Muner	C. ss. R.	29 Juni '27	Brazilië
Prs. A. Michielsen, A. van Dongen (2e keer) en *Br.* Eugenius....	,,	—	Brazilië
Pr. N. Dieben (2e keer)	,,	14 Juli '27	Suriname
Ew. Hr. A. IJlst en C. van Hol	C. M.	17 Juli '27	Java
Ew. Hr. A. van Woerkom en J. Herrijgers (1e keer)	,,	23 Sept. '27	Yungpingfu
Ew. Hr. Nic. Sombroek (2e keer)	,,	8 Sept. '27	Ecuador
Prs. Bertrandus Krugers (3e keer) en Martinus Meesters (1e keer)	O. P.	7 Oct. '27	Curaçao
Prs. Pius Paanakker en Henricus Penninx	,,	21 Oct. '27	,,
Prs. Sabinus Staphorst (2e keer), Wunnibaldus van der Steen, Othmarus Cornelisse, Rufinus Peters, Beatus v. Bekhoven (1e keer)	O. F. M.		
Brs. Leo Stoffels (2e keer) en August. Maarsseveen (1e keer)	,,	14 Sept. '27	Brazilië
Prs. Philotheus Bolander (2e keer) Landelinus Boonekamp, Albertinus Potseer (1e keer)	,,	12 Oct. '27	Luanfu
Prs. Paulus van de Moeder van Smarten (Leo Brouwers) (1e k.) en Bonaventura (M. Verberkt) (2e keer)	C. P.	25 Aug. '27	Routchouck
Pr. J. van Baer (2e keer)......	W. P.	23 Juni '27	Ruanda
Br. Eliseus J. Bloemberg (2e keer)	,,	1 Sept. '27	Bangueolo
Br. Canisius H. van Doorn (2e k.)	,,	1 Sept. '27	Oeganda
Pr. C. Moerel (1e keer)........	,,	15 Sept. '27	Nyassa

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Pr. P. Arts (1e keer)	W. P.	15 Sept. '27	Nyanza
Pr. V. Vaessen (1e keer)	Montfortanen	3 Sept. '27	Shiré
Pr. S. Wevers (2e keer)	,,	25 Aug. '27	Denemarken
Pr. J. Peereboom, J. Ramakers *Fr.* G. Golstein (1e keer)	,,	Oct. '27	Columbia
Pr. Flavianus Huybers en *Brs.* Nerius v. d. Ouderaa en Nicephorus v. d. Linden	O. Cap.	18 Mei '27	Ned. Borneo
Pr. Electus (Franciscus Klerks)	O. Cap.	25 Oct. '27	Padang
Pr. H. Hermelink en *Br.* Vincentius Hevelingen	S. C. J.	25 Mei '27	Benkoelen
Pr. Th. van Heugten	S. C. J.	29 Aug. '27	Zweden
Pr. G. Kuipers (3e keer)	,,	3 Sept. '27	,,
Pr. Th. Schoemaker (2e keer)	,,	6 Sept. '27	Finland
Pr. Dr. H. Mokkelholt en *Br.* Gabriel Knirim (1e keer)	,,	23 Sept. '27	Benkoelen
Pr. W. Mens (1e keer)	,,	23 Sept. '27	Zweden
Pr. W. Jansen en *Br.* Norbertus Snel	,,	15 Oct. '27	Stanley Falls
Pr. M. Boesten, G. Wildeboer-Schut en A. in 't Groen (2e keer) en H. Cobben (1e keer)	,,	19 Oct. '27	Brazilië
Pr. J. Timp (2e keer)	S. S. J.	1 Juli '27	Philippijnen
Pr. P. Coenen (2e keer)	(Mill Hill)	22 Mei '27	Kavirondo
Pr. A. Mulder en A. Klerk (2e k.)	,,	25 Juli '27	Sarawak
Pr. J. Kerkhoff (2e keer)	,,	Sept. '27	Boven Nijl
Pr. J. Böhm, J. Buys, J. Vos (1e keer)	,,	12 Oct. '27	Eng. Borneo
Pr. S. v. Gils, W. Ruding, A. Bruens (1e keer)	,,	13 Oct. '27	Boven Nijl
Pr. E. Puylaert, *Br.* Mathias Klaassen (1e keer)	,,	13 Oct. '27	Kavirondo
Pr. H. Jonkergouw, J. Sweere (1e keer)	,,	21 Oct. '27	Philippijnen
Pr. C. Donsen, G. v. Leeuwen, *Brs.* Joes de Koning en Barth. Nankman (1e keer)	,,	Nov. '27	Congo
Pr. A. Schmidt, I. Stockman en F. Woodman (1e keer)	,,	Oct. 27.	Kameroen
Pr. Ernest Robbens (2e keer) en Gerard Pol (1e keer)	S. M. A.	27 Sept. '27	Goudkust
Pr. Jochem Boumans (1e keer)	(Bemelen)	27 Sept. '27	Beneden Volta
Br. Hippolyte Nadorp (1e keer)	,,	27 Sept. '27	Fr. Togo
Pr. M. Wouters	,,	15 Oct. '27	Lagos

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Pr. J. Blommestein (1e keer)....	O. S. Cr.	Aug. '27	Minesota (U.)
Pr. Bern. Coene (2e keer)	S. J.	13 Mei '27	Batavia
Prs. J. ten Berge (2e keer) en *frs. schol.* Ger. Aben, J. Haarselhorst en J. Noyons; *frs. nov.* J. Penn en J. van Schuylenburg	,,	30 Aug. '27	Batavia
Pr. P. van Hassel............	,,	Oct. '27	Madagascar
Prs. H. Enninger en P. Heerkens, *Br.* Canisius Verburgt en Arnoldus Streng (1e keer)......	S. V. D.	1 Sept. '27	Kl. Soend. Eil.
Pr. B. Glaneman (2e keer)	,,	7 Juni '27	,,
Pr. J. Michels (2e keer)........	C. I. C. M. (Scheut)	20 Aug. '27	Nw. Antwerp.
Prs. Augustinus van Velsen, Damianus Kleverkamp, Amandus Loots	C. SS. CC. (Picpus)	Sept. '27	Brazilië
Pr. Anselmus Zaat	,,	Sept. '27	Banka
Prs. B. Visser (Overste), B. Thien, (2e keer) M. de Lange (1e keer)	M. S. C.	Sept. '27	Java
Prs. A. van der Meyden, P. Kramer (1e keer)	,,	Sept. '27	Selebes
Prs. J. Bus, A. van Royen, C. Willemse (1e keer), *Br.* J. Coonen en L. Janson (1e keer)	,,	Sept. '27	Ned. Nieuw Guinea.
Prs. M. van 't Westeinde, Th. Keet, W. Ari (1e keer)	,,	Sept. '27	Philippijnen
Prs. Jer. Vermin en W. Boing .	,,	Sept. '27	Brazilië
Fr. Josepho Stultiens (2e keer)..	Fr. v. Tilburg	9 Sept. '27	Suriname
Fr. Nicander de Brouwer (1e keer)	,,	11 Oct.	Padang
Frs. Rupertus Voets en Henricus Schoen (1e keer)...........	,,	11 Oct.	Selebes
Frs. Sigismond Hermans (2e keer) Benedicto van Hoek, Gustaaf v. d. Sande, Francisco de Beer (1e keer)	,,	21 Oct.	Curaçao.
Brs. Leobinus de Kruyf, Odgerus Dekkers, Salvator Beurskens en Rafaël Groenewegen (1e k.)	Br. v. O.L.Vr. v. Lourdes, Dongen	Juli '27	Batavia
Brs. Wenceslaus J. Kramer en Eligius A. E. Mureyn (1e keer)	Brs. van Oudenbosch	18 Mei '27	Batavia
Brs. Cecilius F. A. J. Loogman en Plechelmus Th. A. A. Libert (1e keer)	,,	Juli '27	Batavia

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Brs. Ladilaus (G. Oostermeyer) Isidorus (J. Romeijn) en Crispinus (L. Stiens) [1]	Brs. v. O. L. Vr. v. VII Sm. Voorhout	14 Oct. '27	Yungpingfu
Zrs. M. Luciana Peeters (2e keer), Antonia Veldhuis, Bertha van Velzen, Canuta Zus, Eustasie Kox, Josephia Mathijssen (1e keer)	Franc. van Roosendaal	25 Aug. '27	Curaçao
Zrs. M. Ignatia Weenink (2e keer) Adolphine van Tol, Meinrada de Reyke, Celeste v. d. Ouweland, Thomasine Posthuma	,,	9 Sept. '27	Suriname
Zrs. Baptista A. Schermer, Borromea C. Lünnemann, Nothburga, H. Karsten	Urs. v. Bergen	5 Mei '27	Kavirondo
Zrs. M. Huberta Cath. Stevens, M. Xaveria, H. W. Moorman	Drs. v. O.L.V. v. h. H. Hart	Sept. '27	N. N. Guinea
Zrs. M. Henrica B. A. Hom, M. Gabriella A. W. van Beek en M. Rosina M. J. v. d. Sterren, M. Columbo M. Tidelma, M. Gerarda de Bakker (1e keer)	,,	Sept. '27	Nw. Bretagne
Zrs. Helene A. Giezeman en Hildefonsa Hofman	Dien. v. d. H. Geest	7 Juni '27	Kl. Soenda-E.
Zrs. Chantal E. van Gijzel en Borgia J. M. Leusen	Franc. Charitas Roosendaal	23 Sept. '27	Benkoelen
Zrs. Ma Josephina S. A.M. Luykx, Josina M. v. Straaten, Xaverine A. M. de Lange	Zrs. v. O.L.V. Amersfoort	24 Mei '27	Malang
Zrs. Angela (2e keer), Justina de Jong, Dafrosa Wentholt, Sibranda van Rossum, Frederica Steeners [2]	Zrs. v. H. Hrt Moerdijk	19 Sept. '27	Finland
Zrs. Martini J. Meulendijks (Ov.), Immaculée C. v. d. Pauw, Bonifacia M. Bontje, Gabrielle J. Herbrink [3]	,,	25 Mei '27	Benkoelen
Zrs. St. Norbert (Cato van Mechelen) en Barbara (Joh. Meyerink) (1e keer)	Witte Zusters	Mei '27	Afrika

[1]) Dit zijn de eerste missionarissen der ,,Broeders van de Heibloem." Zij gaan in het vicariaat van Mgr. Geurts een ambachtsschool beginnen.

[2]) Deze Zusters beginnen een nieuwe Statie te Viborg.

[3]) Deze beginnen voor het eerst in Palembang.

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Zrs. M. Engelberta M. Glas en M. Rita A. Hess	U. v. Halfweg	2 April '27	Batavia
Zrs. Franciscus Geertr. C. Oostveen en Jacobus B. C. de Wolf (1e keer)	Zrs. v. S. Car. Borr.	4 Juni '27	Batavia
Zrs. Wilfrida Schontissen, Lambertina van Boort, Engelmunda Smits, Michaëla van Kessel en Niceta Langens.	Franc. v. Oirschot	19 Oct. '27	Brazilië
Mère Marie Gabrielle A. van Nieuwkuyk.................	Urs. v. d. Rom. Unie	21 Oct. '27	Bangkok
Zrs. Mansueta Rulkens, Edelbertha Linders, Margaretha Maria de Kievit, Virginie Driesen, Desideria Schepers, Lumina Eek, Ancilla Karmainski..........	Franc. v. Heythuizen	14 Mei '27	Batavia
Zr. Angélique de la Croix (D. Geertsen)	Filles de la Sagesse	11 Oct. '27	Haïti
Teruggekeerd:			
Prs. G. Polman, E. Smeur en A. Krüter..................	C. ss. R.	Sept. '27	Brazilië
Pr. C. Kandelaars	,,	Aug. '27	Suriname
Pr. Gualbertus Schoonhof en *Brs.* Leo Stoffels en Augustinus van Maarsseveen	O. F. M.	14 Mei '27	Brazilië
Pr. Paul Neutkens (Californische Prov.).....................	,,	Jan. '27	Wuchang
Pr. Fredegardus Klaverweyden (Belg. Prov.)...............	,,	15 Juni '27	Chili
Pr. Ladislaus Hol (met 2 Noorsche studenten voor het College te Sittard en 2 asp. broeders) .	,,	Sept. '27	Noorwegen
Brs. Theodorus Burghouts en Trudo Vermeulen	O. Cap.	31 Aug. '27	Ned. Borneo
Br. Wenceslaus	,,	Sept. '27	,,
Fr. J. Minderop, P. Buysrogge, C. Bringer.................	Mill Hill	Juni '27	Boven-Nijl
Fr. M. Boonen	,,	Aug. '27	Philippijnen
Fr. H. Jansen	,,	Aug. '27	Eng. Borneo
Fr. C. Koopman	,,	Sept. '27	Boven-Nijl
Pr. H. Preenen en P. Lanckohr	Montfortanen	Juli '27	Columbia
Pr. W. Kraan en *Br.* Adrianus van den Elzen	O. S. Cr.	Aug. '27	Uele (Congo)

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Mgr. W. van Dinter, gekozen tot Magister Generaal	O. S. Cr.	Juni '27	Minnesota (U.S.A.)
Ew. Hr. H. Verhaeren	C. M.	Juni '27	Peking
Ew. Hr. L. Schmid	,,	Juni '27	Yungpingfu
Ew. Hr. N. Sombroek	,,	Juni '27	Ecuador
Ew. Hr. T. Erkelens	,,	Aug. '27	Paotingfu
Ew. Hr. Th. Tiedink	,,	Mei '27	Peru
Ew. Hr. J. Theunissen en C. Dekkers	,,	Mei '27	China
Pr. A. van Rooy	S. M. A. (Bemelen)	Aug. '27	Goudkust
Prs. Ambrosius Kuipers, Marcolinus Kösters, Hubertus Zoetmulder en Irenaeus de Bruyn	O. P.	Mei '27	Curaçao
Prs. Alphons Suermondt en Lucas Janssen	,,	Mei '27	Porto-Rico
Pr. Constant Jurgens.........	Scheutist	Nov. '27	Philippijnen
Pr. H. van Vree..............	S. V. D.	Sept. '27	Yenchowfu
Prs. M. Boesten, A. in 't Groen, H. Reese, G. Wildeboer Schut	S. C. J.	15 Mei '27	Brazilië
Pr. Verhoeven	W. P.	Mei '27	Tabora
Br. Canisius H. van Doorn	,,	Mei '27	Oeganda
Pr. N. van Rooyen	M. S. C.	Mei '27	Brazilië
Pr. J. Croonen en F. v. d. Pol en *Br.* G. Tesselaar	,,	Juli '27	Philippijnen
Pr. P. Drabbe	,,	Sept. '27	N. N. Guinea
Pr. P. Brokerhoff (Belg. Prov.).	,,	Juni '27	Tsuapa (Congo)
Zr. M. Gerarda de Bakker......	Drs. v. O.L.V. H. Hart	8 Mei '27	Nw. Bretagne
Zr. M. Martini Wittenberg......	Zrs. v. Tilburg	April '27	Padang
Zr. Gerarda Bongenaar........	Franc. v. Mill Hill	Juni '27	Eng. Borneo
Zr. M. Brigitta J. Wortel......	Drs. v. O.L.V. v. h. H. Hart	11 Sept. '27	Brazilië
Zrs. M. Luciana Peters en H. Bernarda Beysens..............	Fr. v. Roosendaal	15 April '27	Curaçao
Zr. M. Christina Meekes en M. Ignatia Weenink............	,,	13 Mei '27	Suriname
Zr. M. Agnetina Synen........	Zrs. v O.L.V. Amersfoort	Sept. '27	Noorwegen
Overleden:			
Pr. A. Mathijsen † te Juiz de Fora	C. ss. R.	12 Mei '27	Brazilië

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Br. Dorotheus P. van Leent † te Juiz de Fora	C. ss. R.	17 Mei '27	Brazilië
Br. Thaddeus † te Juiz de Fora	,,	28 Juni '27	,,
Ew. Hr. J. van Ravensteyn....	C. M.	27 Juli '27	Yungpingfu
Ew. Hr. P. Romme, Missie 1926	,,	1 Aug. '27	,,
Pr. Gerardus van Elk geb. 20 April 1858, missie 1883, Provicaris en Procurator	O. F. M.	3 Mei '27	Luanfu
Pr. Anastasius van Maria's H. Hart (Cornelius Venner) geb. te Baexem 1882	C. P.	12 Juli '27	Routchouck
Br. Alardus (Adrianus Henselmans) geb. te Leende 4 Maart 1878, overleden te Njaroenkop	O. Cap.	1927	Ned. Borneo
Pr. L. Speetjens..............	S. M. M.	19 Mrt '27	Montreal
Br. Mathieu Bérière geb. te Maastricht 4 Febr. 1877, missie 1901, overleden te Dakar....	S. M. A. (Bemelen)	31 Juli '27	Ivoorkust
Br. C. Groot geb. 5 April 1865, missie 1892, overl. te Moentilan	S.J.	30 Juni '27	Batavia
Pr. G. A. Schoorlemmer, geb. te Heeten 13 Juni 1892, Missie 1920, overleden te Ndona....	S. V. D.	Juni '27	Kl. Soen. Eil.
Pr. J. van Cleef, geb. 1885 te Belfeld, Missie 1919 Provicaris ..	,,	Juni '27	Kl. Soenda-E.
Pr. Bonaventura van Everdingen geb. 1887, missie 1913	O. P.	9 Juni '27	Curaçao
Dom. Petrus Celestinus de Neys, geb. te Maastricht 1894, overleden te Gent	O. S. B.	20 April '27	Bahia
Br. Albertus G. van der Weyst, geb. te Volkel	W. P.	Mei '27	Navrengo
Pr. J. van Beurden, geb. 21 April 1883, Missie 1910, overleden te Tilburg	M. S. C.	21 Juni '27	Philippijnen
Zr. M. Florentia (Mathea Simonis) geb. te Helmond, missie 1908; overleden in het moederhuis te Aarle-Rixtel	Zrs. v. h. Kostb. Bloed	20 Mei '27	Congo
Zr. Felicia van den Broek, Missie 1900	Franc. v. Roosendaal	5 Juli '27	Curaçao
Zr. M. Fulvia Laurens, geb. 1893	,,	29 Mrt '27	,,
Zr. M. Conrada Pieters, geb. 1892	,,	5 Juli '27	,,
Zr. Alphonse A. Hornung, geb. 26 Juli 1871	Urs. der Rom. Unie	Mrt. '27	Batavia

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

Een nieuw missiegebied der Carmelieten in Brazilië. — 22 Juli l.l. is aan de Carmelieten-provincie van Rio de Janeiro opgedragen de Prelatuur van Alto-Jurua, en is pater Eliseus de Weyer als missie-overste aangesteld. Het gebied vormt de uiterste begrenzing tusschen Brazilië en Peru en omvat het bovenstroom gebied van de Jurua, een zijtak van de Amazone rivier. Deze Prelatuur is een der gelukkige middelen waardoor de H. Stoel in den laatsten tijd beter kan zorgen voor de verlaten bevolkingen van Brazilië's achterland. De bevolking heet katholiek doch is praktisch genomen alleen gedoopt. Daarenboven wonen er tal van Indianen die nog heidenen zijn.

Nieuwe Congregaties naar de Missie. — De Broeders van O. L. V. der VII Smarten, te Voorhout (bekend als Broeders van de Heibloem) hebben hun eerste drie missionarissen uitgezonden naar het Vicariaat van Mgr. Geurts, Yungpingfu, om te Tangshou een ambachtsschool te beginnen

De Congregatie der Fraters van O. L. V. v. h. H. Hart te Utrecht (St Gregoriushuis) zal Fraters uitzenden naar de Ap. Prefectuur van Malang (Paters Carmelieten) om een inlandsche school over te nemen en een Europeesche te beginnen.

Drie Nederlanders benoemd tot Apostolisch Prefect. — Tot apostolisch Perfect van *Malang* (Java) is benoemd de overste der Carmelieten-missie *Mgr. Clemens van der Pas*, geb. 13 Juni 1885 te Heeswijk, in 1904 getreden in de Carmelorde, priester gewijd in 1910 en eerste overste der nieuwe Javamissie van de Carmelieten in 1923.

Van de nieuw-opgerichte Prefectuur der Mill-Hillers in den Belgischen Congo *Basankusu* is Prefect geworden *Mgr. G. Wantenaar*, geb. 9 Maart 1886 te Soest, priester gewijd 25 Juli 1909 en naar den Congo vertrokken in 1919

Engelsch-Borneo is verdeeld in twee Prefecturen, beide bediend door Mill-Hill ; van de eene, Sarawak, blijft Mgr. Dunn Prefect, de andere *Noord-Borneo* is geplaatst onder het bestuur van *Mgr. A. Wachter*.

Nederland telt nu onder de bestuurders der kerkelijke districten : 1 kardinaal, 23 bisschoppen (n.l. 2 aartsbisschoppen-apost. delegaat ; 2 aartsbisschoppen-ordinarissen ; 2 bisschoppen-ordinarissen ; 16 bisschoppen-apost. vicarissen ; 1 bisschop-superior 'generaal) en 9 apostolische prefecten.

De eerste Japannees tot Bisschop gewijd. — Het vacante diocees Nagasaki in Japan: (in Japan is de kerkelijke hiërarchie reeds ingevoerd) is in twee nieuwe diocesen verdeeld : Nagasaki en Fukuoka.

Het nieuwe diocees Nagasaki is toevertrouwd aan mgr. Januarius Hayasaka. Deze werd in 1885 te Hakodate geboren en was de eerste Japannees, die studeerde aan het seminarie der Propaganda te Rome. Hij werd daar gewijd 10 Juni 1911. Na zijn terugkeer in Japan, arbeidde hij in Hakodate in de zielzorg, werd later secretaris van den apostolischen delegaat en onderscheidde zich als theoloog in het Concilie van Tokio in 1922.

Den 30en October, wijdde Pius XI hem persoonlijk tot bisschop.

BOEKBESPREKING

LA CONGRÉGATION DE LA MISSION, DITE DE ST. LAZARE, par Pierre Costi Prêtre de la Mission. — Lecoffre-Paris.

De geschiedschrijver van een Congregatie, door den H. Vincentius à Paulo gesticht, is hier aan het woord. Gewichtige diensten aan de Missie in alle oorden der wereld, zijn door deze Congregatie bewezen. Men leze slechts, wat de H. Vincentius deed voor de Missie van Madagascar, die hem zoo menigen uitstekenden priester kostte. Tot op onzen tijd heeft die Congregatie haar ouden roem gehandhaafd. Z.

IN DE IJSVELDEN VAN DEN POOLCIRKEL door P. Duchaussois, Oblaat van Maria (Vertaling van P. Pessens O.M.S. Vlaamsche Drukkerij, Leuven).

Een lijvig boekdeel, maar dat zich laat lezen als een boeiende roman. Er is echter geen romantiek in dit boek, maar naakte werkelijkheid. Het geeft ons de geschiedenis van het verleden en het heden van dit deel van den Wijngaard des Heeren, dat echter zoo weinig van een wijngaard heeft. Is in tropische gewesten de hitte de groote plaaggeest van den Missionaris, hier is het de ontzettende koude, die den Missionaris verlamt en zijn arbeid zoo uiterst moeilijk maakt. De oneindige sneeuwvlakten, bevolkt door Indianen en Eskimo's, bedekt ook ondeugden, die men in zulke koude niet verwachten zou.

Eere den helden, die in zich den moed voelen om èn de koude èn de ondeugden te trotseeren ten einde aan Montagneezen, Cariboe-eters, Castors (niet de bevers), de Gele Messen, de Hondenribben, de Hazenvellen, de Loenschen, de Cries, enz. enz. de Boodschap des Heils te brengen. Behalve historische en ethnologische bijzonderheden, geeft het boek ook kostbare bijzonderheden aangaande de flora en fauna dier koude gewesten, een bewijs, dat de Missionaris, buiten zijn moeilijk missiewerk, niet onverschillig is voor de wetenschap. Z.

WAT U ZEKER WETEN MOET, INDIEN U ZICH IN NEDERL. INDIË GAAT VESTIGEN. — WAT VOOR U VAN DIRECT BELANG IS, INDIEN U ZICH TIJDELIJK OF BLIJVEND IN NEDERLAND WILT VESTIGEN.

Het Katholiek Indisch Bureau te 's-Gravenhage heeft de gelukkige gedachte gehad in een lijvige, fijn uitgevoerde brochure, saam te vatten, wat voor aanstaande bewoners van Oost- en West-Indië, en omgekeerd voor terugkeerenden, van belang is te weten bij hun vestiging. Maar al te dikwijls vallen zulke personen door onbekendheid met de toestanden in onze Koloniën in handen, waarin zij niet zijn moesten, terwijl er toch overvloed van ge-

Zie verder pag. 3 en 4 van den omslag.

IMPRIMATUR.

Buscoduci, die 24 Octobris 1927. J. POMPEN, Vic.Gen.

VENERABILIS PETRUS DONDERS
APOSTOLUS LEPROSORUM SURINAMENSIUM

Bovenstaande plaat is een reproductie eener schilderij van den Roermondschen kunstschilder Albin Windhausen. Zij bevindt zich te Tilburg in de Kapel, welke in 1923 ter eere der Allerheiligste Drievuldigheid gebouwd is op de plaats, waar de Eerbiedwaardige 27 Oct. 1809 geboren werd.

'N HEMELSCHE BESCHERMER EN TOONBEELD VOOR ONZE NEDERLANDSCHE MISSIE-ACTIE

Men kan zich de vraag stellen, of het voor onze zoo bloeiende Nederlandsche Missie-actie niet wenschelijk is een *eigen* hemelschen Beschermer te hebben. Zijn *voorbeeld*, gestadig voor oogen gehouden en met edelmoedigheid nagevolgd, zou niet weinigen tot nog grootere offervaardigheid voor de Missies prikkelen. Bovendien zou door zijn *voorspraak*, trouw en met aandrang afgesmeekt, de ijver voor de Missies nog algemeener, nog sterker worden.

Indien men op deze vraag een bevestigend antwoord geeft, dan mag onze „heilige" Nederlandsche missionaris der 19de eeuw, de „Apostel der melaatschen van Suriname", de Eerbiedwaardige Petrus Donders, ofschoon nog niet officiëel onder het getal der Zaligen of Heiligen opgenomen, toch zeker daarvoor in aanmerking komen . En waarom ?

Vooreerst is geheel zijn rijk missionarisleven *de vrucht* geweest van den steun, door edelmoedige zielen aan den armen weversgezel geboden ; een heerlijk en bemoedigend voorbeeld van het tegenwoordig zoo noodzakelijk liefdewerk tot vorming van missionarissen!

De toen nog beperkte *missie-lectuur*, met name de lezing van de *Annalen der Voortplanting*, heeft, vooral in de beide Seminaries, haar weldadigen invloed op Petrus Donders uitgeoefend en zijn zielenijver steeds meer en meer ontstoken.

Het begeesterend *woord van den missionaris* Mgr. Grooff gaf bij een bezoek aan het Groot Seminarie Haaren den doorslag en Petrus Donders bood zich bij den Apostolischen Prefect aan voor het missiewerk in onze Nederlandsche kolonie Suriname.

In dit missie-gebied den 16den September 1842 aangeland, heeft de Eerbiedwaardige er zonder onderbreking *meer dan 44 jaar* geijverd voor het heil der zielen, tot *behoud* van degenen, die bij

zijn aankomst reeds voor het ware geloof gewonnen waren, tot *bekeering* van andersdenkenden en ongeloovigen.

Hij is er opgetreden *voor alle rassen en nationaliteiten*, voor de blanken en voor de zwarte Boschnegers en roode Indianen, voor Nederlanders, Duitschers, Portugeezen, Franschen, Engelschen, Amerikanen, Chineezen, wellicht reeds voor eenige Britsch-Indiërs en Javanen.

Hij heeft zijn apostolaat uitgeoefend in de stad *Paramaribo* en in de *bijstaties*, op plantages, langs rivieren en kreken. De oerwouden heeft hij doorkruist, savanna's doorgetrokken, moerassen doorwaad. Hij is als eenmaal de „Apostel" der heidenen in vele gevaren geweest, te land en te water, in gevaren van wilde dieren, in gevaren van valsche broeders, in honger en dorst, in nachtwake en gebed.

Hij heeft zich gegeven allereerst voor het *geestelijk* welzijn hunner onsterfelijke zielen, doch daarnaast ook hun *tijdelijk*, hun *lichamelijk* welzijn niet verwaarloosd.

Vooral voor de arme *melaatschen* is hij *ruim 26 jaar lang* een ware „Vader" geweest, zoodat hij volgens het woord van Pius X verdiende genoemd te worden „Apostolus leprosorum" : „een Apostel der melaatschen".

Daarbij wist hij nog van tijd tot tijd door mooie *missiebrieven* in zijn vaderland liefde en bewondering te wekken voor het heilig missiewerk in onze hulpbehoevende kolonie Suriname.

Zoo heeft hij de hitte des dags gedragen tot aan zijn hoogen ouderdom, tot op zijn zeven-en-zeventigjarigen leeftijd : ja preekend als het ware is hij den 14den Januari 1887 gestorven : „Men mocht toch begrijpen, welk groot kwaad de zonde is !"

Hebben wij om al deze redenen niet het volste recht den Eerbiedwaardigen Petrus Donders voor te stellen als een aangewezen „Beschermer onzer Nederlandsche Missie-actie ?" Moge ook onder dit opzicht zijn vereering toenemen !

OMNIS TERRA ADORET TE

MISSIEVRAAGSTUKKEN IN CHINA IN HET LICHT ZIJNER JONGSTE ONTWIKKELING

door Dr. TH. GRENTRUP, S. V. D. — Missionaris van Steijl

De uitbreiding des Geloofs heeft voor de Katholieke Kerk de beteekenis van een ,,Kategorischen Imperativ''. Ze heeft niets uit te staan met fanatisme, dat agitatie op het oog heeft en staat niet in dienst van eenig streven naar versterking van hiërarchische macht

Het H. Evangelie moet met intrinsieke noodzakelijkheid doorwerken, totdat het zijn loop rond de wereld en door de geheele menschheid heeft volbracht. De bewakers en vertegenwoordigers van het Evangelie zijn niet méér dan werktuigen dezer voortstuwende kracht. Het Missiewerk is voor de Kerk een elementaire zedelijke plicht. Het woord van den Apostel Paulus : ,,Wee mij, wanneer ik het Evangelie niet verkondig'', is geen pathetische phrase, maar de uitdrukking van een apostelziel, die geheel doordrongen is van het hoogste verantwoordelijkheidsgevoel.

Paulus voelt zich door een hoogere macht aangegrepen en hij erkent, dat het zijn ondergang zou zijn, als hij zich niet zonder voorbehoud aan haar inwerking overgaf. Wat de Apostel Paulus hier van zich zelven zegt, is ook tot op den huidigen dag van toepassing op elken Apostel en elken werker in het apostolisch ambt.

Het is zonneklaar, dat op de Kerk de plicht rust, 't Geloof te verbreiden ; de wijze waarop, plaatst Haar echter niet zelden voor moeilijke problemen. Bij deze studie wensch ik mij te beperken tot de problemen, die zich kunnen voordoen op het strijdfront tusschen Christendom en Heidendom, met dien verstande, dat wij alleen een uiteenzetting kunnen geven, van de vraagstukken, die de Missie in de Republiek China aan de orde stelt.

Als wij het vraagstuk van de hedendaagsche Missie in China ontleden, komen wij in hoofdzaak tot de volgende vijf punten :

Allereerst dient de godsdienstige zijde beschouwd te worden, vervolgens de hierarchische moeilijkheden en tenslotte het cultureele, politieke, en volkenrechtelijke aspect der kwestie.

1. Het Godsdienstige vraagstuk.

De geopenbaarde geloofs- en zedenleer staat voor ons absoluut vast. Wat de inhoud van die leer betreft, bestaat er voor den missionaris niets wat aanleiding geeft tot moeilijkheden. De begrippen : dogma en ethiek, zijn onvereenigbaar met elk streven naar schipperen en keus-maken. Het Evangelie leeft als geheel, of het leeft in het geheel niet.

Iets anders is het, als we letten op de uitwendige vormen van geloof en godsvrucht. In een tijdsverloop van 20 eeuwen heeft zich om het Evangelie een geheel systeem van historische vormen ontwikkeld, van verrukkelijke schoonheid, maar die toch in zich zelf slechts een betrekkelijke waarde bezitten. We moeten in eigen leven en bij de verkondiging van het Evangelie aan de Heidensche wereld duidelijk onderscheid maken tusschen den geloofsinhoud als kern en het complex van uitwendige vormen, dat in den loop der eeuwen om die kern ontstaan is.

Laten wij onze bedoeling met een voorbeeld duidelijk maken.

Stel U voor, dat de H. Paulus op een Zondag onze kerk binnentrad. Als wij hem zouden vragen, voor ons een preek te houden over Christus, dan zou hij zonder eenig bezwaar het woord nemen en het geestelijk contact tusschen hem en de geloovigen, het wederzijdsch verstaan en begrijpen zou zonder stoornis tot stand komen. Moest dan echter de heilige Apostel daarna een plechtige pontificale Hoogdienst celebreeren of ook maar een van onze gewone godsdienstoefeningen leiden, dan zouden wij Hem in de grootste verlegenheid brengen.

En hoe komt dat ? De tegenwoordige vormen van eeredienst en godsvrucht verschillen evenveel van die uit den tijd der Apostelen als onze Gothische tempels van de Basilieken der eerste Christenen. De kiem van ons godsdienstig-kerkelijk leven ligt in het Evangelie, de uitgroei voltrok zich in den bodem van ons Westersch beschavingsleven, en zoo ontstond *onze* godsdienstige levensvorm, één van de vele mogelijke belichamingen der algemeen geldende leer van Christus.

In de Oostersche Kerk vond het ideaal der Christelijke godsvrucht in vele opzichten een geheel andere uitdrukking.

Passen we nu het voorgaande toe op het Missiewerk in China. Niemand zal betwijfelen, dat de geesteskultuur van Oost-Azië zich zeer sterk onderscheidt van de onze : als het Christendom bij het begin zijner ontwikkeling zijn hoofdrichting naar het Oosten genomen had in plaats van naar het Westen, als het toen elementen van het Oostaziatische beschavingsleven in zich had opgenomen zouden de uitwendige godsdienstvormen in de Kerk van Christus stellig heel anders zijn dan die wij nu kennen. Deze historische mogelijkheid moeten wij voor oogen houden, als wij de vraag stellen : Hebben de Oostaziaten ook thans nog het recht, het Christendom te assimileeren met de goede elementen hunner eigen kultuur, daaraan een eigen Oostaziatische kleur te geven ? Of is dat recht vervallen ? Bestaat voor hen alleen maar de Europeesche vorm ?

Het antwoord kan alleen luiden : Evenals wij het Christendom bij ons een eigen vorm gegeven hebben, zoo kan ook Oost-Azië aanspraak maken op het recht, het Evangelie op *zijn* wijze te beleven, d.w.z. : het Christendom in het leven te plaatsen, onder uitwendige vormen, die in overeenstemming zijn met zijn natuur.

Een voorbehoud dient natuurlijk gemaakt : voorzoover het dogma zich daar tegen niet verzet en de eenheid der Kerk niet gebiedend anders voorschrijft. Het Christendom, zooals het in Europa vorm en gestalte aangenomen heeft, draagt in zich een constant en een veranderlijk element.

Wil Oost-Azië katholiek worden, dan *moet* het dit vaste element, de geloofsleer, onveranderd aannemen, het veranderlijke *kan* door een ander vervangen worden.

Als wij nu de vraag trachten te beantwoorden, hoe het Christendom staat tegenover de oude Chineesche godsdiensten, vooral tegenover Boeddhisme en Confucianisme, dan wordt het probleem in zeker opzicht nog dringender.

De vraag naar die verhouding is niet alleen theoretisch-leerstellig, maar heeft ook beteekenis voor het practische missiewerk. Duizenden jaren lang is het Boeddhisme en Confucianisme de voedingsbodem geweest van het Chineesche geestesleven en ook heden nog laaft het zich aan die bronnen. Wij mogen Boeddhisme en Confucianisme werkelijk niet vergelijken met de jammerlijke carrica-

turen van de fetischen der natuurvolkeren. Boeddhisme en Confucianisme zijn voor den Oostaziaat het summum van wijsheid, leven en licht. De 240 millioen Confucianen staan volgens hun subjectieve overtuiging op den meest soliden grondslag : hetzelfde meenen de 130 millioen Boeddhisten. Meer nog : de Confuciaansche philosophie is geen systeem, waaraan het volk geheel vreemd is gebleven. Zij is het reuzenlichaam van het Chineesche volk binnengedrongen en heeft de geheele maatschappij-orde doordrenkt. Sinds onheugelijke tijden zijn die vormen van het maatschappelijk leven, zonder onderbreking of wijziging gestadig van geslacht op geslacht overgeleverd en hebben zoo een levensstijl geschapen, die onverwoestbaar schijnt.

Met deze feiten moet de Missie rekening houden. De inheemsche godsdiensten van China, die den Chineeschen levensvorm doordeesemd, ja in zekeren zin zelfs geschapen hebben, kunnen niet als een paar oude eiken worden opgeruimd. En zelfs al ging dat zoo gemakkelijk, dan zou dat nog onrechtvaardig zijn. De achting, die het intellect der Oostaziatische volkeren afdwingt, verbiedt ons, hun oude godsdiensten zoo maar voetstoots voor duisternis, dwaasheid, en onzin te houden. De moraal van Confucius behoort tot de kostbaarste kultuurgoederen van O-Azië, al wordt ze ook op de weegschaal van het Evangelie te licht bevonden. Confucius' systeem is uitsluitend ingesteld op het aardsche leven en wendt zich van het bovenaardsche af ; in de vereering der voorouders ligt geheime vergoding van den mensch. Dit zijn groote fouten. Ondanks deze fouten blijft er nog veel over, dat hooge waarde bezit. Wat Confucius b.v. zegt over den eerbied van het kind tegenover zijn ouders en van jonge menschen tegenover ouden van dagen kon evengoed in onzen catechismus staan, ja zelfs een groot deel onzer moderne Europeesche jeugd tot voorbeeld dienen. De eerbied alleen reeds, die in weerwil van alle revolutie-gedruisch door de breede lagen van het Chineesche volk ook heden nog trouw bewaard en betoond wordt, verleent aan dat volk ook het recht, dat al degenen, die den kostbaren kultuurschat van China kritisch willen beschouwen dit niet doen zonder dit zelfde gevoel van eerbied. Juist de vertegenwoordigers van het Christendom hebben reden te over, de overgeleverde ideeën en gebruiken, voorzoover ze niet klaarblijkelijk te verwerpen zijn, met alle achting te bejegenen. Een fanaticus kan er genoegen in

vinden, ze alle te willen vernietigen, zonder onderscheid ; dit is echter niet in overeenstemming met wezen en traditie van het Christendom. Ik mag er hier op wijzen, dat Christus herhaaldelijk Zijn werk voorstelt als de voltooiing van het verledene. Een vervolmaking der oude leer wil Hij brengen, geen vernietiging. ,,Meent niet, dat Ik gekomen ben om de Wet of de Profeten op te heffen. Ik ben niet komen opheffen, maar volmaken" (Matth. V : 17.) In plaats van de philosophie der heidenen te verachten, trachtten de Kerkvaders der eerste eeuwen de sporen der Goddelijke Wijsheid in de geschriften der Grieksche Philosophen te ontdekken. Zij wisten bij de Antieken gouden draden te ontdekken, om ze te weven in den Koningsmantel van Jezus Christus.

De blijde boodschap van Christus' Rijk is geen dynamiet, dat met bruut geweld den beschavingsbodem der niet-Christelijke volken omwoelt en verscheurt ; zij is een levensprinciep, dat in staat is zich aan te passen bij de waardevolle elementen, die het aantreft om daaraan van binnenuit nieuw leven en bloei te geven.

De missionaris moet dus niet tot de heidenen gaan in de aanmatigende houding van den al-hervormer, maar hij moet komen in den geest van liefdevol begrijpen en bereid zijn tot nederig dienen.

Deze grondbeginselen moeten het Missiewerk in O-Azië beheerschen. Als wij het geestesleven van de Chineezen vergelijken met den wijnstok, dan willen wij als brengers van het Christendom dien wijnstok niet uitrukken of verbranden, maar hem volgens de parabel van het Evangelie onderzoeken, zijn onvruchtbare ranken afsnijden en de goede reinigen, opdat zij weer vrucht zouden dragen.

De missionarissen uit de Sociëteit van Jezus, die in de 16e en 17e eeuw in China werkzaam waren, hebben zich ingespannen een grootsche, onberispelijke synthese van Christendom en Confucianisme te scheppen : Het Chineesche heidendom zou gekerstend of van den anderen kant bezien, het Christendom zou in een Chineesch gewaad gestoken worden. Toen is het stoute plan niet gelukt. De grootsche onderneming liep uit op den ongelukkigen ritenstrijd, die van beide kanten met inspanning van alle krachten gevoerd werd. De definitieve beslissing van den Paus (Clemens XI in 1704 en Benedictus XIV in 1742) viel uit in het nadeel der Jezuieten die tot aanpassing overhelden.

Sedert dien is het stil, beklemmend stil geworden. Niet alsof

alle problemen opgelost waren, neen, op dat gebied zal er in de toekomst reusachtig veel werk te doen zijn. Men versta mij niet verkeerd. De pauselijke beslissingen, die een eind maakten aan den ritenstrijd, mogen met geen vinger worden aangeroerd. Ik vermeet mij niet in kerkelijke aangelegenheden wijzer te willen zijn dan de Pausen. Maar het moet ons goed duidelijk zijn, wat deze beslissingen bevatten en wat ze *niet* bevatten.

Daarin wordt niet principieel het streven veroordeeld, dat de krachten, welke in het Christendom tot behoud van leven en waarheid werken, verbinden wil met een gezuiverd Confucianisme. Aan zoo'n verbod heeft niemand gedacht. Alleen een bepaalde wijze van verband leggen tusschen Confuciaansche uitdrukkingen en ceremoniën en den Christelijken eeredienst wordt op dogmatische gronden onvoorwaardelijk afgewezen. De hoogste Kerkelijke autoriteit laat de waarschuwing hooren: ,,*Deze* weg mag niet betreden worden." De beslissing is verder zuiver negatief; het lag niet in de bedoeling der Pausen een positieve oplossing van het probleem te geven. Bij dit alles mag niet over het hoofd gezien worden, dat de z.g.n. ritenstrijd niet meer is dan een — zij het dan ook belangrijk — onderdeel van het probleem, hoe de godsdienst van Christus met de eigenaardige Oostaziatische mentaliteit tot een krachtig-levende eenheid kan worden versmolten.

Deze groote taak is nog steeds niet volbracht. Wie zal ze op zich nemen en tot een goed einde brengen? Het valt te betwijfelen of de Europeesche denkwijze eigenlijk wel in staat is, het Oostaziatische godsdienstprobleem in zijn gansche diepte en in zijn vollen omvang te verstaan en tot een harmonische oplossing te brengen. Moet de oplossing misschien gebracht worden door Chineesche intellectueelen, geboren uit Confuciaansch en Boeddhistisch bloed en herboren uit Christus? Dat veronderstelt voorzeker een innerlijke versterking der Chineesche krachten, die veel verder reikt dan men onder gewone omstandigheden mag verwachten. Wij hebben Chineesche Philosophen noodig, kenners der kultuurgeschiedenis en theologen met wereldvermaardheid, begaafd met een groot combinatievermogen en in staat verreikende besluiten te nemen. Als de Goddelijke Voorzienigheid in de geschiedenis een tijdvak doet aanbreken, waarin zij in grooten getale de Kerk van O-Azië zullen sieren, zullen er misschien onder hen mannen opstaan, waarin de

hooge ascese en het veel-omvattende genie van een Origenes, een Ambrosius of Augustinus weer zullen herleven. Zij zullen misschien voor O-Azië doen, wat de drie zooeven genoemden voor de Grieksch-Latijnsche kultuurwereld tot stand gebracht hebben : nl. de zuivering en vervorming der aardsche wijsheid van het oude China, zoodat dit een lichaam wordt, waarin de Christelijke ziel haar woontent kan opslaan. Misschien is het niet meer dan een mooie phantasie, maar het is toch een betooverende gedachte zich voor te stellen, dat de Oostaziatische Augustinus reeds geboren is en dat het komende geslacht tegenover het groote licht van Hippo een even machtig genie zal stellen in Peking of Hankau. Als dat ooit werkelijkheid werd, zou de kerstening van O-Azië niet ver meer zijn. Dan zouden wij de Oostaziatische ziel gegrepen hebben, terwijl tot nu toe slechts een meer of minder groot getal Chineezen individueel met het Christendom in aanraking kwam.

Het versmeltingsproces van het Christendom met het Oostaziatisch element moet natuurlijk — het is goed er nogmaals den nadruk op te leggen — geen misvorming van dogma of moraal tengevolge hebben ; maar toch zullen de verkondigers van het H. Evangelie van het standpunt hunner eigen persoonlijk-individueele of algemeen Westersch-europeesche opvattingen heel wat verliezen te boeken krijgen ; maar dat zijn offers, die gebracht moeten worden, om contact te krijgen met de Oostaziatische ziel.

Eigenlijk bevatten mijn uiteenzettingen tot nu toe weinig nieuws. De uitgesproken principepen werden oudtijds bij de kerstening van heidensche volkeren zeer ver in praktijk doorgevoerd. Al klinkt het misschien wat aanmatigend, toch mag de vraag gesteld worden, of de Katholieke Missie van den laatsten tijd niet iets verloren heeft van haar vroegere soepelheid en van haar vermogen zich bij vreemde denkwijzen aan te passen en of niet de jeugdige veerkracht geweken is om plaats te maken voor een zekere stijfheid. De terughoudende vreesachtigheid schijnt op dit punt grooter te zijn dan de moedige activiteit. Daartegenover valt duidelijk waar te nemen, dat in den allerlaatsten tijd, zoowel in de Pauselijke Missie-encyclieken als bij de missionarissen op het assimilatieproces weer beslister en duidelijker de nadruk gelegd wordt.

Als wij nu uitzien naar een historische illustratie van het voorafgaande, is het bijzonder interessant het binnendringen van het

Christendom in de Germaansche wereld en de onderlinge vergroeiing dier beide machten tot 'n harmonische levenseenheid te beschouwen.

Heinrich Boehmer, de Leipziger kenner der Kerkgeschiedenis, heeft in het jaar 1913 een buitengewoon belangwekkende studie gepubliceerdover het wederkeerig proces der kerstening der Germaansche landen en de Germaniseering van het Christendom, zooals het zich voltrok in het tijdvak 500 tot 1000. Ik veroorloof mij hier een citaat in te lasschen uit een referaat van Dr. Michel over deze materie.

> ,,Het Germaansche Geloof in God, den Christus, is het resultaat van een assimilatieproces van de Kerkelijke Evangelie-verkondiging met den aanleg en de behoeften der Germaansche Stammen. We zouden het ook een poging kunnen noemen, om den angst voor de booze geesten, de vrees voor het noodlot en de onzekerheid omtrent het leven na den dood, zoo karakteristiek voor het Germaansche Heidendom, te overwinnen door de daartoe geschikte Katholieke geloofswaarheden. Wat het Evangelie bovendien nog leert, wordt voorloopig niet tot zelf-doorleefd geestelijk bezit, maar wordt als doodverstandelijke kennis in de traditie opgenomen en kan dan later beteekenis krijgen voor de Germaansche godsvrucht. Toch heeft het oudgermaansche Christelijk geloof enorme prestaties geleverd: het bevrijdde de Germaansche volken langzamerhand van den verlammenden angst voor het noodlot en van de vrees voor spoken en booze geesten, het gaf hun de zekerheid na den dood voor een rechtvaardigen Rechter te verschijnen, en het blijde vertrouwen een Gids gevonden te hebben, machtiger en meer betrouwbaar dan het blinde noodlot. Het buitengewoon levenskrachtige animisme kon door het instituut der katholieke H. Mis voor de overledenen verdrongen worden. Zoo wordt hier ook duidelijk, dat de Missen voor afgestorvenen, die in het Oosten geheel onbekend zijn, op Germaanschen bodem zoo opmerkelijk talrijk werden. De tallooze godsdienstige amuletten, tooverformules en -praktijken tegen den schadelijken invloed van geesten en demonen, konden alleen onschadelijk gemaakt worden, door de invoering van overeenkomstige christelijke gebruiken, formules, en wijdingen. Een voorbeeld hiervan is ook de kerstening der heidensch-germaansche geneesmethode met behulp van tooverij,

door namelijk houten nabootsingen van zieke ledematen aan heilige, den geesten gewijde boomen, of op kruispunten van wegen op te hangen. Het getal der sacramentaliën nam op germaanschen bodem sterk toe en juist daardoor verkreeg de Kerk diepgaanden invloed op het volksleven."

We zouden ondertusschen bijna vergeten, dat we bezig zijn de missievraagstukken van het huidige China uiteen te zetten. Maar het scheen *niet* overbodig, de theoretische verhandeling, — al is het dan ook maar in ruwe trekken, — door een concreet voorbeeld aan te vullen.

2. Het hiërarchische vraagstuk.

Het Christendom openbaart zich niet alleen als verkondiging eener geloofs- en zedeleer, het leeft als maatschappij, als organisatie, als Kerk. De werkzaamheid der missionarissen beperkt zich niet tot het uitzaaien van Christelijke ideeën, waartegenover ieder der toehoorders zelf zijn houding maar moet bepalen. Dat is pas het begin. Hun taak is het verder, de geloovigen aaneen te sluiten tot een Kerkgemeenschap, waarin het H. Offer opgedragen, de H.H. Sacramenten toegediend, en de overige genademiddelen geschonken worden. Hoe grooter het aantal geloovigen wordt, des te hooger en breeder wordt de Kerk uitgebouwd. Een essentieel deel der Kerk vormt de hiërarchie, de geestelijkheid met de Bisschoppen aan het hoofd. In de eerste tijden der bekeering van een volk tot het Katholicisme zijn vreemde missionarissen en vreemde Bisschoppen noodzakelijk. Maar zoo spoedig mogelijk moeten de leden van het eigen volk binnen het bestuursstelsel der geheele H. Kerk de leiding hunner godsdienstige aangelegenheden zelf in handen nemen. Het laatste doel van allen missie-arbeid is de autonome landskerk onder eigen bestuur, wat men in de politiek „zelfbestuur" noemt.

De emancipatie der Kerk in de missielanden is op de eerste plaats een eisch van de wet der organische ontwikkeling. De gezonde godsdienstige vitaliteit van een volk streeft, ook wat zijn organisatie betreft, met kracht naar de volledige doorvoering daarvan. Het boompje der Missie-Kerk, dat in het begin nog zooveel steun van buiten noodig heeft, moet zich door eigen groeikracht tot een forschen boom ontwikkelen, zóó, dat door de kracht, waarmede hij

wortelt in den bodem van het nationale leven, voortbestaan en groei worden verzekerd.

De eisch, principieel aan elk volk de teugels zijner eigen kerkelijke regeering in handen te geven, wordt verder gesteld om tactische motieven.

Wordt de kerkelijke organisatie zoo stevig mogelijk in 't volk verankerd, dan zal de leiding, die van haar uitgaat des te krachtiger zijn. De werkzaamheid der vreemdelingen is tegenwoordig evenals vroeger onderworpen aan de wisselvalligheden van het groote wereldgebeuren.

Eindelijk is het practisch onmogelijk, dat de weinige duizenden Europeesche en Amerikaansche missionarissen den missiekruistocht tot een gelukkig einde voeren. De voorloopig nog gigantische taak der wereldmissie is alleen te verwezenlijken, door zoo spoedig mogelijk en in zoo groot mogelijken omvang, de daartoe geschikte bewoners der missielanden zelf bij de hiërarchie in te lijven.

Een heel bijzondere beteekenis had de kwestie der vorming van een inlandschen clerus en van een inlandsch episcopaat in de nieuwere geschiedenis der oostaziatische missie. We zien hier af van een historischen terugblik, maar richten onze aandacht des te intenser naar den tegenwoordigen tijd, waarin het probleem opnieuw aan de orde kwam. Groote politieke gebeurtenissen lieten reeds zeer dikwijls in de kerkelijke organisatie diepe sporen achter; en ook nu weer schijnt dit in de omwenteling van het Chineesche volk 'n feit te worden.

Uit den wervelstorm van den Chineeschen chaos weerklinkt in volle duidelijkheid, soms met snijdende scherpte, de eisch van het onbeperkte zelfbestemmingsrecht. Dat is de glanzende ster, die door alle nationalistisch gezinde Chineezen aanbeden wordt. Al bestrijden hun politieke en militaire leiders elkaar op leven en dood, zij zijn één van hart en ziel bij hun streven, tegenover de buitenlanders de vrijheid van China te heroveren. Daartegen baat geen geweld en geen gemoedelijk overreden. Misschien zou men de nationale beweging nog ééns, al was het maar voor een deel, haar succes afhandig kunnen maken; als dit gebeurde, zou toch geen definitieve pacificatie van China bereikt kunnen worden: de ideeën werken in ieder geval door.

De strijd der Chineesche nationalisten beweegt zich schijnbaar

vóór alles om de politieke en economische vrijheid. Maar dit is pas het eerste deel van hun program ; hun plannen en bedoelingen reiken veel verder. Zij willen hun eigen recht, hun eigen zelfstandigheid op elk gebied, zij willen volledig heer zijn in eigen huis. De verhouding tot de vreemdelingen moet naar hun meening radicaal hervormd worden. De Chineesche nationalisten denken er natuurlijk niet aan, de onderdanen der vreemde mogendheden zonder uitzondering uit het land te verbannen ; zulke dwaasheden komen niet bij hen op ; de vreemdelingen mogen gerust hun particuliere zaken behartigen. Bovendien mogen zij, voorzoover China dat nuttig oordeelt, de Chineesche belangen dienen, maar zij mogen zich niet ongevraagd opdringen, om posten te bekleeden, die voor de natie van gewicht zijn, of om den Chineezen bevelen te geven. Wat de Westersche Mogendheden bij de regeering van hun eigen land vanzelfsprekend vinden, eischen de Chineesche nationalisten ook voor zich op.

Er is niet bepaald scherpzinnigheid voor noodig, om in dit complex van ideeën een groot gevaar te zien voor het Missiewerk in China. Het volhardend streven naar zelfstandigheid, de drang naar een uitsluitend Chineesch bestuur en in verband daarmee het algemeen offensief tegen de vreemdelingen in gewichtige openbare functies zullen met psychologische noodzakelijkheid min of meer naar de kerkelijke sfeer overslaan ; er zijn zelfs reeds teekenen, die in deze richting wijzen. De nationalistische kringen in China staan over 't algemeen afwijzend tegenover het Missiewerk. De berichten over welwillende woorden gesproken door sommige generaals of decreten uitgevaardigd door enkele ministers, zullen ons in dit opzicht niet van de wijs brengen.

Het nationaal gevoel der Chineezen zal er op den duur maar heel moeilijk in berusten, als de bisschoppen van ruim 2 millioen Katholieken en 1 millioen catechumenen bijna zonder uitzondering tot het Westersche ras behooren. Er dient zorgvuldig acht op gegeven te worden, dat zulke stemmingen hier en daar zelfs bij de katholieke Chineezen tot uiting komen. De tegenwoordig regeerende Paus Pius XI zag zich in Zijn schrijven van 15 Juni 1926 aan de Apostolische Vicarissen en Prefecten der Chineesche missiegebieden genoodzaakt, het radicale streven der Oostaziaten naar nationaliseering van den clerus in het verre Oosten als voorbarig af te wijzen. Maar

tegelijkertijd kwam de Paus hun nationalisme bereidwillig tegemoet, door zes Chineesche priesters naar Rome te roepen om hen met buitengewone plechtigheid persoonlijk tot bisschop te wijden. Dat was een heerlijke schitterende daad, eenig in de geschiedenis der Missie. Het is zeer opmerkelijk, dat twee vertegenwoordigers van het Chineesche gezantschap bij het Quirinaal bij de plechtigheid tegenwoordig waren.

Het valt niet te betwijfelen, dat de nationale kwestie in de Missie van China actueel is. Het optreden van Z. H. den Paus toont ons de richting, waarin de oplossing moet gezocht worden. Zij kan onmogelijk daarin bestaan, dat alle vreemde bisschoppen en missionarissen zich op het oogenblik terugtrekken ; dat zou een ware ramp zijn voor het Christendom in China. Niet alleen zou de stuwkracht der katholieke propaganda onder de heidenen verlammen, maar ook het reeds bereikte bekeeringsresultaat zou groot gevaar loopen verloren te gaan ; immers, er zou geen voldoende aantal herders zijn, om de kudde te besturen. Neen, de missie van China heeft nog langen tijd hulp van buiten af noodig, maar langzamerhand moet aan het Chineesche element in het bestuur der Chineesche Kerk een ruimer arbeidsveld worden ingeruimd. Een verstandig beleid, dat de komende dingen voorziet, vraagt voor de jonge Kerk in China een Chineesche kern, die sterk genoeg is, om met succes aan mogelijke stormen van een overdreven nationalisme het hoofd te bieden.

Maar, merkt dan de pessimist op, bezit de Chinees nu werkelijk karakter genoeg voor het ambt van geestelijk leider, heeft hij daarvoor de intellectueele en moreele eigenschappen ? Mist zijn kalmberustende, en conservatief-passieve aard niet de stuwende activiteit die voor het missiewerk zoo onmisbaar is ?

Daartegenover willen wij optimist zijn en wij nemen aan, dat een volk, dat generaals, bankdirecteuren, politici, kunstenaars en philosophen van beteekenis heeft voortgebracht, ook in staat is, aan de Katholieke Kerk verstandige, energieke leiders te schenken.

3. Het kultuur-probleem.

Christendom en Kultuur van den geest zijn even onafscheidelijk met elkaar verbonden als de lente met haar bloesem. Het Christendom streeft voor alles naar zielekultuur in engeren zin, d.w.z. naar

ontplooiing, volmaking en verfijning der moreele krachten ; de hoogste trap van ontwikkeling is het zedelijk heroïsme, de heiligheid. Die zedelijke heldhaftigheid openbaart zich practisch in de bereidvaardigheid zich tot zelfopoffering toe in dienst te stellen van plicht, rechtvaardigheid, naastenliefde en in het algemeen van het goede in elken vorm, waaruit volgt, dat alle innerlijke zielecultuur essentieel verbonden is met de plichten van het maatschappelijk leven.

Voor Oost-Azië levert het cultuurprobleem, gezien vanuit het standpunt van de ontwikkeling der moreele krachten naar twee zijden moeilijkheden op. De missionarissen en bekeerde Chineezen moeten de heidenen tot de overtuiging brengen :

1. dat er in het Christendom niet alleen kostbare krachten schuilen voor de zedelijke verheffing van het individu, maar ook voor den kultureelen en socialen opbouw der maatschappij en

2. dat de krachtbronnen van het Christendom, die van Confucius en Boeddha ver in waarde overtreffen.

Het is zeker zeer moeilijk, het bewijs voor deze twee stellingen zoo te leveren, dat het den Oostaziaat overtuigt. Een groot deel der ,,Moderne'' Chineezen wijst a priori elken imvloed, die van religieuze zijde komt, van zich af ; hun program omvat het naakte atheïsme en de bestrijding van elken positieven Godsdienst. Zij ontkennen, dat zedelijke kultuur alleen mogelijk is op den grondslag eener godsdienstige levensbeschouwing. De overgroote meerderheid der Chineezen houdt de superioriteit van den ouden godsdienst en der oude beschaving voor een onaantastbaar dogma. Voor den Confuciaan is tenslotte niet de persoonlijke zedelijke grootheid of gelijkvormigheid met God het doel van alle streven naar volmaaktheid, maar wel een collectieve vergoddelijking die hem wacht, als hij zal zijn opgenomen in de rij zijner voorvaderen. Een ernstige hindernis voor de waardeering der innerlijke zielekultuur, die het Christendom hem belooft te brengen, is ook de omstandigheid, dat het individueele bij hem minder waarde heeft dan het collectieve, het resultaat van eigen streven staat in zijn oog achter bij wat het lot hem verschaft.

Bij dit alles komt nog, dat de wereldoorlog het Christelijk Europa in de oogen van den Oostaziaat hopeloos gecompromitteerd heeft,

vooral door het gebrek aan zedelijk fatsoen en rechtvaardigheidsgevoel dat zoo zichtbaar aan het licht trad.

Nochtans zullen de verkondigers en de belijders van het Christendom de hoop niet opgeven het Chineesche volk te winnen voor de beoefening der echte zielekultuur in den zin van het Evangelie.

De zedelijke beschaving van den geest is niet mogelijk zonder een gepaste ontwikkeling van het kenvermogen. Daarom behoort het mededeelen van kennis tot op zekere hoogte tot de noodzakelijke onderdeelen van het missiewerk. De Missie deelt vooral kennis mee in de kerk en in de school. De school met alle middelen, die haar ten dienste staan tot bevordering van onderwijs en opvoeding is voor de missie zoo noodig als brood. De katechumenen en de kinderen der Katholieken moeten systematisch in de geloofswaarheden onderwezen worden. Maar de Missie heeft meer noodig dan deze ,,Catechismus"-scholen. Analphabeten zijn lastige leerlingen. De missionaris is bij hen uitsluitend op mondeling onderwijs aangewezen en die methode heeft zeer groote gebreken. Afgezien van alle andere redenen is het voor het welslagen van het godsdienstonderwijs noodig, dat de leerlingen minstens kunnen lezen en schrijven. Zoo breidt de catechismus-school zich vanzelf uit tot een school, waar de elementaire kennis der gewone leervakken wordt bijgebracht. Maar ook daarmee kan de ontwikkeling niet geeindigd zijn. De missionarissen organiseeren ook, zoover hun geldmiddelen dit mogelijk maken, het middelbaar en hooger onderwijs, genoodzaakt als ze zijn, door de behoefte, die er bestaat aan intelligente inlandsche helpers bij het missiewerk en gedrongen door de noodzakelijkheid, door feiten te bewijzen, dat de Kerk vruchtbaar kan werken op elk gebied van menschelijk kunnen. Het ligt voor de hand, dat het geheele onderwijs-systeem der Missie, opvoeding tot godsdienstig leven ten doel heeft, en dienstbaar wordt gemaakt aan het bijbrengen van apologetische kennis. Daardoor wordt de intellectueele en kultureele waarde van dit onderwijs in het geheel niet verminderd, terwijl er ook met de meeste zorg voor gewaakt wordt, dat de gewetensvrijheid van heidensche leerlingen in inrichtingen voor middelbaar en hooger onderwijs onaangetast blijft.

Het is een verblijdend teeken, dat de school in de Chineesche missie grooten bloei geniet. Dit geldt op de eerste plaats van de gewone lagere school. In het middelbaar en hooger onderwijs is de

protestantsche invloed van Angelsaksische zijde zeer sterk. Van Katholieke zijde zijn er in China maar twee hoogescholen : de „Aurora" in de buurt van Shanghai, waar Fransche Jezuieten doceeren en een Hoogeschool in Peking, die geleid wordt door Amerikaansche Benedictijnen. De door Duitsche missionarissen geleide middelbare school in Tsining (Z.-Sjantoeng), die in 1915 gelijkgesteld werd met openbare inrichtingen van dezelfde soort, lijdt aan geldgebrek en zal misschien moeten worden opgeheven.

De Chineesche wet verlangt voor alle kinderen lagere-school-onderwijs, maar de verwezenlijking van dit ideaal is nog zeer ver verwijderd. De organisatie van het openbaar onderwijs wordt vooral belemmerd door twee factoren : het geldgebrek der autoriteiten en de voortdurende politieke onlusten. Uit een officiëele statistiek van 1926 betreffende het openbaar onderwijs in z'n geheel, is af te leiden, dat naar schatting ongeveer 7 % der Chineesche kinderen een openbare school bezoeken. Dank zij het ijverig werken der Christelijke missiën ontvangen de kinderen der Christenen bijna zonder uitzondering schoolonderwijs van een of andere soort. Op den duur moet de vooruitgang van de algemeene ontwikkeling onder het opgroeiende Christelijk geslacht een krachtigen kultuur-invloed uitoefenen op de heidensche omgeving, moet het Christelijk deel der bevolking gunstig gaan afsteken bij hun heidensche medeburgers. Een groot deel der nationalistische kringen in China ziet de werkzaamheid der Christelijke missionarissen op onderwijsgebied zeer ongaarne. In een brochure, die dit jaar te Berlijn door het Chineesche Nieuwsagentschap werd uitgegeven onder den titel : „Wofür kämpft China ?" vindt men op bldz. 30 :

> „De bezoekers der missie-scholen ontvangen het onderwijs grootendeels uit den Bijbel en dan hoogstens nog wat onderwijs in vreemde talen. Zij leeren echter niets van de wetenschap en de kultuur van hun eigen volk en daarom eischen de aanhangers der Chineesche nationale vrijheidsbeweging terecht, dat de werkzaamheid der missionarissen in China verboden zal worden."

Hier worden aan de missie-scholen twee dingen verweten : hun leerlingen leeren te weinig, en er wordt niet voldoende rekening gehouden met het Chineesche karakter. Het laatste verwijt willen we voorloopig stilzwijgend voorbij gaan. Wat het eerste betreft zij opgemerkt, dat het in strijd is met de feiten : immers, zooals reeds

werd uiteengezet, is het elementaire onderwijs bij de Christenen veel beter verzorgd dan bij de heidenen.

Naast den bovenaangehaalden tekst willen wij nu onze aandacht schenken aan een ander citaat. In het begin van 1925 vaardigde de Kanton-regeering een circulaire uit over de missie-scholen, waarin o.a. het volgende gezegd wordt :

> „Tegenwoordig hebben de aanhangers van den Christelijken godsdienst een zeer groot aantal scholen geopend van gewone lagere scholen af tot universiteiten toe. Deze scholen bedienen zich van de prediking van den godsdienst als dekmantel ; maar terwijl zij de Christelijke leer verbreiden, vindt men er tegelijk alle verschillende onderdeelen van het openbaar onderwijs. Nu is de godsdienst een aangelegenheid, waarover rechtstreeks en uitsluitend ieder voor zich persoonlijk heeft te beslissen ; het staat ieder vrij, godsdienstige leerstellingen aan te nemen of te verwerpen. Maar op het gebied van het openbaar onderwijs kunnen de consequenties buitengewoon diep-ingrijpend zijn, hetzij voor de kultuur der staatsburgers, hetzij voor de ontwikkeling der nationale krachten." (Planchet : Les Missions de Chine. 1927, II, bldz. 85).

Weer worden twee dingen verweten : de missie-scholen onderwijzen te veel, en zij bedreigen de Chineesche kultuur.

Zooals men ziet, heffen de verwijten der nationalisten elkaar op, als zij spreken over een teveel en een te weinig. Maar in beide documenten wordt er gewezen op het gebrek, dat de scholen der missie geen kweekplaatsen zijn van echt Chineesche kultuur. Zonder toe te geven, dat dit verwijt geheel gerechtvaardigd zou zijn, ligt hierin voor de missionarissen toch een vingerwijzing. Weer wordt hier een verrassend licht geworpen op het reeds meermalen aangeroerde probleem van het missiewerk: zooveel mogelijk alles af te leggen, wat vreemd is, om zoover mogelijk aan het eigenaardige Chineesche karakter tegemoet te komen. Om het missie-school- wezen op solide basis te vestigen, zal het daarom noodig zijn, de vorming van katholieke Chineesche onderwijzers en schoolhoofden ter hand te nemen.

4. Het politieke vraagstuk.

De Republiek China heeft in haar wetgeving aan het Christendom een beperkte vrijheid toegestaan.

Art. 12 van de Chineesche Grondwet van 10 Oct. 1923, waarborgt aan alle Chineesche staatsburgers het recht, de leer van Confucius te belijden of aanhanger te zijn van een willekeurigen anderen godsdienst. De formuleering van dit artikel geeft aanleiding tot een tweevoudige opmerking : nl. dat de uitoefening van den godsdienst der vreemdelingen, met inbegrip van de missionarissen daardoor niet wordt beschermd en verder, dat van alle Chineesche godsdiensten alleen het Confucianisme bijzonder vermeld wordt. Wij zullen ons wel niet vergissen, als we aannemen, dat de Confuciaansche parlementsleden op die wijze aan het Confucianisme opzettelijk een voorkeurpositie hebben willen geven en tevens stilzwijgend de vreemde missionarissen hebben willen uitschakelen — al heeft dit dan ook met het oog op volkenrechtelijke verdragen niet meer dan theoretische waarde. — Behalve de zijdelingsche voorkeurpositie, die het Confucianisme geniet, verheugt het zich bovendien nog in een feitelijke positieve begunstiging door de Regeering. De hoogere staatsambtenaren te Peking en in de provinciën moeten in het voor- en najaar met groote plechtigheid de voorgeschreven offers brengen ter eere van Confucius. Ook in de openbare scholen bestaat het voorschrift, aan de beeltenis van Confucius eerbewijzen te brengen. Nu wordt er wel door de Regeering op gewezen, dat hier alleen sprake is van een zuiver burgerlijken eeredienst, die dus alle godsdienstig karakter mist. Confucius moet, zooals men zegt, geëerd worden als de nationale held van het Chineesche volk. Hoe men nu deze practijk van dogmatisch standpunt ook moge beoordeelen, het is ongetwijfeld zeker dat de geestelijke praal in de tempels van Confucius, waaraan de geheele Confuciaansche Hiërarchie deelneemt, een ongunstigen invloed heeft op de vestiging van het Christendom. Het streven van de Regeering naar de schepping van een geestelijk middelpunt voor alle Chineezen, dat ze meent gevonden te hebben in den eeredienst van Confucius, is grootendeels te verklaren, als men de zaak van nationaalpsychologisch standpunt beziet. China maakt tegenwoordig het politieke ontwikkelingsproces door, dat in de staten van Europa en Amerika reeds lang geëindigd is en dat ook Japan eenige tientallen jaren geleden doorleefde, nl. de inwendige ontwikkeling van volk tot natie. China is op het oogenblik nog een groot volk, dat volgens ras en taal een geheel uitmaakt, uitgerust met onmetelijke geestelijke

en oeconomische machtsmiddelen, maar het is niet, wat wij een natie noemen. Om een natie te zijn, moet het volk levendig doordrongen zijn van het bewustzijn van eigen karakter en zich voelen als een gemeenschap, terwijl het bovendien geleid wordt door den algemeenen wil zich naar buiten als zoo'n gemeenschap met eigen karakter te handhaven.

Dit bewustzijn, dat in het gansche volk leeft, en *deze wil* verheffen het volk tot een natie en kweeken zoo het nationale bewustzijn en den nationalen wil. Het is, alsof het volk een nieuwe bezieling ervaart : de kultuurgemeenschap wordt een gemeenschap van leven en voelen en werken. Het nationale bewustzijn en de nationale wil dringen in China slechts langzaam vanuit de leidende kringen dieper in de breede lagen van het volk door. Om nu aan deze beweging een nieuwen stoot te geven, moet Confucius algemeen als nationale held worden gevierd ; het nationale vuur moet aan hem worden ontstoken. Als wij het zoo opvatten, is het zonder meer duidelijk, dat de nationalistische kringen het ernstig meenen als ze beweren, dat het doel van den Confucius-cultus uitsluitend burgerlijk is. Als politici stellen zij het in het geheel niet op prijs, den nadruk te leggen op de religieuze zijde van dien eeredienst. De moderne Chineezen vereeren Confucius als een nationaal symbool, of als we ons plechtig willen uitdrukken, ze houden hem voor een aardsch-nationaal Opperwezen, maar niet voor een hemelsche godheid, waarvan het heil hunner ziel afhangt.

Voor de Missie in China is het van groot belang, den nationaal vooruitstrevenden partijen duidelijk te maken, dat het Christendom geen remblok is voor een gezonde, nationale ontwikkeling ; dat het niet het verwijt verdient, een instelling te zijn, die in het Chineesche volk niet thuis hoort ; dat de Christenen als echte volwaardige Chineezen evenveel nationaal temperament en opofferend patriotisme kunnen bezitten als de overigen. Om de verdenking van gebrek aan nationaal bewustzijn te ontzenuwen, is het gevaar vooral voor de intellectueelen onder de Chineesche Christenen zeer groot, dat ze in het andere uiterste vervallen en meer dan gewenscht is, den nadruk leggen op hun Chineesche nationaliteit, en dat te veel in hun handel en wandel willen toonen. Daartegenover rust op de Missionarissen de plicht, er voor te waken, dat bij de Christenen niet het overdreven nationalisme ingang vindt, dat in de Natie

een soort van godheid ziet ; wat in Frankrijk als ,,Action française'' veroordeeld werd, mag zich niet herhalen onder de Katholieken van China. De missie moet dus naar beide zijden op haar hoede zijn.

In verband met de politieke ontwikkeling van China moet nog met een enkel woord gewag gemaakt worden van het Bolchewisme. Het behoeft niet bewezen te worden, dat de bolchewistische agitatie systematisch in het Oosten gepropageerd wordt. Het resultaat van die propaganda is voorloopig niet van dien aard, dat het Bolchewisme invloed krijgt op de groote massa van het Chineesche volk en het laat zich niet aanzien, dat de Bolchewisten in de naaste toekomst de macht in China in handen zullen krijgen. Maar toch beteekent het Bolchewisme een bedreiging voor de Christelijke Missie ; in de oogen van die agitatoren is de godsdienst niets meer dan een steunpilaar van de kapitalistische bourgeoisie, die zij haten met een doodelijken haat.

5. **Het volkenrechtelijk probleem.**

Toen de staten van Europa en Amerika in het midden van de vorige eeuw met het zwaard de gesloten poorten van China forceerden en de Chineesche Regeering dwongen handelsverdragen te onderteekenen, waarin de belangen der vreemdelingen eenzijdig werden gewaarborgd, werd ook tegelijkertijd de vrijheid der Missie vastgelegd volgens het volkenrecht. Van dat oogenblik af hebben de vertegenwoordigers der vreemde mogendheden nu eens met zachte, dan weer met harde middelen er in China voor gezorgd, dat de vreemde missionarissen, zoowel als de inlandsche Christenen van de zijde der autoriteiten de meest volledige bescherming genoten ; ongeregeldheden en aanvallen op het missiewerk werden zwaar gestraft. Sedert meer dan een kwart-eeuw strijden de Chineesche nationalisten met verbeten woede tegen deze verdragen, die hun alleen lasten oplegden en geen enkel voordeel brachten. Duitschland en Oostenrijk hebben bij het sluiten van den vrede na den wereldoorlog van hun rechten moeten afzien. Bij het handelsverdrag van 31 Mei 1924 stond Rusland vrijwillig zijn privilegiën af. Door de Regeering van Peking werd aan België met ingang van 27 Oct. 1926 het verdrag opgezegd. Voor de overige Mogendheden bv. Engeland, Frankrijk, de Vereenigde Staten, enz. zijn de oude verdragen blijven bestaan.

Om er een idee van te geven, hoe breed en hoog de ringmuur van het volkenrecht om het Missiewerk is opgetrokken, volgt hier de tekst van het Noordamerikaansch-Chineesch handelsverdrag van 8 October 1903. Artikel 14 luidt : (De contracteerende mogendheden erkennen) ,,dat de Christelijke godsdienst, zoowel de Protestantsche als de Katholieke, den mensch het goede leert en er hem toe brengt, zoo te handelen als hij zelf wenscht, dat men hem behandelt. Niemand die deze leer op vreedzame wijze belijdt en leert, mag om wille van dit geloof lastig gevallen of vervolgd worden. Niemand die in overeenstemming met deze grondstellingen het Christendom op vreedzame wijze leert of uitoefent, hij zij dan een onderdaan der Vereenigde Staten of een Chineesche Christen, mag daarom lastig gevallen of gestoord worden. Aan het toetreden van Chineezen tot eenige kerkelijke gemeenschap mag geen enkele beperking in den weg gesteld worden. Bekeerden en niet-bekeerden moeten zich op gelijke wijze als Chineesche burgers aan de Chineesche wet onderwerpen ; zij moeten aan de autoriteiten den verschuldigden eerbied bewijzen, onder elkaar in vrede en vriendschap leven ; het feit hunner bekeering zal hen niet bevrijden van de straf voor een misdaad, waaraan zij zich vroeger hebben schuldig gemaakt, of die zij na hun opname in de Kerk begaan hebben ; evenmin zijn zij vrijgesteld van betaling der wettige belastingen, die van alle Chineesche burgers geheven worden, behalve van die belastingen, die moeten dienen tot onderhoud van godsdienstige instituten, die met hun geloof in strijd zijn. De missionarissen mogen zich niet mengen in de jurisdictie, die door de Chineesche autoriteiten over Chineesche burgers wordt uitgeoefend ; toch mogen de inlandsche autoriteiten geen onderscheid maken tusschen bekeerden en niet-bekeerden, maar moeten de wetten zonder partijdigheid toepassen, zoodat beide groepen in vrede naast elkander kunnen leven. Missie-Vereenigingen der Vereenigde Staten kunnen ten behoeve der Missie in alle deelen des Rijks voor onbepaalden tijd met eigendomsrecht huizen en landerijen pachten en verpachten en kunnen gebouwen, die noodig zijn voor de bevordering van hun werk laten optrekken, indien de betreffende contracten tevoren door de plaatselijke autoriteiten in orde bevonden en afgestempeld zijn.''

Het zou ons te ver voeren, als we hier de genetische ontwikkeling der afzonderlijke eischen en de juridische interpretatie daarvan zouden willen geven. Voor ons hebben ze op het oogenblik alleen beteekenis als schakels van den harden ketting, die door de Westersche Mogendheden om het Chineesche Staatslichaam geslagen werd.

Omdat de missie-bepalingen voor de Chineezen een deel zijn van de door hen zoozeer gehate verdragen, zien de missionarissen zich met de overigen in den politieken maalstroom meegesleurd. De kille atmosfeer, die door deze verdragen geschapen wordt, heeft soms een bedenkelijke spanning tengevolge tusschen de missionarissen en de Chineesche Nationalisten. De geloofsverkondigers blijven zelfs hier en daar niet van vijandelijkheden verschoond. Natuurlijk moeten de missionarissen het 't hardst ontgelden als ze tot een nationaliteit behooren, wier oeconomische voorkeurpositie de Chineesche zenuwen het meeste prikkelt. Om zich van die belemmering hunner actie te ontdoen, hebben de Protestantsche-Angelsaksische zendelingen met groote meerderheid van stemmen het besluit genomen aan te dringen op de opheffing der missie-clausules. Een enquête door den Nationalen Christenraad in China in 't voorjaar van 1926 onder de leidende Protestantsche Chineezen gehouden over de noodzakelijkheid en de doelmatigheid der godsdienst-clausules in de verdragen leverde het volgende resultaat op: van de 255 ingekomen antwoorden spraken er zich 190 uit voor de afschaffing en 65 voor de handhaving der missie-paragrafen.

De katholieke missionarissen vreezen, dat de algeheele intrekking der missieclausules een ongunstigen invloed zou hebben op het missiewerk. Volgens onze meening is de tijd nog niet gekomen voor een volledige afschaffing van het protectoraat. De overeenkomst van den 4 Dec. 1926, tusschen den H. Stoel en Frankrijk gesloten, regelt opnieuw de liturgische eerbewijzen, verschuldigd aan den Regeeringsvertegenwoordiger, die belast is met de diplomatieke bescherming van den Katholieken godsdienst. Dit verdrag nu heeft ook in China het protectoraatsinstituut weer versterkt.

De Duitsche missionarissen hebben van de verdragen geen last, omdat zij er geheel en al buiten staan. Ook het nieuwe voorloopige Chineesch-Duitsche handelsverdrag van 20 Mei 1920, houdt op geen enkele wijze rekening met het missiewerk. Daardoor is de juridische positie der Missie zeer moeilijk geworden, want haar

godsdienstige werkzaamheid onder de Chineezen wordt door de grondwet van de Chineesche Republiek niet gegarandeerd en zooals wij zooeven geconstateerd hebben, ondervindt ze ook geen bescherming van de verdragen. Juridisch zijn de Duitsche missionarissen dus vogelvrij. Zij hangen enkel en alleen af van de persoonlijke welwillendheid der Chineesche autoriteiten. Op het oogenblik hebben de nationalistische kringen in China er nog belang bij te toonen, dat er voor de veiligheid van het missiewerk geen contractueele privilegiën noodig zijn. Over het algemeen luiden de berichten over den toestand der Duitsche missionarissen niet ongunstig; waar de krijgsbedrijven geen rechtstreeks storenden invloed uitoefenen, kunnen zij in rust en vrede hun werkzaamheid voortzetten. Het beschermende dak van het geschreven recht welft zich niet over hun hoofd; maar voor dit gemis worden zij eenigermate schadeloos gesteld doordat zij zich eenigszins mogen verheugen in de gunst der Chineesche nationalisten. Wat er echter eenmaal gebeuren zal, als de Missie-bepalingen uit alle Chineesche verdragen verdwenen zijn, is moeilijk te zeggen: de Chineesche sfinx geeft voorloopig geen antwoord.

Ik heb getracht de hoofdproblemen uit het missie-werk in het Hemelsche Rijk uiteen te zetten; daarvan tenminste een schets te ontwerpen. Ieder ziet de problemen op zijn eigen wijze; de missionaris ziet de zaken anders dan de man van het openbare leven, maar in één opzicht voelen wij ons allen een; wij mogen ons bij de diep ingrijpende, omvangrijke omwenteling in de Oostaziatische kultuurwereld niet gedragen als koel-onverschillige toeschouwers. Wij verlangen dat onze landgenooten, die als dragers van geestelijke goederen naar Oost-Azië gaan, daar als zoodanig geëerbiedigd worden en ongehinderd hun taak van vrede kunnen volbrengen. Het Chineesche volk wenschen wij toe, dat de tegenwoordige chaos niet het einde moge zijn van een oude kultuur, maar het beginpunt eener nieuwe schepping. Er moet nog een lange weg worden afgelegd, voor de zes scheppingsdagen voor het nieuwe China zijn doorstreden. Mogen dan de wildrazende elementen eindelijk aan de inwerking van den eeuwigen Geest gehoorzamen en moge dan aan het eind gezegd kunnen worden wat geschreven staat van den zesden Scheppingsdag: „En Hij zag, dat alles zeer goed was!"

DE OUDE CAPUCIJNEN-MISSIES IN GUYANA (VENEZUELA)

Sedert de helft van de 17de eeuw werkten de Capucijnen met groot succes onder de Indianen van Venezuela. Zij drongen van de kust uit naar het Zuiden en kwamen met hun missiestaties tot aan den Orinoko. Door Karaïben-Indianen, welke als een nomadisch volk de vlakten en wouden doorkruisten, verkregen de missionarissen de eerste berichten van het onbekende land. De Indianen vertelden van de tropische vruchtbaarheid in de vlakten, van hun uitgestrekte wouden, hun vischrijke wateren en van de stammen, die daar van de vischvangst leefden.

Sinds het jaar 1664 drongen verschillende missionarissen in deze onbekende streek door ; in 't jaar 1681 droeg de Gouverneur van Trinidad de missie over aan de Spaansche Capucijnen en de Koning van Spanje schonk er zijn goedkeuring aan. De Capucijnen begonnen aanstonds met vurigen ijver hun arbeid onder de grootste moeilijkheden ; het moordende klimaat rukte al te vroeg de missionarissen weg van hun werk; de Indianen toonden een tot nu toe onbekende woestheid; bij de geweldige afstanden was het onmogelijk de volstrekt noodzakelijke middelen aan te schaffen; zoo moest het begonnen werk weder ten gronde gaan, de nieuwe stichtingen vervielen en de Indianen keerden weder in hun bosschen terug.

In 't jaar 1723 droeg Koning Philips van Spanje de provincie Guyana in het Zuiden van den Orinoko als missie aan de Capucijnen van de Provincie van Catalonië over, en de missionarissen gingen aan 't werk met het besluit ,,te zegevieren of te sterven'', gelijk zij zeiden. Van den offergeest, welke de religieusen van dien tijd bezielden geeft getuigenis een feit, dat voorviel in een klooster in Granada. Daar kwam drie dagen voor de afreis van een schip naar Amerika een schrijven van den koning aan met de aanvrage van zes missionarissen. De stadhouder begaf zich naar het Capucijnenklooster om te vragen, of de missionarissen bereid waren. De gardiaan kondigde het verzoekschrift aan de klooster-communiteit aan en vroeg, wie bereid was aanstonds te vertrekken. Alle leden van het klooster boden zich, zonder een oogenblik te talmen, aan als missionaris.

Honderd jaren maakten van de wildernis van Guyana een der schoonste en vruchtbaarste provincies van Venezuela ; de Capucijnen bouwden bruggen en legden wegen aan, zij stichtten dorpen

en scholen en vormden een aantal christelijke gemeenten. Zij brachten practische werken tot stand; daarom droegen zij ook vooral zorg voor de stoffelijke welvaart van hun missie. De verre verwijdering van de haven Cumanà en La Guaira, de moeilijkheid en dikwijls ook de onmogelijkheid van de buitenwereld de tot het leven en tot hun werk volstrekt noodzakelijke middelen te verschaffen, bewoog hen alles te doen om voor zich te kunnen zorgen. Om dit doel te bereiken, zorgden zij eerst voor huisdieren. Reeds in 't jaar 1734 vinden wij op een plaats, die zij „La Divina Pastora, de hemelsche herderin" noemden, een goed ingerichte verblijfplaats voor veeteelt, waartoe zij de eerste dieren van verre hadden laten komen. Daar koloniseerden zij een gemeente van veehouders met hunne families, knechten en medehelpers, welke uit Indianen bestonden. Over het gansche werk was een meesterknecht gesteld; maar de missionaris stond aan 't hoofd van de gansche beweging. Een stipte dagorde regelde den arbeid; de klok riep hen tot de verschillende maaltijden, en tot rust en weder tot den arbeid. De hoofdmaaltijd der inboorlingen bestond uit het „Casave", een soort brood, klaar gemaakt uit den wortel der Yuca-plant. De missionarissen begonnen aanstonds met een overvloedige teling van dit gewas en de successen waren verrassend. Dan voerden zij de rijst in, die eveneens een flinke opbrengst aanbracht. Verder plantten zij de bananen, de mais en eindelijk het suikerriet; het laatste vooral bracht groote voordeelen aan, zoodat spoedig overal suikerplantages werden aangelegd.

In 't jaar 1755 bezocht de koninklijke beambte, Michael de Alvarado, de missies der Capucijnen en zijn bericht aan de regeering luidde: „De onvermoeidheid en het beleid der missionarissen heeft het onmogelijke mogelijk gemaakt; zij hebben eerst hun eigen nederzetting goed ingericht, een noodzakelijk vereischte om aan de zielzorg te kunnen werken. Zonder dit was hun missie mislukt, gelijk het vroeger het geval geweest is. Ik kan verzekeren, dat de schranderheid en het goede voorbeeld der missionarissen aan den hemel vele zielen heeft geschonken en den bodem vruchtbaar heeft gemaakt."

Het bestuur der goederen legden zij in de handen van een wereldlijk, vertrouwbaar man, die onder het toezicht van den missionaris

stond. De vruchten van den arbeid werden onder alle missionarissen verdeeld naar de behoeften van een ieder. De geheele kolonie moest ook als landbouwschool dienen voor de Indianen en daarom werden de inboorlingen in dit middelpunt geplaatst, opdat zij door eigen aanschouwing het voordeel van het vaste leven leerden kennen Het kloeke en zorgvuldige beheer dezer goederen stelde de missionarissen in staat om dikwijls met groote kosten van de kust te laten komen, wat zij niet zelf tot stand konden brengen, en zoo zien wij het ontstaan van een weg door de bosschen naar de havensteden, en een regelmatig vol gehouden verkeer, dat in dit onbekend land de voortbrengselen brengt der Europeesche cultuur. De Indianen konden zich, zonder door gewetenlooze handelslui uitgebuit en bedrogen te worden, de in hun missie noodwendige werktuigen, goederen, stoffen enz. aanschaffen.

De Indianen toonden zich over 't algemeen gewillig ; ja, zij erkenden de groote voordeelen van dit nieuwe leven.

Nadat een kolonie gevormd was, begonnen de missionarissen de in de oerbosschen verspreid levende Indianen te bezoeken. Zulk een onderneming werd degelijk voorbereid; vooral flinke Indianen, met energie en moed werden vooruit gezonden om wegen te zoeken, de mogelijkheid van een verder binnendringen in de wildernissen te verkennen en legerplaatsen voor te bereiden. De missionarissen voorzagen zich van levensmiddelen voor den duur van de reis en namen geschenken mede voor de Inlanders: messen, spiegeltjes, koralen, kleedingstukken, geneesmiddelen enz. Bij de eerste ontmoeting zocht de missionaris het vertrouwen te winnen der bevolking, opdat ze hem niet zou schuwen of hem vijandig zoude zijn. Na eenigen tijd keerde de missionaris terug. Hij had intusschentijd moeite gedaan om de mannen, die hem op zijn eerste missiereis vergezeld hadden, te winnen, welke hem nu als tolk van dienst konden zijn. Het was noodig met groote voorzichtigheid te handelen, de bezoeken dikwijls te herhalen, totdat de Indianen zich bereid verklaarden den missionaris in hun midden te dulden en aldaar een statie te vestigen. Dan droeg de missionaris de zorg van de reeds gevestigde statie aan een catechist over, terwijl hij zelf naar een nieuwen post vertrok. Hij begon daar opnieuw zijn werk, zooals hij bij het vestigen van andere staties gedaan had. De gouverneur der Provincie, Jose de Iguja Villa, schrijft in een brief : ,,De volksplantingen zijn

uitgevoerd met groote bekwaamheid, in vruchtbare, gelukkige en gezonde streken, gelegen aan de rivieren en voorzien van alles, wat voor het leven noodzakelijk is. De huizen liggen rondom de missiestatie, zijn ruim gebouwd en wel gelegen ; de kerken zijn arm, maar zeer netjes en zindelijk, evenals het huis van den missionaris".

De Indianen beplantten op eigen rekening hun akkers, verbouwden ,,Yuca" en andere nuttige planten voor hun eigen onderhoud. Om hen aan zelfstandigheid te gewennen, hadden de missionarissen marktdagen op touw gezet, waar de Inlanders konden koopen en verkoopen ; zij hadden een plant gevonden, door hen ,,curaguate" geheeten, en een andere ,,cuquisa", welke gelijk hennep zich liet verwerken en zeer sterke koorden en vlechtwerk leverde. De rivieren waren zeer vischrijk en met hulp van netten, welker bewerking de missionarissen hun leerden, werd veel visch gevangen ; bijzonder talrijk waren de schildpadden, die een smakelijk vleesch gaven. Al deze voortbrengselen brachten de Indianen op de markt, waar de gansche omgeving samenstroomde.

Om de inboorlingen aan een burgerlijke orde te gewennen, werden de beste en meest betrouwenswaardige mannen uitgezocht, en als ,,burgemeester" en raadsleden gekozen, die moesten waken over het openbare leven in het dorp ; zij moesten zorg dragen voor de werken, noodig in de gemeenten en alles nauwkeurig nagaan nl. herstelling van wegen, aanleg van kanalen en waterleiding, bruggen enz. Daardoor kwamen tot stand bloeiende stadjes en dorpen, welke hun hooge vlucht enkel en alleen aan de werkzaamheid der Capucijnen-missionarissen dankten. De statistiek van 1764 geeft aan vijftien kolonies met 6200 bewoners ; in 't jaar 1770 was het getal tot 22 gestegen en in 't jaar 1816 telde men er 29 met meer dan 21.000 inwoners.

De missionarissen waren echter niet gekomen op de eerste plaats om de Inlanders stoffelijk vooruit te helpen ; dat was vormen, maar geen opvoeden. Daarom moesten deze stoffelijke grondslagen dienen om verder het gebouw van den Christelijken godsdienst op te trekken. De missionarissen doopten op hun reizen de kleine kinderen, omdat bij gebrek aan verpleging de sterfte onder de kinderen zeer groot was ; de volwassenen moesten eerst een langen proeftijd

doormaken in de waarheden des Geloofs, goed onderricht zijn en uit eigen beweging om de genade van het H. Doopsel vragen ; geen enkele mocht tot het doopsel gedwongen of door ijdele beloften getrokken worden.

Eerst werd een dagorde door den missionaris en zijn talrijke aangestelden ingevoerd. Het morgengebed na het teeken van den ,,Engel des Heeren" werd gemeenschappelijk in de kapel gedaan ; onmiddellijk daarop volgde de H. Mis, welke de bewoners van het dorp bijwoonden naar gelang zij tijd hadden. Op Zondagen was het bezoek van de godsdienstoefening algemeene plicht ; na de H. Mis was er onderricht in den catechismus, op de Zondagen voor allen, in de week voor de kinderen en catechumenen. Des voormiddags was het school en kreeg de jeugd onderricht ; des namiddags werd er gearbeid in de werkplaatsen en in huis. Des avonds riep de klok het jonge volk weer in de kapel voor den catechismus; daarna werd er gezongen. Iederen Zaterdag werd lof gehouden en op Zondag was het plechtige dienst met gezang in hun eigen taal. De missionaris gaf zangles en leerde verschillende handwerken, hield huisbezoek, bezocht de zieken, vroeg hoe het ging op het land, met den arbeid, sprak over de kinderen enz. Het was een familieleven, opgebouwd op de grondslagen van de Christelijke liefde, een leven vol van heldhaftige offers voor den missionaris, maar verzoet door de kinderlijke aanhankelijkheid, welke de Christelijke Indianen hun Vader, den missionaris, betoonden.

De gevaarlijke vijand der Missie was en bleef de Indianen-stam der *Karaiben*, de schrik en de geesel der eilanden en van het Amerikaansche vasteland, door zijn ontembare wildheid, zijn bloeddorst en zijn vermetele dapperheid. Zij overvielen de vreedzame woonplaatsen der Christen-Indianen, vermoordden de mannen, voerden de vrouwen en kinderen als slaven weg. Het ergst werd deze plaag, toen in 't jaar 1761 *de Hollanders* aan de Karaiben wapenen schonken en hen zoo gebruikten tot vernietiging der Spaansche koloniën.

De missionarissen wisten de dorpen te maken tot vestingen om zich zoo voor het gevaar van overrompeling te behoeden en hun volk te beschermen.

Zoo was Guyana op den besten weg om langzaam, maar zeker tot een cultuurvolk op te groeien, toen de revolutie als een vernieti-

gende hagelstorm over die velden nederviel en alles vernietigde, wat door honderd jaren langen arbeid en vlijt was tot stand gekomen. Oerwouden kwamen er weer, waar vroeger bloeiende dorpen waren en de Christelijke Indianen vluchtten in de bosschen uit vrees voor de ,,wilde"-Blanken, hun overheerschers.

Van lieverlede dringt de erkenning door van hetgeen de Capucijn-missionarissen in dat verre land gedaan hebben. In 't jaar 1896 schreef een dagblad van Caracas : ,,Gaan wij onze geschiedenis na, doorbladeren wij het register van onze steden en wij zullen zien, dat het meerendeel van deze hun stichting terugvoert tot den opofferenden en edelmoedigen arbeid der Capucijnen; aan hun arbeid, aan hun voorbeeld, aan hun offers danken wij ons H. Geloof, dat onze trots en ons geluk uitmaakt".

P. JUCUNDUS, O. M. Cap.

EEN BELANGRIJK GESCHRIFT

Pascal M. d'Elia S.J. CATHOLIC NATIVE EPISCOPACY IN CHINA. 1300—1926. — Shanghai T'usenei Printing Press. Siccawei 1927.

Een vriendelijke onbekende, op de hoogte waarschijnlijk van onze belangstelling voor de inlandsche clergé van China, zond ons van uit Shanghai een interessant geschrift, verschenen naar aanleiding van de wijding der eerste inlandsche bisschoppen. Zooals de titel doet zien is het niet een propagandageschrift, maar een zeer belangwekkend overzicht van de vorming van den inlandschen clerus in China.

Na een artikel over ,,the open-door policy of the Church", verdeelt de schrijver zijn behandeling in twee perioden : 1300—1844 (een hoofdst. over het honderdjarig streven der Jesuieten naar een chineesche liturgie wekt reminiscenties aan den onzaligen riten-strijd) en 1844—1926. In dit hoofddeel van zijn geschrift licht de schrijver alle ontwikkelingsphasen en strubbelingen om den groei der eigen Chineesche geestelijkheid toe ; en al lezend krijgt men toch wel eenig inzicht in het verwonderlijke feit, dat een zoo voor de hand liggende zaak als ons de vorming van een inlandschen clerus toeschijnt, door de omstandigheden praktisch op den achtergrond werd geschoven.

Juist deze ontwikkeling doet echter het derde gedeelte over de eerste Chineesche bisschopwijdingen te Rome des te beter aanvoelen als ,,the crowning point of both the policy and the efforts of the Church".

Tal van statistieken, graphieken en eenige photo's verluchten het werk, en een uitvoerig register verhoogt de bruikbaarheid. Th. B.

HET MISSIEWERK OP DE WESTKUST VAN AFRIKA

Het Gezelschap der Afrikaansche Missiën

In tranen zaaiend,
In vreugde maaiend.

Het Gezelschap der Afrikaansche Missiën werd te Lyon gesticht in 1856, door Z. D. H. Mgr. Melchior de Marion-Brésillac [1]) (1813—1859). Afstammend uit een adellijke familie van Zuid-Frankrijk hoorde hij als jongeling reeds vroegtijdig de roepstem des Heeren, hem uitnoodigend tot het apostolaat in de verre heidenlanden. Na zijn priesterwijding zei hij vaarwel aan de schitterende toekomst, die hem toelachte als wereldgeestelijke, en, om aan zijn gevoelig hart zoowel als aan het hart van teederbeminde ouders de smart van het afscheid, als ook de laatste en hevigste tegenkanting die, naar hij vreesde, hem misschien in zijn voornemen zou hebben kunnen doen wankelen, te besparen, verliet hij in het midden van den nacht het ouderlijke slot, en begaf zich naar Parijs, om zich in het Seminarie der Vreemde Missiën voor te bereiden tot het doel zijner verheven roeping. Een jaar later, vertrok hij naar de missie van Britsch-Indië. Gedurende vijf jaren was hij daar werkzaam met een ijver en eene toewijding, die hem aller bewondering verwierven en hem in den jeugdigen leeftijd van 35 jaren deden benoemen tot Apostolisch Vikaris der uitgestrekte missie van Coïmbatore met den titel van bisschop van Prusa, i.p.i. (1846).

Maar het vurige hart van den jongen bisschop haakte naar nog meer zelfopoffering ; hij verlangde het ware geloof te gaan brengen aan de meest verlaten en minst beschaafde volken der wereld ;

---

[1]) Over het leven van Mgr. de Brésillac leze men het onlangs verschenen boek: Een pionier van het moderne Missie-apostolaat. De inlandsche geestelijkheid, door P. Dr. J. Mouren. Missiehuis Nieuw-Herlaer, St. Michiels-Gestel, franco f 0.85.

anderzijds werden aan zijn apostolischen arbeid in Indië ernstige, ja bijna onoverkomelijke hinderpalen in den weg gelegd. Mgr. de Brésillac zag daarin een aanwijzing der goddelijke Voorzienigheid; hij vroeg, en verkreeg na herhaalde pogingen (1855) van den Paus het verlof zijn ontslag te nemen om zich voortaan te wijden aan het werk dat hem zoozeer ten harte lag.

Uit goede bron had hij vernomen dat de arme negers van West-Afrika verzonken lagen in den erbarmelijksten toestand van ellende en barbaarschheid. De Westkust van Afrika toch was de plaats waar sedert eeuwen de slavenjagers hun menschelijke koopwaar gingen opdoen om ze van daar naar Amerika te vervoeren ; daar heerschten onmenschelijke negerkoningen die niet alleen hun vijanden maar zelfs hun onderdanen met honderden, ja met duizendtallen slachtofferden aan de afgoden, bij gelegenheid der barbaarsche feesten, die bij elke troonsverwisseling plaats vonden. Het was den vurigen missionaris als hoorde hij den Engel van Afrika hem toeroepen, zooals vroeger de Engel van Macedonië tot Paulus : „Transiens adjuva nos ! Trek over de zee en kom ons te hulp.” Onder deze woeste streken was er eene die zich boven alle andere onderscheidde door een nog hoogeren graad van barbaarschheid en onbeschaafdheid, nl. het koninkrijk Dahomey. Dit was wel geschikt om het hart van den apostel te bekoren ; onmiddelijk kiest hij het uit als zijn deel. Hij heeft twee of drie ijverige priesters voor zijn doel weten te winnen en met hen wil hij zich onmiddelijk inschepen, hopend dat zijn edel voorbeeld navolgers zal vinden. Rome echter toomt den ongeduldigen ijver van den apostel in, en ten einde het missiewerk ook voor de toekomst te verzekeren, schrijft hem de Kardinaal Prefect der Propaganda eerst een gezelschap van priesters te stichten, die zijn werk zullen voortzetten en bestendigen. Gehoorzamend aan de stem van Petrus als aan de stemme Gods begint de ijverige missionaris zijn Afrikaansche kruistocht. Hij doorreist Frankrijk in alle richtingen, aankloppend bij de rijken, preekend in steden en dorpen, voorlezingen houdend in de groote seminariën, om hulpmiddelen en missionarissen aan te werven voor zijn groote onderneming.

Als hij zijn plannen ontwikkelt, halen velen met een glimlach de schouders op; anderen stellen zich tevreden, het denkbeeld te bewonderen, maar slechts weinigen zijn bereid, een werkelijken steun te

geven aan eene onderneming, die zij tot een gewisse mislukking veroordeeld achten. Niettegenstaande al deze moeilijkheden lukt het Mgr. de Brésillac toch, een kleine som te verzamelen om de eerste onkosten eener stichting te bestrijden ; eenige jeugdige priesters en seminaristen hebben zich bij hem aangesloten, en onder hen de jonge abbé Planque die het werk van den stichter na diens dood zal doen voortleven en gedurende vijftig jaren zal besturen.

Met de bescheiden geldsom, die het hem mocht gelukken op zijn tochten te verzamelen, koopt de bisschop een klein woonhuis te Lyon, en den 8en December 1856 doet hij met zijn eerste medewerkers zijn opdracht en die der Vereeniging aan de Onbevlekte Maagd in de beroemde bedevaartskerk van O.L.V. van Fourvière te Lyon.

De toekomst scheen verzekerd, en nu Mgr. de Brésillac de taak had volbracht hem door Rome opgelegd, verlangde hij naar niets meer dan zoo spoedig mogelijk te vertrekken naar de verre gewesten, die op zijn apostolisch hart zulke sterke aantrekkingskracht uitoefenden. Nogmaals echter werd zijn geduld op de proef gesteld.

De Propaganda, ingelicht over de barbaarschheid van het land waarheen de vurige missionaris zich wenschte te begeven, en vreezende, dat hij met zijne medewerkers onmiddelijk door de inboorlingen zou vermoord worden, stelde haar toestemming uit tot betere tijden.

In afwachting, en ten einde een nederzetting van katholieke missionarissen in de korte nabijheid van „het land van belofte" mogelijk te maken, schiep Pius IX de nieuwe missie van Sierra-Leone, en verhief deze tot een Apostolisch Vicariaat, dat hij Mgr. de Brésillac aanbood. Deze aanvaardde dit voorstel met geestdrift en bespoedde zoo veel mogelijk het vertrek der eerste missionarissen.

Den 4en November 1858 scheepten twee priesters en een broeder zich te Marseille in voor de nieuwe missie. Diep ontroerd nam de stichter afscheid van de eersten zijner kinderen, hun van harte een „tot spoedig wederziens" toeroepende. Inderdaad, na de laatste schikkingen getroffen te hebben, om de toekomst van zijn werk te verzekeren, vertrekt ook hij met een priester en een leekebroeder, den 11en Maart 1859. Na een veelbewogen en onstuimigen overtocht komen zij den 14en Mei in zicht van Freetown, hoofdstad der kolonie van Sierra-Leone. Een droevige beproeving wacht hen daar.

Het klimaat van Sierra-Leone, in gewone tijden reeds zeer onge-

zond is nu doodend. Een vreeselijke epidemie van pokken en gele koorts heerscht in de stad en sleept ten grave een groot gedeelte der inwoners en nagenoeg de geheele blanke bevolking. De bevelhebber van het schip wil niemand toestaan aan wal te gaan, maar Mgr. de Brésillac is niet tegen te houden. ,,Ik ben hier in mijn bisdom, zegt hij ; het zijn mijne kinderen, die hier lijden en sterven ; hoe zou ik het van mij kunnen verkrijgen, hun lot niet te deelen ?"

Zonder vrees, met opoffering van zijn leven, begeeft hij zich naar de nederige woning zijner eerste missionarissen, om hen en de geteisterde bevolking in de beproeving bij te staan. De vreugde van het wederzien is, helaas, van korten duur. Den 2en Juni sterft de eerste missionaris, Pater Riocreux, na drie dagen in het graf gevolgd door Pater Bresson. Een leekebroeder, door de ziekte uitgeput, moet in allerijl worden ingescheept op een vertrekkend schip om zoo mogelijk nog zijn leven te redden.

Het hart van den bisschop is gebroken. ,,Gods raadbesluiten zijn ondoorgrondbaar, schrijft hij in zijn dagboek, ik onderwerp mij aan Gods heiligen wil, dien ik aanbid zonder hem te begrijpen". Eenige dagen later leidt hij ten grave Broeder Gratianus, zijn reisgezel, terwijl zijn laatste priester, P. Reymond, door de gele koorts aangetast, gevaarlijk ziek ligt.

Verbrijzeld door het leed, afgemat door de rustelooze dagen en nachten, aan het ziekbed van zijn kinderen en van vele leden der europeesche nederzetting doorgebracht, valt eindelijk ook de bisschop. Op het ziekbed, naast P. Reymond uitgestrekt, versterken de stervende missionarissen zich onderling door de laatste H.H. Sacramenten, en sterven, de een den 25en, de andere den 26en Juni 1859. Er bleef zelfs geen priester over om de laatste gebeden der Kerk op hun graf uit te storten ; een protestantsch zendeling bewees hun de laatste eer.

II.

Het offer is volbracht, het werk van den jeugdigen missionaris vernietigd. In Frankrijk blijven slechts twee jonge priesters en zes studenten over, en deze kleine kudde, die bovendien nog te kampen heeft met armoede en tegenspoed, schijnt niet in staat, om de grootsche onderneming van den ontslapen stichter voort te zetten. Maar de abbé Planque, die aan het hoofd staat, is een man van geloof en

wilskracht. Hij geeft den moed niet op en weet integendeel zijn kleine geestelijke familie te bezielen met een onversaagde energie en een onbeperkt vertrouwen op Gods bijstand.

Hij begeeft zich naar Rome, legt den Heiligen Vader den toestand bloot en verklaart zich bereid, met zijn gezellen het onderbroken werk te hervatten. ,,God zij gezegend'', roept Pius IX uit; hij bevestigt den edelmoedigen priester in zijn heldhaftig voornemen en zendt aan de medeleden der Vereeniging zijn besten zegen en zijn vaderlijke aanmoediging. De toestanden in het barbaarsche koninkrijk Dahomey schenen ook een wijziging ten goede te ondergaan; de H. Stoel achtte het nu mogelijk, den missionarissen toe te staan een poging te wagen om door te dringen in deze onherbergzame streken. Den 28en Augustus 1860 richtte Pius IX het Apostolisch Vicariaat van Dahomey op, dat hij aan het Gezelschap der Afrikaansche Missiën toevertrouwde. Enkele maanden later vertrokken drie missionarissen naar dit nieuwe arbeidsveld. Gedurende een oponthoud te Sierra-Leone zegenden zij de grafsteden van Mgr. de Brésillac en zijne gezellen, maar de noodlottige landstreek die reeds zooveel offers had geëischt, zou ook nu nog een offer vragen. Een der missionarissen werd aangetast door de moeraskoorts, en een nieuw graf werd gedolven naast de grafsteden der eerste martelaren van dit moordend klimaat.

Vele moeilijkheden en beproevingen wachtten de andere missionarissen bij hunne ontscheping in Dahomey. Daar ook was het klimaat moordend; het is niet ten onrechte, dat de Engelschen de Westkust van Afrika genoemd hadden: the white man's grave — het graf van den blanke. Menig jong leven zou nog ten offer vallen aan de moordende uitwasemingen, die van den lagen moerassigen bodem opstijgen, aan de koortsen, die door zwermen muskieten worden overgebracht, aan de dysenterie, die verzwakt en doodt, vóórdat de vorderingen der gezondheidsleer, betere kennis van luchtstreek en klimaat, beter ingerichte woningen en voedseltoestanden deze bezwaren zouden hebben opgeruimd, en het leven in deze landstreken zooniet aangenaam, dan toch ten minste dragelijk zouden hebben gemaakt. Was het leven der missionarissen in deze landen vroeger van korten duur, thans is daarin een groote verandering gekomen, en talrijk zijn de missionarissen die na een verblijf van 10, 15, ja 20 jaren in deze streken, nog de beste gezondheid genieten.

De zeden van het Dahomeysche volk waren barbaarsch boven alle beschrijving. Menschelijke slachtoffers werden bij honderden op de altaren der afgoden (fetischen) of op de graven der overleden koningen ter dood gebracht. Kort vóór de aankomst der missionarissen hadden bij een feestelijke gelegenheid ruim drie duizend menschen op deze wijze een wreeden dood gevonden ; eenigen tijd daarna werden de missionarissen door den koning uitgenoodigd en gedwongen een dergelijke plechtigheid bij te wonen. De macht van den koning was onbeperkt ; hij was heer en meester over de goederen, leven en dood zijner onderdanen. Met duizenden had hij ze verkocht aan slavenjagers, en ook nadat de Europeesche mogendheden den slavenhandel op zee hadden uitgeroeid, bleef nochtans het grootste gedeelte der bevolking in het land zelve in dienstbaarheid geknecht. Ook daarin heeft de kolonisatie der Westkust van Afrika door de groote mogendheden, de invloed van het Evangelie en der beschaving een algeheele verandering aangebracht. De macht der Afrikaansche tyrannen is gebroken, de barbaarsche gewoonten zijn uitgeroeid, de slavernij afgeschaft. Maar toen de eerste missionarissen hun heilzamen arbeid begonnen, hadden zij te kampen met deze talrijke, bijna onoverkomelijke moeilijkheden. Een leven vol gevaren, vol ontberingen werd hun deel. Door den koning met achterdocht ontvangen, gehuisvest in een oud verlaten handelshuis eener vroegere Portugeesche nederzetting, met streng verbod zich buiten hun residentie te bewegen, meermalen in gevangenschap geworpen, zich voedend met het grove, bijna onverteerbare voedsel der inboorlingen, wachtten de missionarissen met geduld en onwrikbaar vertrouwen het uur af, waarop het de Goddelijke Voorzienigheid zou behagen, de hinderpalen weg te nemen, die de voortplanting van het ware geloof in den weg stonden.

III.

God stelde niet teleur de hoop dergenen, die met zoo'n onwrikbaar vertrouwen het uur zijner genade afwachtten. Onder den invloed der Europeesche kolonisatie, die weldra een aanvang nam, konden de missies zich geleidelijk ontwikkelen en in volle vrijheid haar weldadigen invloed doen gevoelen. Van Dahomey uit verspreidden de missionarissen zich over een groot gedeelte der Afrikaansche

Westkust. Het gebied aan de Lyonsche Missievereeniging toevertrouwd omvat nu de Apostolische Vicariaten der Ivoorkust (Zuidelijk gedeelte, Goudkust, Beneden-Volta, Togo, Dahomey, Lagos en Westelijk Nigeria; de Apostolische Prefecturen van Liberia, Korhogo (Noordelijk gedeelte der Ivoorkust) en Oostelijk Nigeria, tot aan de oevers van het groote Midden-Afrikaansch meer Tsad. Bovendien heeft de Vereeniging bloeiende missies in Egypte (Nijl-Delta), met de groote steden Cairo, Alexandrië, Tantah, Zagazig, en bisschoppelijken zetel te Heliopolis; op het eiland Samos (Klein Azië), en negerparochies in verschillende gedeelten der Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

In dit onmetelijk arbeidsveld dat (alleen in West-Afrika) een oppervlakte heeft van ruim 38 maal ons kleine Nederland, zijn werkzaam acht bisschoppen en ongeveer driehonderd priesters. In de voornaamste missiestaties hebben ook de religieuzen der Congregatie van O.L.V. der Apostelen, de Zusters-congregatie der Afrikaansche Missiën, opgericht door den Z.Eerw. Pater Planque, nederzettingen gesticht en zijn met bewonderenswaardigen ijver de priester-missionarissen behulpzaam in het werk van de evangelisatie der vrouwen.

Bij alle missiestaties waar missionarissen gevestigd zijn (residenties) behooren, in min of meer groot getal, buitenposten, bestuurd door inlandsche katechisten en regelmatig door de missionarissen bezocht. In al deze staties, zoowel residenties als buitenposten, bevinden zich kerk en school; aan elke residentie is verbonden een apotheek met verbandplaats; in vele plaatsen bestaan ambacht- en landbouwscholen.

De vruchten reeds afgeworpen door het missiewerk zijn prachtig en troostvol; maar wanneer men een blik werpt op de onmetelijke uitgestrektheid van dit gedeelte van den akker des Heeren en het klein getal dergenen, die er in arbeiden, moet men wel met den Goddelijken Meester herhalen: „Messis quidem multa, operarii autem pauci — de oogst is overvloedig, maar weinig zijn de arbeiders!"

Het was dan ook steeds de groote zorg der Vereeniging de toekomst van haar werk te verzekeren en het getal der missionarissen te vergrooten. Met dit doel werden in Europa verschillende huizen gesticht voor de opvoeding en apostolische vorming der jongelingen, die de roepstem des Heeren in hun binnenste hebben gehoord en zich voorbestemmen voor het missiewerk in Afrika.

De Sociëteit der Afrikaansche Missiën is nu verdeeld in vier zelfstandige provincies, waarvan twee in Frankrijk (Lyon en Elzas-Lotharingen) een in Ierland en een in Nederland. De missiehuizen in Nederland zijn : Huize Nieuw-Herlaer, te St. Michiels-Gestel en College O. L. V. van Lourdes te Cadier-en-Keer bij Maastricht, beide voor de gymnasiale studies, het Groot-Seminarie te Bemelen bij Maastricht en het Noviciaat voor missiebroeders te Blitterswijk bij Venray. De Sociëteit bestaat uit seculiere priesters ; haar leden leggen geen kloostergeloften af, maar verbinden zich door een eed aan de Propaganda, altijd in de Sociëteit te blijven en op bevel der Oversten onverwijld naar de missie te vertrekken en aldaar, zoo lang het den Oversten believen zal, naar best vermogen te arbeiden aan het heil der zielen. Zij behouden de vrije beschikking over hun persoonlijke bezittingen en genieten bovendien een kleine maandelijksche toelage. De Sociëteit neemt de verplichting op zich, voor het onderhoud harer leden te zorgen, ook in geval van ziekte en hoogen ouderdom.

De katholieke bevolking der missies aan de Sociëteit toevertrouwd bedraagt 211.600 zielen, verdeeld als volgt : Delta der Nijl, 25.000, Liberia, 3.500, Ivoorkust, 19.000, Korhogo, 1.100, Goudkust, 51.000, Beneden-Volta, 20.000, Togo, 31.000, Dahomey, 22.000, Lagos, 21.000, West-Nigeria, 16.500, Oost-Nigeria, 1.500. De Nederlandsche provincie heeft als bijzonder missiegebied de Vicariaten Goudkust en Beneden-Volta, de schoonste van alle.

Aan het slot van dit artikel zij het ons geoorloofd, onzen lezers te vragen om een hartelijk gebed, dat God de werkzaamheden der missionarissen moge zegenen, dat weldra het licht van het ware geloof moge schitteren voor de oogen der millioenen ongelukkige heidenen op Afrika's Westkust, dat ook daar Gods Rijk moge komen.

Dr. J. M.

Adveniat regnum tuum.

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES

SUMATRA

Na Borneo, is *Sumatra* het grootste van Nederland's overzeesche gewesten (13 × Nederland), en onder economisch opzicht is het — na Java — het belangrijkste eiland van heel onzen Archipel. Weliswaar zijn ook hier nog vele tropische oerwouden, wilde steppen en ontzaglijke meren, maar meer dan elders is het groot-kapitaal, Sumatra's *rijken bodem* kennend, doende om door ontginning en aanleg van verkeers- en spoorwegen dit ,,land der toekomst'' te exploiteeren voor den uitvoer van allerlei producten, als rubber, goud, petroleum, koffie, thee en tabak. Door dit laatste artikel is Deli het meest winstgevend terrein onzer koloniën. [1])

Het *totaal aantal* **bewoners** bedraagt thans 'n kleine 6½ millioen; in vergelijking met ons land 'n tekort dus van ruim 80.000.000. Het rassen vraagstuk is uiterst moeilijk en de kennis hiervan is bij de ethnologen nog zeer beperkt. De bevolking schijnt meest te bestaan uit proto- en deutero-Maleiers. De ± 700.000 *Bataks en Niassers* behooren tot de *proto-Maleiers*, terwijl de overige vijf millioen voor 'n goed deel *deutero-Maleiers* zijn. *De Atjehers*, ongeveer 600.000 in getal, verdienen als Maleisch ras 'n afzonderlijke vermelding. [2]) Verder wonen er alsnog 'n 250.000 Chineezen, (die komen aanvullen, wat aan den werklust der inlanders ontbreekt), ruim 10.000 Europeanen, ± 4000 Arabieren en 17.000 andere Oosterlingen, meerendeels handelaars of koelies uit Engelsch-Indië en Java. [3])

Onder **godsdienstig** opzicht is de bevolking *Mahomedaansch*, of staat althans onder Mahomedaanschen invloed. De weg, dien de Islampropaganda eertijds nam, is dezelfde als die van den handel. Voor-Indische kooplui importeerden hun Mahomedaanschen godsdienst via Malakka te Palembang op Sumatra. Vandaar verspreidde hij zich over een deel van het eiland, vervolgens over Java en de Molukken. Steeds is van Sumatra 'n krachtige Islampropaganda uitgegaan, en nog immer doet hij daar z'n sterksten invloed gelden. [4]) De Batak-stammen zijn, op 'n enkele uitzondering na, van Is-

---

[1]) Het Missiewerk I, blz. 254; De Kapucijnen en de Missie, door p. Aurelius O. M. C., blz. 108. (N.B. Dit werk is verkrijgbaar bij de Capucijnen te Langeweg).

[2]) Zie prof. J. P. Kleiweg de Zwaan, Rassen van den Indischen Archipel, blz. 147—148; B. Alkema en T. J. Bezemer, Volkenkunde van Nederlandsch-Indië, blz. 14—16 en 36 v.v.

[3]) Aurelius, a. w., blz. 110; J. v. d. Wey, Insulinde en zijn bewoners, II, blz.57.

[4]) Aurelius, a. w., blz. 110; Alkema en Bezemer, a. w., blz. 239 en 241.

lamietische smetten vrij. 't Zijn *heidenen*, die — gelijk de Dajaks — bij hun religieuse opvattingen en uitingen geheel beheerscht worden door angstwekkende kwade-geesten-vrees, welke hen onzeker, somber en neerslachtig maakt en hun alle levensvreugd ontneemt. [1]) Deze Bataks zijn tot nu toe vrijwel de eenige inlanders, bij wie het Christendom gereeden ingang vond. Helaas zijn deze christenen protestant, wijl deze terreinen volgens het fameuze art. 177 der Indische Staatsregeling voor de katholieken gesloten zijn.

De eerste missie-arbeid op Sumatra valt waarschijnlijk kort na de inname van Malakka door Alfonso d'Albuquerque (1511). Nog in 't zelfde jaar toch knoopte de koning van Kampar op Sumatra vriendschappelijke betrekkingen aan met den Portugeeschen koning. [2]) Tusschen 1511 en 1523 werden nu veel Portugeesche handelsfactorijen opgericht. [3]) Door de missionarissen werd *Atjeh*, welks hoofdstad Kota-Radja bij de aankomst der Portugeezen een der voornaamste van heel Zuid- en Oost-Azië was, [4]) voor 'n goed deel voor 't katholicisme gewonnen en de Batakkers zouden hebben gezworen nimmer het Mahomedanisme te omhelzen. Bloedige vervolgingen getuigen van strijd en lijden. In de jaren 1565 en 1638 vielen tientallen martelaren, van wie twee Carmelieten, p. Dionysius en br. Redemptus in 1900 door Leo XIII werden zalig verklaard. [5])

Toen de Oost-Indische Compagnie voorgoed 'n eind aan Portugal's heerschappij gemaakt had, verdween het katholiek geloof allengs geheel en al. De missionarissen, die ruim twee eeuwen later weer op Sumatra terugkeeren mochten, konden geen spoor van vroegere prediking ontdekken. Positief werk werd door de O. I. C. niet verricht. In Padang is er weliswaar 'n predikantsplaats geweest, maar deze was uiterst zelden bezet en werd vanuit Batavia bediend. [6])

'n Nieuwe periode begint in 1808, toen de prefectuur Batavia werd opgericht. Echter kwam eerst in 1838 de eerste Nederlandsche priester te *Padang* aan. Intusschen hadden in 1832 twee priesters van het Parijsche Seminarie, die in Achter-Indië werkten, te Padang en Nias gepredikt, maar waren — naar 't luidt — kort daarop vergiftigd. Twee anderen kwamen twee jaar later, werkten te Padang en Riouw, maar verlieten het eiland reeds spoedig, wijl blijkbaar de Nederlandsche Staat liever geen Franschen zag in zijn gebied. [7]) 'n Tweede Nederlandsche statie verrees, op verzoek van 'n

[1]) Vergel. de rede v. p. Patricius O. M. C. op de Macta (verslag „De Tijd", 9 November, 1927).

[2]) Dr. P. Ad. Jann O. M. C., Die Kath. Missionen in Indien, China und Japan, blz. 66.

[3]) Dr. Jann, a. w., blz. 291.

[4]) Dr. Jann, a. w., blz. 120.

[5]) J. Kleijntjens S. J., overdruk uit de encyclopedie van N. O. I., supplement, blz. 8; p. Aurelius, w. a., blz. 111—112; v. d. Velden, De R. K. Missie in N. O. I., blz. 9.

[6]) J. W. Gunning, Hedendaagsche zending in onze Oost, blz. 64.

[7]) v. d. Velden, a. w., blz. 60—66; Kleijntjens, a. w. blz. 8.

katholieken Chinees, in 1853 te *Soengei-Selan* op Banka. Dit was de eerste missiepost in heel Indië onder 'n niet-Europeesche bevolking. Volgens van der Velden, waren hier in 1854 176 katholieke Chineezen en 235 katholieke Europeanen. [1]) In 1885 waren er 340 katholieken. [2]) Wijl het missiewerk echter geen voldoende hoop voor de toekomst bleef opleveren en elders zoo'n grooten priesternood heerschte, werd Banka in 1898 als vaste statie opgeheven. [3])

Sinds 1859 was de prediking in onze Oost door den H. Stoel opgedragen aan *de Jezuïeten*, die echter eerst in 1871 hun arbeid op Sumatra konden beginnen. Twee jaar na hun aankomst werd het vroeger zoo beroemde handelscentrum *Kota-Radja* hoofdstatie der „soldaten-posten". Van hieruit werden de kolonialen in de bijposten bezocht. Drie-en-dertig jaren (1874—1907) werkte pastoor H. Verbraak S.J. op dit oorlogsterrein. Zijn rustelooze ijver, heldhaftige zelfverloochening en naastenliefde voor die „lui van gering allooi", gelijk hij zelf ze noemde, won in 25 jaar tijd 2000 mannen voor ons H. Geloof. Daarenboven heeft hij duizenden in hun stervensuur bijgestaan. [4])

Middelerwijl hadden ook *Medan* (1879) [5]) en *Tandjong Sakti* (1888) [6]) hun eigen staties gekregen. Daarbij breidde zich de arbeid te Padang sterk uit. Hier waren sinds 1885 de *Zusters van Tilburg* werkzaam; reeds dat jaar hadden ze 'n lagere en fröbelschool geopend, met — na enkele maanden — nog 'n bijschooltje; zij begonnen — trots alle tegenwerking der loge, vol vertrouwen op Gods zegen — in 1900 met 'n primitief meisjesweeshuis, dat in 1913 'n eigen bouw kreeg. [7])

De aanhoudende groei, die zich openbaarde over geheel Indië, maakte nieuwe verdeeling noodzakelijk. Bij decreet van 30 Juni 1911 werd door de Congregatie de Propaganda Fide Sumatra van Batavia afgescheiden en als **afzonderlijke prefectuur** aan de Nederlandsche *Capucijnen* toevertrouwd. Juni 1912 kwamen de eerste vijf paters, reeds beproefde Borneo-missionarissen, te Padang aan, weldra door nog vijf anderen en één broeder gevolgd. Mgr. Liberatus Cluts was de eerste apostolische prefect. Toentertijd telde Sumatra 4200 katholieken, over vier vaste missiestaties verspreid. Deze staties werden nu aanstonds elk door twee priesters bezet. Begrijpelijkerwijze hadden de nieuwe missionarissen vooralsnog de handen vol werk met de zorg voor de godsdienstige belangen der verspreid-wonende Europeanen en vonden daarom weinig gelegenheid voor intensieve actie onder inlanders en oosterlingen. Trots vele moeilijkheden — vooral vanwege den oorlog — zond de Nederlandsche provincie nog eenige versche krachten uit, zoodat in

[1]) a. w. blz. 153.
[2]) Zie o.a. Kleijntjens, a. w. blz. 8.
[3]) Zie voor Soengei-Selan: Gedenkboek v. d. 12½ jarigen missiearbeid der O. M. C. in N. O. I., blz. 94—96.
[4]) Xaveriana, no. 45; Pater Verbeek, S. J., blz. 9 en 17; Gedenkboek, blz. 84—89.
[5]) Zie Gedenkboek, blz. 90—91.
[6]) Zie Gedenkboek, blz. 93—94.
[7]) Zie Gedenkboek, blz. 80—84.

1919 op Sumatra 14 priesters en 3 broeders, der Capucijnen-orde werkzaam waren. Te Padang werd 'n jongensweeshuis en 'n opleidingsschool voor onderwijzeressen geopend en hier, alsook in Medan, Tandjong-Sakti en Sambong (op Banka) verrezen verschillende kleinere schooltjes. [1])

Toen zich na den oorlog bij de Chineezen 'n sterke drang naar ontwikkeling ging openbaren en de regeering onmogelijk zooveel Holl.-Chin. scholen oprichten kon, als noodig waren, trachtten de missie — wetend dat de school *het* middel tot geloofsuitbreiding is — aan dit verlangen naar onderwijs tegemoet te komen. In 1923 belastten zich de *Fraters van Tilburg* met de opleiding der jongens van Padang en *de Zusters van Dongen* met de opleiding der meisjes van Medan. Hoe zich de missie van Sumatra ontwikkelde vóór de drievoudige verdeeling, moge eenigszins blijken uit onderstaand statistiekje: [2])

	1912	1916	1918	1919	1921	1922	1923
Priesters	10	15	12	14	14	15	15
Broeders	1	3	3	3	4	6	15
Zusters	15—20	26	± 40	43	43	49	53
Scholen	3	7	7	8	15	16	18
met leerlingen..		447	± 450	485	930	1137	? [3])
Weeshuizen	1	1	2	2	2	3	3
met kinderen ..	25	59	—	88	—	—	± 100
Hoofdstaties	4	5	5	5	6	8	9
Katholieken	4200	4797	4868	5740	6616	6819 [4])	7020 [5])

Bij decreet van de Propaganda Fide werd 15 December **1923** Sumatra kerkelijk aldus **verdeeld**: [6])

1. De apost. prefectuur *Padang*, welke Atjeh en heel Noord-Sumatra en de eilanden aan de Westkust (Nias e.a.) omvat. Deze pref. bleef toevertrouwd aan de *Capucijnen*, onder leiding van hun Ap. Pref. Mgr. Mathias Brans, de opvolger van Mgr. L. Cluts, die in 1921 overleden was. Aantal inwoners ± 4½ millioen.

2. De apost. prefectuur *Benkoelen* omvat het overige, Zuidelijke deel van het eiland en wordt bewerkt door de *Priesters van het H. Hart*. De post van Apostolisch Prefect is op het oogenblik niet bezet; als missieoverste is onlangs aangesteld pater J. J. v. d. Sangen. Aantal inwoners bijna 1½ millioen.

[1]) p. Tarcisius, Het Missiewerk I, blz. 258—260; Kleijntjens, a. w., blz. 8—9.

[2]) Zie voor deze statistiek: Zeitschr. f. Miss. w., blz. 315; Gedenkboek, blz. 80—84; Kleijntjens, a. w., blz. 8—9; Arens' Handb. der Kath. Missionen, blz. 164; Pius-Almanak 1919, blz. 599—600; Kol. Missiet. VI, 370—371, VII, 205—207 en Feestn. blz. 41.

[3]) Volgens het Kol. Missiet. VII, blz. 207 waren er toen 3286 leerlingen (? ?)

[4]) Van hen waren 4558 inlanders.

[5]) Van hen 4720 inlanders.

[6]) Vergelijk hierbij het missiekaartje van J. Kleijntjens S. J., afl. Het Missiewerk November 1927. Zie verder Kolon. Missietijdschr. VII, 48—49, 190—192 en 205.

3. De ap. prefectuur *Banka en Biliton*. Hiertoe behooren de eilanden Banka en Biliton en de Riouw-archipel aan Sumatra's Oostkust. Dit terrein werd aan *de Congregatie der H.H. Harten van Jezus en Maria* (*Picpus*) toegewezen. Ap. Pref. is Mgr. Th. Herckenrath. Aantal inwoners ± 450.000. [1])

Sinds deze nieuwe phase heeft de missie op Sumatra zich gestadig ontwikkeld. De Capucijnen trokken zich, zoodra 't goedschiks ging, uit de twee nieuwe prefecturen terug om zich geheel aan hun eigen gebied **Padang** te wijden. In 1925 kregen zij nog nieuwe hulptroepen in de Zusters *Franciscanessen van Bennebroek* en *Breda* (*St. Elis. Gesticht*). De eersten begonnen met het onderwijs te Sawah-Loento, de laatsten konden te Medan een katholiek Gasthuis gaan oprichten. [2]) Einde 1926 waren in *deze* prefectuur 17 Capucijnen-paters, 17 broeders, 64 zusters, 30 leeken-onderwijzers en catechisten, 22 scholen met 2264 leerlingen. 5920 katholieken en 1033 katechumenen. [3]) Een tweetal jongens worden voor priester opgeleid. Als treurige bijzonderheid dient vermeld de aardbeving te Padang in den zomer van 1926, waardoor ook de missie zware, materieele schade leed. [4])

Begin 1926 telden **Banka** en **Biliton** met de **Riouw-eilanden** ± 600 katholieken. De nieuwe missionarissen hebben aanstonds volle aandacht geschonken aan het onderwijs. Hierbij worden zij sinds eind 1925 bijgestaan door de *Arme Zusters der Goddelijke Voorzienigheid*, die te Sambong 'n school overnamen en 'n nieuwe oprichtten. Ook te Muntok namen ze de leiding van 'n school en openden daar 'n meisjespensionaat. Er zijn drie of vier staties. De missie-arbeid is tot nu toe hoofdzakelijk werk onder de Chineezen. [5])

Volgens de laatste opgave telde deze prefectuur in 1927 : 7 priesters en 2 broeders van de Congr. der H.H. Harten, 10 Zrs. v. h. Godd. Kind, 5 catechisten; het aantal inwoners bedraagt 441.533 van wie 1533 Europeanen, de overige inlanders of andere Oosterlingen, vooral Chineezen zijn. Er is 1 Chin. school L. O. te Biliton, 1 L. O. voor jongens te Sambang, 1 L. O., U. L. O. en Fröbelschool voor meisjes te Muntok. Een jongen wordt voor priester opgeleid.

Benkoelen kreeg nieuwe krachten in *de Franciscanessen van Roosendaal* (1926), die zich aan ziekenverpleging gingen wijden, terwijl 'n jaar later *de Zusters van Moerdijk* de onderwijs-zorg voor 'n goed deel op zich namen. Beide congregaties arbeiden te Palembang. Thans heeft ook deze prefectuur enkele scholen en 'n 7-tal hoofd- en bijstaties. [6])

'n Totaal overzicht over den huidigen toestand van gansch Sumatra is moeilijk te geven. Het *missiepersoneel* kunnen we schatten op 'n 175 krachten

---

[1]) Het Missiewerk, Jg. VII, blz. 167. Anderen noemen 350.000 inwoners.

[2]) Borneo-alm. 1927, blz. 44 (Jaarv. over 1925); Kleijntjens, a. w., blz. 9.

[3]) Kol. Missiet. X, blz. 113—115 (Jaarv. over 1926). In „St. Fidelisklokje" van 1 Jan. 1928 vermeldde Mgr. Brans reeds „28 scholen met elk gemiddeld ruim 100 leerlingen". Men hoopt in 1928 te Padang een MULO-school te openen voor jongens onder leiding der Fraters van Tilburg.

[4]) Kol. Missiet. X, blz. 317—321.

[5]) De Kath. Missiën (Uden), 1927, blz. 95; Het Missiewerk VII, 167; Kol. Miss. VIII, 77—80.

[6]) De Missiepost, Juni 1926, blz. 67; Kol. Missiet. X, blz. 119.

(± 30 priesters, 23 broeders, 80 Zusters, 40 (?) leeken). *Scholen* ± 35, 3 *weeshuizen*, enkele *zieken-inrichtingen*. Met inbegrip van de Europeanen zal het aantal *katholieken* niet ver beneden de 9000 blijven.

Onder economisch opzicht wordt Sumatra „de toekomst van Indië" geheeten. Voor de Katholieke Kerk moeten we — zooals de zaken thans staan — Indië's toekomst elders zoeken. Toch moeten we God oprecht dankbaar zijn voor den groei dezer missie gedurende de laatste jaren. Is 't geen bewijs van Gods *rijken zegen*, dat op Sumatra in de laatste tien jaren 'n 30-tal scholen gebouwd werden (al is dit op verre na niet voldoende), terwijl er gedurende de eerste 90 jaren missie-arbeid slechts zeven konden worden gesticht ? In 1912 telde Sumatra 4200 katholieken ; 15 jaar later is dat getal verdubbeld.

Evenwel **de moeilijkheden** van dit missieland zijn velerlei en zwaar.

Eerstens is de drang naar het onderwijs, afgezien van de Europeanen, vooral merkbaar bij de Chineezen, [1]) die toch slechts 'n zéér, zéér klein gedeelte der bevolking uitmaken.

De eigenlijke inlanders, bij wie geloofsprediking tot nu toe op ware successen roemen kan, zijn de Bataks. Maar.... volgens het verwerpelijke art. 177 der Indische Staatsregeling (art. 123 R. R.) zijn de Batak-landen voor de katholieke missie verboden terrein. De Rijnsche Zending, die hier hoofdzakelijk arbeidt, telde einde 1925 216.588 Bataksche christenen (meer dan heel Oost-Indië katholieken telt!) en 414 volksscholen met 24883 christenen. [2]) Het is te betreuren, dat onze missionarissen hier niet vrij mogen prediken, waar hun arbeid — juist omdat deze stammen meest nog animistische heidenen zijn — veel loonender zijn zou en zoo vele zielen voor het ééne, ware Geloof konden gewonnen worden. [3]) Het onrechtvaardige artikel werkt hier nog te verderfelijker, waar vele Batakkers zelf klaarblijkelijk katholiek onderricht willen ontvangen. [4]) Dit in het licht te stellen blijft onze plicht, ook al vergeten we niet, dat Protestanten die met ijver en offervaardigheid Christus prediken, met ons 'n sterken dam opwerpen tegen de voortwoekerende propaganda van den Islam.

De overige millioenen inlanders zijn Mahomedaansch. Nu mogen ze wellicht niet „echt" Mahomedaansch zijn en hun geloofsbelijdenis doortrokken van allerlei heidensche gebruiken, zeker is, dat deze rassen tengevolge van den Mahomedaanschen invloed weinig neiging tot het Christendom toonen; grootendeels is deze afkeer 'n gevolg van het nationale zelfbewustzijn. De Sarikat Islam, die uitgegroeid is tot 'n revolutionaire vereeniging, toont zijn grootsten invloed op Java maar — getuige de revolutie in 't begin van 't vorig jaar — ook op Sumatra zijn die zelfde ideeën merkbaar. [5])

[1]) Kleijntjens, a. w. blz. 8.
[2]) Nederlandsch Zendingsjaarboek voor 1926-27, blz. 15 en 104—105.
[3]) Kolon. Missietijdschr. VI, blz. 31 en 370.
[4]) De Tijd, 28 Mei 1923 ; Kolon. Missiet. VI, 31 en X, 229—231.
[5]) Zie de redevoeringen van Dr. Schmutzer en Ir. Feber op het Maastrichtsch Missiecongres, 12—14 Juli 1921 (Verslagboek resp. blz. 96—114 en 126—136).

Niettegenstaande de betrekkelijk zoo poovere resultaten onder dit Mahomedaansche volk, prikkelt de hooge beteekenis van dit werk tot volhouden. ,,Want, aldus Feber, niet de primitieve, thans veelal heidensche bevolking van de buiten-bezittingen, maar *de hooger ontwikkelde van Java en Sumatra zal voor een nog zeer verre toekomst de draagster zijn eener Indische beschaving*. Met het oog op de vorming van een Christelijk Indië is in de allereerste plaats noodzakelijk het missiewerk juist onder het islamietisch deel der bevolking aan te vatten. Het is door dàt deel der bevolking, dat wij Indië moeten winnen voor een Christelijke beschaving, het is in het spoor van haar ontwikkelingsgang, dat de primitieve bevolkingsgroepen eenmaal volgen zullen." [1])

Huybergen. J. VERMEULEN.

Jaaroverzichten van Ned. Indië.

Gaarne zouden wij in deze Rubriek geregeld de jaaroverzichten van Nederlandsch Oost- en West-Indië weergeven, welke door de verschillende hoofdmissiegezelschappen onzer koloniën rond Nieuwjaar in hun eigen missietijdschriften en almanakken worden gepubliceerd. De maatstaf echter, die bij deze statistische gegevens wordt aangelegd, is zóó verschillend, dat het o.i. onmogelijk lijkt om daaruit 'n *juist* inzicht in den feitelijken toestand onzer koloniale missies in haar geheel te krijgen. We hebben ons daarom met 'n vragenlijst tot de betrokken missiegezelschappen gewend, doch zijn er helaas om verschillende redenen niet in kunnen slagen reeds thans zoo'n overzicht te kunnen samenstellen. Intusschen: aan degenen, die zoo bereidwillig waren hun lijst naar vermogen in te vullen, hun gewaardeerde op- en aanmerkingen te maken of althans te antwoorden, onzen hartelijken dank. Op veler aanraden zullen we trachten ons op eenigerlei wijze met de missie zelve in verbinding te stellen om aldus tot ons aller gemeenschappelijk doel te geraken: door kennis en inzicht, belangstelling en liefde te kweeken voor onze eigen koloniën. V.

[1]) Verslagb. Maastr. Missiecongr., blz. 130.

De kaart van onze Koloniale Missies.

R e c t i f i c a t i e. — Op de door ons gepubliceerde kaart zijn de Natoena-eilanden gevoegd bij het Vic. Ned. Borneo, (1 Capucijnen); zij behooren echter tot de Apost. Pref. Banka en Biliton.

MISSIEKRONIEK

ZUID-NIGERIA, KAMEROEN [1]), FRANSCH EQUATORIAAL AFRIKA

Geschiedkundige bemerkingen. — Van een eenigszins uitgebreide missioneering is van de 15e tot en met de 18e eeuw in deze landen geen sprake. Op eenige punten aan of bij de kust is wel gedurende langeren of korteren tijd het evangelie gepredikt; zoo lezen we dat in 1766 in Loango Belgarde missieprefect was en dat in 1777 de Italiaansche Capucijnen door Portugal uit Gaboen verdreven werden; [2]) doch toen de katholieke geloofsverkondigers tegen de helft van de vorige eeuw er terugkwamen, moest het werk geheel opnieuw begonnen worden.

In 1842 werd het groote Vicariaat van Opper- en Neder-Guinea opgericht, waarvan geleidelijk stukken werden afgescheiden, en waarvan het tegenwoordige Vicariaat nog het laatste overblijfsel is. [3])

Algemeen overzicht. — Om een beeld te geven van de ontwikkeling der missies in deze landen, moeten we ze in twee groepen verdeelen. Van de eerste bestaat de bodem uit „de goede aarde", waar het zaad der evangelieprediking vrucht draagt, honderdvoudig: het zijn de districten van het N. W., waarvan Kameroen den kostbaarsten grond heeft, doch Z.-Nigeria, Fumban, Buea toch ook een bijzonder vruchtbaren bodem hebben. Van deze streken zeide een Apost. Vicaris zeer teekenend: „Vroeger stuwden wij de missies voort; tegenwoordig zijn zij het, die ons voortstuwen." [4])

De cijfers zijn hier wel het meest overtuigend.

	Katholieken			Catechumenen		
	1924	1925	1926	1924	1925	1926
Z.-Nigeria [5])	40.768	47.515	58.176	—	114.006	106.215
Buea [6])	—	—	—	—	—	—
Fumban	5.573	8.698	11.662	6.849	9.050	10.686
Kameroen [5])	79.017	96.925	110.000	—	73.561	100.000

En als er nog woorden noodig zijn om deze bewijsvoering te versterken, dan kunnen we ons beroepen op den Apost. Prefect van Fumban, die schrijft: „De vooruitgang sinds het vorige jaar is zoo groot, dat ik niet zonder zorgen

---

[1]) Van het voormalige Duitsche Kameroen kreeg Engeland een klein gedeelte (= de prefectuur Buea), Frankrijk het grootste (= Fumban en Kameroen).

[2]) Schmidlin, Missionsgeschichte p. 374.

[3]) De Kath. Missie (Hoeven) p. 204.

[4]) Annales Apostoliques 1927 p. 1.

[5]) Statistieken in Echo, Knechtsteden. Cijfers, waarvan in 't vervolg geen bron wordt vermeld zijn ontleend aan de statistiek 1925/26 in Echo Knechtsteden 1927 p. 176 en 208.

[6]) Tot onze spijt mocht het ons niet gelukken voor dit gebied vertrouwbare cijfers te verkrijgen.

voor de toekomst ben," [1]) of op eenige Missionarissen van Mill Hill, die getuigen: ,,De Fathers, die hier arbeiden zeggen, dat een ,,genade-golf" over dit schoone land is neergedaald" en ,,Indien er een Missie is, welke in alle opzichten aan het ideaal van den jeugdigen Missionaris beantwoordt, dan is dit ongetwijfeld Kameroen. De goddelijke genade rust zichtbaar op dit tropisch gebied." [2])

De tweede groep, die de zuidelijke en oostelijke groepen omvat, mag geenszins als een onvruchtbaar missieland beschouwd worden, waar het zaad langs den weg valt, vertreden en door de vogelen des hemels opgepikt wordt, maar de vooruitgang is hier toch veel minder dan in de aangrenzende districten. De oorzaak daarvan is o.a. hierin gelegen, dat deze landen nog te weinig geopend zijn, [3]) doch de hoofd-verklaring van dit verschil is natuurlijk, dat ,,de Geest Gods blaast waar Hij wil."

Ziehier eenige cijfers van 1926.

	Priesters	Katholieken	Catechumenen
Oebangi-Sjari	10	3.604	3.300
Brazzaville	18	21.628	14.807
Gaboen	23	20.337	3.022
Loango	20	11.866	7.718

Kameroen, een tweede Oeganda. — Het Apost. Vicariaat Kameroen heeft niet zonder recht zich den titel verworven van ,,een tweede Oeganda". Boven gaven we de cijfers van de laatste jaren, we laten nog een oogenblik de getallen aan 't woord om dezen titel met nog meer kracht te verdedigen.

In 1890 kwamen de eerste katholieke priesters in Kameroen.

In 1916 waren er ± 28.000 katholieken.

In 1926: 110.000 katholieken.

De grondslag van de Kameroen-missie is gelegd door de Duitsche Pallotijnen, die er in 1890 de evangelieprediking aanvatten. We laten een Franschman over hun werk getuigen: ,,Il nous est aisé de rendre justice aux grandes qualités de zèle apostolique, d'organisation méthodique et sérieuse, de choix judicieux dans l'emplacement des stations, des PP. Pallotins. Soutenus officiellement par l'Administration, encouragés par les bonnes dispositions des populations, ils ont lancé, avec la grâce de Dieu, ce mouvement magnifique de conversions au Cameroun fétichiste." [4])

[1]) Echo aus Afrika 1926 p. 130.

[2]) Annalen van Roosendaal 1925 p. 87, en 1926 p. 73.

[3]) In Oebangi-Sjari heeft men sinds kort wegen aangelegd met als onmiddelijk gevolg, dat de missie zich begint te ontwikkelen. ,,Ce sont les routes qui ont tout changé. Ann. Apost. 1926 p. 87.

[4]) Missions cath. 1925 p. 200. Het buitengewone succes in Kameroen is aanleiding geworden, dat sommigen meenden de kwestie te moeten stellen: Aan wie de eer, aan de Duitsche Pallotijnen of aan de Fransche Paters v. d. H. Geest? Ietwat komisch doet het aan bij dezen strijd een ranschman bij een lezing in het Institut Catholique een bewering te zien plaatsen als deze: ,,En Allemagne on

In den oorlog werden de Duitschers het land uitgezet en vervangen door de Fransche Paters van den H. Geest. Deze moesten echter met veel minder krachten werken, vooral daar tot 1923 deze missie hun slechts voorloopig werd toevertrouwd, terwijl de beweging naar het Katholicisme geenszins stilhield, doch integendeel steeds grootere afmetingen aannam. P. Bioret, die een paar zeer interessante artikelen schreef over de missie in Kameroen, [1]) spreekt zelfs van een ware geestelijke brand, van een lawine, welke is losgebroken.

Men kan vinden, dat deze beelden minder gelukkkg gekozen zijn, daar zulk een brandje, zulk een lawine toch nog niet zoo erg te versmaden zijn, geheel onjuist zijn ze toch niet, daar die massa-bekeering niet zonder gevaren is. De missionarissen in Kameroen hebben inderdaad alle moeite om te zorgen, dat het werk hun niet boven het hoofd groeit of, om het sierlijker te zeggen : ,,Kamerun macht den Eindruck eines reichen Aehrenfeldes, das sich unter der Last seiner Erfolge neigt." En men kan begrijpen, dat zij niet zonder zorg de toekomst tegemoet zien. ,,Ofschoon de arme menschenvisschers den goeden God danken voor de heerlijke golf van genaden, die de menigten drijft in de netten van den goddelijken Visscher, zien zij toch onder het gewicht van deze nieuwe wonderbare vischvangst met schrik hun netten scheuren en met ongerustheid denken zij aan de toekomst van deze christenzielen, die zij door het Doopsel doen herboren worden, maar moeilijk zullen kunnen volgen op den weg naar den hemel." [2])

Want, zooals we aanstonds uitvoeriger zullen aantoonen, het aantal priesters, broeders en zusters is veel te klein voor de vorming der nieuwe christenen. Wel moet men eerst 2 of 3 jaar catechumeen geweest zijn om tot het Doopsel te worden toegelaten, maar de opvoeding moet in die jaren bijna geheel aan de catechisten worden overgelaten. En al kunnen vele hunner het onderricht behoorlijk geven, om een leidsman van de bekeerlingen te worden missen zij natuurlijk alle overwicht.

En eenmaal gedoopt, hebben de negers evenzeer den steun van den missionaris noodig; doch hoe kunnen zij deze voldoende vinden, als één priester staat voor 5000 katholieken en evenzooveel catechumenen ?

,,Ce qui est triste dans tout cela", aldus een Kameroen-missionaris over dezen toestand, ,,c'est de se voir obligé d'expédier tout ; pas d'exhortations au confessional, pas de catéchismes faits par les Pères, rien que le peu qu' enseignent les catéchistes formés trop à la hâte. C'est miracle que nous ayons de bons chrétiens dans de telles conditions." [3])

Neemt men de negers te gemakkelijk op in de Kerk ?

---

a toujours aimé joindre aux entreprises les plus désintéressées des visées d'expansion nationale et coloniale ; d'où une générosité jamais lasse à l'égard de cette colonie et de cette Mission du Cameroun" (Apost. miss. de la France 1927 p. 277).

Met de erkenning, dat God alleen wasdom geeft, was de twist spoedig in goede banen geleid.

[1]) Missions Cath. 1925 p. 199, 210, 222.

[2]) Revue Exp. Vat. p. 522.

[3]) Ann. Apost. 1927 p. 76.

Vooreerst herinneren wij eraan, dat er een 2 à 3-jarig catechumenaat aan het Doopsel voorafgaat. En ook dan neemt men niet ,,rücksichtlos'' allen aan. ,,Wanneer'', aldus een missionaris, ,,de zwarten tot ons komen — en over 't algemeen brengen zij in dit opzicht werkelijk offers — dan toonen wij ons tamelijk streng met het toelaten tot het H. Doopsel. Het gebeurt niet zelden dat bij het ,,toelatingsexamen'' een zeker percentage zes maanden wordt uitgesteld, en wel tot groote ontmoediging van de arme aspiranten, die zich dan op den grond werpen, zich in 't stof wentelen en onder verschrikkelijk gehuil de haren uittrekken.'' [1])

Zwaardere eischen te stellen dan elders is daarenboven hierom alleen reeds verwerpelijk, omdat de katholieke missie in Kameroen geenszins het monopolie heeft. De Islam dringt in 't noorden onweerstaanbaar vooruit, terwijl de protestanten reeds 36 jaar voor ons in Kameroen kwamen en indien wij 110.000 leden tellen, zij hebben er 150.000. [2])

Gebrek aan missionarissen. — ,,De werklieden zijn weinig'' : een klacht welke opgaat van alle deelen der wereld, maar vanuit Kameroen weerklinkt als een ware noodkreet. Er zijn thans evenveel priesters als toen de Duitschers heengingen (26) en het aantal katholieken is intusschen verviervoudigd, zoodat — zooals we reeds zeiden — één priester de zorg heeft voor 5000 katholieken — en wel katholieken, die over 't algemeen hun plichten waarnemen — en bijna evenveel catechumenen.

Wat de dagtaak van zulk een missionaris omvat is eenvoudig fabelachtig. Een priester, die er 3½ jaar verbleef doopte in dien tijd 7000 menschen en zegende 600 huwelijken in. [3]) In Yaounde, de mooiste statie, 300, 400 menschen voor een biechtstoel te vinden, mag geen verwondering wekken. [4]) En aldoor wordt de last zwaarder. ,,Het succes van missietochten — aldus P. Bioret — is aanzienlijk en, ik zou bijna zeggen, haast evenzeer te duchten als weldadig, want, daar elke tocht in het land der fetichisten eindigt in een vermeerdering van het aantal volgelingen, wordt de lawine steeds grooter, een lawine, welke zonder twijfel zeer gelukkig is, maar daarom toch een lawine blijft.'' [5])

Een bijzonderheid, die wel zeer teekenend is, is deze. De Apost. Vicaris van Kameroen is, voor zoover bekend, de eenige Bisschop van de wereld, die van Rome het recht gekregen heeft om te ,,trineeren'' d.i. op bepaalde feestdagen 3 H.H. Missen te lezen. [6])

Om in de oogenblikkelijke behoefte zoo goed mogelijk te voorzien heeft de missie haar heil gezocht — en Rome dringt hier met kracht op aan — in een talrijk en goed onderlegd corps catechisten. De organisatie van dit ,,leekenapostolaat'' is een der eerste zorgen van den missionaris, voor wien

---

[1]) Echo aus Afrika 1927 p. 53.
[2]) Apostolat missionnaire de la France 1927 p. 278.
[3]) Revue Exp. Vat. p. 511.
[4]) Apostolat miss. de la France 1927 p. 275.
[5]) Miss. Cath. 1925 p. 211.
[6]) Apost. miss. de la France 1927 p. 277.

deze steun onmisbaar is. We laten een paar uittreksels uit de vele lofredenen op hen gehouden, volgen.

De Apost. Prefect van Fumban : ,,Sans ces précieux auxiliaires, le travail serait impossible". [1])

Brazzaville : ,,Es gibt nur eine Lösung : durch Errichtung zahlreicher, das gesamte Missionsgebiet umfaszende Katechistenposten, geleitet von eifrigen, gut geschulten Religionslehrern. In der Tat, welche Stütze für uns sind nicht diese wackeren Gehilfen." [2])

Kameroen : ,,En peu d'années le nombre des catéchistes fut doublé, triplé ; actuellement on en compte 1500." [3])

Er is vanzelf kaf onder het koren. De Apost. Vicaris van Z.-Nigeria zegt daarover : ,,Je n'ai rien dit des imperfections, des défaillances !.... On sait qu'il y en a et qu'il y en aura toujours. Mais la proportion est bien faible comparée au succès réel." [4])

Om in den priesternood te voorzien is laatstgenoemde Vicaris, welke met 21 paters voor een kleine 60.000 katholieken en 116.000 catechumenen moet zorgen, hulp gaan zoeken bij de Iersche seculiere geestelijkheid. Sinds vele jaren wordt hij met succes bijgestaan door een aantal (thans 8) wereldgeestelijken, die 4 à 5 jaar blijven en dan weer naar Ierland terugkeeren. [5])

En eindelijk is een blijvende oplossing van de moeilijkheid gezocht in de vorming van een inlandsche geestelijkheid.

Inlandsche clerus. — Gaboen en Loango komt de eer toe reeds eenige tientallen jaren geleden dit moeilijke [6]) werk aangevat te hebben. Aanvankelijk was de waardeering lang niet algemeen. ,,Bij de stichting van het seminarie van Gaboen, vond het werk van de inlandsche priesterroepingen geen eenparige instemming. Men vond den zwarte te onstandvastig, niet in staat tot geestelijke inspanning zelfs van zeer korten duur, geneigd tot luiheid en weinig geestdriftig voor hetgeen den mensch omhoog heft. Die aanmerkingen hebben grond, maar moeten niet overdreven worden. Ik geef toe dat mijn 26 seminaristen geen kleine heiligen zijn, maar men moet de goede methode gebruiken om hun gebreken te verbeteren. Dat is het doel van het seminarie." [7])

Dat aldus veel te bereiken is, blijkt uit de getuigenissen van tevredenheid over de 14 zwarte priesters, welke deze twee vicariaten thans te zamen hebben. [8]) En vooral mag niet vergeten worden, dat deze priesters niet voortkomen uit gezinnen met een katholieke traditie, maar ouders hadden, welke volbloed afgodendienaars geweest zijn.

---

[1]) Règne du S. Coeur 1926 p. 212.
[2]) Echo aus Afrika 1926 p. 173.
[3]) Miss. Cath. 1927 p. 232.
[4]) Ann. Apost. 1921 p. 17.
[5]) Ann. Apost. 1923 p. 97.
[6]) Het seminarie van Loango telde vanaf zijn oorsprong 97 studenten, 12 er van bereikten het einddoel. Ann. Apost. 1922 p. 111.
[7]) Ann. Apost. 1922 p. 192.
[8]) O.a. Miss. Cath. 1927 p. 352 : ,,Ils font du bon travail."

Behalve de twee jongste prefecturen, Fumban en Buea, en de minst bloeiende, Oebangi-Sjari, [1]) heeft thans ieder district zijn eigen seminarie(s). Kameroen begon eerst een paar jaar geleden. Indertijd hadden de Duitsche Pallotijnen het werk wel aangevat en telden reeds een tiental studenten, doch door den oorlog werd alles vernield. [2]) Thans zal het echter in snel tempo gaan: het klein seminarie heeft reeds 70 leerlingen. [3])

Gaboen zoekt sinds een 15-tal jaren ook steun door inlandsche zusters op te leiden (er zijn er nu 13) [4]), Loango en Kameroen begonnen in 1923 met inlandsche broeders. [5])

Polygamie. — „Niets komt zoo vaak voor in de rapporten van de missionarissen als hun jammerklachten over de in Afrika algemeen verspreide polygamie.” [6]) De toestand van de vrouw is er werkelijk allertreurigst. We citeeren Mgr. Le Roy, die over deze kwestie een artikel schreef in „Le Bulletin de la Société d'Economie Sociale”. „Vanaf haar jeugd, soms vanaf haar geboorte, wordt het meisje „besproken” door een pretendent, die daarvoor het noodige geld geeft; maar, indien ondertusschen een ander verschijnt, die een hoogeren prijs biedt, wordt de eerste verdrongen. Vandaar huwelijkskwesties zonder eind.... Niet alleen wordt zij tegen betaling uitgeleverd zonder zelfs geraadpleegd te zijn; niet alleen geeft zij haar werk en haar kinderen; niet alleen kan zij aan een vreemde verhuurd of uitgeleend worden voor een dag, een maand, of een jaar; niet alleen kan zij als onderpand gesteld worden voor schulden, — maar zij maakt deel uit van de erfgoederen. Sterft de man, dan gaan de vrouwen rechtens over aan zijn erfgenaam, met het meubilair, de kippen en geiten.” [7])

Men ziet slavernij in optima forma.

En waar zulk een toestand niet hier of daar bestaat, maar algemeen ingeburgerd is, begrijpt men dat de missie hier op een fellen tegenstand stuit. „Die Frau ist hier zu Lande das Hauptmittel Satans um alles Gute zu verhinderen.” [8])

De kampen zijn echter reeds gescheiden. Tegen de missie staan de oude polygamen, de hoofden, onderhoofden, waarzeggers en aanzienlijken, die zich in hun „rijkdom” bedreigd zien. Maar aan den kant van de missionarissen staan de jonge mannen, die arm zijn en dus ongehuwd moeten blijven, tot hen komen ook de vrouwen, die aan zulk een onrecht en geweldpleging willen ontkomen. [9])

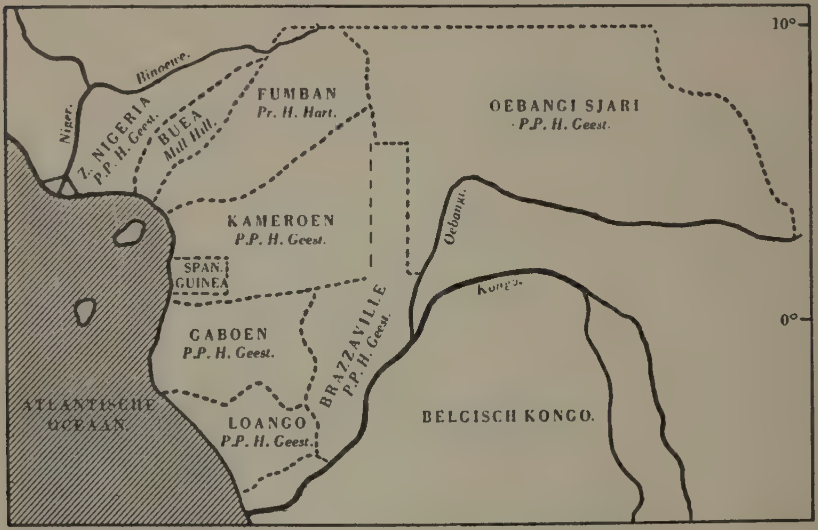
Om in dien toestand verbetering te brengen is de hulp van zusters onontbeerlijk. „Zonder zusters”, aldus de Apost. Vicaris van Loango, „is het bijna

---

[1]) Wel is er één seminarist.
[2]) Echo Knechtsteden 1926 p. 299.
[3]) Miss. Cath. 1927 p. 232.
[4]) Ann. Apost. 1923 p. 143.
[5]) Miss. Cath. 1927 p. 232 en 353.
[6]) Ann. Apost. 1927 p. 57.
[7]) Ann. Apost. 1923 p. 167.
[8]) Echo aus Afrika 1926 p. 138.
[9]) Ann. Apost. 1927 p. 63.

onmogelijk waarlijk christelijke families te krijgen, daar de opvoeding der vrouw een onvolmaakte blijft." [1])

Een methode, die o.a. in Brazzaville met succes wordt toegepast is de volgende. Men koopt jonge meisjes los van den ,,rechthebbende" (koopprijs 150 à 200 frs., welke uit een daarvoor bestemde kas betaald worden) ; zij worden dan veelal bij de zusters opgevoed, totdat een christen-jongeling om haar hand komt. Langzamerhand wordt door de nieuwgehuwden de

koopsom, welke het meisje bevrijdde uit de slavernij, in de kas teruggestort, althans zoo hoort het. [2])

In Kameroen heeft men een werk ,,Siksa" geheeten (verbastering van het Duitsche ,,Sister"), dat door de zusters wordt geleid en dat men zou kunnen omschrijven als een ,,stoomcursus om christelijke moeder te worden." Daar toch worden de heidensche meisjes, die reeds verloofd zijn in 6 à 7 maanden onderricht in de katholieke leer en geoefend in de katholieke zeden. [3])

Verleent de regeering haar medewerking ? Voor zoover het Fransch gebied betreft, geven we het antwoord volgens de boven aangehaalde studie van Mgr. Le Roy.

Tot nu toe luidden de gegeven orders: eerbiedig de inlandsche gewoonten. Daar deze echter niet geschreven staan, geven allerlei huwelijksprocessen aanleiding tot de grootste willekeur. Daarom vraagt Mgr. Le Roy een voorloopige codificatie van de inlandsche gewoonten met verwerping van die,

---

[1]) Echo aus Afrika 1926 p. 108.
[2]) Echo aus Afrika 1926 p. 171, Ann. Apost. 1924 p. 112.
[3]) Missions Cath. 1925 p. 222.

welke strijden met het natuurrecht. Kameroen gaf reeds het voorbeeld.

Vervolgens vraagt hij, dat, daar de mohammedanen en fetischisten volgens hun eigen recht geoordeeld worden, de christenen datzelfde voorrecht zullen hebben en niet volgens de wetten der fetischdienaars behandeld zullen worden. Want, indien een fetischist mohammedaan wordt, dan heeft hij het voordeel voortaan onder de wet der mohammedanen te vallen, doch wordt hij christen, dan blijft de wet der fetischisten voor hem van kracht. Het gevolg is, dat het met moeite bereikt succes van den missionaris: de stichting van een christelijk gezin, ineens weer vernield kan worden, wanneer de vrouw om een huwelijkskwestie voor den Franschen ambtenaar moet verschijnen en deze niet zoo welwillend is van de gegeven, onbillijke order af te wijken.

In de Engelsche kolonies worden de katholieken geoordeeld als katholieken. [1])

Protestantisme en Mohammedanisme. — Uit alle deelen van dit gebied wordt gewezen op het gevaar, dat de bekeering van deze volkeren tot de Moederkerk bedreigt door het zendingswerk der *protestanten*. Ziehier een enkele stem.

Buea : ,,Protestantsche zendelingen van Bazel doen ons ongelukkigerwijze veel afbreuk''. [2])

Oebangi-Sjari : ,,Les protestants s'installent de tous côtés.'' [3])

Kameroen : ,,Les protestants disposent d'un personnel nombreux et de ressources considérables,.... ils s'accrochent avec toute leur énergie et tous leurs dollars à leurs positions.'' [4])

Het talrijkst zijn zij in Z.-Nigeria (waar niet minder dan 12 sekten werken, die samen 156.000 aanhangers hebben) [5]) en in Kameroen.

Zij beschikken over meer middelen en schijnen hun eischen voor de bekeering minder hoog te stellen. Ziehier althans eenige getuigenissen :

Fumban : ,,La propagande protestante laisse intact le paganisme, qu'elle recouvre à peine d'un vernis de christianisme. Elle autorise la polygamie, la consacre pour ainsi dire, en baptisant les femmes des polygames et en leur permettant de persévérer dans leur vie facile.'' [6])

Kameroen : ,,Les protestants font infiniment moins de façons envers leurs adhérents.'' [7])

Z.-Nigeria : ,,156.000 Anhänger zählen sie, deren religiöses Leben aber sehr wenig tief und überzeugend ist.'' [8])

De *mohammedanen* hebben hun invloedsfeer vooral in 't Noorden. In Z.-Nigeria winnen zij zichtbaar aan invloed dank zij de ambten, hun door de

---

[1]) Ann. Apost. 1923 p. 169, Missions Cath. 1925 p. 222.
[2]) Ann. v. Roosendaal 1927 p. 109.
[3]) Ann. Apost. 1924 p. 168.
[4]) Missions Cath. 1925 p. 223.
[5]) Echo Knechtsteden 1926 p. 236.
[6]) Règne du S. Coeur 1924 p. 270.
[7]) Ann. Apost. 1926 p. 137.
[8]) Echo Knechtsteden 1926 p. 236.

regeering gegeven. [1]) Verder zijn zij afgezakt tot in 't N. van Kameroen, waar zij ook reeds zeer machtig zijn. ,,Cette invasion — aldus P. Briault — musulmane frappe les indigènes eux-memes. Georges, mon catéchiste à Dibombari, aux portes de Duala, me le signalait un jour comme un péril avec une spontanéité qui me fit impression : Père, me dit-il, lorsque je serai vieux, ce ne sera plus contre les protestants qu'il faudra défendre notre foi : ce sera contre ces gens à turban et à longue robe." [2])

Visitatie. — Mgr. Hinsley, rector van het Eng. college te Rome is benoemd tot Apost. Visitator van 30 prefecturen en vicariaten in Engelsch-Afrika, d.i. van alle Engelsche districten, welke niet vallen onder den Apost. Delegaat van Z.-Afrika. De speciale opdracht van den Visitator is : de middelen te bestudeeren tot samenwerking der katholieken met het opvoedingsprogram in Britsch-Afrika. In de kronieken over Zambesië en O.-Afrika (en hetzelfde geldt van Z.-Nigeria) wezen we reeds op de evolutie, die het opvoedingssysteem thans in de Engelsche kolonies doormaakt. De Regeering is van plan de reglementeering en ondersteuning van het onderwijs aanmerkelijk uit te breiden. Men ziet dan ook in deze visitatie-opdracht een zeer gelukkige stap van de H. Kerk. [3])

---

[1]) Echo Knechtsteden 1926 p. 236.
[2]) Apost. miss. France 1927 p. 269.
[3]) Agentia Fides, Rome.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

MISSIEPERSONEEL

Personen	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Vertrokken :			
Prs. J. Weitmann en A. Nederveen	C. ss. R.	Dec. '27	Suriname
Prs. Ladislaus Hol (2e keer) en Leo van Eekeren (1e keer) ..	O. F. M.	26 Nov. '27	Noorwegen
Pr. P. Vossen (1e keer) en *Brs.* Plech. G. Beernink en Matth. P. Launers	M. S. F.	3 Jan. '28	Ned. Borneo
Pr. S. van Loon	Scheutist	Aug. '27	China
Pr. Eug. Calon (4e keer)	,,	Juli '27	Belg. Congo
Brs. J. v. d. Linden, J. v. Bree en W. v. Leunen	,,	Aug. '27	,,
Pr. A. v. Overveld en *Brs.* P. v. Coeveringh en B. Leushuis ..	,,	Aug. '27	Philippijnen
Prs. H. Meens en J. de Ponti (1e keer)	S. M. M.	24 Dec. '27	Shiré
Pr. H. Preenen	,,	28 Nov. '27	Columbia
Pr. J. van den Dungen	C. S. Sp.	10 Nov. '27	Zanzibar
Pr. Canisius Louis	Assumpt.	Sept. '27	Joego-Slavië (Belgrado)
Pr. J. J. v. d. Sangen (Missie-overste)	S. C. J.	27 Oct. '27	Benkoelen
Prs. Joh. Bouma (2e keer) en W. Daniëls en Matth. Naus (1e keer)	S. V. D.	6 Dec. '27	Kl. Soenda Eil.
Pr. J. van den Boer (werkzaam in Minnesota)	O. S. Cr.	Dec. '27	Batavia (Bandoeng)
Pr. Const. Lokkers (2e keer) en *Br.* Dyonisius en *Br.* Padberg [1])	O. Carm.	Oct. '27	Brazilië
Ew. Hr. L. Schmid (3e keer)	Lazarist	27 Jan. '28	Yungpingfu
Ew. Hr. Th. Erkelens (2e keer) ..	Lazarist	27 Jan. '28	Paotingfu
Ew. Hr. H. Verhaeren (2e keer)	,,	,,	Peking
Fr. Gratus van Amelsfort	Frs. v. Tilburg	25 Nov. '27	Suriname
Zr. M. Teresa Martin	Franc. v. Roosendaal	19 Oct. '27	Curaçao
Zrs. M. Ewalda Weiss, M. Engelmunda Rienks, M. Antoinette Litjens	Zrs. v. h. Kostb. Bloed	22 Nov '27.	Bamania (Belg. Congo)
Zrs. Leobina Fr. Victoris, Casildis C. Albers (1e keer)	Dien. v. d. H. Geest	28 Oct. '27	Batavia (Soerabaya)

[1]) Met hen vertrokken ook zes studenten van het Carmelietenklooster te Zenderen om in Brazilië de studie voort te zetten.

Persoonsnamen	*Orde of Congr.*	*Datum*	*Missie*
Zrs. Margaretha E. A. G. Wessel en Francisca A. v. d. Wijst ..	Urs. der Rom. Unie	29 Oct. '27	Batavia
Zr. Agnes	Franc. Schin op Geulle	Dec. '27	Brazilië
Zrs. Barbara v. d. Walle en Arnolda Bijvang [1])	Frc. v. Breda (Haagdijk)	19 Oct. '27	Curaçao
Zrs. Wilhelmina van Gestel en Scholastica Poulisse	Zrs. v. h. H. Hart Moerdijk	26 Oct. '27	Benkoelen
Zrs. Engelberta van der Heijden, Alida Bos, Dymphina Verbeek, Engelina Harkx, Helenie Peters, Theodorine Gerritsen (1e keer)	Zrs. v. Tilburg	30 Dec. '27	Padang en Benkoelen
Zrs. Agnetta L. Koopman en Berarda M. v. d. Vegt (1e keer)[2]	Zrs. v. d. H. Car. Borr.	14 Dec. '27	Batavia (Bandoeng)
Zr. Kostka P. Hermans	Witte Zrs.	30 Oct. '27	Afrika
Zr. Felicia C. Hendriks	,,	5 Dec. '27	,,
Zrs. Floriberta M. Tak, Cypriana A. Sweep en Agnes H. Couwenbergh [3])	Franc. v. Etten	2 Nov. '27	Ned. Borneo
Zrs. M. Clarentia P. C. P. Huddleston Slater en M. Lorenzo B. Smits	Zrs. v. O.L.V. Amersfoort	3 Dec. '27	Noorwegen
Zrs. Emilia D. van Dongen en Josephina G. Ghuis [4])	Franc. v. Dongen	3 Dec. '27	Padang
Zrs. M. Euphemia v. d. Heijden en M. Humilia Cornelissen ..	Franc. v. Veghel	3 Jan. '28	Ned. Borneo
Teruggekeerd:			
Prs. Reg. IJzendoorn, Phil. Blom, Jac. Beijnes	Picpus	Dec. '27	Hawai
Prs. C. Bakker (uit Nyassa) en W. Schraven (uit Nyassa) ...	W. P.	28 Oct. '27	Afrika
Prs. M. J. van der Wee, P. J. J. van Heeswijk en J. Termeer ..	,,	Dec. '27	,,
Pr. Cosmas de Klein..........	O. F. M.	Nov. '27	Luanfu
Prs. A. Popelier en H. van de Veer	Scheutist	Oct. Dec. '27	China

[1]) Met haar vertrok de Algemeene Overste Zr. M. Cherubina ter visitatie.
[2]) De Alg. Overste en haar Secretaresse dezer Congr. vertrokken 8 Oct. 1927 ter visitatie naar Noorwegen.
[3]) Zij werden begeleid door de Algemeene Overste Mère M. Josephine.
[4]) Met haar ging ook een leekenonderwijzeres mej. A. Callant met dezelfde bestemming.

Persoonsnamen	*Orde of Congr.*	*Datum*	*Missie*
Br. P. Slangen	Scheutist	Nov. '27	Philippijnen
Mgr. Jos. Hoogers, apostolisch prefect van Tahung-fu	,,	Jan. '28	Tatung
Pr. K. Weevers	S. M. M.	3 Dec. '27	Shiré
Zrs. Cosma A. Theseling en Magda M. van Hees	Dien. v. d. H. Geest	8 Oct. '27	Austr. Niew-Guinea
Zrs. Armella Weimar en Maria Hilda Weimar	Zrs. v. d. H. Anna	Dec. '27	Alaska
Overleden:			
Pr. Leobinus Krah, geb. 1892 ..	O. F. M.	† Jan. '28	Luenfu
Fr. Carl Theodor Maria Kreymborg, geb. 1869, missionaris sinds 30 jaar	Mill Hill	† Jan. '28	Nw. Zeeland
Pr. Amandus Loots, sinds Sept. 1927 in de missie	Picpus	Dec. '27	Brazilië
Br. M. van den Eijnde, geb. te Veghel, 30 Juni 1865, missie 1895, overleden te Tapiteuea	M. S. C.	16 Mei '27	Gilberts-Eil.
Br. Michaël Kleverlaan, geb. te Alkmaar	Assumpt.	Sept. '27	Argentinië
Zr. M. Cuniberta Groot-Kormelink, geb. te Groenlo 8 Nov. 1861, Missie 1890, waarvan 23 jaar melaatsch onder de melaatschen, helpend, troostend, opbeurend	Franc. v. Roosendaal	12 Sept. '27	Curaçao
Zr. Nothburga Cath. Drossert ..	Dien. v. d. H. Geest	24 Sept. '27	Argentinië

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

De nieuwe Apostolische Vicaris van Luanfu. — De hoogbejaarde bisschop Mgr. Odoricus Timmer, die voor ruim een jaar zijn zilveren bisschopsfeest herdacht heeft van den H. Stoel ontslag uit zijn gewichtige bediening verzocht en verkregen.

Als zijn opvolger is door den H. Vader benoemd de hoogeerw. pater Fortunatus Spruit O. F. M. tot dusver regulier overste der Franciscaansche Missionarissen in Luanfu (Zuid-Shansi). De nieuwe titularis werd den 10en Juli 1880 in de gemeente Haastrecht, parochie Oudewater, geboren. Na aan het Gymnasium der Paters Minderbroeders te Megen zijn voorbereidende studies voltooid te hebben, trad hij 3 Oct. 1899 te Wychen in de Orde van Sint Franciscus en ontving den kloosternaam Frater Fortunatus. 4 Oct. 1900 legde hij te Wychen zijn eenvoudige en 11 Oct. 1903 te Weert zijn plechtige geloften af. In de Minderbroederskerk te Weert mocht hij ook de H. Priester-

wijding ontvangen op 25 Maart 1906. Op zijn dringend verzoek werd hij bestemd voor de Missie van China, waarheen hij 13 Maart 1907 vertrok om in het Vicariaat Zuid-Chansi werkzaam te zijn. Al spoedig onderscheidde zich de jeugdige missionaris door zijn ijver en zijn voorzichtigheid, zoodat hij weldra het vertrouwen zijner Oversten en de hoogachting en liefde van Christenen en heidenen voor zich had gewonnen, waartoe ook niet weinig bijdroegen zijn oprechte vroomheid, zijn groote goedhartigheid en zijn bijzondere kennis der Chineesche dialecten. Verscheidene jaren was hij deken van het district Huntung, waar hij met groot succes heeft gearbeid. Op 19 Dec. 1925 werd hij benoemd tot Commissaris-Provinciaal of Reguliere Overste der Missie.

Als een bijzonderheid zij nog vermeld, dat de nieuw-benoemde Bisschop stamt uit een welgestelde diepgodsdienstige boerenfamilie van tien kinderen, van wie zich vijf aan den dienst des Heeren hebben gewijd. Drie zoons traden in de Orde der Minderbroeders, namelijk Pater Fortunatus, de nieuwe Bisschop, Pater Wiro, thans Gardiaan van het klooster te Megen, en Pater Judocus, Missionaris in Zuid-Chansi, terwijl twee zusters eveneens het kloosterkleed hebben aangenomen.

De nieuwe Nederlandsche bisschop is door Z. H. den Paus gepreconiseerd in het geheim-consistorie van 22 December en ontving den titel van Bisschop van Vaga, die door het overlijden van Mgr. Philippus Tchao, den eersten Chineeschen bisschop, was opengekomen.

Het klein-seminarie voor Java te Djogja is Zondag 18 Dec. onder groote belangstelling door Mgr. A. van Velsen, Apostolisch Vicaris van Batavia ingewijd. Het aantal leerlingen overschrijdt reeds de 50. Bij de inwijding bracht Mgr. van Velsen dank aan de Nederlandsche katholieken, die door hun steun dit grootsche werk hadden mogelijk gemaakt, en in het bijzonder aan S. P. L., dat f 25.000 schonk en een even groote som renteloos voorschoot.

Een cycloon in Engelsch-Indië richtte op 1 en 2 Nov. een geweldige verwoesting aan in de Nellore-missie ; de kerk, het zusterhuis en het eerst kort geopende groot-seminarie van het Aartsbisdom Madras hebben vreeselijk geleden. Gelukkig heeft echter niemand letsel bekomen.

Mgr. J. Hayasaka, de onlangs door den H. Vader geconsacreerden bisschop van Nagasaki, bracht van 19—23 Januari een bezoek aan Nederland als gast van den Nat. Dir. van S. P. L. Hij werd ontvangen door de bisschoppen van Utrecht, 's-Bosch en Roermond, door de besturen van den P. M. B. en de Voortplanting, en bezocht ook het Missiehuis van Steijl en het Jezuietencollege te Valkenburg, de Trappisten-Abdij te Echt en — van uit Valkenburg — den wijbisschop van Aken, en de Central-stelle van den Franciscus Xaverius Verein, en de H. Kindheit te Aken.

Nieuwe Zusterscongregatie naar Sumatra. — De Zusters van Schijndel zullen in Maart zusters uitzenden naar Bagan.

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND

Haarlemsch Diocesaan Missiecomité. — Z. D. H. de Bisschop van Haarlem heeft eervol ontslag als lid in het D. M. C. verleend aan den weleerw. heer Jos. Postma pastoor te 's Gravenhage (O. L. Vr. van Goeden Raad) en in diens plaats benoemd den weleerw. heer A. Ratté, rector te 's Gravenhage (Weeshuizen).

Het Haarlemsche D. M. C. hield Dinsdag 8 Nov. 1927 te Amsterdam, bij de M.A.C.T.A. zijn twee jaarlijksch Congres, waar pater Jos. van der Kolk M. S. C. een interessante en zeer gewaardeerde lezing hield over de „zedelijke opvattingen der onbeschaafde volken, vooral in Ned. Nieuw Guinea". Het Congres was druk bezocht; meer dan 100 priesters uit het Haarlemsche Diocees namen er aan deel. Ook de M.A.C.T.A. en in het bijzonder de Medische Missietentoonstelling werden bezocht.

Aan het verslag ontleenen wij dat in het diocees Haarlem de P. M. B. 607 saeculieren, 329 regulieren en 82 theologanten als leden telde, een vooruitgang van resp. 26, 74 en 17 leden sinds 1925. Gememoreerd werd de wederoprichting der plaatselijke missiecomité's in Amsterdam en Den Haag, de oprichting van een Medisch Missie-Comité, een actie te zamen met den R. K. Vrouwenbond opgezet om het aantal naaikransen voor de missie uit te breiden en in onderling verband te brengen. De Pausel. Gen. boekten vooruitgang, plaatselijke missieacties werden (voor zoover het comité wist!) in verschillende plaatsen gehouden, het Liefdewerk S. Fr. X. op het Seminarie te Warmond hield vol in zijn bekenden ijver.

Moge de medewerking aan de missieactie door de parochiale clergé in het Haarlemsche Diocees in dit Congres een nieuwen prikkel hebben gevonden.

De reguliere leden van den P. M. B. — In de priesterbijlage van het vorig nummer hebben wij uiteengezet hoe voortaan door het Algemeen Secretariaat te Voorschoten het lidmaatschap der Nederlandsche reguliere leden zal worden geadministreerd. De inrichting voor deze administratie is thans geeindigd; naar wij vertrouwen zijn de verschillende onjuistheden, die langzamerhand door het verhuizen van het eene bisdom naar het andere in de over vijf secretariaten verspreide ledenlijst waren ontstaan, alle opgeruimd. Dit bracht een zeer omvangrijke arbeid mede: ruim 1100 in- en uitgaande correspondenties moesten er voor behandeld worden; maar algemeen mocht het secretariaat een zeer welwillende medewerking ondervinden; daarvoor wordt hier nadrukkelijk dank gebracht.

Het omvangrijk werk is ruimschoots beloond.

De statistiek in het Augustusnummer gepubliceerd (blz. 23) vermeldde 1227 reguliere leden (onder welke eenige honderden missionarissen) thans wijst een nauwkeurige telling er 2029 aan; wat **een winst van ongeveer 800** beteekent. Van de ruim 3000 Nederlandsche reguliere priesters zijn er dus ongeveer 2/3 of 65 % (in Augustus 40 %) ingeschreven. Volgens de statuten moeten deze worden onderscheiden in gewone leden en ledenmissionarissen of oud-missionarissen (aan deze is o.a. vrijstelling van contributie toegestaan); in getallen uitgedrukt geeft de nieuwe telling 1269 ge-

wone leden en 760 missionarissen; daar er in de gebieden van de Propaganda 880 Nederl. priesters werkzaam zijn, meldden dus — rekening gehouden met de oud-missionarissen — 80 % van dezen zich aan.

Het aantal leden is als volgt over de verschillende Orden verdeeld:

	Gew. leden	miss. of oud-miss.		Gew. leden	miss. of oud-miss.
Assumptionisten ...	2	—	Miss.v.Afr.(Bemelen)	22	35
Augustijnen	52	—	Miss. H. Familie....	36	4
Benedictijnen	8	1	Miss. H. Hart	17	54
Capucijnen	42	42	Montfortanen	34	1
Carmelieten	72	9	Norbertijnen	41	5
Ongesch. Carm.	1	2	Passionisten	15	10
Cisterciensers	11	—	Paters v. d. H. Geest	14	12
Conventueelen	6	—	P. der H.H. Harten..	47	13
Dominicanen	143	26	Priesters v. h. H. H.	56	30
Franciscanen	245	47	Redemptoristen	18	34
Miss.vh.Godd.Woord	16	32	Saec. Mission.......	1	11
Jezuieten	166	79	Salesianen	2	—
Kruisheeren	39	10	Scheutisten	7	46
Lazaristen	39	23	Trappisten	59	—
Maristen	6	1	Witte Paters	10	78
Mill Hill	36	154	Andere Orden	6	1

Het aantal priester-leden van den P. M. B. heeft dus thans de 5000 ruim overschreden, zoodat ± 85 % der Nederlandsche priesters beantwoord heeft aan het verlangen van den Paus en van ons jongste Provinciaal Concilie.

Mogen in allen die geestdrift voor de Missiën leven, welke de Paus als een natuurlijke priesterdeugd teekent.

Het Bossche Diocesaan Missie-Comité. — Z. D. H. de Bisschop van Den Bosch heeft benoemd tot leden van het Diocesaan Missie-Comité den zeer-eerw. heer H. Meyer, deken en pastoor te Asten, de weleerw. heeren L. J. J. M. Poell, pastoor te Gemert, J. L. J. J. Tervooren, thans pastoor te Tilburg (Hasselt) en V. C. van der Wee, kapelaan te Eindhoven (Stratum).

Gebedsactie. — S. P. L. zet ook dit jaar zijn gebedsactie hoofdzakelijk voor de uitbreiding van den inlandschen clerus voort. Daaraan nemen nu bijna alle communiteiten van Broeders en Zusters in Nederland en vele scholen deel. Deze offeren eenmaal per week een bepaalde oefening of versterving voor de intentie welke voor iedere maand is aanbevolen. Om daaraan te helpen denken wordt een praktische intentie-kalender verspreid. Wie aan deze gebedsactie wil deelnemen kan aan den Nation. Dir. van S. P. L., Rector Th. M. P. Bekkers te Voorschoten dezen kalender aanvragen.

Ook het bekende Apostolaat des Gebeds is een gebedsactie voor de missies begonnen. Iedere maand wordt bij de algemeene intentie een speciale voor de missies gevoegd.

De **M.A.C.T.A.**, de grootsch-opgezette Missie-Actie-Congres-Tentoonstelling te Amsterdam, gehouden van 6—13 Nov. in het Paleis voor Volksvlijt, is een heerlijk succes geworden. Een 50.000 bezoekers werden geteld, en het finantiëel resultaat zal de 20.000 gld. wel overschrijden. Wij mogen vertrouwen dat het niet onder cijfers te brengen resultaat zal beantwoorden aan dit materieel succes.

Het congres, dat tijdens deze week gehouden werd, gaf een zeer hoogstaande reeks van voordrachten over onze koloniale missies, welker publicatie in een verslagboek van vele zijden wordt gevraagd. De tentoonstelling muntte uit door uitstekende organisatie. En de verschillende kerkelijke diensten en propaganda-avonden mochten zich in groote deelname verheugen.

In een ,,Terugblik'' op deze schoone week schreef ,,De Maasbode'' den 16 Nov. in haar ochtendblad :

Alles wat op tentoonstelling en congres geboden werd, was van hoog cultureel gehalte en tegen allen twijfel in, heeft het publiek getoond dit te kunnen begrijpen en waardeeren.

Tentoonstelling en congres hebben geleerd, dat wij geen recht hebben om laag neer te zien op de ongekerstende volken van het verre Oosten en Westen, die ook hun eigen cultuur hebben, hun eigen beschaving en kunst.

En dat is mogelijk geweest omdat de tentoonstelling geen bazaar van exotische voorwerpen en het congres geen banaal gepraat is geweest over arme en onbeschaafde heidenen.

Beide waren in den letterlijken zin van het woord wetenschappelijke manifestaties. Daarvan getuigden de met zorg gerangschikte uitstallingen der ,,stands'', de belangwekkende medische afdeeling der expositie en de uitstekend voorbereide congres-avonden.

De laatste werden in het programma-boek aangeduid met den naam van ,,populair-wetenschappelijk''. Deze benaming heeft echter door tal van z.g. populair-wetenschappelijke tractaatjes, waarmede de markt wordt overstroomd en waarin wel naar populariteit maar heel weinig naar wetenschap wordt gestreefd, een slechten klank gekregen.

Wij behoeven het hier nauwelijks te zeggen, dat de congres-lezingen populair-wetenschappelijk waren in den goeden en waren zin van het woord. Wetenschappelijk waren zij, dit heeft ieder dagelijks uit onze verslagen kunnen ervaren en populair moesten zij zijn, wilden zij aan het doel der missie-week, om de vermeerdering en de verdieping te bevorderen van de kennis van vele missie-problemen kunnen beantwoorden.

Van het hooge cultureele peil van deze week van missie-actie, getuigden ook de twee lezingen die door de medische afdeeling van het congres werden gehouden. Daarvan getuigden ook de vier opvoeringen, die door een groep katholieke studenten onder leiding van Paul Huf, telkens voor stampvolle zalen en met uitbundig succes gegeven werden van Henri Ghéon's ontroe-

rend tooneelspel ,,De drie wijsheden van den ouden Wang". Daarvan getuigden tenslotte de artistieke prestaties van de beste onzer zangvereenigingen, zoowel in de congres- als in de tentoonstellingszaal.

Alles, wat de organisatoren van deze missieweek als direct resultaat ervan verwachtten, is geschied. De algemeene belangstelling voor het katholiek missie-wezen is gewekt en verdiept en er is geen twijfel aan, of ook de missiecongregaties en genootschappen zijn na deze missie-week finantiëel krachtiger geworden.

Maar de Macta deed meer dan dat, zij gaf ons schoone beloften voor de toekomst.....

Een bijzondere actie ten bate der Pausel. Genootschappen. — Op Woensdagavond 9 Nov. hebben de diocesane besturen der Pausel. Gen. in het bisdom Haarlem ter gelegenheid van de M.A.C.T.A. in de St. Josephs-Gezellenzaal een bijeenkomst belegd voor de parochiale directeuren en zelatricen dier Genootschappen in Amsterdam. De goed voorbereide vergadering is een groot succes geworden ; omstreeks 350 zelatricen en een 12 tal directeuren waren opgekomen. Het hoofddoel was te komen tot een praktisch plan : van November tot eind Februari zullen systematisch' straat voor straat, de katholieke huisgezinnen van iedere parochie ten bate der Pausel. Gen. worden bezocht. Rector de Wolf prees het princiep aan, kapelaan Hendrikx van de Vredeskerk zette zijn praktische ondervindingen op dit punt uiteen. Thans is de actie in gang. Moge het succes van de actie even groot zijn als de belofte van dezen avond.

Het Pauselijk Missiemuseum in het Lateraansch Paleis te Rome is den 21sten Dec. geopend namens den Paus door Kard. Vanutelli. De H. Vader ontving daarna de organisatoren op audiëntie.

Een schitterend en veelbelovend initiatief van den H. Vader is daardoor uitgevoerd.

Directeur is de bekende Steijler Missionaris Dr. W. Schmidt. Onder zijn medehelpers telt hij o.a. ,,padre Pancrazio O.F.M." met welken kloosternaam de Romeinen blij zijn den barbaarschen persoonsnaam ,,van Maarschalkerweerd" te kunnen verwisselen.

Een tweede algemeene Patrones der Missiën. — Naast den H. Franciscus Xaverius heeft bij decreet der H. Congregatie der Riten do. 14 Dec. 1927 op verzoek van vele missiebisschoppen onze H. Vader Paus Pius XI de H. Teresia van Lisieux verklaard tot ,,patrones van alle missionarissen, mannelijke en vrouwelijke, en van alle in de geheele wereld bestaande missiën".

BOEKBESPREKING

Dr. J. Mouren, S. A. M. EEN PIONIER, Mgr. Melchior de Marion-Brésillac. — Uitg. der Missieh. der Afr. Miss. te Cadier en Keer en te St. Michiels-Gestel (Nw. Herlaer).

Wie in dit nummer het artikel gelezen heeft over het Missiewerk op de Westkust van Afrika, zal door de bijzonderheden over het heldhaftig ondernemen en sterven van den stichter van de Sociëteit der Afrikaansche Missiën van zelf nieuwsgierig gemaakt zijn naar de voorgeschiedenis van dezen pionier. Wij kunnen de verzekering geven dat deze een niet minder stichtend tafereel van heldhaftigen moed biedt. Deze voorgeschiedenis speelt zic af in strijd om de roeping, en in een buitengewoon missionaris-leven en bisschoppelijk bestuur in Engelsch-Indië. Wie deze heeft gelezen, heeft niet alleen kennis gemaakt met een held, maar ook een blik mogen werpen in de „inwendige moeilijkheden", die een grootsch idee — in casu de opleiding van den inlandschen clerus — moet overwinnen voor het kan worden verwezenlijkt.

Th. B.

MISSIESCHETSEN UIT TROPISCH NEDERLAND door H. J. H. Fijen en S. C. A. Hamelynck. Uitgave L. C. G. Malmberg, 's-Hertogenbosch, 1927 (198 blz.; prijs f 1.80).

Uit den treure is het de laatste jaren herhaald, dat het „wie het kind heeft, heeft de toekomst" ook waar is, wanneer het gaat over het missiewerk. Daarom mochten bij het onderwijs de missiën niet vergeten worden. Tot voor korten tijd evenwel ontbraken werkjes, die bij dit missie-onderwijs, althans op de Lagere School, konden gebruikt worden. Thans is deze uitgave gedeeltelijk in dat tekort komen voorzien.

Bovengenoemd boekje is samengesteld door twee hoofden van R.K. Scholen. Zij hebben verschillende schetsjes van missionarissen aller Orden den en Congregaties bijeengegaard om 'n goeden kijk te geven op de missie van ons Oost- en West-Indië. Zoo worden achtereenvolgens Java, Sumatra, Banka en Biliton, Borneo, de kleine Soenda-eilanden, Celebes, Nieuw-Guinea, de Molukken, Curaçao en Suriname behandeld. Vóór de schetsen vinden we gewoonlijk 'n duidelijk kaartje van het gebied, waarbij dan kort en overzichtelijk grootte, aantal inwoners en katholieken, en de missioneerende Congregatie met naam en portret van den Apostol. Vic. of Prefect worden aangegeven. Wijl het werkje zoowel aardrijkskundig als leesboek zijn wil, bestaat er overgroote verscheidenheid, omdat de schetsen dientengevolge

zeer uiteenloopend worden behandeld. Verschillende foto's van missieland en -volk veraangenamen het boek. Als 'n soort ,,aanhangsel" worden doel en middelen der 3 centrale Genootschappen aangegeven; m.i. konden de samenstellers, wanneer ze het aangekondigde werkje over de missie in de verschillende werelddeelen het licht doen zien, in de behandeling hiervan wat breeder spreken. Achterin nog 'n lijst der Missie-orden werkzaam in Nederlandsch Oost-en West-Indië. Moge het beloofde werkje spoedig volgen.

H. J. V.

CATHOLIC MISSIONS IN FIGURES AND SYMBOLS, bij Dr. Rob. Streit, O. M. I. — Uitgave van de ,,Society for the Propagation of the Faith", 109 East 38th Street, New York City. (172 blz. en 89 teekeningen. Prijs $ 1.25).

In de aflevering van ,,Het Missiewerk", Aug. 1927, blz. 48—64, werd in het kort de hoofdinhoud weergegeven van 'n onlangs verschenen Italiaansche uitgave, waarin de gegevens der Vaticaansche missietentoonstelling in 1925 door verschillende missiologen (voornamelijk Dr. Robert Streit, B. Arens S. J. en prof. C. del Vechio) waren verwerkt. Op verlangen van Z.H. zou deze publicatie in de voornaamste Europeesche talen, als Fransch, Duitsch, Spaansch en Engelsch uitkomen, waarvan de Engelsche bewerking onder bovenstaanden titel bereids verschenen is.

Het boek wordt gedragen door verklarende en zinnebeeldige grafieken, welke in den tekst klaar worden uiteengezet en overwogen. ,,Wat missiewetenschap en -ijver, in antwoord op het verzoek van den H. Vader, aldus het voorwoord, bijeengaarden op de Vaticaansche missietentoonstelling, is hier verzameld, verwerkt en concreet voorgesteld". De inhoud behoeven we niet te bespreken, wijl die gansch in het aangehaalde artikel van ,,Het Missiewerk" is saamgevat. Wie echter meer statistische *détails* weten wil, vooral aangaande de verschillende klassen van missiepersoneel, missiescholen, caritatieve instellingen en pers, leze dit boek of wachte op een Fransche of Duitsche bewerking. Vooral zij, die op eenigerlei wijze bij de opvoeding der jeugd betrokken zijn, zullen in het werk een keur van teekeningen en beschrijvingen vinden, welke als practische voorbeelden dienen kunnen om aan onze jongens en meisjes de missiegedachte op pakkende wijze bij te brengen. Als voorbeeld noemen we slechts de tweevoudige afbeelding van het ,,Onze Vader" en wel ,,zooals het gedacht wordt door Christus, den Heer" of ,,zooals gedacht wordt door de wereld." (blz. 166). Ook de voorstelling der gevechtspositie onzer weinige missionarissen tegenover het onoverzienlijke veld heidenen (blz. 124 ; zie den afdruk in H. M., geciteerde afl. blz. 62—64), kan niet nalaten 'n grooten indruk, zoowel op grooten als (vooral) op kleinen te maken.

H. J. V.

(Zie verder pag. 3 van den omslag.)

IMPRIMATUR.

Buscoduci, die 24 Januarii 1928. J. POMPEN, Vic.-Gen.

PATER HENRY RAYMAKERS †

+ IN PACE +

IN MEMORIAM

PATER HENRY RAYMAKERS

> Quomodo cecidit potens?
> Hoe is de machtige gevallen?
> 1 Mac. VII, 21.

Zoo treurden de Joden bij den val van hem, die hen aanvoerde in den grooten strijd voor de bevrijding van zijn volk uit de slavernij der Syrische Tyrannen. Die woorden komen ons op de lippen en uit het hart bij het vernemen van het plotselinge overlijden van den man, die, zooal niet met den naam, dan toch zeker met de daad, aan 't hoofd stond der actie voor de bevrijding van hen, die neerzitten in de duisternis van 't Heidendom en de schaduwen van den dood.

Waar klonk niet zijn metalen aanvoerders-stem: op Missiefeesten, tentoonstellingen, congressen, overal waar maar eenige kans was het Rijk van Christus uit te breiden? Wie hing niet aan de lippen van dien artistieken kop, *à la barbe chenue*, zooals het, in de Chanson de Roland, van Charlemagne heette? Wie volgde niet het golven van dien weelderigen baard, als er gloeiende woorden rolden over zijn geestdriftig trillende lippen, bewogen door een nog geestdriftiger hart? Wie voelde niet den gloed van dien apostel van Christus overslaan in zijn eigen hart, als hij het had over de nooden der Missiën en den moreelen plicht van den Christen om die nooden te helpen lenigen? Wie hoorde hem zonder op te schrikken de alarmklok luiden voor het arme China, vóór het te laat zou zijn?

Zoo zagen wij, zoo hoorden wij zoo menigmaal P. Raymakers. Van Michelangelo zegt men, dat hij na de voltooiing van zijn onsterfelijken Mozes, met den hamer op de knie van het beeld sloeg en uitriep: „Spreek, Mozes, spreek".

Pater Raymakers had dien hamerslag niet noodig. Hij sprak en dat in vele talen: Nederlandsch, Fransch, Duitsch, Spaansch, Chineesch; maar dat was slechts de uiterlijke vorm van de gevoelens zijner ziel; de grondtoon van al wat hij sprak, was: de uitbreiding van het Rijk van Christus; de Heidenwereld, China in 't bijzonder, aan den Koning der eeuwen!

De dagbladen hebben hulde gebracht aan den grooten Missionaris en de data van zijn leven de revue laten passeeren. Niet noodig, die dorre data hier te herhalen. Wat zegt het ons, dat hij in 1860 te Helmond geboren en in 1885 priester gewijd werd; dat hij in 1882 in de Congregatie van Scheut trad en in 1888 naar Mongolië vertrok, om daar in Missie en Seminarie werkzaam te zijn, hoe hij in 1898 terugkeerde, om in 1909 naar de Philippijnen te worden gezonden, in 1926 weer in 't vaderland terug was?

Slechts één feit, meermalen uit z'n eigen mond vernomen, vinde hier een plaats.

Hoe ontstond in zijn hart de neiging om Missionaris te worden? Welk was het eerste zaadkorreltje, dat viel in dat hart, daar ontkiemde, opbloeide en zoo rijke vruchten droeg? P. Henry Raymakers was als kind misdienaar in de St. Lambertus-kerk te Helmond. In de sacristie lag nu en dan een stapeltje „*Annalen tot Voortplanting des Geloofs*" bestemd ter uitdeeling aan de leden van het Genootschap. Telkens als dat stapeltje verscheen, maakte Henry zich meester van het bovenste exemplaar en begon reeds in de sacristie de lezing. De verhalen der Missionarissen troffen hem zóódanig, dat van toen af bij hem vast stond: „Ik word ook Missionaris". Dàt was de eerste zaadkorrel, waaruit een zoo rijk leven voortkwam. Laat men nu nog zeggen, dat de lezing dier boekjes weinig of geen nut heeft en dat het geld er aan besteed, beter gebruikt zou kunnen worden. Pater Raymakers zou u met z'n machtige stem en breed gebaar toeroepen: „Maar *ik* heb er toch mijn roeping gevonden!"

Hoogst belangrijke verhalen zouden er te doen zijn over zijn verblijf in Mongolië, China en de Philippijnen, hoe hij den Boxer-opstand in 1891 in China meemaakte en zijn werk zag verwoesten, terwijl 300 Christenen en Catechumenen den marteldood stierven. Aan anderen de taak, dit in bijzonderheden te beschrijven. Weer een klein feit, dat den man teekent, vinde hier een plaats.

Is 't wonder, dat soms een gevoel van moedeloosheid het hart van den Missionaris bekruipt, als hij zijn zwaren arbeid, zonder noemenswaardige vrucht ziet blijven, ja, erger nog, als hij de vruchten, die hij in 't zweet zijns aanschijns won, ziet verloren gaan of verwoest worden ? Dat gevoel bekroop ook P. Raymakers wel eens. Wat deed hij dan ?

Hij verhaalde het zelf. ,,Dan beklom ik, zegt hij, een heuvel, overzag het land, en zong ik het lied onzer arbeiders in Helmond :

Broeders, welk geloof hebt gij ?
Zegt uw *Credo*, antwoordt mij !
Credo 't Evangelie Gods
Met de vastheid van de rots
Credo, Credo !

,,Dan zong ik het schoone lied ten einde uit. Niemand behalve de echo der heuvelen en bergen, antwoordde mij, maar gesterkt daalde ik naar het dal en begon weer aan mijn moeilijke taak.''

Nu zwijgt voor altijd die mond, zijn hart heeft opgehouden te kloppen, maar, naar wij hopen, geniet hij thans het overgroote loon, dat God beloofd heeft aan den trouwen dienaar, die woekerde met zijn talenten.

Hij ontvange in den hemel dit korte *In Memoriam* van de Redactie van ,,Het Missiewerk'', wier trouwe medewerker hij steeds was. Eere wien eere ! Zw.

Vox tonitru, quia vita ejus fulgur.

S. Greg. Naz. in S. Basilium.

't Was voor Nederland geen wonder,
Dat uw woord geleek een donder,
Wijl uw daden, vóór uw taal,
Vlamden als een bliksemstraal.

Zw.

OMNIS TERRA ADORET TE

HET BOLCHEWISME IN DE MISSIE-LANDEN

door P. Dr. JOH. THAUREN S.V.D. Missionaris van Steijl

De mislukking der bolchewistische actie in de Europeesche landen is geen geheim meer. Ondanks de ruime geldmiddelen heeft haar breed-opgezette propaganda niet het gewenschte resultaat bereikt. Nu trachten de bolchewisten door verplaatsing van hun propaganda- en agitatie-gebied, en door het concentreeren hunner krachten in Oost-Azië, langs dezen weg binnen te dringen in Europa, dat zich verzwakt in onderlinge eng-nationalistische partijschappen.

Lenin was het, die 't eerst de noodzakelijkheid en de beteekenis van een front-wisseling heeft ingezien. „Laten we ons tot Azië wenden, en we zullen in het Westen ons doel bereiken door het Oosten." Duidelijker nog geeft een uitspraak van Sinovieff op het congres van Bakoe in 1920 als doel van Moskou aan: de bolchewiseering van Oost-Azië:

„Rusland streeft er niet naar, de hand te leggen op Azië om zijn ideaal te bereiken, noch ook om er zijn sociale beginselen te propageeren, maar het heeft de 800 millioen menschen noodig, om het Europeesche imperialisme en kapitalisme neer te slaan."

Langs welken weg zij willen geraken tot de verbolchewisming van Azië, leert ons voldoende hun werkmethode in Europa. Alle middelen zijn geoorloofd, geboden zelfs, indien ze dienstig zijn voor het doel. Ook de strijd tegen den godsdienst wordt, indien de omstandigheden dit wenschelijk maken, aanvaard. In Nederlandsch-Indië trachten ze den schijn te verwekken, dat zij vasthouden aan de reinheid en verhevenheid van het geloof, in Europa echter maken de communistische agitatoren dikwijls geen geheim meer van hun strijd tegen godsdienst, kerk en clerus. De „Nationale Bond van vrijdenkers", die in 1925 in Weenen werd opgericht, en die geleid wordt door de beginselen der Derde Internationale, heeft ten doel

de vernietiging der nationale en religieuze gedachtenwereld. Religie en communisme zijn volgens de expresse verklaring van Lenin zelf, niet met elkaar vereenigbaar. Taktische overwegingen moeten uitmaken, of men in het eene geval zijn doel zal bereiken door leugen, door jeugd-verleiding en familie-vernietiging, of in het andere geval, door te huichelen, dat men geen vijand van den godsdienst is.

***

Een zeer duidelijk beeld van den communistischen aanval in Azië, geeft ons het protocol van het Internationaal Congres : „Tegen de onderdrukking en het imperialisme", dat gehouden werd te Brussel van den 7en tot den 15en Februari 1927. Op dit congres werd o.a. gesticht een „*Liga tegen het imperialisme en voor de nationale onafhankelijkheid*"; daarmee was een nieuw strijdend lichaam geschapen, dat zijn communistisch werk hoofdzakelijk in de Oost-Aziatische missielanden verricht. De resoluties van dit congres houden rekening met de omstandigheden van het land, waarvoor ze werden opgesteld. Ze komen op 't volgende neer :

a) voor China : Alle linksche partijen moeten worden georganiseerd tot intensieven steun der Russische beweging, en iedere actie der Europeesche staten, welke gericht is op de bescherming van het leven en de belangen der vreemdelingen, moet worden gefnuikt en werkeloos gemaakt.

b) voor Indië : Er moet een entente worden georganiseerd van bolsjewistische en nationaal-revolutionaire Hindoes, van de Chineesche en van de Engelsche (extremistische) arbeiderspartij tot steun in hun strijd tegen Engeland.

c) voor Indo-China en Indonesië wordt volledige bevrijding van het Europeesch protectoraat geeischt ; eveneens voor Korea ten opzichte van Japan.

d) voor Perzië wordt — tegen Engeland — volle onafhankelijkheid gevorderd, en voor Noord-Afrika de bevrijding van de Fransche overheersching.

In de slot-resolutie worden alle corporaties van blanke arbeiders en kleurlingen van alle werelddeelen opgeroepen tot aaneensluiting en tot medewerking aan de verwezenlijking der revolutionnaire strevingen, in den zin der communistische Internationale.

De bovengenoemde „Liga tegen het imperialisme en voor de nationale onafhankelijkheid" staat onder controle van Moscou, en handelt overeenkomstig de verordeningen van Kremlin.

***

Opmerkenswaardig is het getal der organisaties, welke op 't congres waren vertegenwoordigd: 22 deputaties uit China, 14 uit Indië, 9 uit Afrika en 25 uit Frankrijk. Azië was dus vertegenwoordigd met

niet minder dan 45 organisaties. De geweldige kosten der bolchewistische propaganda beloopen over de geheele linie ongeveer 300 millioen goud-roebels. Deze gelden worden bijeengebracht deels uit de opbrengsten der onteigende — „kapitalistische" — goederen in Rusland, deels uit het batig saldo van den Russischen buitenlandschen handel. Hieruit blijkt duidelijk het gevaar van handelsverdragen met Rusland. De Sowjet-regeering ontvangt daardoor van de landen, die vrijwillig met haar handel drijven en haar zelfs crediet geven, middelen welke ten slotte tegen deze landen zelf worden aangewend.

Om de bolchewistische plannen in de missie-landen uit te voeren, werd een eigen propaganda-organisatie in het leven geroepen. Het Moskousche commissariaat voor buitenlandsche aangelegenheden telt daarvoor drie secties n.l. : een voor het nabije Oosten, die tevens de Afrikaansche vraagstukken behandelt; een voor Midden-Azië; en een voor het verre Oosten. De leiding van het secretariaat der executieve van de Commintern (Communistische-Internationale) voor Oostersche aangelegenheden was in December 1926 in handen van een Japanees, een Hindoe en een Chinees.

De hoofdrol bij de bolchewistische propaganda in het Oosten heeft de „*Wetenschappelijke Vereeniging van de Unie der Sowjet-Republieken tot studie van het Oosten*" welke ten doel heeft de geestelijke, oeconomische en politieke bevrijding van het Oosten, de populariseering van de grondbeginselen van het Leninisme onder de Aziatische volkeren ; tot dat doel geeft het een tijdschrift uit „Het nabije Oosten". (inhoud : De revolutionaire beweging onder de Aziatische volkeren). De Vereeniging bezit een politiek-oeconomisch, en een historisch-ethnologische afdeeling ; de eene voor de studie der sociale verhoudingen van het arbeiders-vraagstuk, het territoriale vraagstuk enz. ; de andere voor de bestudeering van de cultuur en de geschiedenis der Aziatische volkeren; zij tracht aldus de systematische actie tot verspreiding van het Bolchewisme zoo vruchtbaar mogelijk te maken.

De resultaten van dezen arbeid staan ten dienste aan de „*Vereeniging tot het aangaan en onderhouden van cultureele betrekkingen met het Buitenland*" (afgekort : V. O. K. S.). Deze organisatie streeft ernaar invloed te krijgen op intellectueele kringen van die volken, die aan het Bolchewisme moeten worden onderworpen. Japan,

Perzië, China, Afganistan en Mongolië hebben daarin hun vertegenwoordigers.

In dienst van dit streven der Bolchewisten naar accommodatie staan talrijke universiteiten en scholen : o.a. de arbeiders-universiteit voor het Oosten in Moscou, de universiteit van Samarkant, de universiteit van Centraal-Azië in Charkow, het instituut van Saratow, een instituut van den Oeral en van Siberië, een Tartaristisch instituut, een instituut van de Nationale Minderheden, het communistisch Lenin-instituut in Wladiwostok, een school voor proletaristische cultuur tot verspreiding van de Sowjet-gedachte in China Japan en Korea, met 7 professoren, 12 leeraren, 200 leerlingen en een bibliotheek. Bovendien worden 2 Chineesche bladen uitgegeven en een radio-periodiek. Ten slotte de Dr. Sun-Yat-Sen-Universiteit in Moscou met 250 mannelijke en 40 vrouwelijke Chineesche studenten.

***

Hoever in het laatste jaar de bolchewistische propaganda reeds gevorderd was en — de vooruitgang van het Missiewerk wezenlijk belemmerd heeft — mogen eenige voorbeelden uit de missie-gebieden duidelijk maken.

In *Indië* bereiden de Bolchewisten een breed-opgezette propaganda-actie voor, die voorloopig zich beperkt tot een fel-aanwakkeren van den haat tegen Engeland onder de Hindoes ; angstig-snel groeit door cellen-vorming hun organisatie. Het propaganda-middelpunt is Madras ; generale staven bevinden zich in Kandahar en in Birma. Het maandblad „*De Massa's van Indië*" met een geweldige oplage wordt gratis onder het volk verspreid. De sterfdag van Sun-Yat-Sen, die van China en Japan uit ijverde voor een pan-Aziatischen bond werd in Singapore met groote praal herdacht. Op 17 Juni 1926 volgde van den kant der Indische Communisten door den communistischen parlements-afgevaardigde Sakhlatvala aan de Britsche regeering openlijk de strijd-verklaring.

In *Nederlandsch-Indië* werden meerdere revolutionaire stakingen georganiseerd, die in innige samenhang staan met de besluiten van het eerste internationale congres van transport-arbeiders in Kanton in 1924. Communistische woelingen in Sumatra en Java en vooral te Batavia op het einde van 1926 en begin 1927 mislukten ten gevol-

ge van het energiek ingrijpen der Regeering. Er wordt echter koortsig verder gewerkt. Vooral in de intellectueele kringen vindt de bolchewistische propaganda sterken aanhang, meer dan in de lagen van het gewone volk. Zeer frequent zijn de woelingen onder officieren en soldaten.

In *Perzië en Afghanistan* wordt de aanval voorloopig beperkt tot een breed opgezette literaire propaganda.

De eigenlijke operatie-basis der Bolchewisten voor Oost-Azië is *China*. De actie zoekt vooral steun bij den vreemdelingen-haat, die in de onzalige eeuwenoude politiek der Europeesche grootmachten voldoende voedsel vindt, daar deze „in naam der Europeesche cultuur" aan het arme Chineesche volk het eene stuk land na het andere ontnam. Deze haat buiten de agitatoren behendig uit en zij recruteeren uit nationalistische kringen, vooral uit de studenten, steeds nieuwe strijdgenooten. Sinds het einde van het voorbije jaar concentreert zich op China vooral heel het geweld van den Russischen aanval. Een geraffineerde politiek tracht door periodieke agitatie de opmerkzaamheid der tegenstanders van zich af te leiden. Alle bewegingen staan, zooals duidelijk bleek uit de December-relletjes in Sjanghai en Kanton, in innigste verbinding met Moscou. De partij van Dr. Sun-Yat-Sen, de Koeo-ming-tang (Volkspartij van den Staat) werd mede door den communistischen gezant Borodin georganiseerd. De bolchewistische bladen (Guide Weekly) (Weekelijksche Gids) en „Chinese Youth" (Chineesche Jeugd) hebben in Sjanghai den grootsten invloed. Vooral de studenten steunen de boycot-actie tegen missionarissen en Christenen. Het Christendom wordt voorgesteld als de agent van 't kapitalisme. Het Russisch tijdschrift „Besbosnik" (de Goddelooze) zorgt met kracht voor de algemeene verspreiding van dezen laster. In de militaire academie te Whan-poa (Opleidings-school voor de officieren der Zuidelijke troepen in Kanton) zijn op ergerlijke wijze de volgende ophitsende platen ten toon gesteld: Een missionaris helpt de buitenlandsche kapitalisten en militairisten de Chineezen onderdrukken; een missionaris reikt aan een Chinees den bijbel als verdoovingsmiddel, terwijl een militairist en een kapitalist den armen Chinees met messen doorkerven; een missionaris met kruis en bijbel wordt gevolgd door buitenlandsche imperialisten met kanonneer-booten en kanonnen, die heftig vuren op weerlooze Chineezen; een missio-

naris met den bijbel in de hand staat voor een wreed-geboeiden Chinees, die zich tracht los te rukken uit de knellende ketenen van drukkende verdragen — de missionaris tracht hem tot berusten te dwingen met een ,,God zal u troosten" — intusschen vullen buitenlandsche kapitalisten den geldbuidel van den zalvenden missionaris, — en dan : een forsche Chinees houdt een boek omhoog : De drie proletarische grondbeginselen van Dr. Sun-Yat-Sen! — Kruis en bijbel liggen hulpeloos verslagen aan de voeten van den Chinees.

De bevolking wordt methodisch door bot-zedelooze plakkaten en dgl. vergiftigd en gedemoraliseerd. Door een vluchtig-georganiseerde tegen-actie van enkele weldenkende volksgroepen, die nog niet alle waardeering voor de zedelijkheid hadden verloren, werd een allerschandelijkste en onteerende gruweldaad nog tijdig verhinderd n.l. een openlijke naakte-vrouwen-parade, die voor 1 Mei 1927 te Hangkow voorbereid werd.

Om een goeden bodem te scheppen voor de communistische ideëen en de bevolking te pressen tot de verjaging der missionarissen is geen middel hen te laag. Vooral de vrouwelijke bevolking wordt met het lokaas der ,,vrije liefde" met kracht gedreven tot algeheele zedeloosheid. ,,Onze grootmoeders stonden misschien bij de Amerikaansche vrouw 500 jaar ten achter, maar onze dochters zullen haar 50 jaar vooruit zijn; onder de Koeo-ming-tang overbruggen de Chineesche vrouwen gansche eeuwen," zeide in Juli 1927 de weduwe van Dr. Sun-Yat-Sen. Om politiek-geschoolde leidsters te vormen heeft ze een hoogeschool voor vrouwen gesticht, die door 150 studenten bezocht wordt.

De missionarissen worden zooveel mogelijk belasterd en bestookt, kerkelijke en godsdienstige instellingen gesloten en ontwijd, overal waar hetzij gematigde, hetzij radicale communistische troepen zegevieren.

Ook in *Japan* ,,werken" de Bolchewisten. Draconische maatregelen der regeering echter dwingen de agitatoren tot groote voorzichtigheid. Onder neutrale motto's: ,,De opheffing der arbeidersklasse", ,,De opheffing van den boerenstand", worden Bolchewistische Congressen en vergaderingen gehouden. Zoo werd er den 12en Dec. 1926 het eerste congres gehouden van arbeiders en boeren. Maar Wladiwostok met haar draadlooze is voor Japan de ijverige predikant van het Bolchewisme.

In *Zuid-Afrika* bestaan reeds 5 bolchewistische organisaties, waarvan er 3 hun zetel hebben in Johannesburg.

In *Egypte* werd de beweging reeds in 1920 overgeplant door bemiddeling van den Russischen Jood Rozenthal. Kairo en Alexandrië hebben elk een bolchewistische school.

In *Marokko* werd een opstand van Abd-El-Krim financieel gesteund door den Jood Doriot, die tegenwoordig in Indo-China „arbeidt". Marokko wordt als overstroomd met bolchewistische lectuur. De meest-verspreide pamfletten zijn : „De gruwelen van het Kolonisatie-systeem", „De schending van een Land", „De sociale strijd" e. v. a.

De militaire opstand op de *Philippijnen* in Maart 1927 en 't optreden der Regeering van *Nieuw-Zeeland* tegen de massa-import van bolchewistische geschriften, zoowel als enkele zwakke pogingen der Sowjets in *Australië* toonen, dat ook tot in deze landen hun sinistre invloed is doorgedrongen.

⁂

Deze enkele voorbeelden mogen voldoende zijn om de geheele Christen-wereld opmerkzaam te maken op het Moloch-gevaar van het Bolchewisme in het Oosten. Dit gevaar immers bedreigt allereerst het Christendom, dat zich in zijn opofferend streven naar de christianiseering der heidenvolkeren door deze lugubere wereldorganisatie satanisch ziet tegengewerkt. Ten slotte echter is deze geestelijke besmetting der kleurlingen een probleem, waarmee het belang der menschheid als zoodanig gemoeid is. Indien de Westersche cultuurvolkeren niet in staat zijn een rassen-emancipatie, zooals zij in het Oosten door de Bolchewisten wordt nagestreefd, te stuiten — het inschikkelijker mandaats-systeem van den Volkerenbond toont zich in dit licht een gevaarlijk wapen in de hand dezer volkeren — en indien de Europeesche grootmachten in gelijk tempo zich blijven terugtrekken uit Indië, China en Afrika als in de laatste jaren, dan staat eerstdaags een milliard menschen op tegen het Westen en bewerkt een catastrofe, waarvan de gevolgen niet te overzien zijn.

Over heel de bewoonde wereld zien we het Bolchewisme met angstwekkende doelbewustheid aan het werk. De inwendige crisissen in Rusland, waarvan de bladen in den laatsten tijd meerdere

malen melding maken, mogen ons niet de overtuiging opdringen, alsof de communistische beginselen niet werkelijk voor de breede afhankelijke volksmassa's iets fascineerends hebben, dat vele tot slaaf geworden arbeiders, vooral in de landen der kleurlingen onweerstaanbaar aantrekt. Het preekt immers ook een Evangelie van ongebreideld aardsch genieten, speculeerend op de lagere en laagste instincten van den mensch. De koloniale machten zullen niet langer in staat zijn de verdere ontwikkeling tegen te gaan, daar de millioenen van het Oosten als één man zich verzetten tegen hunne onderdrukkers. Hun koloniaal uitbuitings-systeem is de wegbereider geworden voor het Bolchewisme. Dat is de wraak der wereldgeschiedenis.

Het eenig wapen tegen dit brute egoïsme is een sterk, gezond altruisme zooals dit door het christelijk gebod der naastenliefde aan de menschheid tot plicht is opgelegd. Alle staatkundige, politieke en economische maatregelen moeten mislukken wanneer ze gedragen worden door de beginselen van het egoïsme. Slechts het Christendom zal in staat zijn met succes het Bolchewisme te bestrijden. Maar ook dit is daartoe niet ten volle in staat zonder materieele hulpmiddelen. Thans wreekt zich bitter het schuldige tekort in het vervullen van den missie-plicht in breede katholieke kringen. Indien het katholieke volk, gedragen door een wereld-omspannende apostolaats-liefde de missies, vooral in Oost-Azië, steeds zijn liefde en belangstelling geschonken had, dan zou het missiewerk een geestelijke macht hebben geschapen, die sterk genoeg zou zijn geweest, om de invloeden van het verscheurend Bolchewisme te neutraliseeren. Gebrek echter aan middelen heeft de handen der missionarissen gebonden gehouden en bindt ze nog. Menschelijkerwijze gesproken is het misschien reeds te laat. Heel zeker staan wij in het elfde uur. Met verdubbelde kracht het Christendom overplanten in de harten der millioenen Oosterlingen, is daarom een dringende noodzakelijkheid en een grootsche taak der Christelijke menschheid. In dit licht bezien wordt dus de missie-arbeid der Katholieke Kerk een der meest urgente vraagstukken onzer dagen.

PATER WILHELM SCHMIDT S.V.D. DE STICHTER VAN „ANTHROPOS"

De resultaten van zijn levenswerk.

Nu de katholieke bladen van Nederland bij gelegenheid van den zestigsten verjaardag van pater Schmidt diens verdiensten hebben naar voren gebracht, mag zeker ,,het missietijdschrift voor ontwikkelden" niet zwijgen. Al is pater Schmidt niet in dien zin missionaris, dat hij zelf is uitgetrokken om het licht van het evangelie te gaan brengen aan hen, die in de duisternissen en in de schaduwen des doods zitten, het woord van von Hertling, dat Piet Kasteel in het Schild aanhaalt, verleent hem ook toegang in dit tijdschrift :

,,Ein einziger Gelehrte, der erfolgreich in die Forschung eingreift, dessen Namen mit weithin sichtbaren Zeichen in die Blätter der Geschichte eingegraben ist und der sich in seinem Leben stets ein treuer Sohn der Kirche bewährt hat, wiegt ganze Bände Apologetik auf."

't Is door zijn ontzagwekkende kennis en wetenschap in dienst der Kerk gesteld, dat pater Schmidt zoo onschatbaar veel goeds voor de Katholieke Kerk en voor de uitbreiding van het Rijk Gods op aarde gedaan heeft. Evenals de slotzusters van Steyl door haar voortdurend gebedsleven de rijkste zegeningen voor den missionaris afbidden, evenals de leden van het Apostolaat des Gebeds de vruchtbaarheid schenken aan het werk van den arbeider in den wijngaard, door het te bedauwen en te besproeien met hun gebed, eveneens als degenen, die geld en goed schenken aan hem, die getrokken is naar het uiteinde der aarde om kerken te bouwen, scholen te stichten, weezen onder dak te brengen, in zekeren zin missionaris zijn ; evenals al die klassen van missionarissen, ofschoon zij niet onmiddellijk door dit woord worden omvat, toch inderdaad door God met het loon van den missionaris zullen begiftigd worden,

zoo ook moeten de verdiensten van den grooten geleerden missiepater Wilhelm Schmidt voor de missie begrepen worden. Zoo ook had de groote missionaris pater Arnold Janssen het werk van zijn trouwen zoon begrepen, dat altijd en overal door den Stichter werd aangemoedigd.

Pater Arnold Janssen is zelf ook in den gewonen zin geen missionaris geweest. Als ordestichter heeft hij waarschijnlijk nimmer een heidenkind gedoopt of een melaatsche verpleegd en wie zal ontkennen, dat hij thans verdiensten heeft voor het missiewerk, nu honderden en honderden zijner zonen naar alle werelddeelen het geloof uitdragen.

In dien geest moeten wij het werk van pater W. Schmidt voor de missie beschouwen.

Hebben de R. K. dagbladen zijn verdiensten en zijn korte levensschets reeds naar voren gebracht, hier in het missietijdschrift is het de plaats om vooral het licht te laten vallen op zijn arbeid.

Ziehier dan een overzicht van zijn werk, daarbij grootendeels voorgelicht door zijn grooten bewonderaar prof. Dr. Wilhelm Oehl, van de universiteit van Freiburg in Zwitserland.

De Linguist.

Door den Stichter pater Arnold Janssen naar Berlijn gezonden om de natuurwetenschappen te bestudeeren, verwisselde pater Schmidt die spoedig met de taalstudie, welke hij later aan de universiteit van Weenen verder beoefende, sedert hij in 1895 als leeraar aan het missiecollege St. Gabriel bij Mödling, in de nabijheid van Weenen, gekomen was.

In Berlijn had pater Schmidt Hebreeuwsch, Arameesch en Arabisch gestudeerd en daarbij Poolsch geleerd. [1])

In Sint Gabriel leerde hij bij zijn lessen aan het gymnasium en aan den theologiecursus Grieksch, Hebreeuwsch, Poolsch en Tschechisch.

Engelsch, Fransch en Nederlandsch heeft hij eveneens aangeleerd. Maar ongeveer sinds het jaar 1895 legde de jeugdige philoloog en orientalist meer en meer zich op de talen der natuurvolken toe, een keer in zijn arbeid, die voor zijn toekomst beslissend zou

[1]) Als een aardige bijzonderheid wordt verhaald, dat hij voor de studie van het Poolsch naar een Poolsch klooster werd gezonden. 's Avonds laat aangekomen wierp hij zich onmiddellijk, nog in den nacht, op de nieuwe taal, zoodat hij den volgenden morgen de gebeden na de Mis in het Poolsch kon voorbidden.

worden. Belangrijke hulp vond hij daarvoor in de briefwisseling met zijn voormalige klasgenooten, die als zijn ordebroeders in de missies van Afrika en de Zuidzee werkten en die hem met de talen der inboorlingen op de hoogte hielden. De eerste vruchten dezer exotische taalstudies waren de publicaties:

De verhoudingen der melanesische talen tot de polynesische en van deze onderling (1899).

De taalverhoudingen van Australië (1900).

De Jabim-talen in Duitsch Nieuw-Guinea (1901).

De verhouding van de taal der Sakei en Semang op Malacca tot de Mon-Khmer-talen (1901) enz.

Deze taalstudies strekten zich spoedig uit over de geheele bewoonde aarde: hij hield zich bezig met afrikaansche, asiatische, australische en amerikaansche talen. Later beperkte hij zijn arbeidsveld tot de spraakstammen van Zuid-Azië en Australië en op dit ontzaggelijk uitgebreid terrein werd Schmidt ontdekker en baanbreker.

Men onderschatte het niet, wat het zeggen wil in deze babylonische spraakverwarring thuis te komen: het gaat om duizenden talen en dialecten. De meeste taalvorschers beperken zich tot een enkele taal of taalgroep, b.v. de Germaansche of Slavische en reeds dat kan een geheel menschenleven vragen.

Hoeveel dunner gezaaid zijn die geleerden, die over een geheelen taalstam in al zijn takken meester zijn b.v. den indo-germaansche of semietische, den oeralische of altaische of bantoeische enz. De groote Indo-germanisten van den laatsten tijd, als Brugmann, Delbrück, Streitberg in Duitschland, Meillet in Frankrijk en Petersen in Denemarken zijn reeds ware vorsten in het rijk der wetenschap. Maar deze grooten schijnen bijna klein naast dien geleerde, die niet slechts één enkelen taalstam, maar tegelijkertijd twee of drie of meer stammen onderzoekt.

Er zijn in Europa maar weinige zulke geleerden. In Italië Trombetti, een der grootste levende linguisten, die onlangs de geheele geleerde wereld heeft verrast met de mededeeling dat hij den sleutel van het Etruskisch gevonden had, dien hij op het eerstvolgend philologencongres zou deponeeren; in Nederland Uhlenbeck, (Indo-germanistiek en Amerikaansche talen); in Denemarken Thomsen (Indo-germaansch en Oeral-Altaisch) en Möller (Indo-germaansch en Semietisch); in Zwitserland Brandstetter (Indo-

germaansch en Indonesisch); in Duitschland Winkler, (Oeral-Altaisch) Finck (Algemeene taalwetenschap), Schuchardt (Indogermaansch, Hamitisch, Kaukasisch) Meinhof (Hamitisch, Soedaneesch, Bantoeisch), Seidel (algemeene taalwetenschap), Conrady (asiatische talen) enz. enz.

Ongetwijfeld staat pater Wilhelm Schmidt onder de groote taalvorschers van onzen tijd als een der eersten en grootsten, zoowel wat de uitgebreidheid van zijn arbeidsveld als ook wat de vruchten van zijn arbeid betreft en voornamelijk daarom, wijl hij tegelijkertijd een der grootste ethnologen is, zooals wij straks zullen zien.

Het linguistisch arbeidsveld van pater Schmidt vormen de Austrische spraakstam in Achter- en Voor-Indië, de taalstam der Papoea's in Oceanië en de taalstammen van Australië.

Sinds de verschijning in 1899 van zijn boek: „*De verhouding der melanesische talen tot de polynesische*", volgen bijna ieder jaar twee of drie werken soms zeer omvangrijke.

De grootste verdienste voor de taalwetenschap verwierf pater Schmidt zich door de ontdekking van den Austrischen taalstam, door de systematische groepeering der Australische talen en door het opstellen van het Anthropos-alphabet.

De afzonderlijke talen van den austrischen talenstam waren grootendeels reeds lang en goed bekend, reeds ten tijde van den Portugeeschen Jezuiet pater Hervas, den grondlegger der moderne taalwetenschap en sedert den grooten taalvorscher Wilhelm von Humboldt. Het austrisch kunnen wij, sinds Pater Schmidt, splitsen in twee groote ondergroepen, de Austro-asiatische en de Austronesische. De Austro-aziatische omvat in hoofdzaak de Mundatalen in Voor-Indië en de Mon-Khmer-talen in Achter-Indië, deels hooge beschaafde literatuurtalen, deels dialecten van wilden en half-wilden. De Austronesische omvat de tallooze talen van het eilandenrijk van Oceanië en wel in drie groote ondergroepen, het Indonesisch, het Melanesisch en het Polynesisch, dus die talen, die men vroeger verkeerdelijk als „malayo-polynesisch" aanduidde.

Zooals reeds gezegd is, waren de austrische talen gedeeltelijk reeds lang goed nagevorscht. Maar alle onderzoekers hebben zich steeds met een enkelen tak of vertakking van den geheelen taalstam bezig gehouden, met den austro-aziatische alleen of met den austronesische

alleen. Niemand heeft beide groepen tegelijk onderzocht of grondig vergeleken. Wilhelm Schmidt nu bestudeerde zoowel de groep der indonesische-, melanesische-, polynesische talen, d.w.z. de austronesische, als ook de Mon-Khmer en de Munda-talen, d.w.z. de austro-aziatische. De zorgvuldige vergelijking dezer zeer ver-spreide, zeer eigenaardige en moeilijke talen bracht Schmidt tot de erkenning, dat zij historisch met elkaar verwant moesten zijn, d.w.z. dat zij vóór duizenden jaren uit een thans vergeten oertaal afstamden, evenals de afzonderlijke indo-germaansche talen aan den indo-germaanschen stam, de afzonderlijke semietische talen aan den semietischen stam ontsproten waren. De namen: austronesisch, austro-aziatisch en austrisch zijn nu eerst door pater Schmidt in gebruik genomen.

Austronesisch is uit het Latijnsche: Auster het Zuiden, het Zuidoosten, en het Grieksche nesos, eiland, samengesteld, zoodat austronesisch beteekent: De talen der eilanden ten Zuid-Oosten van Azië gelegen. Voor de bewuste talen van Voor- en Achter-Indië gebruikte Schmidt den algemeenen naam: *Austro-Aziatisch*, dat dus beteekent: de talen in het Zuid-Oosten van Azië. Eindelijk voor de gemeenschappelijke overeenkomst van de austronesische met de austro-aziatische talen schiep hij met weglating van de specifieke verschilpunten — nesisch en aziatisch — den naam *Austrisch*. Deze geweldige ontdekking publiceerde pater Schmidt in het boek: „*De Mon-Khmer-volkeren, een verbindingsstam tusschen de volken van Centraal-Azië en Austronesie* (1906).

Deze ontdekkingsgeschiedenis lijkt op papier wellicht eenvoudig, iets dat logisch samenhangt. Maar de werkelijkheid was een weinig moeilijker. Het was noodig verscheidene dozijnen zeer moeilijke talen door te werken, waaronder ook zeer onbekende, waarvan slechts de allerelementairste grammaticale omtrekken en korte, onvolledige woordenlijsten voorhanden waren. (De bestudeering van het Mon, het Khmer, het Semang, het Santal enz. is niet zoo eenvoudig als die van Fransch of Duitsch; niet alleen zijn de hulpmiddelen zeer onvolledig, maar ook de geest en de stijl der zinnen dier talen verschilt hemelsbreed van onze Europeesche talen). De klankleer, de vormleer, de woord- en zinuitbeelding dezer talen willen achterhalen komt overeen met het indringen in een oerwoud.

Door deze werkelijk opzienbarende ontdekking werd pater

Schmidt's gezag door de vakwereld algemeen erkend en zijn nieuw in gebruik genomen aanduidingen als: austrisch, austronesisch, austro-aziatisch, zijn thans gemeengoed van alle taalvorschers. De Sinoloog Aug. Conrady heeft op die ontdekking voortgebouwd.

De ontdekking van den austrischen taalstam, die den ontdekker blijvenden roem in de geschiedenis der linguistiek verzekert, is slechts een der wetenschappelijke uitingen van pater Schmidt.

Een tweede uiting van zijn wetenschappelijken aanleg is het genealogisch onderzoek naar de talen van Australië, welke Schmidt in den zesden jaargang van zijn tijdschrift: „Anthropos" 1911 begon te publiceeren en welke in 1919 volledig verschenen is onder den titel: *De indeeling der australische talen. Geographische, bibliographische, linguistische grondtrekken van het onderzoek naar de australische talen*". Het materiaal voor deze studie was hoofdzakelijk door Engelschen verzameld, maar zeer onvolkomen, en het was overal verstrooid en uiterst moeilijk te bereiken. De moeilijkheden waren nog aanzienlijk grooter dan bij den austrischen taalstam.

In aansluiting aan de australische linguistiek heeft Schmidt ook de talen van het eiland Tasmanië ten Zuiden van Australië doorvorscht en daarmee een der oudste talen der wereld opgehelderd.

Het derde groote linguistische werk van pater Schmidt is: *De taalklanken en hun uitbeelding in een eigen algemeen linguistisch alphabet* (1907). In dit boek geeft de schrijver een geschiedkundig overzicht over de ontwikkeling der phonetiek, de leer van de menschelijke taalklanken, alsmede een theoretisch onderzoek daarvan en stelt daarna een algemeen transcriptiesysteem op voor alle taalklanken d.w.z. een kunstig uitgedacht alphabet om alle talen der wereld wetenschappelijk weer te geven. Onze Europeesche alphabetten zijn bij lange na niet voldoende om de zeer moeilijke klanken van sommige exotische talen voor te stellen. Alleen hij, die zich met verschillende philologieën tegelijk bezighoudt, en daarom zeer dikwijls van het eene in het andere schrijfsysteem, evenals bij het notenschrift, moet „transponeeren", kan die moeilijkheid begrijpen. Verschillende alphabetten, waarvan het meest bekend zijn dat van Lepsius en Müller, zijn daarom in de laatste vijftig jaren uitgevonden, maar alle bleken onvoldoende. Voortbouwend op Lepsius en Müller, het goede van hun systeem be-

houdend, hun gebreken verbeterend, heeft P. Schmidt in *Anthropos* zijn alphabet gepubliceerd, dat kortweg het Anthropos-alphabet genoemd wordt, evenals Schmidt zelf in de linguistische wereld: De Anthropos-Schmidt heet.

Wij gaan nu over naar den ethnologischen arbeid van Schmidt, die wellicht van nog grooter beteekenis is.

De Ethnoloog.

In het begin dezer eeuw verbond Schmidt die taalvorsching met de volkenkunde, de ethnologie. De volkenkunde onderzoekt het stoffelijk en geestelijk cultuurbezit aller volkeren, vooral van de natuurvolken buiten Europa. Zij is een geheel jonge wetenschap en ontstond eerst in het midden der 19e eeuw. Duitschland staat vooraan op het gebied der ethnologie en deze voorsprong van Duitschland in het ethnologisch verzamelwerk maakte een der wonderbaarste wetenschappelijke ontdekkingen mogelijk, waarin pater Schmidt een wezenlijk aandeel heeft.

De ethnologie der 19e eeuw was — helaas — grootendeels in den geest van het atheistisch evolutionisme bestudeerd geworden; het begin van het menschelijk geslacht beschouwde men in de ruwste, dierlijke oercultuur zonder godsdienst of zedenleer. Godsdienst en zedenleer waren volgens deze evolutionistische ethnologie eerst latere hersenschimmen van het eigenaardig ontwikkeld zoogdier „mensch". De merkwaardige en reeds lang bekende feiten, dat juist de ruwste, primitiefste natuurvolken, zonder eenige cultuur, vooral de Pygmaeën of dwergvolken uit de binnenlanden van Afrika, Zuid-Afrika, Zuid-Azië en de Zuidzee, een uitgesproken, bijna ideaal monotheisme, een hoogstaande ethiek en een uitsluitende monogamie huldigden, zag deze school over het hoofd.

De Engelschman Andrew Lang, eerst zelf vurig en overtuigd evolutionist, zag dit stelsel door de feiten gelogenstraft en publiceerde dus in 1898 zijn opspraakmakend boek: *The making of religion*, waarin hij tot de gevolgtrekking kwam: Dit ethisch monotheisme van zekere primitieve natuurvolken behoort tot de erfenis der menschheid uit hun oertijd. Lang's boek was streng wetenschappelijk en op feiten opgebouwd, maar werd natuurlijk door de toonaangevende atheisten naar best vermogen dood-

gezwegen. Pater Schmidt heeft dit boek uit de vergetelheid gehaald.

Evenals bij de linguistiek maakte pater Schmidt dankbaar gebruik van de inlichtingen, hem door ordebroeders uit Afrika en de Zuidzee verstrekt. Sinds hij in 1902 en 1903 kleine publicaties op ethnologisch gebied gedaan had, nam hij geregeld deel aan de vergaderingen en lezingen van het Weensch anthropologisch Genootschap. Door een voordracht van den Weenschen professor in het Sanskriet, Leopold von Schröder, kwam hij er toe om voortbouwend op Lang's boek, in 1908 in *Anthropos* te publiceeren : *De oorsprong van het Godsidee.* In 1912 verscheen dit volledig in boekvorm en tegelijkertijd verscheen het in het Fransch vertaald onder den titel van *L'or'gine de l'idée de Dieu.*

In dit boek onderzoekt Schmidt het monotheisme van de oerbewoners van Zuid-Oost-Australië, een als de dwergvolken zeer primitief menschenras, en bewijst onweerlegbaar, dat dit ethisch monotheisme sinds oertijden de godsdienst dier menschen zijn moet. Welke waarde deze erkentenis, waarbij de wetenschap de openbaring komt steunen, heeft voor de theologie en apologie, is duidelijk. In een ander standaardwerk : *De plaats der Pygmaeën-volken in de ontwikkelingsgeschiedenis der menschheid* (1910) bewijst hij hetzelfde voor de z.g. dwergvolken. Hoe het oer-monotheisme van de oudste Zuidzeevolken door jongere cultuurtijdperken (astralmythologie b.v.) verdrongen werd, toonde Schmidt in zijn boek : *Grondlijnen eener vergelijking der godsdiensten en mythologieën der austronesische volkeren* (1910).

Een samenvatting der resultaten van deze godsdienstwetenschappelijke onderzoekingen hebben wij in het boek van Schmidt : *De oer-openbaring als het begin van Gods-openbaringen* (1912). Hier wordt wetenschappelijk bewezen, wat ieder ontwikkeld Katholiek heden moet weten, dat het overgeërfde monotheisme der primitieve natuurvolken een vaststaand feit in de ethnologie is. Het geeft den genadeslag aan het evolutionisme. Het is een onfeilbaar geneesmiddel voor hen, die vergiftigd zijn door Häckels : Wereldraadselen.

Niet slechts de godsdienstwetenschap, maar de geheele ethnologie is Schmidt grooten dank verschuldigd vooral om de groote ontdekking, namelijk ,,de historische belichting der praehistorische tijden en der zoogenaamde volken-zonder-geschiedenis, met behulp van een ethnologisch criterium : de cultuur-historische methode'',

welke in de laatste 20 jaren door Graebner en Schmidt is vastgelegd.

In de 19e eeuw heerschte in de ethnologie het evolutionisme, dat de feiten, die hinderlijk waren, verzweeg. Een andere theorie was de door Bastiaans opgezette theorie der volksgedachte of van de elementaire gedachte, die eerst het evolutionisme bestreed, maar spoedig haar slavin werd. Daartegenover stelde Ratzel de *migratietheorie of ontleeningstheorie*, een historisch-geographisch beginsel, dat lijnrecht staat tegenover de elementaire gedachte, die een physiologisch beginsel is.

Geheel anders werd het toen in het begin dezer eeuw een beroepshistoricus, Friedrich Graebner, tot de ethnologie overging. In 1911 gaf hij zijn opzienbarende: „Methode der ethnologie" uit, die letterlijk een nieuw tijdperk voor de geheele oergeschiedenis der menschheid opende. Bij hem sloot Schmidt zich aan. Graebner's methode was geschoeid op het beroemde „leerboek der historische methode" van Bernheim en sinds het verschijnen van Graebner's boek is de historische methode in de ethnologie ingevoerd. Het is onmogelijk hier op bijzonderheden in te gaan, maar de hoofdzaak van Graebner's methode, die aansloot aan de migratietheorie is deze: hij bewees het aanwezig zijn van twee cultuurkringen, n.l. de moederrechtelijke en de totemistische cultuurkring, welke zich in den praehistorischen tijd uit de z.g. oercultuur der menschheid ontwikkeld hebben.

De **oercultuur** is niet een zuiver voortbrengsel der verbeelding, maar leeft heden nog bij de z.g. primitieven d.w.z. de dwergvolken en bij bepaalde andere rassen, die arm zijn aan cultuur: de Zuid-Oost-Australiërs, de Tasmaniers, de Ges-Indianen in Zuid-Amerika, zekere Indianenrassen van Californië en Canada enz. De tegenwoordige cultuur wordt door de volgende stoffelijke en geestelijke teekenen scherp gekenmerkt:

geen landbouw, geen veeteelt: de man jaagt op dieren en de vrouw verzamelt plantaardig voedsel — dus zeer doelmatige arbeidsverdeeling, de zware en gevaarlijke voor den man, de lichtere voor de vrouw;

nomadenleven in kleine groepen, zonder vaste woning en zonder privaat grondbezit, kennis van wapenen (pijl en boog, knods, speer en mes) eenvoudig huisraad, kleeding, opschik, woning en vuur;

duidelijk kenbaar huisgezin, scherp omlijnd privaateigendom van alles wat de betreffende persoon zelf gemaakt of gevonden heeft;

streng monotheisme en geloof aan een eeuwigen Schepper van allen, van deze wereld onderscheiden, die de Vader is der menschen, die na den dood het goede beloont en het kwade straft;

geloof aan een voortleven na den dood, gebruik van eenvoudige smeek- en dankgebeden en eenvoudige dankoffers, z.g. eerstelingen-offers van den jachtbuit of de plantenteelt; geen luxe-voorwerpen; geen menschenoffers, geen wreede of ontuchtige eeredienst;

strenge monogamie, verregaande gelijkstelling van man en vrouw, maar de man het hoofd der familie, geloof aan een eerste menschenpaar, man en vrouw als stamouders der menschheid;

teedere liefde tusschen ouders en kinderen, zorgvuldige verpleging der grijsaards, gastvrijheid tegenover vreemdelingen, streng verbod van leugen en diefstal, geen slavernij en mensceneterij, geen ontucht en prostitutie, geen alcoholische of narcotische dranken, groote vrijheidsliefde; geen gruwzame straffen; geen oorlog met evenmenschen; de eenvoudigste democratische regeering voor de afzonderlijke nomadengroepen.

De bakermat dezer oercultuur is hoogstwaarschijnlijk Zuid-Azië, vermoedelijk Indië.

Volgens Graebners theorie zijn uit deze oercultuur twee cultuurkringen, die van het moederrecht en die van het totemisme, ontstaan en de dragers daarvan hebben zich in wijde vertakkingen over de geheele aarde verspreid.

De **moederrechtelijke cultuurkring** ontstond, doordat zich uit het plantenzamelen der vrouw langzamerhand de plantenbouw door de vrouw ontwikkelde. De vrouw is de grondlegster van den landbouw en natuurlijk ook van het zich vestigen op een bepaalde plaats. Het nomadenleven verdween en de vrouw werd de rechtmatige grondbezitster. Zij werd het middenpunt der familie en bijgevolg de draagster van het erfrecht. Zoowel in het familieleven als in het publieke leven werd de man door de vrouw verdrongen en daardoor ontstond: het moederrecht en trapsgewijze een ware vrouwenheerschappij. Als reactie volgde ten laatste daarop de diepste vernedering der vrouw. De maan (invloed op weergesteldheid bij akkerbouw en op de menstruatie) verdringt langzamerhand den Schepper: maaneeredienst; de maan als vrouwelijke godheid, godin. In plaats der stamouders alleen een stammoeder. Koken, bakken, weven en vlechten zijn de echt vrouwelijke bezigheden in de moederrechts-cultuur. De regeering is democratisch-dorpelijk.

Lijnrecht daar tegenover staat de **totemistische cultuurkring.** Het hoogere jagerdom ontwikkelde zich hier tegenover het lagere jagerdom der primitieven. De man machtig tegenover de vrouw. Zeer streng vaderrecht. In plaats van stamouders alleen een oer-stamvader. De positie der vrouw is bijna zonder rechten. Hier komt voor het eerst de prostitutie voor. De dieren

in hooge, zelfs afgodische eer, tot groot nadeel van het monotheisme. Om het jachtgeluk te beinvloeden ontwikkelt zich een rijk tooverwezen. De zon in plaats van den Schepper-God. Het goede van dezen cultuurkring is de ontwikkeling van het handwerk: ambachten, handel, nijverheid, kunst, en daarmee samengaande vestiging op een bepaalde plaats alsmede een strenge staatsorganisatie met sterke communistische tendenzen en stedenbouw. Landbouw ontbreekt.

Deze theorie nu werd door Schmidt voltooid doordat hij aantoonde niet een tweevoudige splitsing, maar een drievoudige uiting van de oercultuur, n.l. de moederrechtelijke, het totemisme, en het herderstijdperk.

Deze derde cultuurkring, die van **het nomaden-herderstijdperk** bevat grootendeels de Oeral-altaische, de indogermaansche en de hamito-semitische volken, alsook het groote steppengebied van Midden-Azië, West-Azië en Noord-Afrika. Ofschoon het vaderrecht wel domineert bij de herders, geschiedt het toch zonder vernedering der vrouw. De ontwikkeling van het nieuwe gaat ook hier, evenals bij het totemisme van den man uit: zooals in het moederrecht de planten-verzamelende vrouw de planten-verbouwende vrouw wordt, zoo is in dezen derden cultuurkring de op-dieren-jagende man een dierenfokker geworden. Eerst werd kleinvee (schapen en geiten) later ook grootvee (ezels, rendieren, runderen, paarden, kameelen) gefokt. De groote steppen boden ruimte aan groote kudden, maar daarvoor was het nomadenleven noodzakelijk. Het monotheisme bleef hier het langst vrij van vreemde smetten. Het langst hield het monotheisme stand bij de Hamieten en Semieten en onder dezen vooral bij de Semitische Joden. In overeenstemming met een waardiger positie der vrouw, hielden de herders vast aan de oercultureele overlevering van een stamouderenpaar, een stamvader en een stammoeder. Het eerste menschenpaar Adam en Eva sluit daar volkomen bij aan. Trouwens ook in andere opzichten past het Genesisverhaal in dit kader. Zoo is het offer van Kain en Abel zuiver een eerstelingenoffer der dwergvolken. „Abel offert van de eerstelingen zijner kudde, Kain van zijn veldvruchten". De veetelende Nomaden werden in den loop der tijden de grondleggers der hoogculturen. Zij stichtten groote rijken met landbouw, industrie, handel en veeteelt en werden in bijna geheel Europa en Azië de heerschers. Zoo ging het met de Semieten, die zich van den landbouw van Mesopotamië meester maakten, zoo ging het met de Indo-Germanen, die in Europa, Voor-Azië en Indië de oudere cultuurkringen aan zich onderwierpen, zoo ging het met de Hunnen, Avaren, Bulgaren, Mongolen en Turken, die eeuw na eeuw uit de steppen van Midden-Azië en Oost Europa te voorschijn kwamen en groote rijken stichtten.

Juist deze laatste regels toonen duidelijk aan, hoezeer de nieuwe, door Graebner en Schmidt vastgestelde ethnologische methode de

grondslag van alle geschiedenisbeschrijving werd. Voor de natuurvolken zonder geschiedenis alsook voor den praehistorischen tijd der cultuurvolken is thans in groote omtrekken de cultuurhistorische ontwikkeling opgehelderd.

De drievoudige indeeling, n.l. de moederrechtelijke, de totemistische, en de cultuur der herders, is slechts de eerste stap in de culturenontwikkeling. Men noemt deze drie de *primaire culturen.*

De primaire culturen bleven maar zelden geheel onvermengd tot heden en daardoor ontstonden de *secundaire* culturen, waarop om het bestek van een artikel, niet nader ingegaan kan worden.

Als merkwaardige bijzonderheid dient hier nog opgemerkt te worden, dat elke primaire cultuurkring een geheel bijzonder, eigenaardig kenmerk heeft. Zoo is b.v. de bouwvorm der hutten steeds karakteristiek verschillend bij Totemisten, Moederrechterlijken en Herders. Eenigszins geldt hetzelfde van huisraad en wapenen, van de eigendomsverhoudingen, het bestuur, de mythologie, enz. De cultuurkringsleer krijgt daardoor een tastbaar exact, bijna mathematisch-automatisch karakter; b.v. wanneer ergens in de binnenlanden van Nieuw-Guinea een tot dusver onbekend dwergvolk ontdekt wordt, dan is met alle zekerheid te verwachten, dat het evenals alle overige dwergvolken geen landbouw en geen veeteelt kent, maar van jagen en vruchtenzamelen leeft, monotheisme en monogamie huldigt, kortom, dat het alle kenmerken der primitieve oercultuur vertoont en een nauwkeuriger onderzoek van het betreffende volk bevestigt dan alles.

Thans is de ethnologie niet meer en niet minder dan de algemeene cultuurgeschiedenis der menschheid zooals Schmidt het in zijn werk: *De moderne ethnologie* (1906) geeischt heeft.

Keeren wij nu terug tot den persoon van pater Schmidt. Uit hetgeen wij schreven zal wel duidelijk zijn gebleken de cultuurgeschiedkundige en apologetische waarde van zijn werk. Beter begrijpt men die nog na lezing van zijn boek: *De Oeropenbaring*, alsook van zijn studie: *Totemismus, herderlijk nomadenleven en moederrecht* in „Anthropos" Jaargang X—XI (1915—1916) en vooral na zijn groot werk: *Volken en culturen*, dat reeds vóór den oorlog begonnen en gedeeltelijk in druk verschenen, eerst in 1924 in samenwerking met zijn genialen leerling en medearbeider pater Dr. Wilhelm Koppers S.V.D. is voltooid.

Als de vrucht van naarstig onderzoek in verschillende musea verscheen in 1914: *Cultuurkringen en cultuurtijdperken in Zuid-Amerika.*

Andere nieuwe werken uit den na-oorlogschen tijd zijn :

1⁰. *De persoonlijke voornaamwoorden in de australische talen* (1919)

2⁰. *Ethnologische bemerkingen op theologische offertheorieën* (1922).

3⁰. *De wegen der menschheid om God te leeren kennen* (1922).

4⁰. *De geheime jeugdwijding van een australischen stam* (1923).

en 5⁰. het jongste en wellicht voornaamste boek : *De talenkringen der aarde* (1926).

In 1905 kwam de grootsche onderneming tot stand : *Anthropos, internationaal tijdschrift voor volken- en taalkunde*, in opdracht van het Oostenrijksche Leo-Genootschap, met steun van het Leo-Genootschap, het Görris-Genootschap, het Weensche ministerie en het Berlijnsche ministerie van Koloniën. Onmiddellijk bij zijn verschijning is „Anthropos" het aanzienlijkste tijdschrift der geheele wereld geworden. Het is internationaal in den schoonsten zin van het woord en publiceert het werk van geleerden aller cultuurvolken, in het Duitsch, Fransch, Engelsch, Spaansch, Italiaansch en Latijn. Gedurende den oorlog onderbrak Anthropos zijn verschijnen niet, ofschoon het aantal afleveringen en de inhoud der banden minder was. Ook kon in dien tijd de Anthropos-bibliotheek niet uitgebreid worden. Men kan in het jubileegeschrift: „*Im Dienste des göttlichen Wortes.* 50 *Jahre Steyler Missionsarbeit*" de lotgevallen van *Anthropos* gedurende de oorlogsjaren uitvoerig vinden. Thans zijn ook Nederlandsch en Poolsch als officiëele talen in *Anthropos* toegelaten.

Op zijn initiatief ook werden de groote ontdekkingsreizen van Gusinde en Koppers naar de Indianen op Vuurland, van Schebesta naar Malakka, van Vanoverbergh naar Luzon (Philippijnen) en een vierde naar de binnenlanden van Afrika uitgevoerd, eveneens met buitengewoon succes.

Een enkel woord is hier nog op zijn plaats omtrent pater Schmidt gedurende de oorlogsjaren. „Als millioenen van mijn landgenooten leven en gezondheid opofferen, kan ik niet thuis aan mijn schrijftafel blijven zitten". Dit woord werpt een geheel nieuw licht op de

heldengestalte van pater Schmidt. En inderdaad, vier jaar lang zien wij den grooten geleerde als vrijwilliger in het leger van zijn aangenomen vaderland, in het uniform van keizerlijk koninklijk legeraalmoezenier aan de fronten in Polen, Rumenië en Italië de arme soldaten ter zijde staan.

In opdracht des keizers richt hij met zijn ordebroeder pater Streit, ongeveer 1000 Oostenrijksche soldatentehuizen op — voorzeker geen gering werk. Het organiseeren behoort tot de sterkst ontwikkelde talenten van dezen veelzijdigen man, zoowel in het geestelijk als in het practische leven : — hetzij hij de indeeling der australische talen vaststelt, of de architectoniek der evangeliën onderzoekt, hetzij hij een internationaal, phonetisch, transcriptiesysteem uitvindt, of de overeenkomstigheden in een grooten taalstam ontdekt, hetzij hij een internationaal vaktijdschrift sticht of soldatentehuizen uit den grond stampt, of het systeem der cultuurkringen verbetert.

In zijn hoedanigheid van aalmoezenier kwam pater Schmidt veel in aanraking met militaire en politieke leiders van den allerhoogsten rang en zoo ontkiemden in hem de politieke gedachten, die hij in zijn boek: *Germanen, Slaven, Oostersche volken en Balkan* (1918) vastlegde.

Het troostboek : *De nood en de redding der Duitsche ziel* (1920) ontstond ten tijde der na-oorlogsche revolutie. Het is een onverbiddelijke afrekening met het materialisme, atheisme, kapitalisme en socialisme, dat sinds meer dan twee menschenleeftijden het Duitsche volk naar den ondergang voerde.

Zijn Christus-voordrachten welke hij onder grooten toeloop had gehouden voor ongeveer duizend toehoorders uit de universiteitswereld, verschenen ook in druk : *Overzicht over den stijl der vier evangeliën afzonderlijk en over het geheele leven van onzen Heer Jezus Christus naar de vier evangeliën.*

Ten slotte zij nog vermeld zijn liturgisch boek : *De plechtige Hoogmis* in afzonderlijke uitgaven voor alle Zon- en feestdagen. Inleiding, vertaling, verklaring (1919). Denken wij daarbij nog de talrijke wetenschappelijke voordrachten en reizen, aan de reeds vóór den oorlog in Leuven (1913) begonnen en later in Tilburg (1922) en Milaan (1925) doorgezette internationale cursus voor godsdienstethnographie en zijn gewone zielzorg onder de landelijke bevolking van Sint Gabriel en het stadje Mödling en niet te vergeten

zijn werkelijk reusachtige briefwisseling, welke hij met vele taalgeleerden van Europa en Amerika en met vele missionarissen, verspreid over alle richtingen der windroos onderhoudt. Onwillekeurig denkt men aan Leibnitz, die naast zijn talrijke omvangrijke werken nog 10.000 brieven heeft nagelaten.

Ten slotte nog eenige regels over pater Schmidt's persoonlijkheid. Ongewone denk- en verbeeldingskracht en ongewone wilskracht spreken uit zijn karakteristieken kop. Daarbij bezit hij een innemende beminnelijkheid, eenvoud en bescheidenheid in den omgang, wat hem echter niet belet bij wetenschappelijke critiek er op zijn tijd met het scherpe zwaard op in te slaan. Hij is een meer dan gewoon musicus en een beminnaar der dichtkunst, verder een groote natuurvriend en hij houdt er zeer van alleen, of in gezelschap van een medebroeder uren lang te dwalen in het schoone Wienerwald. De trek naar het vrije, onbegrensde, verre is kenmerkend voor pater Schmidt.

Al is hij van enkele universiteiten eere-doctor en eerelid van vele geleerde genootschappen, het zou, om de waarheid te zeggen, allen universiteiten van Europa, Amerika, Indië en Japan, indien zij Schmidt tot eeredoctor benoemden, tot eer strekken. Toen zich aan de Weensche universiteit in het begin dezer eeuw Dr. W. aanmeldde om te promoveeren in de Chineesche taal, was buiten Weenen niemand te vinden dan pater Schmidt, die daartoe dan ook nolens volens als tweede examinator uitgenoodigd werd. De jubileeuitgave bij den zestigsten verjaardag van pater Schmidt is inderdaad een zeldzame internationale huldiging geweest, die in zulk een omvang misschien eenig is in de geschiedenis. Ook dat de Paus hem riep tot organisator der ethnologische afdeeling van de groote Vaticaansche missietentoonstelling en dat hij benoemd werd tot directeur van het permanente missiemuseum, is een waardige hulde aan zijn arbeid.

Door de lezers van dit missietijdschrift met dat genie bekend te maken, hopen wij hun geen ondienst gedaan te hebben.

J. O. MERCATOR.

Vergadering van de Moderatoren van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs op 27 Maart 1928.

Aan het verslag v. d. Algem. Secr. Mgr. Hermus ontleenen wij het volgende:

1. Weer werd besproken *de Annalen-kwestie*. De Secretaris deelde mede, uit Rome bericht te hebben ontvangen, dat men het aan het oordeel van het Nationaal Bestuur overliet, zooveel exemplaren voor de Leden disponibel te stellen, als het in 't belang van het Werk nuttig achtte.

Daarom werd besloten aan de Directeurs of de Zelatricen, *die er op aan zouden dringen*, voor elk vijftal Leden, zelfs *voor elk huisgezin*, waarvan *meerdere Leden* in het Genootschap waren ingeschreven, *een exemplaar* toe te zenden.

2. Hoewel reeds was uitgemaakt, dat legaten ten gunste van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs vielen onder de gunstige bepaling van Art. 65, laatste lid, werd toch besloten, om alle verdere moeilijkheden van den fiscus te voorkomen Art. 2 der Statuten van de Stichting: *Het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs*. „Zij (de Stichting) heeft ten doel de „ondersteuning van het R. K. Missiewerk *over de geheele wereld*", aldus te wijzigen: „Zij heeft ten doel de ondersteuning van het R. K. Missiewerk „over de geheele wereld, *doch hoofdzakelijk van het R. K. Missiewerk in Nederl. Oost-Indië, Suriname en Curaçao*". Door deze wijziging zou alle gevaar worden voorkomen, dat voor legaten aan de Voortplanting meer dan 10 % successie-recht zou gevorderd worden.

3. Tegen het derde voorstel om ook *leeken* op te nemen in het nationaal of diocesaan Bestuur der Voortplanting, ten einde hen te doen deelen in het voorrecht (oprichting van een huiskapel in geval van ziekte) door Z. H. Pius XI verleend in zijn audientie van 6 Jan. 1928, werden ernstige bezwaren ingediend, zoodat besloten werd niet op dat voorstel in te gaan.

4. Vertoond werden een prachtige *reclame-plaat* van de *Voortplanting* (v. kapelaan Konings te Oosterhout) en een mooie *gravure, voorstellend den Patroon van het Genootschap* den H. Franciscus-Xaverius, bestemd om ingelijst, een sieraad te vormen in elke huiskamer. Beide platen zouden op aanvraag tegen den prijs van resp. 10 en 20 ct. verkrijgbaar gesteld worden bij de Thesauriers van het Genootschap in de verschillende bisdommen.

5. Op de vraag, of de Religieusen in kennis moesten gesteld worden van het besluit van den H. Stoel, dat ook zij, onder bepaalde voorwaarden lid konden worden van de Voortplanting des Geloofs, werd geantwoord, dat het nuttig zou zijn, daarvan kennis te geven aan de moederhuizen.

6. Ten slotte werd nog besloten:

a. Om de prachtige triptiek, betrekking hebbend op de drie Pauselijke Missiegenootschappen en die zoozeer de aandacht trok op de „Macta" te Amsterdam, tegen matigen prijs aan te bieden aan den Nederl. Priester-Missiebond, opdat deze die in bruikleen zou kunnen geven aan de ontwerpers van verschillende missiefeesten.

b. Aan Rector Bekkers te verzoeken eens een Radio-rede te houden over de Pauselijke Missiegenootschappen.

c. Medewerking te verleenen aan de internationale Pers-tentoonstelling (Afdeeling Missionsschau) die van Mei tot Oct. 1928 te Keulen zou worden gehouden door toezending vooral van missie-platen, missiewerken en brochures.

GAAT EN ONDERWIJST ALLE VOLKEREN

MISSIEKRONIEK VAN NOORD-WEST-AFRIKA

Geschiedkundige bemerkingen. — *Marokko* is een oud erfdeel der Franciskanen, voor den prijs van veel Martelaarsbloed gekocht. Reeds in 1219 zond S. Franciscus er zijn zonen heen. Mochten in de eerste eeuwen van hun prediking velen voor de waarheid gewonnen worden, de vervolgingen der mohammedanen zijn het vooral geweest, die dit werk weer vernietigden, zoodat men zich bijna alleen beperkte tot de zielzorg der Europeanen en er thans eigenlijk nog een begin gemaakt moet worden met de bekeering der inlandsche bevolking [1]).

Op de West-Afrikaansche kust deden de katholieke missionarissen vanaf de 15e eeuw vele pogingen om het Christendom te vestigen : Jezuieten, Carmelieten, Dominikanen, Augustijnen, Franciskanen en vooral Capucijnen hebben hier beurtelings het Evangelie gepredikt. Hun arbeid bleef niet zonder vrucht — meermalen gingen inlandsche vorsten tot het ware geloof over — doch blijvend was hun succes niet, wat o.a. aan den tegenstand van Portugeezen en Hollanders te danken is. Ook hier moest dan ook, toen de Paters v. d. H. Geest in 1847 in Senegal kwamen, het bekeeringswerk vrijwel geheel opnieuw begonnen worden. In 1864 kwamen zij ook in de Engelsche kolonie Sierra Leone, waar de protestantsche missie zich reeds gevestigd had, die niet naliet de stormklok te luiden om te trachten dit Roomsche gevaar te bezweren. Gelukkig tevergeefs [2]).

En tenslotte betrad 15 Mei 1867 Kardinaal Lavigerie den Afrikaanschen bodem. Hij verwisselde den zetel van Nancy met dien van Algiers, omdat hij, zooals hij zelf zeide, „het bisschopsambt had aanvaard als een werk van toewijding en opoffering." Een der groote werken, die de Voorzienigheid voor hem bestemd had, was een begin te maken met de bekeering van den Islam tot het Katholicisme. Zijn even gloedvolle als voorzichtige apostelgeest ontwierp daarvoor een missioneeringsplan en stichtte voor de uitvoering ervan de Societeit der Witte Paters en de Societeit der Witte Zusters. Meer dan 50 jaar wijden zij zich reeds met trouwe volgzaamheid aan dit menschelijk zoo ondankbare werk, dat meer dan eenige andere evangelieprediking, alleen door den bovennatuurlijken grondslag heeft kunnen standhouden [3]).

Godsdienstige gezindheid der bevolking. — Met uitzondering van de Europeanen en Israelieten is de bevolking van de kerkelijke districten, die aan de

[1]) Revue Exp. Vat. p. 533.
[2]) Schmidlin, Missionsgeschichte p. 228, 372, 493, 495.
[3]) L'Apostolat miss. de la France 1924 p. 53.

Middellandsche Zee grenzen evenals die van de Sahara (Prefect. Ghardaia) geheel mohammedaansch. Doch ook in de Soedan-districten (Bamako, Oeagadagoe, Navrongo) is de islam oppermachtig, terwijl hij in de gebieden langs den Atlantischen Oceaan ook zeer verspreid is.

Van een gedeelte van Bamako en Oeagadoegoe werd 15 December 1927 een nieuwe prefectuur gevormd, genaamd Bobo-Dioelasso, welke aan de Witte Paters werd toebedeeld. Afrikabote 1928 p. 95.

De kroniek zal dus dezen keer vooral handelen over de mohammedanen-missie.

Het is algemeen bekend, dat de mohammedanen zeer moeilijk te bekeeren zijn. Verschillende omstandigheden zijn daarvan de oorzaak, waarvan we de voornaamste laten volgen.

De haat tegen al wat Christen is, is hun van kindsbeen af ingepompt. Dat deze gezindheid de geesten ontoegankelijk maakt voor de waarheid, zullen wij licht begrijpen, wij, die in onze naaste omgeving kennis hebben mogen maken met volbloed-antipapisten en daaruit weten, hoe schadelijk zulk een stemming is voor de normale functionneering van het verstand.

Vervolgens vraagt de bekeering tot het katholieke geloof een nederig hart en offervaardigheid om de geboden te onderhouden, en het is duidelijk, dat menschen, die in de zelfgenoegzaamheid en gemakkelijke zedenleer van het mohammedanisme (welke o.a. veelwijverij toestaat) zijn grootgebracht, daarvoor weinig vatbaar zijn. ,,Het mohammedanisme'', aldus een missionaris uit Algiers, is volgens hen de volmaakte godsdienst. Men heeft het hun gezegd en zij willen niet twijfelen aan die bewering, welke zich zoo goed aanpast bij hun slechte neigingen. Mohammed is, zoo meenen zij, de uitdrukking van de grootste goddelijke barmhartigheid. Dank zij hem, worden zijn volgelingen alle zonden vergeven. Daarom kunnen zij ze allen zonder gewetensbezwaar bedrijven. ,,Ik zweer u'', zeide mij eens iemand, die bekend stond als een vurige muzulman, ,,niemand van ons zou naar den hemel kunnen gaan, indien Mohammed voor hem niet tusschen beide kwam. Wij zijn allen leugenaars, dieven enz., maar wij mogen het zijn. Wij hebben den propheet, die voor ons vergiffenis verkrijgt.'' Hoe te bewijzen aan blinden, dat ze blind zijn, indien zij zelf meenen helderziende te zijn ! [1]).

Koloniale politiek. — De islam is in zijn verzet veel gesterkt door den steun van het Fransche gouvernement. Als beweegreden (wellicht is het juister te spreken van voorwendsel : is er niet eenige gelijkenis met onze Oost ?) heeft steeds moeten gelden : het behoud van de rust in 't land door te vermijden alles wat den mohammedaan kan prikkelen en daarom: geen propaganda voor het christendom en een tegemoetkomende houding ten opzichte van den islam.

Tot aan de komst van kardinaal Lavigerie was iedere actie onder de muzulmannen verboden. De kardinaal ging in 1868 zelf naar keizer Napoleon en vroeg een schrijven, dat hem machtigde tot de mohammedanen te gaan. Toen de keizer weifelde, drong hij aan met de woorden : ,,Si, par impossible, votre gouvernement ne me rend pas cette lettre, il faudra bien que je la prenne !'' ,,Eh bien'', was tenslotte het antwoord, ,,vous voulez cette lettre, vous l'aurez !'' [2]).

Het bestuur is echter ,,islam-freundlich'' gebleven. Uit de vele getuigen laten we er enkele aan 't woord.

,,Une seule chose est à regretter, c'est que cette influence des missionnaires n'ait pu, pour des raisons très peu françaises et très peu chrétiennes, s'étendre davantage'' aldus de Z. E. P. Taurin, provinciaal der Witte Paters [3]).

Een missionaris uit Bamako klaagt : ,,Les muselmans ont les faveurs....

---

[1]) Rapports Annuels 1924, 25 p. 161.
[2]) Apost. miss. France 1924 p. 70.
[3]) Apost. miss. France 1924 p. 90.

ils tiennent toutes les places dans l'administration, les écoles, les services publics, le commerce, et d'ailleurs le seul fait de cette mosquée construite à Paris avec munificence et connu des Noirs constitue pour l'Islam une réclame sans précédent." [1]).

Een missionaris uit Senegambië: ,,Ah! si l'Administration, depuis des années, n'avait pas favorisé l'Islam systématiquement!" [2]).

Generaal Mangin: ,,Il ne faut pas chercher à rendre muzulmans ceux qui ne le sont pas,.... c'est ce que nous avons fait" [3]).

Deze politiek is voor de missie verderfelijk geweest, doch ook van nationaal-Fransch standpunt bezien schijnt die ,,voorzichtigheid" een schromelijke vergissing geweest te zijn. Immers steeds meer wint de meening veld, dat Frankrijk van den Islam niet veel pleizier zal hebben, daar aldoor duidelijker blijkt, dat vreemdelingenhaat een van zijn trouwe eigenschappen is. ,,Les primitifs d'Afrique pratiquent un islamisme, dont une xénophobie outrancière constitue trop souvent un des principaux articles de foi" [4]).

En Charles de Foucauld waarschuwde in denzelfden geest: ,,Ma pensée est que si, petit à petit, doucement les Musulmans de notre empire colonial de l'Afrique du Nord ne se convertissent pas, il se produira un mouvement nationaliste analogue à celui de la Turquie; ....quand l'élite en trouvera l'occasion, elle se servira de l'Islam comme d'un levier pour soulever les masses ignorantes, et cherchera à créer un empire africain musulman indépendant" [5]).

Andere beletselen. — Voeg daarbij:

de dienst van den mammon (wat geheel in de lijn ligt van den Islam, die immers tijdelijke welvaart beschouwt als een bewijs van welgevallen van Allah): Ici, comme dans toute la Kabylie, le grand souci des habitants se porte vers la vie matérielle" [6]). ,,L'argent c'est vraiment le dieu du pays." [7])

de invloed van het klimaat: ,,le climat du Soudan est débilitant" [8]),

de veelal vlottende bevolking: ,,ces braves gens vous quittent juste au moment où la glace commençait à se rompre" [9]).

de verschrikkelijke afstanden en heete zon, die het kerkbezoek zeer zwaar maken: ,,le soleil du Soudan n'est pas dur seulement pour l'étranger" [10]).

les distances sont ,,la pierre d'achoppement pour un bon nombre de postulants [11])"

de propaganda van de financieel machtige protestanten.

---

[1]) Rapports Annuels 1924-25 p. 308.
[2]) Missions Cath. 1926 p. 544.
[3]) Annales Apost. 1923 p. 162.
[4]) Revue hist. miss. 1927 p. 329 cfr. o.a. La Croix 1925 28 Febr., Missions d'Afrique des Pères Blancs 1925 p. 376.
[5]) Apost. miss. France 1924 p. 90.
[6]) Rapports Annuels 1924-25 p. 161.
[7]) id. p. 179.
[8]) id. 1925-26 p. 126.
[9]) id. 1924-25 p. 384.
[10]) id. 1923-24 p. 257.
[11]) id.

de moeilijkheden aan de bekeering verbonden : ,,nombreux sont ceux qui ont été punis pour délit de religion [1]) ; ,,quelques-uns sont venus déclarer aux missionaires qu'ils croyaient à la vérité de la religion chrétienne, mais que les difficultés devant résulter de leur conversion et pour eux et pour nous leur paraissaient actuellement trop grandes'' [2]). ,,Il semble aux missionnaires qu'un arabe pour se faire chrétien, tout en restant dans son milieu, doit pourtant en être indépendant.'' [3]).

Uit dit alles is het wel duidelijk, dat N.-Afrika voor de missie een dorre, onvruchtbare bodem is.

De Berbers. — Een gedeeltelijke wijziging in de pro-islam-politiek is althans gekomen in het bestuur der Berbers.

Van de 11 millioen inwoners van Marokko, Algiers en Tunis zijn één millioen Europeanen, de overige tien millioen bestaat voor de helft uit Arabieren, en voor de andere helft uit allerlei Berbersche stammen. De meeste Berbers wonen in Marokko, waar zij 2/3 der bevolking uitmaken, in Algiers zijn ze goed vertegenwoordigd (o.a. Kabylen), het minst talrijk zijn ze in Tunis en Tripolis.

Tusschen de Berbers en Arabieren zijn vele punten van verschil.

Wonen de laatsten vooral in de vlakte, de eersten huizen sinds eeuwen in het bergland. Beide volken zijn mohammedaan, doch de Berbers veel oppervlakkiger dan de uiterst fanatieke Arabieren. Ook de zeden en wetten zijn geheel verschillend. Zoo permitteert de islam 4 wettige vrouwen, de Berbersche gewoonte eischt, dat men zich met één tevreden stelt. Daarbij komt nog verschil van taal en kleeding.

De Fransche autoriteiten hebben het onderscheid tusschen deze twee bevolkingsgroepen al te zeer verwaarloosd en door haar koloniale politiek de Berbers ,,verarabischt'' en ,,vermohammedaanscht''.

Sinds 1914 is er een wijziging in deze bestuursmethode gekomen onder leiding van de generaals Henrys en Lyautey. Den Berbers in Marokko werden door de wet afzonderlijke rechten toegekend en ook is men begonnen voor hen speciale scholen te stichten, waaruit het Arabisch gebannen is.

Op dezen weg voortgaan is èn van nationaal-Fransch èn van christelijk standpunt de juiste gedragslijn der regeering. ,,Het Christendom laten inwerken op de ziel der Berbers, zooals het lang geleden inwerkte op onze ziel, niet door zijn werking te helpen met gewelddadige en zelfs met officieele middelen, maar alleen door haar niet tegen te werken, zou zonder twijfel op een zeer machtige wijze de ontbinding van het Arabisch blok en bijgevolg van den Islam in N.-Afrika vergemakkelijken tot voordeel van onze beschaving en van ons ras.'' [4]).

---

[1]) id. 1924-25 p. 331.
[2]) id. 1925-26 p. 85.
[3]) id. p. 141. Om dezen menschen een onafhankelijk bestaan te geven, heeft men het plan gevormd eenige industrieele ondernemingen te stichten.
[4]) Naar artikel van L. de Jurquet de la Salle in Revue d'histoire des missions 1927 p. 321.

Methode der missioneering. — De vijandige gezindheid van mohammedaan tegenover christen maakte een bijzondere wijze van bekeeringsarbeid noodzakelijk: rechtstreeksche prediking was voorloopig nutteloos, zelfs schadelijk; het eenige, wat gedaan kon worden, was hun vijandschap doen veranderen in genegenheid.

Zoo beval Kardinaal Lavigerie aan zijn missionarissen: „Het is tot nader order verboden de Kabylen over godsdienst te spreken, tenzij over geloofswaarheden, die zij reeds aannemen en over hun oude christelijke tradities.

Voor het oogenblik moet men zich beperken tot het verplegen van zieken en les geven. Ik verbied niet alleen de openbare prediking, maar zelfs het persoonlijke geloofsonderricht.... Het is thans niet het oogenblik om te bekeeren, het is het oogenblik om het hart en het vertrouwen der Kabylen te winnen door liefdediensten. Gij moet niets anders beoogen. Alwat gij daarbuiten doet, zal het bekeeringswerk bederven.

De muzulmannen vormen een éénheid. Alvorens onder hen de prediking van het Evangelie te beginnen, moeten bekeeringen op groote schaal worden voorbereid. Deze voorbereiding zal misschien een eeuw duren" [1]).

De Witte Paters hebben deze opdracht trouw uitgevoerd. „Zooals altijd — aldus de Apost. Prefect van Ghardaia in het laatste jaarverslag — hebben de Paters dit jaar getracht het vertrouwen der inlanders te winnen, vriendschapsrelaties met hen aan te knoopen. Met dat doel praat men, verzorgt men zieken, drinkt men zelfs thee, geeft men school aan de kinderen en dat is in dit land het werk der missionarissen geweest, sinds zij er gevestigd zijn" [2]).

Daarin worden zij ter zijde gestaan door de Witte Zusters die met poliklinieken, vakscholen, weeshuizen en hospitalen de christelijke liefde doen uitstralen, welke alles, ook den Islam zal overwinnen. „Dat werk van liefde opent haar alle deuren; rijken en armen betwisten elkaar de gunst van haar bezoeken; de Arabische en Kabylsche vrouwen, in haar woningen opgesloten, ontvangen haar met een kinderlijke vreugde; zij stellen haar duizend wonderlijke vragen, toonen haar haar kindertjes, waarvoor de bezoeksters altijd eenige versnaperingen hebben, en bij die gelegenheden ontdekken de zusters dikwijls stervende kleinen, aan welke zij vleugels geven voor het Paradijs" [3]).

Resultaten. — Uit hetgeen we boven zeiden over het nagestreefd doel, volgt, dat met de vraag: welke zijn de resultaten? bedoeld wordt: is er verandering gekomen in de gezindheid der mohammedaansche bevolking?

Het antwoord daarop moet zonder twijfel bevestigend luiden. Met vele feiten en getuigenissen zou dit te bewijzen zijn; we zullen met het citeeren van slechts enkele ervan moeten volstaan.

„Langen tijd — aldus het jaarverslag van Algiers van 1926 — hadden de missionarissen van Kabylië, die daarin overigens de instructies van onzen vereerden stichter volgden, zich bijna uitsluitend ertoe beperkt het vertrouwen te winnen, hun bij gelegenheid enkele goede waarheden op moreel ge-

---

[1]) Missions d'Afrique des Pères Blancs 1925 p. 355.
[2]) Rapports Annuels 1925-26 p. 140.
[3]) In N. Afrika alleen ieder jaar meer dan 2000. Revue Exp. Vat. p. 662.

bied voor te houden, en hen, om zoo te zeggen, te laten bevroeden de verhevenheid van het christendom door de vruchten, welke het voortbrengt. Eenigen vonden die terughoudendheid buitensporig en zagen er een nutteloos oponthoud in. Het is geheel zeker, dat, al blijven de missionarissen voorzichtig en behoedzaam, zij thans verder kunnen gaan. Dat doen zij dan ook steeds meer in alle staties. Kabylië van tegenwoordig weigert niet meer met dezelfde hardnekkigheid zijn godsdienst verstandelijk te beschouwen ; het vergelijkt gaarne de woorden der paters met die van zijn maraboets en het vreest niet aan den pater gelijk te geven tegen den maraboet. Dat feit verdient opgemerkt te worden, want het wijst op een langzame maar onloochenbare ontwikkeling, welke zich in de geesten voltrekt" [1]).

Bij gelegenheid van het zilveren priesterfeest van den Apost. Prefect van Ghardaia zond het opperhoofd van een mohammedaansche gemeente namens zijn stam een schrijven, dat als volgt begon: ,,Wij hebben hier in ons midden missionarissen, broeders van Jezus Christus. God heeft in hun harten de deugden van liefde en goedheid, van vrijgevigheid en medelijden gestort. Dat is ons allen bekend. Niemand, die niet alles loochenen wil, kan dat ontkennen. Deze goede missionarissen onderrichten onze kinderen, ondersteunen de weduwen en weezen en genezen onze zieken. In hun scholen leeren zij Fransch en Arabisch. Zij hebben werkplaatsen, waar onze jongens alle soorten nuttigen arbeid kunnen leeren. In al deze dingen, die zij uit liefde tot God doen met groote zelfopoffering en een zuivere meening, volgen zij den Messias Jesus zelf na" [2]).

In Tunis trachtten kort geleden aanzienlijken den Aartsbisschop van Carthago te bewegen een katholiek college te stichten, waar hun zonen zouden worden toegelaten. In Marokko vroegen zij, dat in het katholieke college van Rabat een speciale afdeeling zou worden ingericht voor hun kinderen [3]).

Volledigheidshalve geven we ook eenige statische gegevens. In Algiers en Ghardaia toonen de cijfers der laatste jaren geen toename, in de Soedandistricten is er een langzame, maar aanhoudende vooruitgang.

Bevolking	Algiers en Ghardaia 1.886.000		Bamako 2.386.000		Oeagadoegoe 4.700.000 [4])		Navrongo	
	Kath. [5])	Katech.	Kath. [5])	Katech.	Kath. [5])	Katech.	Kath. [5])	Katech.
1924	852	182	2493	784	4042	6652		
1925	±900	±146	2611	480	4339	4238		
1926	744	168	2659	549	4775	4106		
1927	—	—	2800	451	4849	5768	708	445

[1]) Rapports Annuels 1925-26 p. 87.
[2]) Afrikabote 1928 p. 96.
[3]) Revue hist. miss. 1927 p. 331.
[4]) Hierbij is nog inbegrepen Navrongo.
[5]) Hierbij zijn niet inbegrepen verschillende duizenden Europeanen, die in de streken der missieposten wonen, noch de inlandsche katholieken, die zich in de parochies van Algerije gevestigd hebben.

Toekomst-beschouwingen. — Op twee factoren vooral wordt gewezen, die in de toekomst niet zonder invloed zullen blijven op de bekeering der mohammedanen. De eerste factor is de ontwikkeling in den Islam zelf, de tweede de hulp van de beschouwende Orden aan de evangelisatie.

Was de Islam tot voor korten tijd gesloten voor alle westersche invloeden, de vlucht, die verkeer, handel en pers den laatsten tijd genomen hebben, heeft die afsluiting verbroken : de westersche cultuur kan inwerken op de mohammedaansche ideeën. De radicale hervorming van Turkije in een democratischen Europeeschen staat, de strijd tusschen de conservatieve moslems, die terug willen naar de oude godsdienstig-politieke opvatting en de moderne die den islam louter geestelijke macht toekennen [1]), sluiten zich volkomen aan bij de volgende uitspraak van Dr. Aufhauser : ,,Mit Rücksicht auf die gewaltigen politischen, sozialen, religiösen und wirtschaftlichen Umwälzungen in der islamitischen Welt, ihre Verbindung mit dem Abendland vor allem durch den Besuch unserer Hochschulen durch Tausende von mohammedanischen Studenten, das Einströmen der Abendländischen ,,Zivilisation'' durch Zeitungen, Kinos, Theater usw., welche vielfach eine Erschüttering des bisherigen, orthodoxen mohammedanischen Auffazung herbeiführt, gewinnt die Frage der Mohammedanermission eine gewaltige aktuelle Bedeutung'' [2]).

Daarnaast is in de missie zelf ook een ontwikkeling waar te nemen. Een nieuw gezichtspunt in de kwestie der islam-bekeering is n.l. geopend door den Witten Pater Charles de Foucauld, die 15 jaar als kluizenaar in de Sahara geleefd heeft en door een bewonderenswaardig streng leven en een veelvuldig liefdevol verkeer met de inlanders de vooroordeelen tegen het christendom trachtte weg te nemen en de harten te winnen. Bekeeringen maakte hij niet : slechts één oude mahommedaansche vrouw werd christin. Maar voor de voorbereiding van de massa-bekeering dier bevolking deed hij machtig veel door het aanzien en de liefde, die hij gewonnen had. Zoo getuigde bijv. het hoofd van den stam in een brief aan René Bazin : ,,De menschen onder de Touarego-Hoggar beminden hem zeer innig tijdens zijn leven, en nu nog beminnen zij zijn graf, alsof hij nog leefde. De vrouwen, de kinderen, de armen, allen, die langs zijn graf gaan, groeten het dan ook met de woorden : ,,Dat God den rang van den maraboet in het Paradijs verhooge, want hij heeft ons weldaan tijdens zijn leven.'' Daarom eeren alle menschen van Hoggar zijn graf, alsof hij levend was, ja waarlijk, met even groote eer'' [3]).

P. Väth S. J. betoogt dan ook, dat het vraagstuk van de bekeering van den Islam aanmerkelijk dichter bij de oplossing gebracht zou worden, indien de beschouwende Orden daaraan deelnamen. De statuten zouden aangepast moeten worden aan klimaat en beoogde doel, dat de beoefening der liefde onder de bewoners noodig maakt. ,,Wellicht'', zoo besluit hij, ,,wekt de Voorzienigheid een man op, die een afzonderlijke beschouwende Orde, met

---

[1]) Kath. Missionen 1927 p. 39.
[2]) Zeitschr. f. Missionsw. 1924 p. 140.
[3]) Bazin, Charles de Foucauld p. 404.

een tak van Zusters, voor deze taak sticht. Charles de Foucauld had reeds een uitgewerkt plan ontworpen. Het was onuitvoerbaar, daar het helden van versterving, gelijk aan den ontwerper, zelf, veronderstelde. Eén enkele, die zich aansloot, hield het slechts weinige maanden uit. Maar de gedachten van den kluizenaar kunnen de taak van een Ordestichter verlichten" [1]).

In verband hiermee citeeren we nog de volgende, sympathieke passage uit het verslag 1925/26 van den Apost. Prefect van Ghardaia:

,,Tenslotte vestig ik de aandacht op twee nieuwigheden. Zij zijn niet het werk van de missionarissen, maar zij zijn in het gebied van de Prefectuur en behooren haar dus eenigermate toe. Vervolgens, zullen zij, indien God haar leven schenkt, later niet een machtige steun voor de Prefectuur zijn ?

De eerste is het kluizenaarsleven, dat zich vestigt niet ver van (de plaats) Ghardaia. Mijn medebroeders kennen er den prior van, die gezellen zou willen hebben, maar er geen ziet komen. Meer dan anderen nog wensch ik hem een talrijk gezin, want het gebed zal altijd het werk bij uitnemendheid zijn voor de bekeering der muzulmannen en die toekomstige congregatie zal zich geheel aan het gebed wijden. Zij toont veel overenkomst met het leven van Pater de Foucauld en sluit zich eenigszins bij zijn denkbeelden aan.

De tweede is de vestiging van leeken-verpleegsters ook onder bescherming van Pater de Foucauld. Haar vereeniging draagt den naam van ,,Association de Foucauld". Drie zijn er te Géryville, waar zij doen wat de Witte Zusters doen, met daarenboven eenige werken, die haar titel van leeken-verpleegsters haar veroorlooft. Te Parijs, waar zij haar opleidingshuis hebben, zijn zij reeds met een dertigtal [2]).

Wat zal dit werk, evenals het vorige geven ? Het is het geheim van God, die de toewijding en de vormen, waarin zij zich overgeeft aan het lijden, ingeeft.

Aan deze beide werken wensch ik toe, dat zij mogen leven en groeien voor de bekeering van den islam en de grootere glorie van Onzen Heer."

Met deze uitspraak stemt overeen de verwachting van Dr. Aufhauser:

,,Vielleicht, dasz die Frauenmission einmal in der Welt des Islam noch die günstigsten Aussichten für sich in Ausspruck nehmen darf, wenn es gottbegeisterten katholischen Frauengestalten, die mit Sprache und Sitte jener Länder gut vertraut sind, gelingt, das Vertrauen der mohammedanischen Frauenwelt zu gewinnen". [3])

Inlandsche clerus. — De Paters v. d. H. Geest hebben in hun vicariaten te zamen reeds 20 zwarte priesters. In de naaste toekomst zal dit getal echter niet toenemen, daar er geen groot-seminaristen zijn, doch slechts 18 kleinseminaristen. [4])

---

[1]) Kath. Missionen 1924, p. 156.
[2]) cfr. Revue hist. miss. 1926 p. 468.
[3]) Zeitschrift Missionswiss. 1924 p. 138.
[4]) Echo-Knechtsteden 1927 p. 176.

De Witte Paters hebben in Bamako een klein-seminarie met 5, in Oeagadoegoe met 17 leerlingen. [1])

De Noordkust. — De Katholieken, die in de districten langs de Middellandsche zee wonen zijn bijna uitsluitend Europeanen of afstammelingen van het blanke ras. De opgegeven cijfers zijn verre van éénstemmig, in ieder geval zijn er enkele honderdduizenden. Het gehalte is niet al te schitterend. Tanger heeft bijv. 46.000 Kath., waarvan er 14937 hun paaschplicht waarnemen. Het gebrek aan priesters is ook hier zeer groot. [2])

Marokko is in 1923 in twee vicariaten verdeeld. Het spaansche en neutrale gebied valt onder *Tanger* het Fransche onder *Rabat*.

In Rabat zijn de Franciskanen het werk met nieuwen moed begonnen. Eerst wordt de zielzorg van de Europeanen verbeterd, om den mahommedanen door het voorbeeld van goede christenen te stichten. Vervolgens worden kerken en kapellen hernieuwd, om aldus de waardigheid van den katholieken godsdienst in de oogen der inlanders te verhoogen. En verder is het plan de methode der Witte Paters te volgen om den Islam te bekeeren. Zooals we boven vermeldden wonen daar vooral Blanken en „het schijnt, dat, daar zij minder doordrongen zijn van den geest van Mohammed, zij gemakkelijker tot Christus zullen komen." Indirecte prediking blijft echter geboden. [3])

Westkust. — Tenslotte geven we nog eenige bijzonderheden over de 4 districten op de westkust : *Senegal*, *Senegambië*, *Fransch Guinea en Sierra Leone*. De eerste twee staan onder een Bisschop, omdat in Senegal de Kath. Kerk geen missies meer heeft. De Paters v. d. H. Geest hebben daar vroeger gewerkt, doch de onvruchtbaarheid van hun arbeid deed hen besluiten dit land te verlaten. [4])

In de andere drie districten is de missie in de laatste halve eeuw slechts langzaam gevorderd ; de bekeeringen bleven afzonderlijke gevallen, van een beweging van de negers naar het katholieke geloof was nog geen sprake. Toch schijnen de laatste berichten in dit opzicht optimistischer gestemd en hoopt men hier en daar de symptomen te constateeren van een meer omvangrijken overgang tot de waarheid. [5])

Het gunstigst is de toestand in Fransch Guinea, waar vele staties hoopvolle rapporten leverden. [6]) Daarenboven hebben de missionarissen zich daar ook in het binnenland gevestigd, in tegenstelling met Senegambië, waar zij alleen aan of bij de kust gebleven zijn.

In Sierra Leone had wijlen Pater Raymond veel succes onder de Mendes.

---

[1]) Rapports Annuels 1926, p. 134, 93.
[2]) Freitag, Missionskunde p. 62.
[3]) Missions cath. 1924 p. 265.
[4]) Echo-Knechtsteden 1927 p. 343.
[5]) Senegambië : Es besteht günstige Aussicht einen Serere-Stam völlig zu bekehren. Echo-Knechtsteden 1927 p. 369. Fr. Guinea : „Un mouvement de conversions ébranle en ce moment les Bagas." Annales Apost. 1924 p. 109.
[6]) Echo-Knechtsteden 1928, p. 49, 82, 112.

In 3 jaar had hij 150 gedoopten en 5800 catechumenen. Hij bereikte dit succes door methodisch te werk te gaan, vooral door te beginnen een aantal goed onderlegde catechisten te vormen. In de Missions Cath. [1]) leverde hij een krachtig pleidooi om systematisch te missioneeren en beval vooral de geloofsverkondiging door catechisten aan. ,,Men kan — zoo schreef hij — redeneeren, oreeren, disputeeren over taktieken en methoden, één zaak is zeker : indien men, tegenover het dagelijks verder doordringen van het mohammedanisme, tegenover den wilden en begeerigen voortgang der protestantsche sekten, in de zielen, die nog niet aangetast zijn door het gif van den islam en het protestantisme, een katholiek Afrika wil vestigen, is het onontbeerlijk met kracht en snelheid te werk te gaan. Welnu, niets kan ons zoo goed die vlugheid van handelen geven, dan een talrijke voorhoede van zorgvuldig gevormde catechisten."

Zooals we in 't begin van de kroniek reeds zeiden is de Islam ook in deze landen de grootste vijand. Aan de bekeering ervan wordt vrijwel niets gedaan, wellicht omdat men het beter vindt de beperkte krachten, waarover te beschikken valt, te besteden aan de missioneering der niet-mohammedanen, omdat ,,voorkomen" gemakkelijker is dan ,,genezen".

Het protestantisme is het machtigst in Sierra Leone, hetgeen verklaarbaar is uit de Engelsche geschiedenis van dit land. Engelsche kapers namen er bezit van en ,,deze toonden zich op zee even felle vervolgers van den katholieken godsdienst als de sheriffs van Elisabeth te land." De protestantsche missie begon een dertig jaar voor de onze. En ook thans nog doet zich hetzelfde kwaad gevoelen : ,,Het ongeluk van de Engelsche landen is in den grond de ketterij en het schisma. Dat is het officieele kenteeken van het moederland. Zoodat, ondanks de zuiverheid van geest van ons gouvernement en zijn verlangen om billijk te zijn, het protestantisme in de oogen van onze zwarten nog altijd de staatsgodsdienst is. De wet is niet goddeloos, zij is protestant. Ik verzeker u, dat dat een groote macht is tegen ons en tegen onze actie." [2])

Tenslotte nog een beknopte statistiek (1926). [3])

	Bevolking	Kath.	Paasch-communies[4])	Bekeeringen van kinderen en andersdenkenden
Senegambië..........	1.230.000	23.310	6.665	348
Fransch-Guinea.....	1.910.000	7.608	2.183	725
Sierra Leone........	1.530.000	6.300	2.176	341

[1]) 1925 p. 44 enz., 1926 p. 164 enz.
[2]) Annales Apost. 1925 p. 178.
[3]) Echo-Knechtsteden 1927.
[4]) Mogelijk is dit lage percentage te verklaren, doordat bij de katholieken ook de Europeanen geteld zijn.

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES

CELEBES

Het eiland *Celebes* (5½ × Nederland) bestaat uit een centraal hoogland, van waaruit vier bergachtige schiereilanden in verschillende richting uitstralen. In de binnenlanden zijn zeer veel vruchtbare terreinen, die echter grootendeels nog onontgonnen zijn. De belangrijkste gebieden zijn : het uiterste Zuiden (Makassar) en het uiterste Noorden (de Minahassa). [1])

Naar de telling einde 1925 bedroeg h*et aantal* **inwoners** 3.314.444, onder wie 30.544 Oosterlingen (meest Chineezen en Arabieren) en 5712 Europeanen. Heel de rest behoort tot de inheemsche bevolking. Bij dit aantal zijn de inwoners der omliggende eilanden, welke staatkundig en kerkelijk onder Celebes ressorteeren (de Sangi en en Talauer-eilanden, Siaoe, Bangai-archipel, Moena, Boeton en enkele andere) inbegrepen. [2])

De bevolking behoort — aldus bekende anthropologen — tot het *Maleische ras*. Nagenoeg alle kuststreken schijnen door deutero-(gemengd)-Maleiers te worden bewoond, terwijl het voornaamste bevolkingselement der binnenlanden door proto-(oer-) Maleiers gevormd wordt. [3])

Dit ras is evenwel in zooveel kleinere stammen verdeeld als wellicht nergens in onzen archipel. [4]) Zuid-West-Celebes is het land der *Boegineezen en Makassaren*, die in veel met elkaar overeenkomen en hoofdzakelijk door taalverschil worden gescheiden. [5])

---

[1]) *Apostolische prefectuur van Celebes*, Kolon. Missiet. Feestn. (Sept. 1922), blz. 45—46 ; *J. v. d. Mey*, Insulinde, II, Bussum (1924) blz. 18.

[2]) *Centraal Kantoor van de statistiek in N. I.*, statistisch jaaroverzicht 1926 van N. I., Weltevreden, (1927), blz. 17.

[3]) *J. P. Kleiweg de Zwaan*, De rassen van den Indischen archipel, Amsterdam, (1925), blz. 167—168.

[4]) *P. R. Bos-Niermeyer*, Beknopt leerboek der aardrijkskunde, Groningen, (1912), blz. 222.

[5]) *B. Alkema en T. J. Bezemer*, Volkenkunde van Nederlandsch-Indië, Haarlem, (1927), blz. 94.

De Boegineezen maken meer dan 't derde gedeelte der gansche bevolking uit, [1]) en zijn, als voornaamste zeevarend volk van heel Oost-Indië, het hoofdvolk van Celebes geworden. [2]) **Godsdienstig** zijn beide stammen *Mahomedaansch*, hoewel hun Islamietisch geloof met veel animistische gebruiken vermengd is. [3]) In Oost-, Zuid-Oost-, en vooral rondom het Poso-Meer van Midden-Celebes wonen *de Toradja's*, goedige en eerlijke natuurmenschen, die het primitief-Indonesische karakter het best behouden hebben. 't Zijn echter *heidenen*. Ze erkennen twee opperwezens, maar vereeren daarnaast nog veel andere goden van lageren rang, welke hen tegen de booze geesten moeten beschermen. Hun religieuze gevoelens uiten ze door grootsche offerfeesten, vooral bij 't uitplanten van rijst, het voornaamste bestaansmiddel dezer bergbewoners. [4]).Ook de vele stammen op 't Noord-Westelijke schiereiland zijn van heidensche afkomst ; de invloed van den Islam, die zich hier krachtig doet gelden, wordt gelukkig gestuit door de zegenende en beschavende kracht van *het Christendom*, dat vooral in 't hoogste Noorden, *de Minahassa*, zijn grootsten invloed uitoefent [5]).

Dat in 1525 vijf Franciscanen te Makassar gepredikt hebben, schijnt niet waar te zijn. De eerste missieberichten dateeren uit 1538. In dat jaar kwamen twee voorname Makassaren te Ternate kennis maken met de blanke vreemdelingen uit Portugal. Deze kennismaking beviel zoo goed, dat ze den godsdienst der Portugeezen aanvaardden en daarna als eerste geloofsverkondigers naar Makassar terugkeerden. Kort daarop kwamen beide Makassaren weerom te Ternate, doch nu als afgezanten van hun volk om een priester en een katechist te vragen. Van Portugeesche zijde wilde men gaarne aan hun verlangen voldoen, maar wegens den tegenwind kon het doel der reis niet worden bereikt.

Enkele jaren later (1544) kwam een Portugees zaken doen op Celebes, van welke gelegenheid hij gebruik maakte om, zoo goed en zoo kwaad het ging, de eerste beginselen van zijn geloof aan de bewoners bij te brengen. Deze prediking maakte zulk 'n indruk, dat

---

[1]) Volgens bovengenoemd stat. jaaroverz. (blz. 32) waren er in 1920: 1.122.857.
[2]) *Bos*, a. w., blz. 222.
[3]) *B. J. J. Visser*, De nieuwe ap. pref. in N.O.I., Kolon. Missiet. III, blz. 134.
[4]) *Kleiweg de Zwaan*, a. w., blz. 168; *Volkslectuur*, Platenatlas van N. I., Weltevreden, (1926), blz. 47 en 77 ; *Alkema*, a. w., blz. 163, 189, 192—193.
[5]) Kolon. missiet., a. art., blz. 134 ; *Alkema*, a. w., blz. 333.

een radja naar Siam voer en zich daar met verschillenden uit zijn gevolg liet doopen. [1]) Intusschen was ook bij St. Franciscus Xaverius het plan gerijpt van Malaka naar Celebes te varen, maar wegens gebrek aan spoedige scheepsgelegenheid moest hij hiervan afzien en vertrok naar de Molukken [2]).

De *eigelijke stichter* der Celebes-missie is *pater Diego de Magelhaes, S.J.*, die in 1563 zijn arbeid in de Minahassa aanving. De eerste 14 dagen verbleef hij te Menado, zette de hoofdwaarheden van het katholicisme uiteen en doopte daarop de radja's van Menado en Siaoe en 1500 Menadoneezen. Vervolgens vertrok hij langs de kust naar Bolang-Mongondou, Kardipan en Tontoli. Op de terugreis naar Menado werden te Kardipan 2000 inlanders gedoopt. Het volgend jaar vertrok P. de Mangelhaes weer naar Ternate, doch heeft nog meermalen Celebes bezocht. In 1568 kwam P. Mascarenhas S.J. den arbeid van zijn voorganger voortzetten [3]). Dat de Katholieke missionarissen zoo maar niet in het wilde weg doopten, gelijk heel vaak wordt beweerd, blijke uit de handelwijze van dezen missionaris, die slechts heel weinig 't H. Doopsel heeft toegediend, maar al zijn zorgen wijdde aan de gedoopten, uit wie de besten werden uitgezocht om als voorbeeld te gelden voor de rest van het volk, en als catechist op te treden [4]). Toch ging deze goedverzorgde christenheid verloren, wat te wijten is aan het groote gebrek aan missionarissen, de dikwijls onoverkomelijke verkeersmoeilijkheden, de fanatieke propaganda van den Islam, de voortdurende oorlogen van Portugal en Spanje met Ternate, en last not least, de komst onzer voorvaderen in den Oost-Indischen archipel sinds het begin der 17de eeuw.

Nadat Mascarenhas begin 1569 Celebes verlaten had [5]), kon dit eiland niet meer worden bezocht. Eerst in 1617 kwam hierin verandering. Van toen af kon de Minahassa weer geregeld van missionarissen worden voorzien, zoodat er in 1643 weer 'n 4000 katholieken waren [6]).

---

[1]) *B. J. J. Visser*, Onder Portugeesch-Spaansche vlag, Amsterdam (1925), blz. 21—23 en blz. 26—30.

[2]) *C. Wessels*, De Geschiedenis der R. K. Missie in Amboina, N. V. Dekker en v. d. Vegt en J. W. v. Leeuwen, Nijmegen-Utrecht (1926), blz. 9—10; *C. Wessels*, art. over de Makassar-missie (1525—1569), Studiën, Deel 103, (1925), blz. 403—441.

[3]) *Visser*, a. w., blz. 174—185; Wessels, a. w. blz. 182—183.

[4]) *Visser*, a. w., blz. 198—199.

[5]) *Wessels*, a. w., blz. 182; *Visser*, a. w., blz. 199.

[6]) *J. Kleyntjes*, Missie (Roomsch-Katholiek), overdruk Encyclopedie N. O. I., blz. 10.

Ook op Siaoe, wiens radja — zooals boven gezegd is — door pater Magelhaes gedoopt was, is P. Mascarenhas geweest, en blijkbaar heeft hij of een ander dit eiland nog eens bezocht. In 1585 kwam de Vlaming Roger Koenraads hier werken, en in 1588 p. Antonio Pereira. Na 1611 hebben hier ook Franciscanen gemissioneerd [1]).

Toen in 1641 Malaka aan de Hollanders moest worden overgegeven, namen vele Portugeezen de wijk naar Makassar waar zij zich tot 1667 staande hielden. Met uitzondering van de Sangi- en Talauer-eilanden, welke nog vele jaren Spaansch bezit bleven, was nu *de Oost-Indische Compagnie oppermachtig* over gansch Celebes. En daarmee was 't doodvonnis der Katholieke missie geteekend [2]).

De **19de eeuw** luidde 'n **nieuw tijdperk** in. Sinds 1808 behoorde Celebes kerkrechtelijk tot 't *Vicariaat Batavia.* Het eerste vermeldingswaardige feit op missiegebied had evenwel pas plaats in 1868, toen Pastoor de Vries, S.J. op 'n dienstreis in de Minahassa 254 doopsels toediende [3]). Allerlei intriges van Protestantsche zijde hielden 'n spoedige nieuwe dienstreis tegen. Na 1873 echter kon Pastoor Van Meurs S.J. negen achtereenvolgende jaren zulk 'n reis ondernemen, en mocht — trots moeilijkheden en tegenwerking van verschillenden aard, — 2875 doopsels aanteekenen. Nog eens werd 'n poging in 't werk gesteld om de Roomschen te weren, maar de drang der Katholieken werd de regeering te machtig en eindelijk werd in 1886 aan pastoor Mutsaers toegestaan 'n statie te Menado te vestigen. Enkele jaren later (1890 en 1893) werd nog aan twee andere priesters vergunning verleend zich in de Minahassa te vestigen (Tomohon), terwijl sinds 1891 ook Makassar een vaste standplaats geworden was. Op aandringen van Mgr. Stael, ap. vic. van Batavia, kwamen in 1898 *de Zusters van het Gezelschap van J. M. J.* naar Tomohon, dat reeds 8 jaar tevoren 1500 katholieken telde; de zusters wilden aanstonds een inlandsche meisjesschool openen, maar kregen hiertoe echter eerst in 1907 verlof [4]).

Dank zij de doortastendheid en welwillendheid van Gouverneur van Heutz, werd eindelijk in 1905 aan den toenmaligen ap. vic.,

---

[1]) *Visser*, a. w., blz. 240 en 261; *Wessels*, a. w., blz. 79, 186 en 189; *Kleijntjens*, a. art., blz. 10.

[2]) *S. Kalff*, Portug. wegbereiders in O. I., Kolon. missiet., IX, blz. 293, 295—296.

[3]) *A. J. H. van der Velden*, De R. K. Missie in N. O. I., 1808—1908, Nijmegen, (1908), blz. 177.

[4]) *v. d. Velden*, a. w., blz. 209—212, 229, 256; *Kleijntjens*, a. art., blz. 12.

Mgr. Luypen toegestaan om de Minahassa te bezoeken. Gelukkig voor de protestanten werd hun vrees niet bewaardheid ; de „orde en rust" bleef gehandhaafd. En de bisschop kon 1074 vormsels toedienen [1]).

Wat uit het jaar 1905 nog meer de vermelding verdient dan dit bisschoppelijk bezoek, is de opening der *kweek- (of normaal)school te Woloan*, waarvan de eer toekomt aan pastoor A. van Velsen, thans ap. vic. van Batavia. In 1897 was deze in de Minahassa gekomen, maar zag direct dat voor dat uitgebreide missieveld — toen reeds 5000 zielen — leekenhulp onmisbaar was, omdat priesters en religieuzen niet alles konden en mochten. De materieele toestand der 15 bestaande schooltjes was bijna nog ellendiger dan het onderwijs zelf. De beste huisknechts der pastoors fungeerden als onderwijzers. Pastoor van Velsen zou nu peripatetisch onderricht gaan geven. Hij nam een aantal jongelui per ossenkar mee op zijn dienstreizen, timmerde en verfde met hen de schooltjes wat op, gaf tusschentijds op de missiestaties zijn lessen, liet vijf jaar later (1904) 25 jongens examen afleggen als inlandsch onderwijzer, en had de voldoening, dat ze allen slaagden. Toen begon hij in 1905 te Woloan met zijn officieele opleidingsschool en kreeg in 1907 eenige regeerings-subsidie. In 1913 werd 't eerste eindexamen afgenomen, en sedert slaagden jaarlijks gemiddeld 8 leerlingen, die aan Celebes en alle buitengewesten onschatbare diensten hebben bewezen [2]).

De Zusters van J. M. J., die zich voor 1907 niet aan 't onderwijs wijden mochten, hadden haar grootste zorg besteed aan de zuiver-godsdienstige vorming der jeugd, door de oprichting eener Maria-Congregatie te Tomohon [3]), wier leden door hun goed voorbeeld van Maria-Kinderen, 'n grooten invloed uitoefenden op hun makkers en familie en vooral Maria's zegen over den huidigen bloei verwierven. In 1909 begon Pastoor Van Velsen 'n maandblaadje „Geredja Katholik" (Katholieke Kerk) uit te geven, en als bijlage 'n brochuren-reeks : „Iman dan Ilmoe" (Geloof en Wetenschap), om onder de bevolking geloofskennis te verspreiden en dwalingen te weerleggen [4]).

---

1) v. d. Velden, a. w., blz. 274.
2) *Bij het portret van Mgr. A. van Velsen S.J.*, Het Missiewerk, VI, blz. 129—132; *v. d. Velden*, a. w., blz. 175.
3) *Fr. Schwager*, Die Ostindische Inselfluz, Zeitschr. f. Missionsw, III, blz. 323.
4) Het Missiewerk, a. art., over Mgr. v. Velsen, blz. 131.

Van 1906 tot 1911 kregen nog drie Pastoors verlof zich in de Minahassa te vestigen [1]). Voortdurend namen nu zoowel het aantal Katholieken, als 't aantal scholen toe, zoodat *de toestand rond* 1919 was als volgt:

I. In de Minahassa: 6 paters Jezuieten; 31 Zusters van J. M. J. 34 katholieke scholen met 57 inlandsche onderwijzers, bezocht door 1138 katholieke en 621 niet-katholieke kinderen; 6 zusterscholen met 12 religieuze en 5 vrouwelijke leeken-onderwijzeressen, bezocht door 176 katholieke en 315 niet-katholieke leerlingen; 1 normaalschool met 3 leerkrachten en 50 katholieke leerlingen.

Het aantal katholieken was gestegen tot 10773.

II. Gelijk we boven vermeldden was in 1891 ook te Makassar sinds 1891 'n pastoor. Hier waren ruim 500 katholieken, onder wie slechts 'n 200 inlanders [2]).

Bij decreet van 19 *November* 1919 werd *Celebes* afgescheiden van het vicariaat Batavia en als **apostolische prefectuur** aan *de Missionarissen van het H. Hart* (Tilburg) overgedragen. Begin 1920 werd Mgr. Dr. G. Vesters benoemd tot Prefect. Reeds 3 jaar later werd hij — wegens zijn benoeming tot Ap. Vicaris van Rabaul — opgevolgd door Mgr. W. Panis.

Evenals de Jezuieten concentreerden ook deze missionarissen hunne krachten op 't onderwijs, en zij mogen thans de schoone vruchten oogsten van den pioniers-arbeid van Mgr. van Velsen en collega's. De kinderen van toen zijn de huisvaders van nu, zenden hun eigen kinderen naar de katholieke school en vormen die sterke groep Katholieken in dien vasten burcht van 't Protestantisme.

In 1923 boden zich de eerste 3 kweekelingen aan als candidaat voor het H. Priesterschap [3]). Zij gingen studeeren in Moentilan. Zij werden gevolgd door nog 2 anderen. Doch tot dusver hield van deze 5 slechts 1 de studie vol.

Thans is op Celebes zelf te Woloan (met de hulp van S.P.L.) een voorbereidend Seminarie geopend met 10 leerlingen; deze maken een voorbereidende klas en een jaar latijn te Woloan, en gaan dan naar het klein-seminarie te Djocja. [4])

Ook de Zusters, die behalve hun scholen ook nog 'n hulpzieken-

---

[1]) *Kleijntjens*, a. art., blz. 13.
[2]) *B. J. J. Visser*, De nieuwe pref. in N. O. I., Kolon. Missiet. III, blz. 136—137.
[3]) *Vlugschrift S. P. L.*, Mei 1924, blz. 8 en 10.
[4]) *Uit de wijde wereldmissie, De Kathol. Missiën* (Uden), 1927, blz. 96 en 'n particulier bericht.

huis te Tomohon leiden, hebben van de menschen veel ondank voor hun opofferenden arbeid moeten ondervinden, doch ontvingen rijkelijk den dank van God, die zich toonde in de roepingen tot 't kloosterleven. Zij hebben thans reeds 8 inlandsche Zusters en openden met goedkeuring van Rome te Menado 'n noviciaat voor inlandsche meisjes. In 1927 openden dezelfde Zusters 'n school te Makassar [1]).

In 1924 zijn ook *de Fraters van O. L. Vrouw van Barmhartigheid* uit Tilburg 'n Hollandsch-Chineesche (Menado) en Hollandsch-inlandsche school (Tomohon) komen openen [2]).

Omdat de regeering het plan had in 1925 voor de inboorlingen schoolgeld te gaan heffen en daarom te vreezen was, dat door het verplichte schoolgeld menig kind door de ouders van school gehouden werd, heeft men school- en kerkfondsen opgericht in den vorm van „schooltuinen". Zoo wil men door middel van opbrengsten de schoolgelden bekostigen en tevens komen tot kapitaalvorming voor onderhoud van kerk en school. Door de ouders der schoolgaande kinderen worden koffie-, klapper-, en rubbertuinen aangelegd. Thans hebben 30 plaatsen een eigen schooltuin, 12 plaatsen werken nog op geleenden of gehuurden grond. Behalve het stoffelijk voordeel leeren deze tuinen ook waardeering voor den arbeid [3]).

Voor 'n gedetailleerd overzicht van den toestand der Celebes-Missie in October 1927 zie men de statistiek op de volgende bladzijde.

De twee groote **moeilijkheden** voor de katholieke missie in Celebes zijn het *Mahomedanisme* in het Zuiden en het *Protestantisme* in het Noorden. In en rond Makassar zijn de zichtbare resultaten uiterst gering : volgens de statistiek van 1 Oct. 1927 zijn er slechts 689 Katholieken, van wie meer dan de helft Europeanen en de overigen meest Chineezen zijn. De Mahomedanen zijn vrijwel ontoegankelijk voor ons H. Geloof. Vertrouwen we, dat de onlangs-ingetreden Zustercongregatie door haar werk, voorbeeld en opoffering Gods milden zegen verwerven zal.

Ook de Banggai-archipel (burgerlijk behoorende tot de residentie Menado) behoorde tot dusver tot het kerkelijk district Makassar.

---

[1]) *De Kathol. Missiën*, a. art., blz. 96 ; Feestn. v. h. *tijdschr. v. h. Gezelschap v. J. M. J.*, Sept. 1927, blz. 5—11.

[2]) *Kolon. Missiet.* VII, blz. 208, Jaaroverzicht van 1923 ; verder blz. 269 en 271.

[3]) *Jaarboek van Onderwijs* 1927, blz. 347 ; De Kathol. Missiën, a. art. blz. 96.

STATISTISCH SCHEMA DER KATHOLIEKE MISSIE OP CELEBES

Nota. Indien niet anders aangegeven, zijn de cijfers volgens het jaaroverzicht October 1926-1927.

A. De missionarissen en hunne medehelpers.	PRIESTERS		BROEDERS		ZUSTERS		INLANDSCHE ONDERWIJZER-KATECH (Goeroes)
	v. Europeesche afkomst	Inheemschen [1]	v. Europeesche afkomst	Inheemschen	v. Europeesche afkomst	Inlandschen	
	15 [2]		14 [3]		40	8	104

B. De missie-bevolking.	TOTAAL DER BEVOLKING	GEDOOPTEN		COMMUNICANTEN
		Inheemsche	Europeesche	
	3.314 444 [4]	15468	813	8212

C. Missie-instellingen.	Hoofdstaties	Bijstaties	Seminariën	Priester-candidaten	ZIEKENHUIZEN		
					Aantal	Interne patienten	Andere zieken-patienten
	9	58	1 [5]	11	1	360	2507

SCHOLEN [6]	Europeesche [7]			Holl. Chin. [8]			Holl. inl. [9]			Normaal-sch. [10]		Inlandsche [11]		
	Aantal	leerlingen		Aantal	leerlingen		Aantal	leerlingen		Aantal	leerlingen	Aantal	leerlingen	
		jongens	meisjes		jongens	meisjes		jongens	meisjes				jongens	meisjes
	1	50	306	1	287		3	218	525	1	90	53	1583	1412

D. Missie werkzaamheden.	DOOPSELS	Groei van het aantal katholieken 1 Oct. 1926—'27	Huwelijken van inheemschen		Paaschcommunies van inheemschen [12]	Gebruikt aantal Hosties
			katholieken	gemengd		
	1290	891	180	8	7055	198610

[1]) Hieronder zijn de Oosterlingen. [2]) Met inbegrip v. d. Ap. Prefect. [3]) 3 M. S. C., 11 fraters v. Tilburg. [4]) Laatste officieele opgave v. gouvernementswege (zie boven). [5]) Nl. een voorbereidend Seminarie (2 laagste klassen). [6]) Gegevens uit het jaarboek voor onderwijs (1927), blz. 852. [7]) Te Manado, Zusters J. M. J. [8]) Te Manado, Fraters van Tilburg. [9]) 2 te Manado (Fraters en Zusters), en 1 te Tomohon (Zusters). [10]) Te Tomohon, waarheen in 1924 de school van Woloan werd verplaatst. [11]) Hiervan 1 Mulo met 66 meisjes. [12]) Men houde er rekening mee, dat van de Minahassa nog al velen naar andere eilanden verhuizen, o.a. naar Java.

Hier woonden medio 1927 1114 katholieke inlanders. Hoewel men van protestantsche zijde heeft getracht den pastoor van Makassar te weren, heeft toch de Gouverneur-generaal sinds kort toegestaan dat twee missionarissen zich te *Sambioet* vestigden; hetgeen geschied is [1]).

Met uitzondering van het uiterste Noorden (de Minahassa) is Celebes voorts geheel „**Protestantsch gebied**", of beter „geen katholiek gebied". De Protestanten, zelf immers moeten erkennen, dat niet alle zendingsposten kunnen worden bezet, zooals b.v. onder de Toradja's [2]).

Toch erkennen we gaarne, dat het Protestantisme in de ruim 100 jaar zendingsarbeid heel wat heeft geleistet. Uit het Nederlandsch Zendingsjaarboek voor 1926/27 kunnen we — voor einde 1924 — 'n 350.000 christenen optellen, van wie ruim 220.000 in de Minahassa. Dank dat Christendom is de Minahassa voor 'n veel erger vijand, de Islam, bewaard. En wij misgunnen onze christelijke tegenstanders hun succes niet, doch wij vragen daartegenover ook, dat zij ons niet onthouden, wat wettelijk ons recht is. En dat recht is ons in de Minahassa niet altijd geworden. We kennen de protestantsche leer der „vrijheid van onderzoek" als 'n graue theorie, en begrijpen, dat de protestanten practisch in ons hunne tegenstanders zien. Maar dan moet de kamp eerlijk gevoerd. Gevaar voor verstoring van openbare orde en rust bestaat er, noch van katholieke noch van inlandsche zijde; dat gevaar wordt alleen geschapen door wat dwepers, die zelf het hardst voor die orde- en rust-verstoring „vreezen" (?).

Werken wij rustig door, en — waar de bekeering het werk is van Gods genade — bidden we om den zegen van Boven, en wij zullen het bevel van Christus: „Gaat en onderwijst **alle** volken", dat slechts aan de katholieke Kerk is meegegeven, in vervulling zien gaan, — ook al tracht de eerste de beste ambtenaar de uitvoering ervan zoo dikwijls tegen te houden.

Huybergen. J. VERMEULEN, pr.

[1]) Kolon. Missiet. IX, blz. 315—316; De Tijd, 4 November 1927; Annalen van O. L. Vr. v. h. H. Hart, Febr. 1928, blz. 33.

[2]) Aldus „De Standaard" 24 Oct. 1923 (De Tijd 23 Juni 1924).

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND

HET VERKEERSVRAAGSTUK IN DE MISSIE EN WAT DE M. A. C. T. A. IN DEZE LEERT

Er bestaat in en voor de missie een verkeersvraagstuk. Dit probleem vraagt, zoo niet onmiddellijk om oplossing, dan toch dringend en spoedig om verbetering.

Wanneer in Nederland aan dit vraagstuk objectief niet de noodige aandacht wordt geschonken ligt misschien de oorzaak hierin, dat wij Nederlanders te subjectief het verkeersvraagstuk in de missiegebieden toetsen aan de toestanden hier te lande : en Nederland is geographisch klein, vlak, dichtbevolkt, in het bezit van een dicht net land- en waterwegen.

Totaal anders is echter de toestand in de meeste missiegebieden : geographisch zeer uitgestrekt, schaars bevolkt, sterk wisselende in temperatuur, met verkeersobstakels als bergen, ravijnen, rivieren, moerassen, wouden, woestijnen, zonder voldoende land- en waterwegen, en zoo er landwegen zijn, deze in slechten toestand.

Zoo wordt het missiewerk hoogst nadeelig beinvloed omdat de missionarissen, te weinig in aantal in de groote missiegebieden, meestal enorme afstanden in vaak primitieve vervoermiddelen moeten afleggen om de aan hun zorg toevertrouwde geloovigen te bezoeken, te onderrichten en de H.H. Sacramenten toe te dienen, met het gevolg dat de missionaris soms meer globetrotter dan priester is en het hooge doel, waarvoor hij alles verliet, onder den bestaanden toestand moet lijden, waardoor *en* missionaris *en* bevolking niet die resultaten verkrijgen welke de missioneering zich ten doel stelt.

Dit overwegend mogen, ja moeten zij die de Missie genegen zijn en steunen, zich de vraag stellen : kan en moet hierin verbetering komen ? Het antwoord is : Ja.

Het moet en het kan.

De verbetering kan komen langs twee banen.

1e. Door het aanleggen, en zoo zij in slechten toestand zijn, door het verbeteren van wegen. Doch dit ligt niet op den weg der missieactie, noch van de missie, althans niet in den regel.

Doch al zouden alle missiegebieden van prachtwegen kunnen worden voorzien dan was dit een hoog te waardeeren *verbetering*, doch geen *oplossing*, want ook dan nog zouden er verkeersmiddelen moeten komen in verband met de groote afstanden.

2e. Verbetering moet dus ook komen: door het beschikbaar stellen van moderne verkeersmiddelen. Zoo deze er niet waren, was het in behandeling nemen van het verkeersvraagstuk verspilde tijd en arbeid, doch nu deze er zijn en iederen dag meer worden geperfectioneerd, is de oplossing van het vraagstuk niet alleen geen onmogelijkheid meer, maar wordt het een dankbaar werk.

Willen wij Katholieken in missiearbeid en resultaat niet achter komen dan moeten wij ons met dit vraagstuk zeer ernstig inlaten omdat andere missioneerende kerkgenootschappen dit hulpmiddel reeds te baat nemen en hiervan groote resultaten mogen verwachten.

Om te zien wat de moderne hulpmiddelen voor het missiewezen kunnen zijn, behoeve men slechts te denken hoe arbeid, eenzaamheid, ziekte en sterven van den missionaris kunnen worden verlicht als het verkeer met anderen wordt vergemakkelijkt.

Deze persoonlijke belangen van den missionaris zijn reeds van groote beteekenis doch de belangen der volken doen nog gewichtiger argumenten aan de hand.

Wanneer men de beste resultaten wil verkrijgen van zijn arbeid dan is het van groot belang de beste hulpmiddelen en gereedschappen te benutten.

Deze wet geldt ook voor den missiearbeid.

Hebben ook Gods eer en de behoeften der zielen geen recht op de wonderen der techniek, of zijn deze alleen ten dienste van oorlog, handel en vermaak?

De moderne verkeersmiddelen kunnen den missionaris meer gelegenheid tot priesterlijken arbeid geven door zijn materieele inspanning te beperken. En zij waarborgen aan de groote offers, die de geloovigen schenken te hunner ondersteuning, een vruchtbaarder gebruik.

Opleiding, uitzending en verzorging van den missionaris eischen

veel: en wanneer de missionaris gebroken door ontbering en vermoeienis sterft, eenige jaren nadat hij is gekomen in zijn werkgebied, wat heeft dan dat betreurde leven niet per werkjaar gekost?

Schreit niet ieder Katholiek wanneer hij denkt dat aan de Goudkust van Afrika, in de laatste vijftig jaar, driehonderd missionarissen zijn gestorven jonger dan acht en twintig jaar [1]).

Willen wij dan even indenken hoeveel missionarissen er op dit oogenblik zouden werken, meer, wanneer deze driehonderd jonge mannen slechts den middelbaren leeftijd hadden mogen bereiken.

Een weemoedige en bewonderende hulde zal men brengen aan allen die bereid zijn te sterven, ook op jeugdigen leeftijd, voor Gods glorie! Dat offer, zal in Gods hand een middel zijn om het werk van de gestorvenen en van anderen te bevruchten. Maar, indien wij in onze macht hebben de oorzaken van dat vroege sterven te beperken en den levensduur der missionarissen te verlengen, zal dan de arbeid aan het zieleheil er niet bij winnen?

Welnu, een verbetering in de verkeersmiddelen is een der middelen daartoe. De missionaris spaart èn tijd èn krachten: hij kan zijn geloovigen vaker bezoeken, de groote missiegebieden kunnen òf intensiever worden bewerkt, òf voor hetzelfde werk kan met minder krachten worden volstaan.

Al zouden de kosten voor de Missie daardoor in totaal weinig of niet verminderen, de resultaten zouden stellig toenemen, en de aangewende middelen zouden een verhoogd rendement uitwijzen.

Deze overwegingen gaven het aanzijn aan den „Stand der Moderne Verkeersmiddelen" op de M. A. C. T. A. en het kan nut hebben de resultaten van dit pogen te vermelden.

Dank zij de niet genoeg te waardeeren medewerking van de Ned. Vliegtuigenfabriek „Fokker" (Adj. Directeur Ir. B. Stephan), den glijbootbouwer Baaij, en de Motor- en Rijwielfabriek „Simplex" (Directeur Ir. P. J. M. Leeuwenberg) is een stand opgezet geworden, die zich in een druk bezoek en veel waardeering heeft mogen verheugen.

„Fokker" exposeerde een verkleind model van de H. N. A. C. C. (het vliegtuig waarmede de eerste tocht naar Ned. Indië door v. d. Hoop c.s. is gemaakt), kleinere modellen van de door haar gebouwde typen alsmede een macht fotographisch materiaal.

---

1) Pater Henricus O.M.C. op den sluitingsavond van de M. A. C. T. A.

De glijbootbouwer Baaij exposeerde een prachtglijboot die 25 à 35 K.M. per uur vaart.

De „Simplex” zond een motorrijwiel in.

De stand mocht zich op den openingsdag in een belangstellend bezoek verheugen van den Pauselijken Internuntius.

En de houding, het oordeel van de betrokkenen, van de missionarissen ?

Ook voor hen was de zaak nieuw. En hetgeen men niet kent, mist men niet. Maar nadat op Vrijdag 11 November een veertigtal missionarissen als invité's der „Fokker”fabrieken een speelvlucht hadden gemaakt boven Amsterdam en hierbij hadden ervaren, welk een afstand zij aflegden en hoe kort het duurde, toen waren zij enthusiast en velen begeerden zulk een hulpmiddel voor hun werk te hebben.

Vooral het overwinnen der verkeersobstakels had hun groote bewondering. Voor de waterrijke missiegebieden werd met de glijboot „Baaij” gedemonstreerd. Met dit hulpmiddel worden talrijke bezwaren ondervangen ; hindernissen onder water zijn van geen invloed op gang en snelheid en bij een moeilijk te overwinnen stroomversnelling kan èn boot èn motor in eenige minuten over de versnelling worden gebracht.

Om het publiek een graadmeter aan te leggen, hoe het zou reageeren op het pogen voor dezen nieuwen vorm van missieactie, werden aan de bezoekers kaarten uitgereikt waarop instemming werd gevraagd met het pogen in Nederland een organisatie te stichten ten einde de Katholieke Missiegebieden van de moderne verkeersmiddelen te voorzien.

Dankbaar mag worden gememoreerd de interesse en houding van het publiek. Ondanks de vaak overstelpende drukte die uitleggen, kaarten uitreiken en terugontvangen haast onmogelijk maakten, mochten er plm. 3400 sympathiebetuigingen worden ontvangen uit alle rangen onzer Katholieke bevolking.

De priester, de universiteitsprofessor, de medicus, de jurist, de ingenieur, de zakenman, de arbeider, ook de vrouw, toonden groote en diepgaande belangstelling.

Vooral missionaris-ouders gaven blijk van niet te bevredigen en haast hartstochtelijke ingenomenheid. En hoewel volstrekt niet om giften is gevraagd en er zelfs niet op gedoeld is, mochten

wij in de kaartenbus ook geldelijke belangstelling vinden, zoodat veilig mag worden geconcludeerd, dat deze nieuwe vorm van missieactie bij Katholiek Nederland een goed onthaal zal vinden.

Van niet te onderschatten beteekenis is geweest de intense belangstelling van den jongen man voor deze missieactie.

Is dit misschien omdat dit werk zoo geheel ligt in zijn geest en karakter ? Techniek, kracht, snelheid, bezitten voor hem bijzondere aantrekkelijkheid. Dat jonge mannen zich afzijdig houden en niet persoonlijk actief deelnemen aan het missiewerk vindt zeker ten deele een verklaring in het feit dat er geen missie-actie bekend is waaraan hij zich geven kan met al zijn inzicht, kracht en doorzettingsvermogen.

De in daden getoonde belangstelling der vrouw voor het missie-werk is zeker mede te verklaren uit het feit dat het product van haar activiteit en arbeid een zoo beduidende hulp voor de Missie is ; zou een missieactie, zich aanpassend aan het mannelijk karakter, van den man niet iets meer kunnen maken dan een passieve geld-gever ? De verschijnselen op en na de M. A. C. T. A. wijzen op een actief willen medewerken van den man.

De belangstelling voor dezen vorm van missieactie blijve dan niet beperkt tot Amsterdam alleen ! Elk deel van ons land geeft missionarissen. Moge dan geheel ons land kennis en belangstelling krijgen voor dèzen hulp-arbeid, welke in het buitenland reeds praktisch beoefend werd door de stichting van een zegenrijk werkende organisatie.

Wanneer in deze richting iets gedaan wil worden voor de Missie, moet interesse worden gewekt door zooveel mogelijk op ieder missiecongres of missiedag het verkeersprobleem te bespreken ; op iedere missietentoonstelling worde aan hetzelfde onderwerp door exposeeren de aandacht geschonken opdat ook in Nederland zoo spoedig mogelijk tot stand kome een instelling die reeds aanstonds door advies of informatie de belanghebbenden kan helpen, en aan welke het door Gods onmisbaren zegen moge gegeven zijn het verkeersvraagstuk in de Missie zoodanig te verbeteren, dat de verbreiding van Gods woord en de uitbreiding van Christus' Koning-schap hiervan de zegenrijke gevolgen moge ondervinden.

Amsterdam, 26 Februari. G. VAN 't HEK.

SCHOOL EN MISSIE

De Haarlemsche Diocesaan Vereeniging van Katholieke Onderwijzers wijdt in het laatste jaar bijzonder hare aandacht aan de vraag, wat de onderwijzer *qua talis* doen kan om de jeugd te doordringen van de verplichtingen van een goed katholiek jegens de missiën :

De St. Alphonsus-Commissie, die zich bijzonder met de religieus-geestelijke belangen van de onderwijzers belast ziet, publiceerde daarover een lezenswaardig rapport, waaraan o.a. het volgende is ontleend :

Vóór alles zij de onderwijzer zelf een man van levendig geloof en ijverige geloofspractijk.

De onderwijzer zal vooral doen uitkomen, wat een zegen het Christendom bracht voor ons en brengen zal, waar het nog niet is.

De school moet bijbrengen een groote liefde voor de zondaren.

We moeten door de school bij het kind een geregelde gewoonte kweeken van te bidden voor de niet-katholieken in Nederland.

Men kweeke bij de jeugd belangstelling voor het Missiewerk onder de heidenen van ons land.

Derhalve worde het „Apostolaat des Gebeds" op de scholen ingevoerd.

Het onderwijs worde ook dienstbaar gemaakt aan het verbreiden van kennis over de Missie en het aankweeken van Missiegeest onder de leerlingen.

Om dit te bereiken zal een natuurlijke en ongezochte combineerende concentratie der leerstof van de lagere school met Missiekennis noodig zijn.

De Missie wordt dus in verband gebracht met : de catechismus, schrijfles, leesles, zang, kennis der natuur (fauna en flora der Missiegebieden), geschiedenis en aardrijkskunde.

Wanneer zulks kan, spreken de missionarissen in de klasse zelve de leerlingen over hun Missiearbeid.

In aansluiting hiermede dan bewerke de Katholieke school, dat, in overeenstemming met den wensch van den Paus, al hare leerlingen worden ingeschreven in het „Genootschap der H. Kindsheid", dat in de parochie bestaat.

Men brenge kennis aan van doel en strekking der twee andere Pauselijke algemeene liefdewerken : 't „St. Petrus-liefdewerk" tot opleiding van een inlandsche geestelijkheid ; en vooral van het „Genootschap tot Voortplanting des Geloofs" (in het Haarl. dioc. genoemd Broederschap van den H. Geest). het voornaamste van alle missiegenootschappen der Kerk.

De Katholieke Ulo-school bewerke, dat al hare leerlingen lid worden van dit Genootschap. Ook het personeel van deze scholen kan van dit Genootschap lid worden, waardoor de propaganda aan innigheid wint.

Die belangstelling uite zich verder in steun aan de Missies door het opsparen van zilverpapier, postzegels, theelood enz.

Verdere steun wordt ook aan de Missies verstrekt door middel van het handwerkonderwijs op de meisjesscholen.

Het ligt op den weg der Augustinus-vereeniging als onderwijzersorganisatie om in samenwerking met daarvoor aangewezen lichamen, als het R. K. Filmarchief te Rotterdam en andere te bevorderen dat leermiddelen aan de missie-opvoeding der jeugd worden dienstbaar gemaakt.

Op den 3en Paaschdag maakte dit rapport een ernstig voorwerp van bespreking uit, en ontwikkelde Kap. G. Dekker, zelf oud-schoolhoofd, in een voordracht de volgende stellingen :

A. De katholieke school kweeke een nieuw geslacht van eerste christenen

door de leerlingen in nauwe aanraking te brengen met de Missie, door de H. Eucharistie.

B. De katholieke school brenge den leerlingen een hooger geloofsbegeestering bij en een heldhaftige deugdbeoefening door hen het werk der Missionarissen, het geloofsleven der eerste christenen in de Missie, de ellende en het gemis der niet-bekeerden, met betrekking tot de H. Eucharistie te leeren kennen.

C. Daardoor zullen zij God loven voor het bezit van Christus in de H. Communie en het geloof, dit beter waardeeren en zich gaan beijveren dit geloof aan anderen te brengen door missie-actie.

D. Die missie-actie moet vooral een Eucharistische gebeds-actie zijn.

E. Door de(n) onderwijzer(es) geleid en voorgegaan in de Pauselijke Missiegenootschappen, vooral de H. Kindsheid.

F. Dan zal „de Heer dagelijks nog meer geredden brengen".

G. In de eerste plaats in de huisgezinnen der leerlingen.

Om de praktijk van rapport en stellingen te bevorderen besloot de vereeniging een „onderwijzers-missiebond" te vormen.

Moge hij doen herleven de weldadige missie-actie, die omstreeks 1920 zich begon te ontwikkelen. (Zie de eerste jaargang van Het Missiewerk).

Rotterdamsch Missie-Comité. — Na het vertrek van den bekenden voorzitter, kapelaan Schiphorst, is het Rotterdamsch Missie-Comité thans als volgt samengesteld :

Deken J. W. van Heeswijk, eere-voorzitter ; kapelaan C. Mol, voorzitter ; mej. D. v. d. Lugt, secretaresse ; de heer P. Jamin, penningmeester ; kapelaan B. Hosman ; pater H. v. d. Hulst S.J. ; kapelaan H. van Kouwenhoven ; kapelaan F. v. d. Vliet ; mevr. Th. Lutz-Slinkert ; mej. J. de Groot.

Den 19en Maart werd een vergadering gehouden van de Eerw. Directeuren der Centrale Missie-genootschappen, om plannen te beramen tot uitvoering van den wensch des Pausen, dat de Centrale Missie-vereenigingen den steun van alle Katholieken mogen ontvangen. Een groote vergadering van alle zelatricen der stad wordt voorbereid.

De Missienaaikringen in het Bisdom Haarlem. — Naar aanleiding van de uitnoodiging van het D. M. C. in het bisdom Haarlem gaven zich aan Prof. J. H. Visser te Warmond op 60 naaikringen verspreid over het geheele diocees (slechts in de dekanaten Delft, Noordwijk, Schiedam en Werfershoef „schijnen" ze niet te bestaan).

Van de missieprocuren meldden zich om de naaikransen aan „afnemers" te helpen : de procuren der Witte Paters te Boxtel, der Carmelieten te Oss, der Paters van den H. Geest te Weert, der Missionarissen van Scheut, te Nijmegen, der Paters Kruisheeren te St. Agatha, van de Afrikaansche Missiën te Cadier Keer, der Missionarissen van het H. Hart te Tilburg.

Missietentoonstellingen. — Naar wij vernemen, bedraagt het batig saldo van de in Februari van het vorig jaar gehouden *Alkmaarsche* Missietentoonstelling rond f 10.000.

Te *Waalwijk* is een vierdaagsche missietentoonstelling gehouden.

Te *Veghel* worden begin Mei groote Missiefeesten gehouden ter viering van het 75-jarig bestaan van de H. Kindsheid in die Parochie. Een Dioc. verg. voor zelatricen der H. Kindsheid wordt er aan verbonden.

Van 24 tot en met 28 Mei zal in Casino te *'s-Hertogenbosch* onder den naam van „Bimat" een Bossche Interdiocesane Missie-actie-tentoonstelling gehouden worden.

Er zal speciaal werk worden gemaakt van de uitbreiding der beide Pauselijke Genootschappen, tot Voortplanting des Geloofs en van S. P. L. ; een groote diocesane vergadering van beider plaatselijke directeuren en zelatricen staat op het program.

In de laatste week van Juni is er groote Missietentoonstelling in *Breda*. Priestervergadering, Zelatricendag, Optocht, tal van conferenties zullen die week vruchtbaar maken.

Het **Medisch Missiecomité** is druk bezig zich te consolideeren en de plannen uit te voeren, welke het in den vorigen jaargang van ons tijdschrift uitstippelde. Wij moesten wegens plaatsgebrek het verslag der besprekingen met de Missioneerende Orden plaatsen in de Priesterbijlage. Abonné's, welke deze niet ontvangen, doch belang stellen in deze kwestie, kunnen gratis een exemplaar aanvragen bij de Administratie van Het Missiewerk, Huize Bijdorp, Voorschoten.

DOOPEND IN DEN NAAM DES VADERS EN DES ZOONS EN DES H. GEESTES

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

MISSIEPERSONEEL

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Vertrokken:			
Pr. Xaverius Vloet (1e keer) ..	O. Carm.	6 Febr. '28	Malang
Pr. Dominicus Blommesath ...	,,	4 Mei '28	,,
Prs. Ambr. Kuypers (3e keer) en Hub. Zoetmulder (2e keer) ..	O. P.	Feb.-Mrt.'28	Curaçao
Pr. Irenaeus de Bruyn (2e keer)	,,	27 April '28	Guadeloupe
Prs. Lucas Jansen en Alphonsus Suermondt (2e keer)	,,	27 Mrt. '28	Puerto Rico
Pr. Reginald IJzendoorn (3e keer)	Picpus	April '28	Hawai
Pr. Ed. Geisler (2e keer)	Scheutist	April '28	Ta-t'ung
Pr. H. Telgmann (2e keer)	S. C. J.	28 Febr. '28	Stanley-Falls
Brs. A. Peeters en H. Kamerbeek (2e keer)	M. S. C.	30 Jan. '28	Ned. Nw. Guinea
Prs. W. Kraan (2e keer), J. Rijnja en J. Dijkman (1e keer) en *Br.* P. Verkuijlen (1e keer)	O. S. Cr.	13 Mrt. '28	Bondo
Frs. G. Terbeek (2e keer) en G. Vermin (3e keer)	Mill-Hill	Febr. '28	Madras
Frs. J. Minderop (3e keer) en G. Brunger (2e keer)	,,	5 Mrt. '28	Boven-Nijl
Pr. G. Brouwer en *Br.* Savinus van Grootel	C. S. Sp.	19 Jan. '28	Zanzibar
Br. Bernulphus Heemskerk	,,	28 Dec. '27	Blg. Congo
Pr. H. Sevriens	Afr. Miss. v. Bemelen	9 Febr. '28	Goudkust
Pr. L. Bernts (1e keer)	,,	12 Febr. '28	Ben. Volta
Pr. Fr. Beune en fr. H. de Groot (novice)	S. J.	22 Febr. '28	Batavia
Pr. Aurelius P. J. Kerkers	O. Cap.	3 Mrt. '28	Padang
Frs. Winfridus en Gregorius (1e keer) (zie verschillende gegevens)	Frs. v. h. H. Hart	6 Febr. '28	Malang

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Br. Joël Hazelbekke	Br. v. Dongen	14 Febr. '28	Batavia
Brs. Antonius A. Belaard, Henricus J. Hooijmans, Willibrord C. Hendrickx, Gonzalvus J. Eckhardt, Regulus L. v. Kempen, Bonifacio H. Renders, Timotheus Leo Mardji Wignasoebruta	Brs. O. O. Maastr.	18 April '28	Batavia
Br. Daniel Emmerloot	,,	23 April '28	Batavia
Zrs. M. Eugenie Beenen, Cyrilla Koeleman, Theodora v. d. Sman (1e keer)	Zrs. v. d. G. Herder	28 Febr. '28	Batavia
Zrs. Bavona A. Beemsterboer, Hiltruda El. Jellema	Zrs. H. Car. Borr.	28 Febr. '28	Noorwegen
Zrs. M. Kostka Maas (overste), M. Laurentia Hamelynck, M. Margaretha Pijnappels, Cleta Hendrikx	Zrs. v. Schijndel	7 Mrt. '28	Padang
Zrs. Leonard Schols en Georgia Rijper	J. M. J.	4 Febr. '28	Madras
Zrs. Angelino van den Oord, Anna Joseph Hoogenbosch, Antolena van Vliet, Theodule Jansen, Geronime Jansen en Bertilia Wouda (1e keer)	,,	April '28	Celebes
Zrs. Aquina C. Straal, Cathrina A. M. v. d. Salm, Jacobus M. Dekker [1]) (1e keer)	Arme Zrs. v. h. Godd. Kind	21 Mrt. '28	Banka en Billiton
Zrs. Gjertrud C. de Nijs, Jozefa R. Reef, Gemma Lebrun, Antonia M. Kaskes, Imelda C. C. Peiffer (novicen) [2])	Franc. Xav. Zrs.	Nov. '27	Noorwegen
Zrs. Canisio J. A. Marseles en Bonifacia D. de Vries (1e keer)	Ursulinen	31 Jan '28	Batavia
Zrs. Augusta M. Martens en Adrienne A. Prangers (1e keer[3])	Rom. Unie Witte Zrs.	19 Febr. '28	Kisubi
Zrs. Rodriguez Hendriks, Innocentia Cras, Wilhelmi Preus, Adelia de Mol [4])	Frc. v. Veghel	Mrt. '28	Ned. O. Borneo

[1]) Met haar gaat de Algemeene Overste der Arme Zusters v. h. Goddelijk Kind (De Voorzienigheid) te Amsterdam ter visitatie.

[2]) Eind April zouden weer 5 postulanten uit het St. Olavshuis te Bussum naar Noorwegen vertrekken.

[3]) 11 Maart vertrokken 6 postulanten uit Esch naar het noviciaat te Algiers.

[4]) Twee Zusters van het hoofdbestuur der Congr. vergezellen haar ter visitatie.

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Zrs. Gertrud Langen, Theonesta Küpper, Lutwina Gläsener, Philippine Lüning, Alfonsio Ecker, Blanca Dellwing, Juditha Wucher	Zrs. v. h. Kostb. Bloed Aarle Rixtel	31 Dec. '27	Britsch Oost-Afrika
Zrs. Theresilla Schultze en Imeldine Kessler	„	18 Jan. '28	Lorenzo Marques
Zr. Winanda Herzog	„	18 Jan. '28	Lijdenburg
Zrs. Bonifacia Binkhorst en Auxilia Beelen	„	28 Febr. '28	Bamania
Zrs. Valeria, Patricia, Mariana, en Crescentia (1e keer)	Dochters v. O. L. Vr. v. h. H. Hart	2 Mei '28	Batavia (Poerworedjo)
Teruggekeerd:			
Prs. Cyrillus Thewes, Alexander Reinders en Carm. Lambooij	O. Carm.	25 Mrt. '28	Brazilië
Pr. P. Verdaasdonk	W. P.	27 Dec. '27	Nyanza
Pr. P. Zoetmulder	„	April '28	Boven-Congo
Pr. Marcus Huigens	O. P.	April '28	Puerto Rico
Pr. Constantius Gallé	„	April '28	Curaçao
Prs. Piet van Uden en E. Borm	Scheutist	Mrt. '28	Congo
Pr. C. de Brouwer [1])	„	April '28	Philippijnen
Brs. W. Schrama en W. v. d. Zanden	„	Mrt. '28	Blg.-Congo
Pr. P. Willemse	S. J.	April '28	Madajascar
Pr. Jos. Vliegen	M. S. C.	20 April '28	Ned. Nw. Guinea
Pr. Adr. C. Kuipers	C. ss. R.	9 Mei '28	Suriname
Pr. Zachaeus Simons en *Br.* Valentinus Hoffmann	O. F. M.	28 Febr. '28	Brazilië
Pr. Maternus Muré	„	Dec. '27	Syrië
Pr. Jos. Brouwers	Montfortaan	20 Febr. '28	Denemarken
Pr. Rupertus J. Verbrugge	O. Cap.	Mei '28	Padang
Br. Apollinaris A. Sloen		April '28	Brazilië
Zr. Maria Edmunda Nuijten	Frc. v. Roosendaal	3 Jan. '28	Suriname
Zrs. Engelien G. E. Zuijdwijk, Viventia A. M. Schiskat	Zrs. H. Car. Borr.	29 Febr. '28	Noorwegen
Zr. Canisius	O. L. V. der Apostelen	Mrt. '28	West-Afrika
Overleden:			
Fr. L. van der Kallen, 13 jaar missie, Boven-Nijl, laatstelijk past. te Sowthorpe, Engeland	Mill-Hill	27 Febr. '28	Boven-Nijl

[1]) Benoemd tot rector van het Missiehuis Bisschop Hamer te Nijmegen.

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Fr. Bernard Mulder, S.S.J., geb. 1873, pr. 1900, missie 1900..	Mill-Hill	Mrt. '28	Serawak
Fr. A. Holierhoek, S.S.J., geb. te Pijnacker 19 Mrt. 1858, missie 1888, overleden April 1928	,,	April '28	Nw. Zeeland
Pr. Alfred Borgstede, geb. 1898, pr. 1924, missie 1926	Picpus	6 Febr. '28	Araguary (Brazilië)
Pr. Franciscus Ignatius Voogel, S.J., geb. 1847, pr. 1877, 1879—1900 missionaris in Ned. Oost-Indië (o.a. aalmoezenier in den Lombok-oorlog) overleden te Groningen 11 Febr. '28	S. J.	11 Febr. '28	Ned. O.-Indië
Pr. Franciscus Krings, Passionist, geb. 1873, missionaris in Bulgarije 1896, pr. gew. 1898, overleden te Nijmegen	C. P.	1 Febr. '28	Bulgarije
Pr. H. Leemker, S.J., geb. 1853, 1882, missie 1884, overleden te Djogja	S. J.	Mrt. '28	Batavia
Pr. Henry Raymakers, geb. 1861, oud-missionaris van Mongolië en de Philippijnen......	Scheutist	11 April '28	Nijmegen
Zr. Maria Josepheta v. d. Leemputte, geb. 1876, missie 1903	Franc. v. Roosendaal	5 Jan. '28	Suriname
Zr. Maria Georgia, 16 jaren missie	,,	27 Febr. '28	Suriname
Zr. M. Juventia Schöppler, 30 jaren missie	Zrs. v. h. Kostb. Bloed	4 Jan. '28	Mariannhill
Zr. M. Silsa Röhm, 38 jaren missie	,,	21 Oct. '27	Natal
Zr. M. Francisca Versteeg	Zrs. Fr. v. Heythuijzen	14 Dec. '27	Batavia
Br. Mattheus P. Launers, missie Jan. 1928	M. S. F.	April '28	Ned. O. Borneo

VERSCHILLENDE GEGEVENS

Mgr. J. Aelen ontving van Z. H. den Paus wegens hoogen ouderdom en zwakke gezondheid op zijn verzoek ontslag als aartsbisschop van Madras en werd benoemd tot titulair-Aartsbisschop van Nicopolis (in Epirus) en tot Assistent-bisschop bij den Pauselijken Troon.

Het bestuur van het aartsbisdom werd voorloopig opgedragen aan Mgr. A. J. van der Burgt, de laatste drie jaren vicaris-generaal van het aartsbisdom.

,,The Catholic Leader", van 15 Maart 1928, het weekblad van Madras wijdde aan den afgetreden kerkvoogd een hooggestemd huldigingsartikel, dat hem prijst om zijn ,,eenvoud en harden arbeid", welke voor het aartsbisdom, vooral op het gebied van het onderwijs in de 17 jaren van zijn bestuur wonderveel tot stand bracht.

Mgr. C. Jurgens. Zondag 18 Maart werd in de St. Antonius kerk te Nijmegen plechtig tot bisschop geconsacreerd Z. D. H. Mgr. Constant Jurgens van de Congregatie van Scheut, door Z. H. den Paus, tot groote vreugde zijner toekomstige diocesanen, benoemd tot bisschop van Tuguegarao op de Philippijnen. Wij hadden in dit nummer een artikel aan dezen nieuwen Nederlandschen Kerkvoogd willen wijden, doch degene die het met vreugde ons had toegezegd — pater Raymakers — werd vóórdat hij zijn belofte had kunnen inlossen, opgeroepen tot een beter leven. Op de plaats waar hij zijn ouden vriend had hopen te huldigen, staat nu ons ,,In Memoriam". Het portret van Mgr. Jurgens brengen wij in het volgend nummer.

Nieuwe Congregaties in onze Oost. — *De Fraters van O. L. V. van het H. Hart* uit het St. Gregoriushuis te Utrecht, zijn een missie begonnen in de prefectuur Malang. Twee Fraters vertrokken daarheen om de voorbereidende werkzaamheden te leiden ; den 2 Mei vertrekken er nog vijf, en met Sept. nog eenige. Zij zullen beginnen met 1 Juli te Malang een Europeesche School te openen en de leiding over te nemen van de daar reeds gestichte Hollandsch-Indische en Indische Scholen, terwijl in September bovendien een internaat voor inlandsche jongens zal worden begonnen.

De Zusters van O. L. V. te Schijndel die reeds in Curaçao werkzaam zijn vertrokken ook naar Padang om in Bagan Si-api-api (Sumatra's Oostkust) een missiestatie te bedienen.

De Dochters van O. L. V. van het H. Hart (Tilburg) zullen zich ook vestigen in Poerworedjo, in de missie der Miss. v. h. H. Hart op Java.

De Apostolische Prefectuur van Soerabaija. — De Missie der Lazaristen op Java is tot zelfstandige prefectuur verheven, terwijl haar grondgebied eenigszins is vergroot.

Juvenaat der Missionarissen van Scheut. — Aan de Missionarissen van het Onbevlekt Hart van Maria te Scheut is door Z. D. H. Mgr. A. F. Diepen verlof gegeven tot de oprichting van een Juvenaat in het Bisdom van 's-Hertogenbosch en wel voorloopig bij wijze van proef in het Missiehuis Mgr. Hamer te Nijmegen, later definitief in het Missiehuis ,,Sparrendaal" te Vught.

BOEKBESPREKING

DE DRIEVOUDIGE WIJSHEID VAN VADER WANG. Naar aanleiding van het Chineesch drama in vier tafereelen, naar het Fransch van Henri Ghéon door Fr. C. Bayer O.F.M. — Alléén uitgeefrecht voor Nederland en Koloniën bij Tooneelfonds „Pieter Langendijk", Haarlem-Brussel. — pp. 69 ; in kl. 8°. (Pr. fl. 2.00).

Een der groote successen van de M. A. C. T. A. te Amsterdam is zonder twijfel geweest de herhaalde opvoering van Gheons' drama : De drie wijsheden van den Ouden Wang. (Vertaling van W. Nieuwenhuis). Was er al lang uitgezien naar een missie-spel, dat als tooneelstuk niet onder de z.g. draken behoefde gerekend te worden, en dat men niet alleen om het goede doel, maar ook om de kunstwaarde eenigszins welwillend kon beoordeelen, — Ghéon's drama voldoet ook aan de eischen der kunst — zij het ook niet aan alle — en kan als zoodanig ook door een kunst-criticus gewaardeerd en door eenieder genoten worden. Voor hen die de opvoering ervan nog niet hebben bijgewoond, wil ik eerst in 't kort den inhoud van dit stuk weergeven.

Lao Wang, de held van het drama, leeft als braaf christen in het dorp Hantsoun met zijn vrouw, kinderen en klein-kinderen, zooals dit in China gebruikelijk is. In vrijen tijd geeft hij les in het boksen. Een zijner beste leerlingen is Tchang fou Tang : een heiden, dien Lao Wang echter christen hoopt te maken en dien hij door geldelijke ondersteuning aan zich verplicht. Maar de Chineesche duivel, die in dit stuk verpersoonlijkt optreedt, weet Tchang fou Tang te doen walgen van de afhankelijke positie, waarin hij daardoor komt te staan tegenover Lao Wang. Een beroep op zijn nationalen trots geeft den doorslag. Bezeten door den duivel, stelt Tchang fou Tang zich aan het hoofd van een troep Boksers en verwoest het christendorp Hantsoun. Gebruik makend van de tijdelijke afwezigheid van Lao Wang, moordt hij met eigen hand geheel diens huisgezin uit en verbrandt zijn woning.

Na het herstel der rust sloten vele christenen vrede met de Boksers en keerden in Hantsoun terug. Ook Lao Wang kwam terug, maar vast besloten zich op zijn ondankbaren leerling te wreken. In nachtelijke uren oefende hij, de oude grijsaard, zich in het boksen, om zeker te zijn van zijn vijand. Hier begint het groote proces in de ziel van Vader Wang. Twee katechisten en een missionaris komen hem enkele malen op de ruinen van zijn huis bezoeken en brengen hem het verzoek van Tchang fou Tang over : terug te mogen

keeren in Hantsoun. Na langen inwendigen strijd geeft Lao Wang toe en zijn doodsvijand komt in Hantsoun terug. Wang kan hem echter niet zien en vreest voor een ontmoeting. Ook de missionaris is van dit gevoelen en daarom lokt hij een samentreffen van beiden uit. Op een bijeenkomst der christenen wordt Tchang fou Tang binnengebracht en verneemt daar van alle aanwezigen, ook van Vader Wang, dat zij hem zijn misdaad vergeven. Vol ontzetting vlucht hij weg, niet kunnende gelooven aan de oprechtheid dezer edelmoedige daad. Als Vader Wang echter drie maanden laat voorbijgaan, zonder zich te wreken, gelooft ook hij en is diep getroffen door de vergevingsgezindheid van zijn ouden meester. Hij vraagt het doopsel en Lao Wang wenscht zelf z'n peter te zijn. Wang stierf kort hierna en Tchang fou Tang herstelde als officier in het leger zijn vroegeren moord op de christenen van Hantsoun door tweemaal zooveel zielen voor de katholieke kerk te winnen.

„Wat wij hier geven, is geen vertelsel", aldus de schr. in zijn voorbericht, waaruit ik niet kan nalaten enkele woorden aan te halen. „Het is eenvoudigweg een ware geschiedenis van juist een kwart eeuw geleden, waarvan persoonlijke getuigen ons de gegevens hebben verstrekt. Zooals het heeft plaats gegrepen, wordt 't op het tooneel gebracht. Niet 't minste moet aan de vinding van den dichter worden toegeschreven, tenzij de persoon van den duivel.... Slechts met aarzeling hebben wij in het laatste bedrijf een kleine plaatsverandering aangebracht en het tijdsverloop wat ingekort, om zoodoende de ontknooping tot één tooneel terug te brengen. Het overige, al het overige, zoowel het menschelijke als het goddelijke.... is overeenkomstig de werkelijkheid weergegeven".

Wij zien in dit drama een Chinees — mensch als wij — die de hevigste van al zijn passies : de zucht naar wraak wist te onderdrukken en zijn vijand vergiffenis schonk, uit liefde tot God. Vader Wang levert ons het bewijs, dat ook in een Chinees — bij ons zoo vaak om zijn vele verkeerde eigenschappen in ongunstig daglicht geplaatst — de genade triomfen kan vieren. Daarom lijkt ons dit drama bijzonder geschikt om liefde en waardeering te wekken voor den missionaris en zijn werk. Ook om deze reden kunnen wij de opvoering van dit stuk op missiefeesten, in patronaten etc. ten zeerste aanbevelen. Ongetwijfeld eischen enkele rollen goede speelkrachten, doch een gezelschap, dat daarover kan beschikken, behoeft voor de opvoering niet meer te vreezen. Decor en costumes stellen niet zulke hooge eischen, dat een technisch minder goed voorziene vereeniging van dit stuk zou moeten afzien. Men raadplege slechts de aanwijzingen, die P. Bayer daaromtrent geeft aan het einde van zijn vertaling (p. 64—69). Echter kunnen we niet instemmen met de bemerking : „Ook verdient het nog aanbeveling, zoowel aan de opstaande wanden van de poort als aan weerszijden van de huisdeur (van Lao Wang's woning), de z.g. Chineesche tabletten aan te brengen" (p. 66). Deze immers worden door de Kerk aan de Chineesche christenen verboden. Men kan ze gevoeglijk door de in China gebruikelijke uithangborden vervangen.

Wat tenslotte de vertaling betreft, deze munt uit door vlotheid en wijdt

meer de aandacht aan de vorming van een goeden Hollandschen zin, dan aan een slaafsch weergeven van den Franschen tekst. Pater Bayer heeft daarmee een grooten dienst bewezen aan ons „kleine" vaderland, waar de missieactie „groot" en tevens algemeen is. S.

REIS DOOR DE MISSIES VAN ENGELSCH-INDIË, door Mgr. Dr. Joseph F. McGlinchey, Directeur van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs in het Aarts-diocees van Boston. Uit het Engelsch overgezet door Mgr. M. G. Vuylsteke, Apost. Vic. van Curaçao.

Het fraai geïllustreerde boek is een vlot geschreven reisverhaal van Mgr. Mc Glinchey die op zijne inspectie-reizen vele missies, waaronder verschillende Hollandsche, bezocht, en zoodoende het harde opofferende leven der Paters en Zusters in de missie van nabij meemaakte en zakelijk notitie nam van al hunne nooden en behoeften. Onder het lezen komt men onder den indruk van het ontzaggelijk werk dat van de Missionarissen en Zusters gevraagd wordt en de opofferingen die zij zich voortdurend getroosten. Tevens begrijpt men dan ook wat onberekenbaar veel goeds voor de Inlandsche bevolking gedaan wordt, door hun onvermoeid zwoegen in kerken, scholen, vakscholen, hospitalen en allerlei instellingen van sociaal nut. Het bepaalt zich heusch niet tot bekeeren en doopen ! !

Het boeiende reisverhaal trof mij zóó, dat ik het vertaalde, omdat ik begreep dat velen zich zouden interesseeren voor de lotgevallen, het leven en werken onzer toch zoo weinig bekende Missionarissen. De moeite en kosten die ik mij getroostte om de levendige beschrijvingen te vertalen en in boekvorm uit te geven zullen, naar ik hoop, gewaardeerd worden met het practisch resultaat dat men het werk zal.... koopen en ook anderen daartoe aansporen. Dit boek is, ter besparing der kosten, niet in den handel verkrijgbaar maar kan verkregen worden door vriendelijke tusschenkomst van de firma Gebr. Delgeur & Co. Crispijnlaan 105 *b*, Rotterdam (postgiro 101139, telefoon 03108), à f 1.50, die zich bereid verklaard heeft voor toezending te zorgen, en aan welk adres ook eventueele giften voor de Curaçaosche Missie gaarne zullen worden ingewacht en verantwoord.

De opbrengst dient geheel ten bate der mij zoo dierbare Curaçaosche Missie, die ik U niet genoeg kan aanbevelen.

Aldus Mgr. Vuylsteke in zijn voorrede, die ons de beste aanbeveling dezer uitgave lijkt.

INHOUD VAN DEN NEGENDEN JAARGANG

Bladz.

Ter inleiding (Redactie) 3
De groote zegen (Th. M. P. Bekkers) 4
De Missie-actie in Nederland 1922—1927 (A. Hermus) 15
Statistische gegevens aangaande de Nederlandsche missionarissen enz. op 1 Jan. 1927 (Th. M. P. Bekkers) 29
Lux in tenebris (Th. M. P. Bekkers) 48
Mgr. W. van Dinther (met portret) J. Buss 65
Kabaa — M. J. Witte, C.S.Sp. 68
Nieuwe gegevens over een oude kwestie (Accommodatie) fr. O. v. d. Vat, O.F.M. 78
Een Chineesch Alphabeth (Pr. P. Voestermans O.F.M.) 88
Iets over missiestatistieken (fr. O. v. d. Vat O.F.M.) 89
Een hemelsche beschermer en toonbeeld der Nederlandsche missieactie (met foto) 129
Missievraagstukken in China in het licht zijner jongste ontwikkeling (Dr. Th. Gentrup S.V.D.) 131
De oude Capucijnenmissie in Guyana (P. Jucundus O. Cap.) 153
Het Missiewerk op de Westkust van Afrika (Dr. J. M.) 159
In Memoriam p. Henry Raymakers (Zw.) 193
Het Bolchewisme in de missiegebieden (Dr. Joh. Thauren S.V.D.) 196
Pater Wilhelm Schmidt S.V.D. (J. O. Mercator) 204
Vergadering van de Moderatoren van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs op 27 Maart 1928 219

Indië en de Indische missies: kaart (J. Kleyntjes S.J.) 96
,, Borneo (J. Vermeulen) 91
,, Sumatra ,, ... 167
,, Celebes ,, ... 231

Missiekroniek van Oost-Afrika (met kaart) 97
,, West-Afrika (met kaart) 174
,, Noord-West Afrika (met kaart) 220

Missieactie in binnen- en buitenland:
Varia 90, 109, 110, 187, 248
Een weinig gebruikte bron tot steun der missies 106
Opbrengst der Pausel. Missiegenootschappen 109
Missienaaikringen in het bisdom Haarlem 112
Actie van het Comité voor het noodlijdend China 109
Het verkeersvraagstuk 240
School en missie 245

Missieactie der Hoogeschoolstudenten:
Verslag der interacademiale missieclub 113
Prijsvraag 116

Missioneerende Orden en Congregaties:
Missiepersoneel: vertrek 120, 183, 249
,, terugkeer 124, 184, 250
,, overlijden 125, 185, 257
Verschillende gegevens 127, 185, 252

Boekbespreking 128, 158, 191, 253

IMPRIMATUR.

Buscoduci, die 24 Aprilis 1928. J. POMPEN, Vic.-Gen.

No. 3 — Jaarg. IX Voorschoten, Mei 1928

BIJLAGE VAN
HET MISSIEWERK
ORGAAN VAN DEN PRIESTER-MISSIEBOND

Deze bijlage verschijnt zoo dikwijls het bestuur het wenschelijk acht en wordt alleen aan de Leden van den Priester-Missiebond toegezonden.

BETUIGING VAN TEVREDENHEID
van Z. H. Pius XI over den opbloei van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs in de laatste vijf jaren.

Door Zijne Emin. Kardinaal Gasparri werd aan den Algemeenen Voorzitter van het Genootschap het volgend schrijven gericht:

Uit het Vaticaan, 2 Februari 1928.

Monseigneur,

De H. Vader heeft het boekwerk ontvangen, waarin zijn samengebonden de „Acta Pontificii Operis a Propagatione Fidei" betrekking hebbende op het eerste vijfjarig tijdperk sinds dit Werk is overgebracht naar Rome en verheven tot een werktuig van den H. Stoel tot inzameling van steun voor alle missiën.

Het doorziende heeft Zijne Heiligheid met vreugde opgemerkt den gestadigen arbeid en de beteekenisvolle toename der aalmoezen, welke juist door hare gestadigheid een goede belofte inhoudt voor de toekomst. De doorluchtige Opperpriester ziet daaruit ook met welk een geloovige geestdrift en met welk een vurigen gebedsijver de katholieken van alle natiën het missiewerk steunen, en hoe overvloedig daarvan de vruchten zijn welke de predikers van het Evangelie inzamelen door de bekeering van tallooze ongeloovigen.

Daarom brengt de H. Vader van ganscher harte den verdienden lof aan den Algemeenen Raad, aan de Nationale Raden en aan de Diocesane Besturen, en aan allen die medewerken aan deze edele en heilige zaak; Hij roept over allen de meest-uitgelezen zegeningen des Hemels af, welke de belooning vormen voor hun krachtigen arbeid aan de uitbreiding van het Rijk van Jezus Christus.

Zijne Heiligheid spreekt nogmaals zijn dringenden wensch uit, dat alle

geloovigen zich zullen doen inschrijven in het Werk tot Voortplanting des Geloofs, aan hetwelk alle missiën ter harte gaan en door hetwelk allen naar evenredigheid ontvangen wat noodig is voor het onderhoud der missionarissen en catechisten, voor de behoeften van den eeredienst, voor het onderhoud van weeshuizen en hospitalen, en voor de noodwendigheden van de verschillende en veelvuldige onderdeelen van het missieleven.

Ten slotte voeg ik hieraan toe, dat de doorluchtige Opperpriester van ganscher harte den Apostolischen Zegen verleent aan Uwe Doorluchtige Hoogwaardigheid, aan de Bestuurders en aan de Leden van het Werk, en verblijf ik met oprechte hoogachting

van Uwe Doorluchtige Hoogwaardigheid
de dienaar,
P. card. GASPARRI.

NIEUWE VOORRECHTEN VOOR DE BESTUURDERS VAN HET PAUSELIJK GENOOTSCHAP TOT VOORTPLANTING DES GELOOFS

PIUS PP. XI.

Ad Perpetuam rei memoriam.

Litteris Apostolicis Nostris die XX m. Februarii, a. MCMXXIV sub annulo Piscatoris datis, indulsimus ut sacerdotes tunc et in posterum Praesides, adlecti in Consilia nationalia Pontificii Operis a Propagatione Fidei, moderatores dioecesani vel adlecti in Consilium sive Comitatum dioecesanum ubique terrarum, si qua forte detinerentur infirmitate, ultra dimidium mensem perdurante, de consensu Ordinarii, intra domesticos parietes, servatis religiose Sacrorum Canonum praescriptis, Missam celebrare, vel per quemvis alium presbyterum rite probatum saecularem seu, de Superiorum suorum licentia, regularem, absque ullo parochialium jurium praejudicio, celebrandam curare licite possent. Nunc autem Moderatores Consilii Superioris Generalis memorati Pontificii Operis a Propagatione Fidei referunt ad nos ad praedicta Consilia sive Comitatus viros quoque laicos praeter sacerdotes pertinere, ac propterea aliquos ex Consiliorum Nationalium praesidibus admodum in votis habere ut indultum sacerdotibus infirmitatis casu jam a Nobis concessum etiam ad laicos viros, quos memoravimus, ita extendatur, ut ii quoque, iisdem circumstantiis datis, intra domesticos parietes Missam celebrandam curare queant ; atque id Moderatores ipsius Consilii Superioris Operis enixis precibus a nobis expostulant. Nos vero, memoratis votis, attentis expositis, benigne concedentes, largimur ut viri laici, nunc et in posterum Praesides vel adlecti in Consilia Nationalia laudati Operis a Propagatione Fidei itemque Moderatores dioecesani vel adlecti in consilium sive comitatum dioecesanum, ubique terrarum, si forte detineantur infirmitate, quae de domo eos exire non sinat, polleant facultate ex qua intra domesticos parietes, servatis religiose Sacro-

rum Canonum praescriptis, in loco quidem honesto et decenti, ab Ordinario prius adprobando ac de ipsius Ordinarii expresso consensu, per quemvis sacerdotem rite probatum saecularem, seu de Superiorum suorum licentia regularem, absque ullo parochialium jurium praejudicio, Missam celebrandam curare in praesentia sua ipsi licite possint ac valeant. Contrariis non obstantibus quibuslibet. Praesentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Haec concedimus, decernentes praesentes Litteras firmas, validas atque efficaces semper existere et fore ; suosque plenos atque integros effectus sortiri atque obtinere, illisque ad quos pertinent, nunc et in posterum plenissime suffragari, sicque rite judicandum esse ac definiendum, irritumque ex nunc et inane fieri si quidquam secus, super his, a quovis, auctoritate qualibet, scienter vel ignoranter attentari contigerit.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die VI m. Januarii a. MCMXXVIII, Pontificatus Nostri sexto.

L.S. P. Card. GASPARRI
a Secretis Status.

OVER DE INSCHRIJVING DER RELIGIEUZEN IN HET PAUSELIJK GENOOTSCHAP TOT VOORTPLANTING DES GELOOFS

Plurimi Sodales Religiosi, sive viri, sive mulieres, cupiunt quidem adscribi Pontificio Operi a Propagatione Fidei, ut Indulgentias sibi acquirant et privilegiis fruantur, quibus dictum Opus donatum est a Romanis Pontificibus. Verum cum iidem teneantur voto paupertatis, non habent unde statutam stipem solvant. Quae rerum adjuncta cum Secretarius Generalis Romano Pontifici, in audientia diei 11 mensis januarii anni MCMXXVIII, exposuerit, Beatissimus Pater haec benignissime indulgere dignatus est :

a. Sodales Religiosi, sive viri, sive mulieres, Ordinum illorum vel Congregationum, quorum aliqua membra in locis Missionum ad evangelizandos infideles operam rite conferunt, omnibus favoribus pro adscriptis Pontificio Operi concessis frui poterunt, dummodo quotidie statutas preces recitaverint, idest semel Pater et Ave, addita invocatione : Sancte Francisce Xaveri, ora pro nobis.

b. Sodales vero ceterorum Ordinum vel Congregationum, ut iisdem favoribus frui possint, et ipsi dictas preces recitare tenebuntur, et insuper domus religiosa, in qua degunt, aliquam eleemosynam Pontificio Operi quotannis conferre debebit pro Dei amore atque animarum.

STATUTEN VAN HET DIOCESAAN MISSIE-COMITÉ DEN BOSCH

Art. 1.

Oprichting.

Het Missie-Comité, opgericht door Z. D. H. Mgr. W. van de Ven, 18 Oct. 1917, is belast met de leiding der diocesane missie-actie.

Sinds de goedkeuring en de publicatie der Statuten van den P. M. B. van 6 Juli 1926 treedt het D. M. C. op als Bestuur van de afdeeling van den P. M. B. in het bisdom Den Bosch.

Art. 2.

Doel en middelen.

Het D. M. C. heeft vooral ten doel alle priesters van het bisdom aan te sporen als leden tot den P. M. B. toe te treden en de toegetredenen op te wekken met ijver aan de bevordering van het missiewerk mede te werken, door aanwending der middelen in de Statuten van den P. M. B. aangegeven in Art. I sub 5.

Het heeft er verder voor te waken, dat in zake missie-actie ook al datgene worde onderhouden of vermeden wat bij bisschoppelijke bepaling is voorgeschreven of verboden, o.a.

1e. Dat geen missietentoonstellingen worden gehouden en geen missiefeesten met openbare vergaderingen buiten de kerk worden gevierd, tenzij in overleg met en na goedkeuring van het D. M. C. (Comm. 1921 bl. 14). — Het verlof daartoe moet worden aangevraagd aan den Voorzitter van het D. M. C.

2e. Dat aan die missietentoonstellingen en missiefeesten geen fancy-fairs mogen verbonden worden, noch andere vermakelijkheden, ook geen gelegenheid tot consumptie, — dat daarbij dus niets anders dan gewone spreekbeurten met of zonder lichtbeelden toelaatbaar zijn. (Comm. en Besluit der vergadering van het Doorl. Episcopaat van Nederland van 1 Sept. 1922).

3e. Dat geen kinderen door prikkaarten, enz. gelden mogen inzamelen ten bate der missies. (Congr. par. 1921 bl. 116).

4e. Dat alle in het bisdom bestaande en op te richten missie-naaikringen onderhouden, wat over de opzending van uitdeelingslijsten en jaarlijksche verantwoording van Inkomsten en Uitgaven in de St. Jansklokken 1927 no. 199 en 202 is voorgeschreven.

Ten slotte heeft het D. M. C. er ook zoo goed mogelijk aan mede te werken, dat wordt onderhouden wat door het Conc. prov. bl. 222 en in den Cod. I. C. 1503 betreffende de missieactie, in het bijzonder over het collecteeren voor de missies en het vragen van missiesteun in de pers, alsmede over „het bedelen van vreemdelingen" in App. III no. 3 van het Directorium divini Officii dioec. Busc. is voorgeschreven.

Art. 3.

Leden.

Het Comité of Bestuur bestaat uit een Voorzitter en zooveel andere leden van den P. M. B. als de Bisschop wenschelijk acht. Zij worden aangesteld door den Bisschop van Den Bosch.

De leden kiezen uit hun midden een Secretaris en een Penningmeester.

Ambtshalve hebben zitting in het Comité de Directeuren van de Federatie der Missie-naaikringen en van het St. Petrus' Liefdewerk.

Art. 4.

Vergaderingen.

Het D. M. C. vergadert ten minste tweemaal in het jaar en verder zoo dikwijls als de Voorzitter het noodig oordeelt. (Statuten P. M. B. III, 26).

Om de twee jaren schrijft het eene algemeene vergadering uit van de Leden van den P. M. B. in het bisdom Den Bosch. (Statuten P. M. B. IV, 36).

Art. 5.

Wijziging der Statuten.

Wijzigingen in deze Statuten hebben de goedkeuring noodig van den Bisschop van Den Bosch.

Bisdom 's-Bosch No. 3117.

Door Ons gezien en goedgekeurd,
† A. F. DIEPEN,
Bisschop van 's-Hertogenbosch.

's-Hertogenbosch, 21 December 1927.

DE PLANNEN ONZER MEDISCHE MISSIE-ACTIE

Het Medisch Missie-Comité hield met de vertegenwoordigers(sters) van de missioneerende Orden en Congregatie's te Rotterdam op Donderdag 22 Maart 1928 een vergadering, waaraan deelnamen 21 priesterorden, 3 broeders-congregaties en 7 zusters-congregaties.

De voorzitter kap. J. C. Schiphorst schetste het groote belang van de medische missie-actie voor de missioneerende Orden en Congregatie's, leest een brief voor van Mgr. Biermans, waarin deze in zeer loffelijke woorden zich over de werking van het Medisch Missie-Comité uitspreekt, en herinnert aan het voor eenigen tijd ontvangen schrijven van Z. E. Kard. van Rossum.

Aan deze en aan het Doorl. Episcopaat worden telegrammen verzonden.

Vervolgens worden besproken :

1. De Medisch-Hygiënische Cursussen voor Missionarissen. — De eerste cursus in 1927 gehouden, was een groot succes.

Het medisch missie-comité wenscht dus op den ingeslagen weg voort te gaan. Algemeen wordt aangenomen dat het — in verband met den tijd der docenten en met de opleiding en de uitzendingstijden van de missionarissen — aanbeveling verdient twee cursussen in te richten. Voortaan zal daarom ieder jaar in September en October een cursus voor jonge missionarissen, die nog niet in de tropen vertoefden, gehouden worden, terwijl in April en Mei aan oudere missionarissen gelegenheid zal gegeven worden een cursus te volgen waarbij voornamelijk op de bijzondere eischen der practijk zal gelet worden. Als duur voor een cursus wordt 6 weken gewenscht geacht.

Uit de vergadering komen geen overwegende bezwaren naar voren tegen het bijeenbrengen van paters (broeders) en zusters in één cursus, en daar bovendien practische bezwaren het geven van meerdere cursussen voorloopig onmogelijk maken, zullen deze cursussen althans in den eersten tijd nog gecombineerd worden gegeven.

Van de zijde der Eerw. Zusters wordt er op gewezen dat deze behalve van een medisch-hygiënischen cursus, zeer veel nut zouden hebben van een verplegingscursus ; daarom zal nader met den directeur van het St. Franciscus-Gasthuis te Rotterdam overlegd worden, of het mogelijk is een verplegingscursus te organiseeren voor die Congregatie's die zelf geen ziekenhuizen in Nederland bezitten.

Of het demonstreeren van patienten zooals zulks bij den eersten cursus geschiedde, ook in het vervolg geschieden kan, meende men aan de prudentie van het Medisch Missie-Comité te moeten overlaten. Ook om deze kwestie achtte men het van belang de cursussen voor ouderen en jongeren gescheiden te houden.

Uit den aard der zaak kan in 6 weken niet allerlei in finesses behandeld worden, doch men is het er over eens, dat dit voor den missionaris niet noodzakelijk en vaak zelfs niet gewenscht is.

Voor het volgen van de in 1928 te houden cursussen worden staande de vergadering reeds een aantal missionarissen en zusters opgegeven.

2. Keuringsraad voor Missionarissen en Medische Missie-Statistiek. — Eenige leden van het Medisch Missie-Comité geven — onder instemming der vergadering — een uiteenzetting van een keuringsraad voor missionarissen. Er wordt op gewezen dat geen enkele regeering of particulier lichaam zijn werkkrachten meer naar de tropen uitstuurt zonder deskundige keuring. Deze keuring geeft stellig groote besparing van kosten en materiaal.

Het spreekt van zelf, dat van de keuring niet meer verwacht moet worden dan zij geven kan en dat met name een dergelijke keuring geen waarborg is voor het gezond blijven in een tropisch land met zijn vele ziekten. De bedoeling van den keuringsraad is te bevorderen, dat zooveel mogelijke *alle* missioneerende Orden en Congregatie's *al* hun uit te zenden candidaten laten keuren.

De keuringsraad stelt van iederen candidaat een rapport op hetwelk aan den Overste van den desbetreffenden candidaat wordt gezonden, waarna de

Overste natuurlijk nog volledige vrijheid behoudt over de uitzending te beslissen.

De adviezen zullen gratis worden gegeven en blijven geheim.

Aan het adviesbureau is een statistiekafdeeling verbonden waarin de ziektegeschiedenis van de verschillende gekeurde missionarissen zal worden bijgehouden om in en voor de toekomst belangrijke conclusies te trekken.

Deze keuringsraad werkt ook voor uit-de-missie-terugkeerende missionarissen.

De vergadering juicht algemeen de oprichting van dezen Raad toe, en kwam na ampele bespreking tot de conclusie dat het van buitengewoon groot belang geacht wordt zooveel mogelijk *al* de uit te zenden candidaten te voren naar den Keuringsraad te zenden. Dit zal ook zeer door de ouders van de toekomstige missionarissen op prijs gesteld worden.

De Keuringsraad zal te Rotterdam gevestigd worden en nadere gegevens zullen binnen zeer korten tijd aan de Missieoversten worden toegezonden.

3. Medisch-Hygiënisch Adviesbureau. — Dit punt wordt toegelicht door den Technischen leider Dr. Hermans. Nu reeds bereikte het Comité uit de missielanden vele brieven waarin adviezen gevraagd worden. Deze worden zeer gaarne verstrekt; op verschillende manieren kan dat adviesbureau hulp verleenen, ook bij aanschaffen van medisch instrumentarium en verbandmateriaal. Besloten wordt dit bureau te stichten.

Dr. Hermans zal daarvan voorloopig de leiding op zich nemen en de werkwijze zal nader worden bekend gemaakt.

4. Behandeling van uit de tropen ziek teruggekeerde Missionarissen. — Technisch leider Dr. van Dijk geeft een uiteenzetting van wat reeds in deze is tot stand gebracht en nog geschiedt.

De centralisatie van deze behandeling wordt door de vergadering ten zeerste toegejuicht en algemeen wordt de beteekenis erkend van het onder behandeling stellen van missionarissen bij ter zake volkomen bevoegde geneesheeren en specialisten, vooral ook daar de behandeling van tropische en exotische ziekten lang niet ieders werk is. De patienten voor wie zulks noodzakelijk is, kunnen in het St. Franciscusgasthuis te Rotterdam worden opgenomen, waartoe men zich van den steun van de autoriteiten verzekerd heeft.

5. Plaatsingbureau voor leeken medisch missiepersoneel. — Terwijl in sommige gewesten medisch leeken-missiepersoneel niet noodig is, zal dit in verschillende andere landstreken zeker zeer nuttig kunnen werken. Slechts zeer weinig leeken zullen aan de zeer hoog te stellen eischen voor dit werk voldoen, maar dit kan geen reden zijn om er niet voor te werken.

Het M. M. C. wil oprichten een *Plaatsingsbureau* waar van den eenen kant de missieoversten kunnen te kennen geven welk leeken-missie-personeel zij kunnen gebruiken, en in welke landstreken en wanneer, terwijl van de

andere zijde de jongelui die daarvoor roeping gevoelen, zich kunnen opgeven, en aanwijzingen en daadwerkelijken steun kunnen ontvangen tot het bereiken van hun levensplannen.

Uit de besprekingen bleek dat verschillende missioneerende Orden en Congregatie's gaarne den steun van leeken-medisch-missiepersoneel zouden ontvangen. Gevraagd wordt de aanvragen schriftelijk in te dienen bij het Comité met zoo volledig mogelijke opgave van inlichtingen. Over de financieele zijde zou dan nader worden onderhandeld.

Opgemerkt wordt door eenige missionarissen dat verschillende malen uit de ondervinding gebleken is, dat de regeering van het moederland een deel van opleiding en uitzendingskosten wil bijdragen.

Ook wordt gewezen op de mogelijkheid van het opleiden van inlandsch medisch missiepersoneel.

6. Medisch Missie-Maandblad. — Het uitgeven van een Medisch Missie-Maandblad wordt algemeen gewenscht geacht. Het Med. Missie Comité is thans in de gelegenheid daartoe over te gaan.

Men bespreekt de vraag of dit orgaan zuiver-technisch dan wel propagandistisch en technisch zal worden. Tot het eerste wordt besloten.

In het maandblad zullen bijdragen van geneesheeren en professoren worden opgenomen over onderwerpen, die voor de missionarissen van belang zijn. Tevens zal het 't officieele orgaan van het Medisch Missie Comité worden, terwijl men ook gaarne zal zien dat de missionarissen zelf over hun bevindingen op medisch gebied daarin zullen schrijven.

Vragen gesteld aan het Med. Hygiënisch Adviesbureau zullen, indien zij van meer algemeen belang zijn, ook in dit maandblad worden behandeld.

De wensch van het M. M. C. is, dat iedere Orde en Congregatie zoo mogelijk zooveel abonnementen zal nemen dat alle Hollandsche missionarissen dit orgaan kunnen lezen. De abonnementsprijs zal nader worden bekend gemaakt.

Omtrent de advertentie-rubriek wordt de noodige voorzichtigheid toe gezegd.

7. Propaganda voor de Medische Missie-Actie. — Het comité vraagt den steun van de missionarissen voor het voeren van de propaganda, o.a. bij verschillende groote vergaderingen welke binnenkort zullen gehouden worden, verder in hun tijdschriften enz. Gaarne wordt deze steun toegezegd.

8. Financieele bijdragen der Missiehuizen. — Het wordt algemeen als billijk beschouwd dat de missioneerende Orden en Congregatie's in de door het Medisch Missie Comité te maken kosten jaarlijks zullen bijdragen.

Gevraagd wordt of bijzondere verrichtingen niet extra dienen gehonoreerd te worden (deelnamen aan cursussen, keuringen door Keuringsraad, adviezen van Adviesbureau etc.). Terwijl sommigen een taxa voor deze diensten willen vaststellen, zijn anderen met den voorzitter van meening dat alles

zooveel mogelijk gratis moet geschieden mede om het geheel het karakter van liefdewerk te doen behouden.

Voorloopig blijft alles zooals het nu is.

9. Schakelcommissie. — Ten einde in het algemeen de zaken vlug te kunnen afdoen, wordt besloten een uit enkele missionarissen bestaande schakel-commissie te vormen ; de samenstelling dier commissie zal nader door de missionarissen worden geregeld.

10. Rondvraag. — Bij de rondvraag wordt o.a. besproken de opleiding van missionarissen tot arts. Een congregatie geeft een missionaris ter opleiding aan het Comité over, opdat deze later, als arts, zijn confraters in de missielanden waar geen geneeskundige hulp is, zal kunnen bijstaan.

Vervolgens geeft een der aanwezigen een aantal wenken ten beste betreffende het samen-te-stellen medisch missie-handboek.

HET ARCHIVO IBERO-AMERICANO OVER DE FRANCISKAANSCHE MISSIES VAN COLUMBIA

In den tijd der nieuwe ontdekkingen trad, naast Portugal, vooral Spanje op den voorgrond. Door zi̩n zeevaart en de daaruit voortgekomen ontdekkingen breidde het zijn macht en invloed meer en meer uit. Maar tegelijk hiermee werkte het ook aan de uitbreiding van Christus' rijk. Dikwijls was dit zelfs z'n voornaamste doel: het kolonizeerde om te kristianizeeren. Wel bereikte het niet altijd dit doel, maar het streefde toch er naar. De schuld van het mislukken is veelal te wijten aan de ambtenaren, die wegens de verre afstanden niet te kontroleeren waren. Ook waren er later koningen en ministers in Spanje, die dit niet meer zoo direkt beoogden als b.v. Ferdinand of Karel, maar ook nu werkte het mee om de Kerk uit te breiden, al was het niet meer positief, dan toch negatief door n.l. den protestantschen naties het kolonizeeren te beletten.

Om deze diensten, aan de Kerk bewezen, te beloonen, schonk de Paus aan Spanje de z.g.n. Patronaats-rechten. Hierdoor verkreeg Spanje het recht, de kerkelijke gelden voor de missies te regelen, het recht om personen voor de verschillende bisdommen en andere beneficiën voor te stellen, was het haar geoorloofd om die missionarissen in haar gebieden toe te laten, die ze zelf wilde etc. Wij zien dan ook, dank het katholieke streven der vorsten en de Patronaatsrechten, in Spanje een heerlijken missie-ijver zich ontplooien. Dui-

zenden missionarissen begaven zich naar de gebieden, aan de Spaansche heerschappij onderworpen.

Om nu de missiegeschiedenis der ontdekkingsperiode, 'n bloeitijdperk voorzeker, om de werkzaamheden van deze duizenden missionarissen in deze uitgebreide koloniën na te gaan, is het niet te verwonderen, dat we nu naar Spanje moeten gaan. In Spanje „das Eldorado für jeden Missionswissenschaftler", zooals P. Streit zegt, [1]) is het vooral dat we de dokumenten en missieberichten vinden, waaruit de missiegeschiedenis moet opgemaakt worden.

Het voornaamste archief voor deze missie-studie is het „Archivo General de Indias" te Sevilla. Hier ligt 'n onuitputtelijke, 'n bijna onbewerkbare massa materiaal. En nog steeds breiden de archivarissen het archief uit, daar ze, zooveel mogelijk, de oude koloniale archieven bijeen willen hebben in één gebouw, „zoodat wij binnenkort rekenen op 40000 pakketen, waarvan ieder...... duizende bladzijden bevat...... De gansche geschiedenis van Spaansch Amerika zoowel als die der Philippijnen en een groot deel van de geschiedenis van China en Japan sluimert in deze ruimten...... Jezuieten, Augustijnen, Dominikanen, Minderbroeders, Trinitariërs, Mercedariërs — allen kunnen hier hun missie-geschiedenis schrijven." [2]). Vóórdat echter alles geordend en gepubliceerd is, zullen er jaren over heengaan. Wel is er reeds veel uit de Indias en andere archieven gepubliceerd — dit bewijst het groot aantal Spaansche werken in den laatsten tijd [3]) — maar het is nog weinig, veel is er nog te doen.

Ook over de missies der Minderbroeders ligt 'n massa materiaal in de Spaansche archieven. En dit is niet te verwonderen, daar de Minderbroeders in de Spaansche gebieden dikwijls het grootst in aantal waren. Zoo zien we b.v. dat reeds in 1559, dus zestig jaar na de ontdekking van Amerika, de Minderbroeders in Mexico alleen 380 religieuzen hadden, terwijl de Augustijnen er 212 en de Dominikanen 210 in dit gebied hadden. [4]) In 1650 waren er 18 provinciën, 20 kustodieën en 500 kloosters der Minderbroeders-

[1]) Z. M. X (1920) 68.

[2]) cfr. Otto Maas O.F.M., Spanien, Eine Studienreise, 2de Ed., Münster, 1922, 131 en 126.

[3]) cfr. Otto Maas, Neuere spanische Missionsliteratur, Z. M. X (1920) 24—37; A. Huonder S. J., Missionswissenschaftliche Bestrebungen in der Gesellschaft Jesu, Z. M. XI (1921) 150—167.

[4]) cfr. R. Streit O.M.I., Bibliotheca Missionum, II, Aachen, 1924, 176.

orde in Amerika, [1]) waarvan de meeste in de Spaansche koloniën lagen. En voor 't jaar 1786 worden 4978 Spaansche Minderbroeders buiten Europa opgegeven, waarvan 763 alleen in de 13 missiekolleges van Amerika. [2]) Dit zijn groote getallen en daarom behoeven we ons niet te verwonderen, als wij veel in de archieven over de Franciskaansche missies vinden. Maar wat men over de Minderbroeders-missies in de Staats-archieven zou kunnen vinden, is niet alles. In vele kloosters bewaren de archieven vele stukken van groot belang voor de missiegeschiedenis. Vooral bezit het klooster van Pastrana een waardevol archief. Vele klooster-archieven uit de Spaansche gebieden werden daarheen overgebracht, toen de verschillende koloniën tegen het Moederland opstonden.

Zelf bestudeeren de Minderbroeders en hebben zij bestudeerd de geschiedenis hunner missies in de oude Spaansche koloniën. Zoo b.v. Zeno Bustos, Robert Lagos, Lorenzo Perez, Bernardino Izaguirre, Atanasio Lopez, Otto Maas etc. Vele werken hebben ze reeds uitgegeven, vele dokumenten gepubliceerd. Zelfs richtten ze een tijdschrift, het Archivo Ibero-Americano [3]), op om artikelen en bronnen te publiceeren voor de Franciskaansche geschiedenis van Spanje en van de Spaansche koloniën.

Over dit tijdschrift wilden we nu 't een en ander zeggen. In den tegenwoordigen tijd wordt veel aan missiegeschiedenis gedaan, 'n natuurlijk uitvloeisel der missie-aktie. Het is immers natuurlijk, dat wij naar de vorige generaties terugzien, onderzoeken hun manier van doen, nagaan hun vooruitgang en streven. In Holland bestaat thans 'n groote missie-aktie en vinden we ook velen, die de missiegeschiedenis bestudeeren. Denk maar aan de verschillende werken over koloniale missiegeschiedenis uit den laatsten tijd, aan het standaard-werk van P. Streit, dat gedeeltelijk door ondersteuning

---

[1]) cfr. Cort Begryp van de vruchten die de Seraphinische ordre der Minder-Broeders in de vier deelen der werelt heeft ghedaen besonderlijck van de Bekeeringhe van de nieuwe werelt, door eenen P. der Minderbroeders, Antwerpen, 1650, 149.

[2]) cfr. H. Holzapfel O.F.M., Handbuch der Geschichte des Franziskanerordens, Freiburg, 1909, 417 vv.; L. Lemmens O.F.M., Geschichte der Franziskaner-missionen in den Vatikanischen Ausstellung, Franz. Stud., XII (1925) 243—4; Dezelfde, L'Ordre des Frères Mineurs et les Missions, Revue Illustrée de l'Exposition Vaticane, II (1925) 298. Onder de Spaansche Minderbroeders worden hier ook verstaan degenen die in de koloniën geboren waren en daar in de Orde traden. cfr. Die Kath. Missionen, LIV (1926) 294, Noot 1.

[3]) Archivo Ibero-Americano, Revista de Estudios Historicos, Publicación bimestral de los Padres Franciscanos, Madrid.

van den Nederlandschen Priester-Missiebond werd uitgegeven. Daarom kan het z'n nut hebben, hier bovengenoemd tijdschrift te bespreken, dat wij nergens in Holland vermeld hebben gezien. Maar om alle publikaties, die erin verschenen zijn, te bespreken is onmogelijk, ze gaan n.l. over China, Japan, Philippijnen, Mexico, Peru etc. Daarom hebben wij ons bepaald tot *Columbia* alleen, om de publikaties over dit land, die tamelijk volledig zijn, te bespreken en als voorbeeld te stellen.

Over de Minderbroeders-missies in Columbia vindt men over het algemeen weinig, zelfs worden ze niet eens genoemd in algemeene kerkgeschiedenissen. Om nu dit onbekend-zijn der Fransciskaansche missies eenigszins weg te nemen is P. Atanasio Lopez O. F. M. begonnen, al hetgeen hij in de archieven over deze missies vond te publiceeren.

Het eerste stuk dat P. Lopez over de missies van Columbia publiceerde was 'n onuitgegeven relación over de Minderbroeders in Columbia en Venezuela gedurende de 16de eeuw. (XV (1921 I) 67—94; 129—51). Esteban de Asensio O. F. M. had deze relación vervaardigd op bevel van Franciscus Gonzaga, Generaal der Minderbroeders, die het voor zijn „De Origine Seraphicae Religionis" (1st Ed. Rome, 1587) gebruikte. In deze relación spreekt Asensio over de stichting der St. Joh. de Dooper-kustodie, haar verheffing tot „Provincia Sanctae Fidei" op het Algemeen Kapittel te Valladolid (1565), haar uitgebreide werkzaamheden in Columbia en Venezuela. Het is van groot belang voor de kennis der Indianen en voor de missie-methode der Minderbroeders in dien tijd. Ook wijdt Asensio aparte stukken aan verschillende personen, zooals aan Miguel de los Angeles, Aguado, Zapata, Ocando etc.

In aansluiting bij deze Relación van Asensio publiceerde Lopez nog verschillende artikelen. Op de eerste plaats vinden we de „Suplemento al Memorial del P. Asensio", waarin Lopez verdere bijzonderheden over personen, in het schrijven van Asensio genoemd, mededeelt en er eenige namen bijvoegt, die in het tijdperk, waarover Asensio schrijft, thuis hooren. Op de tweede plaats publiceerde P. Lopez alle dokumenten, die hij in Spaansche archieven vinden kon, die in eenige betrekking staan met het bericht van Asensio en die hij rangschikte volgens de verschillende hoofdstukken van Asensio's

schrijven (XX (1923 II) 145—176 ; 363—385). Hierin vinden wij o.a. de brief van P. Joh. a S. Philiberto O. F. M., waaruit men de verkeerde datum van z'n aankomst, en dus ook die der eerste Minderbroeders, heeft gededuceerd ; de brief van Hieronymus A. S. Michaele, van groot belang voor de missie-methode ; de brieven over de twisten en moeilijkheden met de Staats-ambtenaren etc. Tenslotte vinden we 'n artikel van Lopez, waarin alle dokumenten en brieven gepubliceerd zijn, die betrekking hebben op Asensio en de doctrinas (redukties) van Columbia (XXI (1924 I) 28—63).

Maar behalve dat we onuitgegeven stukken omtrent de missie in het algemeen vinden, zien we nog artikelen en publicaties over bijzondere personen, vooral over de Franciskaansche geschiedschrijvers van Columbia : Pedro Simon, Pedro de Ag.ado, Antonio Caulin (XIV (1920 II) 207—235 ; XV (1921 I) 360—76 ; XVI (1921 II) 24—53). Vooral is het artikel over Aguado van belang. Behalve vele andere dokumenten vinden we er o.a. de Memorial, die Aguado den Raad van Indië aanbood en waarin hij de toestanden en nooden van Columbia uiteenzet.

Behalve het publiceeren van dokumenten, worden nog alle dokumenten, elders gepubliceerd, besproken. Zoo besprak Lopez in verband met Columbia de kollektie van Cuervo en de algemeene kollektie voor de geschiedenis van Amerika. In de bespreking van de laatste vinden we melding gemaakt van het oudste dokument voor de Franciskaansche geschiedenis van Columbia n.l. over de Minderbroeders in Santa Marta (Noord Columbia) van 1532. Hier voegde Lopez 'n ander stuk bij, dat hij zelf gevonden had, uit het jaar 1534 (XIX (1923 I) 411—25 ; XX (1923 II) 67—109).

Ook worden alle boeken over Columbia gerecenseerd. Uit dit alles blijkt hoe volledig en nauwkeurig de publikaties over Columbia zijn. Men bezit hier bijeen 'n bijna volledig bronnen-komplex voor de eerste periode der missiegeschiedenis van de Minderbroeders in Columbia.

Om het tijdschrift Archivo Ibero-Americo eenigszins bekend te maken, hebben we de waarde ervan voor de missiegeschiedenis van Columbia willen bespreken. Dit was echter slechts een voorbeeld. Hetzelfde geldt in 't algemeen voor alle Spaansche koloniën. Zelfs vinden we hier en daar, hoewel minder volledig, interessante bijzonderheden over de missiegeschiedenis van onze Hollandsche koloniën.

Weert. Fr. ACHILLEUS MEERSMAN O.F.M.

BOEKBESPREKING

P. JOS. FREINADEMETZ. S.V.D. Sein Leben und sein Wirken. Zugleich Beiträge zur Geschichte der Mission Süd Schantung. Von Aug. Henninghaus. S.V.D. Apost. Vicar von Yenchowfu. Druck und Verlag der Kath. Mission Yenchowfu.

Voor Nederland verkrijgbaar in het Missiehuis te Soesterberg.

De grijze en geleerde missiebisschop Mgr. Henninghaus S.V.D. geeft in een boekdeel van ruim 650 pagina's het leven van één der twee eerste en beste missionarissen der Steyler Congregatie en tevens een degelijk stuk geschiedenis der veelbewogen missie van Zuid Sjantoeng, waar hij zelf reeds meer dan veertig jaren apostel-arbeid verricht heeft. Levensgeschiedenis en missiegeschiedenis zijn hier door elkander gevlochten tot een boeiend en stichtend missieverhaal en heiligenleven. Pater Freinademetz is een eerste klas missionaris, die door woord en voorbeeld leert, wat en hoe een missionaris wezen moet; welke deugden den apostel in het land der heidenen moeten sieren: gebedsijver, die nooit verflauwt; zielenijver, die voortdurend in staat is met blijmoedigheid alle offers te brengen; arbeidzaamheid, die van geen rust wil weten. Bijna veertig jaren lang zonder ooit het vaderland weer te zien heeft Pater Freinademetz op deze wijze de missie van Zuid Sjantoeng gediend en een rijken zielenoogst binnen gebracht in het Rijk van Christus.

Ofschoon Mgr. Henninghaus op de eerste plaats geschreven heeft voor de missionarissen en aspirant-missionarissen der S.V.D. zullen ook alle missievrienden, die dit boek ter hand nemen, het met interesse lezen en steeds meer vervuld worden van eerbied voor den man Gods, van wien zijn orde-broeders hopen, dat hij de eer van het altaar eenmaal zal worden waardig gekeurd.

De missiedrukkerij der Steyler Paters in Yenchowfu (China) heeft de uitgave keurig verzorgd, zoodat ze de concurrentie van iedere Europeesche drukkerij kan doorstaan.

M. v. E.

Mons. Luigi Gramatica, TESTO E ATLANTE DI GEOGRAFIA ECCLESIASTICA. 32 TAVOLE A COLORI, 12 CARTINE IN NERO, CON DUE INDICI ALFABETICI DEI NOMI CONTENUTI NEL TESTO E NELL'ATLANTE. Bergamo, Instituto d'Arte Grafiche editore, 1928. (33×24 c.M. Pp. 174-XXXII-XIV. — Geb. in heel linnen: L. 150.

Hoe verlokkend het ook moge schijnen om dezen nieuwen atlas in zijn handig formaat eens te leggen naast den tamelijk gewichtigen *Atlas Hierarchicus* met de heldere, leerrijke kaarten van p. Carolus Streit, S. V. D., toch wagen wij ons nog niet aan een publieke vergelijking. Want de eischen, waaraan een goede atlas zou moeten voldoen, worden zoo verschillend en dikwijls zoo subjectief gesteld. Alleen bij herhaald gebruik kan blijken, welke atlas voor een zekere klas van personen of voor een bepaald studievak de

voorkeur verdient. Natuurlijk heeft Mgr. Gramatica's werk het niet te onderschatten voordeel, dat het verschijnt na den grooten oorlog, en de nieuwe politieke en hierarchische grenzen van Europa en daarbuiten kan volgen. Ook in de missies werd gedurende het laatste decennium heel wat onderverdeeld en opnieuw vergeven of betiteld.

Ofschoon het boek in de omgangstaal wel kortweg ,,missie-atlas'' zal genoemd worden en nu reeds als zoodanig staat aangekondigd op den rug van het kartonnen omhulsel, is toch de eenige ware en juiste titel gelijk hierboven werd afgeschreven van het titelblad. Want het bestaat uit twee bij elkaar behoorende doch duidelijk onderscheiden gedeelten, beiden gevolgd door een uitstekend register: een kerkelijke of op en top katholieke aardrijkskunde en de eigenlijke atlas, welke de kerkelijke indeelingen over de geheele aarde in kaart brengt. Dus niet alleen atlas en nog minder uitsluitend missie-atlas. Zelfs zouden wij niet durven zeggen, welk gedeelte het voornaamste is.

Het eerste gedeelte, alleen in het Italiaansch geschreven, brengt voor alle landen der wereld, ieder afzonderlijk of in groote groepen samengenomen, een kort en degelijk overzicht van hunne tegenwoordige politieke gesteldheid, van de invoering des christendoms en van vroegere en latere hierarchische indeelingen. Alles wordt nog aanschouwelijker gemaakt door tal van duidelijke statistische tabellen en een dozijn kleine maar overzichtelijke kaartjes in den tekst. Dat Italië hier met buitengewone zorg wordt behandeld, ligt voor de hand, want de kerkelijke ontwikkeling in dit land is uiterst rijk en bijzonder belangrijk. De talrijke latijnsche benamingen der bisschopssteden zullen vooral aan geschiedschrijvers welkom wezen.

De 32 gekleurde kaarten of juister: de gekleurde kaarten van 32 bladzijden zijn met projectie geteekend en, een paar plattegronden van Rome en wereldkaarten uitgezonderd, op een schaal, welke varieert van 1—3.000.000 tot 1—30.000.000. Behalve de politieke grenzen geven zij die der bestaande kerkprovincies en diocesen of vicariaten met de respectieve hoofdplaatsen. Vroegere bisschopszetels zijn kenbaar aan een kruisje onder het stipje der plaats. De residenties van aartsbisschoppen dragen een kruisje met dubbelen dwarsbalk. Ook de hoofdrivieren, voornaamste spoorlijnen en gebergten werden in kaart gebracht. Bij de evangelisatie van een land spreken dergelijke factoren zeker een woordje mee, maar de laatsten helpen het oog niet. De bisschoppelijke steden worden hier bijna uitsluitend met den officieelen latijnschen naam aangeduid, terwijl voor de andere plaatsen het Italiaansch of de landstaal dient. Wellicht zal men het jammer vinden, dat Mgr. Gramatica nergens verklaart, volgens welke beginselen hij de talrijke en onvermijdelijke problemen ofloste of welke leidende regels hij zich stelde bij het schrijven en in kaart brengen.

Bij een arbeid van zulken omvang en op een betrekkelijk nieuw terrein konden kleine onjuistheden haast niet vermeden worden. Zoo ontbreken b.v. in de lijst der hoofdstukken (p. 3) onze Paesi Bassi, welke later toch een vrij goede behandeling krijgen. De Australische diocesen van Bathurst en

Geraldton worden aan de Lazaristen, het aartsbisdom van Adelaide aan de Dominicanen toegewezen (122); wellicht bracht de aanwezigheid van een religieus-bisschop den auteur op een dwaalspoor. In hetzelfde werelddeel wordt Cairns, waar de bisschop van Cooktown resideert, omdat het klimaat van eerstgenoemde plaats wat dragelijker is, zonder voldoende reden met een aartsbisschoppelijk kruisje versierd (kaart XXII-XXIII). Of Metelloburgum voor ons Middelburg en Deventria voor Deventer ooit officieele benamingen waren, valt te betwijfelen. Maar geen verstandig mensch treurt om een dor blaadje, wanneer hij de sappige vrucht mag plukken van een rijkbeladen boom.

Geschiedvorschers en missiologen zullen dankbaar gebruik maken van dit nieuwe en goeddeels oorspronkelijke werk. Zou de kerkelijke aardrijkskunde binnen het gebied der gewone geographie worden getrokken of in onze seminariën zelfs tot een afzonderlijk leervak gedijen, dan is dat in niet geringe mate te danken aan Mgr. Gramatica en aan dit boek, waarvan slechts duizend exemplaren werden gedrukt en genummerd.

Strozzi-Quaracchi Fr. DONATUS VAN ADRICHEM, O.F.M.
Firenze.

INHOUD VAN DEN NEGENDEN JAARGANG

PRIESTERBIJLAGEN

Officiëele bescheiden:
Huishoudelijk Reglement van den Ned. P. M. B. 1
Jaarlijksche missiezondag 7
Centraal missie-persbureau 9
De Nederlandsche Regulares en het lidmaatschap van den P.M.B. 17
Faculteit der directeuren S. P. L. om rozen te wijden 19
Aflaten aan de missienaaikringen verleend 20
Het Concilium Provinciale van 1924 over de Missieactie 20
Verslagen:
Interdiocesane missieweek te Nijmegen 12
Centrale Raad van het Genootschap der H. Kindsheid te Parijs . 14
Inleidingen gehouden te Nijmegen:
1. Over de Voortplanting des Geloofs (Hermus) 22
2. Over het St. Petrus-Liefdewerk (A. de Wit) 28
3. Over de H. Kindsheid (C. J. Zwijsen) 30
Schrijven van Paus Pius XI aan den Centralen Raad van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs 33
Nieuwe gunsten voor de bestuurders id. 34
Het lidmaatschap der Religieuzen van id. 34
Plannen van het medisch missie-comité 37
Het Archivo Ibero-Americano over de Franciscaansche missies in Columbia 41
Boekbesprekingen 46

IMPRIMATUR.

Buscoduci, die 24 Aprilis 1928. J. POMPEN, Vic.Gen.